

36774, VII, De

LURŠKI
ČUDEŽI.

Francoski spisal

→ HENRIK LASÉR. ←

Poslovenil

FRANČIŠEK MAREŠIČ,
župnik lipoglavski.

Z dovoljenjem prečast. knezoškof. ordinarijata ljubljanskega.

Nadaljevanje in drugi zvezek bukev
imenovanih

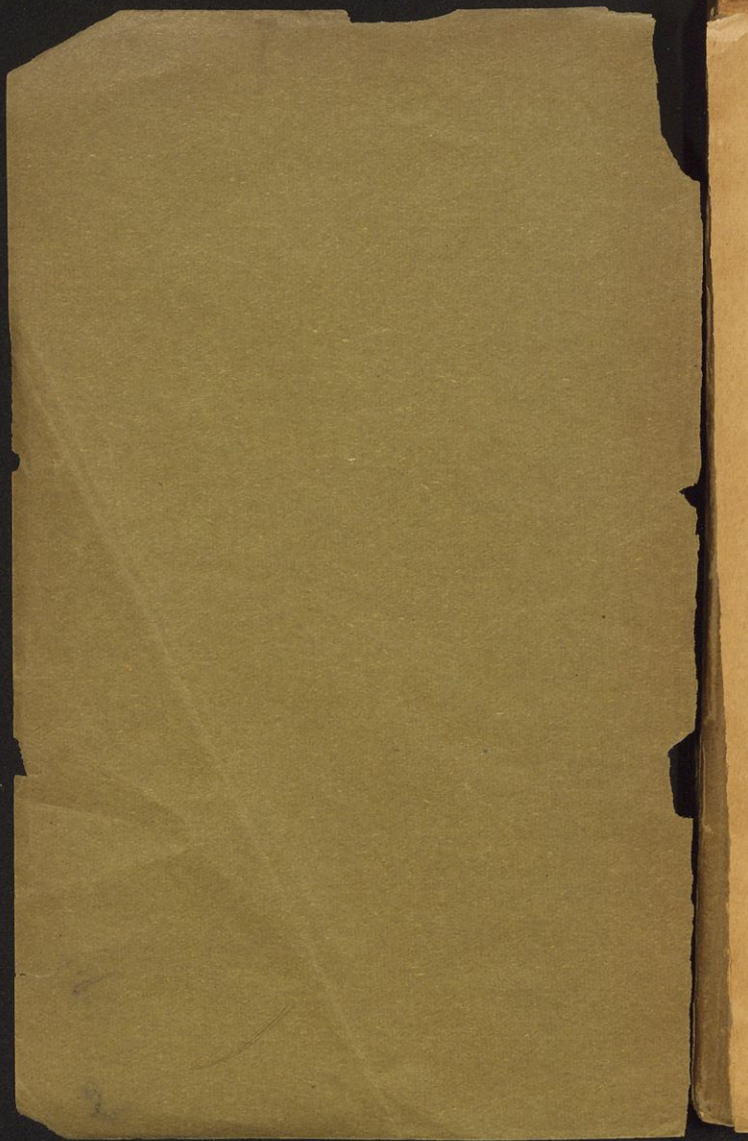
„LURŠKA MATI BOŽJA“.

V Ljubljani, 1902.

Tisek Katoliške tiskarne. — Založba prelagenteljeva.

LURŠKI ČUDEŽI.

Francoski spisal

HENRIK LASÉR.

Poslovenil

FRANČIŠEK MAREŠIČ,

župnik lipoglavski.

Z dovoljenjem prečastitega knezoškofovskega ordinarijata
ljubljskega.

Nadaljevanje in drugi zvezek bukev,
imenovanih

„LURŠKA MATI BOŽJA“.

V Ljubljani, 1902.

Tisek Katoliške tiskarne. — Založba prelagateljeva.

030032818

03~~00~~385

IZPOVED PISATELJEVA.

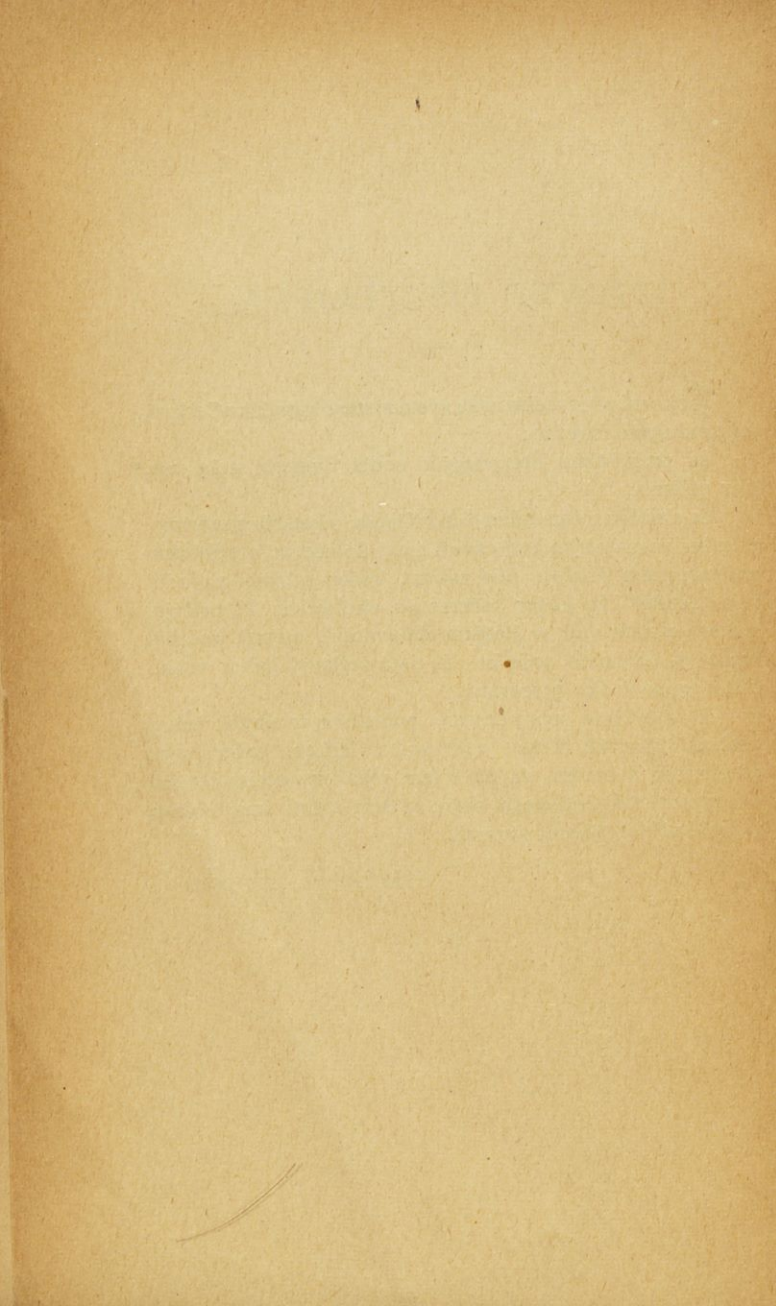
Pokorni zapovedim naše svete matere katoliške Cerkve, izpovedujemo izrecno:

da prepustimo brezpogojno sodbi Svetega stola vse, kar pišemo;

da gledé na nenavadna ozdravljenja, o katerih govorimo, nikaker ne namerjamo po svoji glavi določevati o njihovem nadnaravnem značaju (niti takrat, keder rabimo navadni izraz „čudež“, in keder kažemo na okoliščine, ki pričajo, kaker se nam vidi, o Božjem delovanju), ampak hočemo samo to, da imajo naše besede tisto veljavo, kaker vsako čisto zgodovinsko pričevanje;

da v svojem spisu dajemo pobožnim in spoštovanim osebam pridevke, ketere rabi sveta Cerkev, keder koga razglasi za svetnika, da pa s tem nikaker nočemo segati v pravice Apostoljskega stola, kateri edini ima oblast, razsojevati v takšnih stvareh.

Henrik Lasér.

POSVETBA.

SVOJI LJUBI ŽENI,

GOSPE HENRIKA MONZÍ-LASÉRJA.

Ta knjiga, ki pripoveduje o čudežih Božje dobrotljivosti, kaže najlepše moje misli, najvišje moje želje, najboljša moja čustva, ki jih je Bog položil v me. Posvečujem jo tisti, ki ima na tem svetu v lasti vse moje serce.

Prosim tiste, ketere bi utegnile geniti le te bukve, da omolijo kako molitvico za le to preljubljeno tovarišico mojega življenja, za najuno ljubo hčerko Marijo-Martó in same.

HENRIK MONZÍ-LASÉR.

Vvod.

I.

Knjiga, ki jo dajemo denes na svetlo, je nadaljevanje tistih bukev, ketere smo spisali pred štirinajstimi leti in katerim se pravi: „L u r š k a M a t i B o ž j a.“

Keder si hočemo razložiti Božji pot, ki ga je ustanovila Mati Božja pri lurški Jami, vidimo, da imamo pred seboj četverno in obširno obzorje, ki nam ponuja lepe in časih nelepe prizore, kaker da bi tudi ta zemlja čudežev imela svojo *vzhodno in sapadno, severno in južno stran*. — Pa naj začne opazovavec pregledovati in preiskovati lurško Božjo pot od keterekoli strani, povsod se prikaže njegovim očem in njegovemu duhu neizmerno polje za preiskovanje.

Pervi in najlepši prizor nam kaže v nepopisni svetlobi neposredno delo Boga in brezmadežne Device, to je, brezštevilne milosti, ki prihajajo dolu na kristjane. Ljudje se čudežno ozdravljajo na telesu in na duši, krivoverci se spreobračajo, slabotnim se daje moč, zbeganim mir, žalostnim tolažba. To se godi v Jami, pri svetem studencu, v kopeli, v gorenji cerkvi, na teh svetih mestih, kjer se je prikazovala Mati Božja; — godi se v

daljnih krajih, v svetiščih, ki so sezidana na čast lurške Matere Božje od Ostakera ¹⁾ do Carigrada, od mest in vasi po Evropi noter do najbolj oddaljenih krajev Južne in Severne Amerike; — in godi se naposled v kaki siromašni in samotni izbi, kjer kličejo na pomoč njeno ime in pijejo lurško vodo.

Le-to Božje delovanje je nekako *vshodna* stran lurškega Božjega pota.

Kako rado se oko ustavi na tej strani obzorja in kako rado gleda čudežna ozdravljenja, ki se gode na priprošnjo lurške Matere Božje! Kako dobro de duši vpričo velikih čudežev Božje milosti! Vzhod nema več krasote in na svetu ne lepšega prizora, kaker so slavna dela, ki jih opravlja v Lurdu Božja Vsemogočnost. — To so sama nebesa, ki se nagibljejo k zemlji; to je Bog, ki gre mej ljudi in jim deli svoje milosti.

Drugi prizor, ki je skoro tako lep kaker prvi, je tisti, keterega dajejo kristjani sami, keder

¹⁾ Ostaker je mesto v Belgiji in ima do osem tisoč prebivavcev. V Ostakeru so napravili Belgijci takšno Jamo, kakeršna je v Lurdu, in so to mesto imenovali Lurd-Ostaker. Ondi se ozdravljajo bolniki. Poleg drugih je ozdravel tudi Peter Réder leta 1875. Njegovo ozdravljenje je morda eden največih in najbolj skazanih čudežev, koliker se jih je zgodilo v 19. stoletju. (Glej knjigo, ki jo je spisal dr. Boasari pod naslovom *Les grandes guérisons de Lourdes*, str. 85.)

prihajajo v Lurd od vseh krajev in po vseh železnicah, na vabilo Matere Božje, da si žejo gase z neko sveto slastjo pri tem čudežnem studencu, kjer molijo skupno in kjer so le ena rodbina in eno serce pred očmi Očeta vseh stvari. Ondi podpira bogatin siromaka; zdravi božjepotnik nosi bolnega, skerbno ga polaga na posteljo, ga potaplja v kopel, terpi ž njim in moli ž njim. Sveta ljubezen je delavna, se oblači v vsako obleko, rabi vse pomočke, govori vse jezike, dela vse vsem, okleplje vse te množice in jih greje sè svojim ognjem. Ona plačuje bolniku vožnjo, da se pripelje v Lurd in da se odpelje domov; skerbi siromakom za prenočišče, daje nagim obleko, lačnim kruha, in še vedno premišljuje, kaj bi še vse storila za uboge bolnike.

Če bi bile res dolžine in širine v krajinah duha, ali ne bi lahko rekli, da ta nepretergana procesija, da to vesoljno romanje, da te veličanstvene množice predstavljajo lepi južni pas ž njegovim bleščečim soncem in njegovim višnjavim nebom, ž njegovim gibanjem, njegovim nemikom, in celo ž njegovim prahom, ki se suče na njegovih cestah; ž njegovimi živimi barvami, njegovimi bohotnimi rastlinami, njegovim prelepim cvetjem; ž njegovimi zvonkimi jeziki, njegovimi ognjenimi besedami, ž njegovim oduševljenim petjem? — Tukaj je vse ogenj in tukaj je vse svetloba: pravo bratovstvo cvete... Kaj je bolj genljivega od tega ubežnega prizora, ki nam kaže,

kakšen bi bil svet, ke bi bil kerščanski? — To je zemlja, ki hiti k nebu; to so ljudje, ki pomagajo svojemu bližnjemu iz ljubezni do Boga.

Tako je molitev in usmiljenje kerščanskega ljudstva pri lurški Jami *jušna* stran tamkajšnjega Božjega pota.

Tretji prizor nam ponuja „Uprava lurškega Božjega pota“, ki ima skerbeti za romarsko cerkev, in za duhovne in časne potrebe božjepotnikov.¹⁾

Kerščanska ljubezen se je obernila do misijonarjev, ki imajo na skerbi lurški Božji pot, in jim je rekla: „Sezidala sem cerkev, ki jo je zahtevala Mati Božja; pokupila sem prostor okrog cerkve; zasadila sem drevje z gosto senco, da božjepotniki lahko molijo, hodijo in počivajo na tem blagoslovljenem svetu. *Smilijo se mi množice*. Nate! tukaj so še milijoni in milijoni: to je zaklad, ki ga je dal bogatin na skrivaj, kaker hoče Jezus Kristus; to je belič vdove; to to je dnina delavca; to je, kar si je prihranil siromak. Porablajte to sveto bogastvo za svete potrebe! Sezidajte hišo za uboge, gostišče za romarje,²⁾ kopel za bolnike. Pomnožite in povečajte

¹⁾ Upravitelj božjepotne cerkve je tarbski škof sam; lurški misijonarji so le njegova desna roka.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Dan denes so v Lurdu tri javna poslopja za božjepotnike, in sicer: Mestno gostišče, ki ga je napravilo mesto; Bolnišče Matere Božje Sedem žalosti, ki sta ga ustanovila neki kanonik in neka

le-te Božje delavnice, kjer deluje nebeški Delavec! Postavite tukaj pred oči nesrečnih ljudi kip Matere Božje, ki jim naj govori o upanju, in podobo križanega Jezusa, ki jim naj pripoveduje o vdanosti v voljo Božjo. Vaša skerb naj tukaj priredi klečalo, da ljudje poklekujejo, in naslanjačo, da vanjo sedejo in se spočijejo. Spomnite se Veronike, in skerbno pripravite platno, ki se naj ž njim obrisuje telo bolnikov in pokriva njih nagota. Koliko nesrečnih pride semkaj, ki so čisto osamljeni, zapuščeni, da si ne morejo sami pomagati! Gledê na te siromake poreče Jezus sodnji dan: „To sem bil jaz!“ Veselo jih sprejemajte! Vaši pridni usmiljeni bratje in vaše usmiljene sestre naj sprejmo to častno opravilo, da bodo vedno tukaj v postrežbo bolnikov in da tukaj ne bo mogel nobeden reči kaker pri Ovčji kopeli: „Nemam človeka, ki bi me dejal v vodo.“¹⁾ Postrezite ljudem, kaker veste in znate, in s tem boste dosegli, da bodo začeli ljubiti Boga in slaviti njegovo Cerkev. In ko bo videl svet, ki ga je treba spreobrniti, da siromakom strežete in nase ne mislite, tedaj ga naj obleti erdečica zavoljo njegove sebičnosti in zavoljo palač, ki si jih zida! Ohranite tudi le te svete kraje v tistem stanju, v katerem so bili

redovnica; in naposled Romarsko zavetjišče, ki so ga sezidali misijonarji. — V Zavetjišču se sprejemajo božjepotniki, ki so menj bolni in ki si sami skrbe za živēž.

Opomnja prelagateljeva.

¹⁾ Janez 5, 7.

takrat, ko jih je Marija osemnajstkrat počastila sè svojim pogledom; skerbno jih ohranite za prihodnja stoletja kakor dediščino, kakor znamenito listino, kakor slavno zgodovinsko svetinjo. Ne pustite, da bi se kedaj ti kraji kakerkoli spremenili, da bi se kedaj ta vidni list Marijine zgodovine zamazal ali popačil. Vi ste človeškemu rodu varuhi daru Božjega“ Tako je govorila katoliška ljubezen, tako je svetovala, tako je upala: tako se je zaslišal glas ljudi, ki je glas Božji . . .

Okrog vseh Božjih potov, ki jih je ustanovil na zemlji usmiljeni Bog, se nakopičijo nevarnosti same ob sebi ali pa po prizadevanju hudobnega duha. Bogastvo je zanje koristno, in obenem tudi nevarno. Ako se duhovniki Božjega pota ne ustavijo krepko skušnjavi, jih lahko premaga duh potrate in gizdavosti, da izdajejo denar po nepotrebnem in kupujejo ničemerne lišpe, ali pa duh trgovine in dobička, da pridobivajo . . .

Tisti, ki oskerbujejo z umerljivimi svojimi rokami božjepotne cerkve, imajo jako odgovorno službo in pred vsem veliko dolžnost, jih obvarovati take škode, jih čiste ohraniti enake nesnage, ustaviti na njihovem pragu posvetni blišč, ki bi hotel vanje vlomiti, in skerbeti, da le-ti kraji molitve postanejo sami na sebi čedalje svetejši in s tem tudi čedalje boljši za posvečevanje vernikov in nevernikov. Jezus je rekel: „Tako naj sveti vaša luč pred ljudmi, da vidijo vaša dobra dela, in časte

vašega Očeta, kateri je v nebesih.“¹⁾ Keder vidijo romarji, kako vneto delajo božjepotni duhovniki za svetost Božjega pota, je to zanje sicer nema, pa vender jako lepa in jako uspešna pridiga. Na tak način pridigati, je pa težavno. Tudi na Božjih potih se rade prikažejo zlorabe, in treba jih je odpraviti. Pa kako težavno je takšno opravilo za one, ki imajo na skerbi Božja pota!²⁾

¹⁾ Mat. 5, 6.

²⁾ Te in naslednje verstice so jako tamne v izvirkniku. Oberrnil sem se do Henrika Lasérja samega, da mi jih pojasni. Odpisal mi je tako: „V teh stavkih se očita „lurškim misijonarjem prikrito, da store premalo. Na „Božjem potu so se prikazale zlorabe, in misijonarji so „jih terpeli; zato so pa tudi godernjali vneti verniki. Ob „kratkem: delovanje misijonarjev je nepopolno, pomanj- „kljivo in nezadostno z ozirom na čudežno delovanje Božje.“ Ne mi pa pisal, ketere zlorabe so se prikazale. — Tudi v teh bukvah se pritožuje slavni pisatelj, da skerbe misijonarji premalo za ohranjenje takih zaobljubljenih darov, ki se lahko uničijo, starejo ali pokvarijo. Glej zgodbo „*Misar is Lavóra*“, XII. poglavje, opomnjo.

Po tem Lasérjevem pojasnilu sem prikrojil omenjene verstice. — To sem moral povedati, sicer bi me lahko kedo prijel, da sem v prevod zavlekel misli, katerih ne v izvirkniku.

Tukaj je treba opomniti, da je sè zlorabami težava, ne samo na Slovenskem, ampak tudi na Francoskem. Lehko je zoper nje germeti, pa težko jih je zatreti. Malopridnežem je težko priti do živega. Tarbski škofje so krepko povzdigovali svoj glas zoper nje, lurški misijonarji so jim pomagali, pravega uspeha pa menda le ne bilo. To se vidi iz tega, ker se je bilo treba zoper nje boriti še

Ako se človek ozre v to stran obzorja, in vidi, da bi lahko tudi kaj več storili upravitelji lurške romarske cerkve, tedaj se ne more ubraniti tožnim mislim. Učeni in vneti kristjani radi preiskujejo vse ono, kar pospešuje in kar ovira razvoj katoliške Cerkve; radi preiskujejo, kako deluje Bog in kako zanj delujejo ljudje. In keder vidijo, da je delovanje duhovščine nepopolno, po-

leta 1900. *Journal de la Grotte de Lourdes* je prinesel 21. vinotoka 1900 ta člančič:

„Božjeropna zloraba imena lurške Matere Božje.

„V sosednem départmántu ali tudi kje drugje se božjeropno zlorablja ime lurške Matere Božje, ki ga dajejo neki obertniki kamenju ali drugim rečem, o katerih terdijo, da imajo moč ozdravljati bolečine v glavi, bolezni v želodcu itd. Prečastiti tarbski škof, ki je to trenutje zunaj škofije, nas prosi telegrafsko, da objavimo sledeči razglas:

„Tarbski ordinarijat.

„Tarbski škof mora uže spet grajati gerde zlorabe, „ki se gode v raznih krajih z imenom, z vodo, s po- „božnostnimi predmeti in sè spomini lurške Matere Božje.

„V prvi versti je obertno dobičkarstvo, ki se skriva „pod videz sv. vere in ki lahko premoti preproste ljudi „z jako pripravnimi naznanili in ležnivimi poterdili.

„Nato je ostudna goljufija popotnih prodajavcev, ki „hodijo od hiše do hiše, od vasi do vasi, da ondi pro- „dajejo poleg pobožnostnih predmetov nepravne svetinje „lurške Jame.

„Naposled so božjeropne tatvine sleparjev, ki prosijo „darov za lurški Božji pot in za sv. maše, ki naj bi se „opravile v Lurdu.

„Časih pokažejo ti cigani sleparsko pooblastilo lurških „misijonarjev ali tarbskega škofa.

manjkljivo in nezadostno glede na delovanje Božje, tedaj jim daje takšno preiskovanje premnogo koristnih, porabnih in za sedanji čas primernih naukov.

Ta pokrajina, ki jo ima opazovavec pred očmi, to delovanje misijonarjev na lurškem Božjem potu, je *sapad* sè svojo tožno svetlobo, sè svojimi velikimi sencami, sè svojimi pomanjkljivostmi in nepopolnostmi. — To je zemlja, ki dela za nebesa; to so ljudje, ki se bojujejo za Boga.

Sedaj se pa pokaže četerti prizor: *sever*, grozeč in mračen, sever sè svojim ledom v sercu, sè svojimi morivnimi viharji, sè svojimi črnimi gozdi, ki so polni divjih zveri, sever, od koder prihajajo divjaki in kipoborci. To so brezverci in brezbožniki, ki si prizadevajo podreti ono, kar je ustanovila lurška Mati Božja. To je vojna nevednežev in hudobnežev; bojujejo se z besedami, s časniki, s knjigami in z dejanjem. Strastni brezbožniki napadajo sè silo lurške romarje; vlade ovirajo kerščansko slobodo sè samovoljnimi naredbami Koliko peklenških zvijač vidimo v

„Verniki naj vedo, da je ležnivo vsako pisanje te
„verste, ako ne nosi na verojeten način podpisa in pečata
„tarbskega škofa.

„Duhovnike in vernike prosimo, da nam pomagajo
„zatirati te božjeropne zlorabe

„V P a r i z u, 20. vinotoka 1900.

„Frančišek Ksaverski,

„tarbski škof,

„varih lurške božjepotne cerkve.“

teh različnih napadih, kako neizmerno in nesrečno je bojišče! — To je zemlja, ki grozi nebesom, to je človek, ki se bojuje proti Bogu.

Takšne so štiri strani, ki jih ima lurški Božji pot. Božje usmiljenje sè svojimi čudeži; — molitev kerščanskega ljudstva sè svojim prekrasnim ognjem; — človeško delovanje sè svojo pridno vnetostjo in sè svojo neizogibno nepopolnostjo; — sovražni upor sè svojo slepo besnostjo: to so strani, ki po versti obračajo nase pozornost . . .

Ker pa zgodovinar ne more vseh teh štirih strani obenem prehoditi in preiskati: na katero stran se naj oberne najprej? kje naj začne najprej preiskovati?

Zgodovinar se je obernal tjakaj, kamer ga je vleklo serce, na tisto stran, kjer se rodi svetloba, proti *vzhodu*. Zatorej bomo pripovedovali o nekih čudežnih zgodbah, ki bodo nadaljevanje bukev „*Lurške Matere Božje*“, in bomo ogledovali, še dolgo ogledovali, z ljubeznijo ogledovali posebno in osebno Božje delo, preden stopimo s hriba in preiščemo človeško delo.

II.

Odkar smo dali na svetlo perve svoje bukve, se je zgodilo v Lurdu brez števila čudežev. Vender pa naj ne pričakuje bravec, da bi jih tukaj naštevali le bolj po imenih in opisovali s kratkimi besedami. Mislimo in smo vedno mislili, da

ima takšno nakopičevanje poveršnih povesti do duš tudi samo poveršno moč. Dasi imajo pobožni pisatelji takih spisov in zbirek sicer hvalevreden namen; vendar se ne bojimo reči, da časi odloži bravec takšno berivo z neko nezadovoljnostjo, z neko neznansko merzloto, ki se je pa ne upa priznati sam sebi, ker jo ima za mlačnost proti Božjim čudežem.

Kaj je pač vzrok, da je nasledek takšnega branja tako čuden in obžalovanja vreden? Vzrok je to: pripovedovavec je želel ob kratkem omeniti vse čudežne dogodke enega za drugim; ne se pa maral dolgo truditi, da bi bil do dobrega preiskal le eno samo čudežno ozdravljenje. Kaker delajo varihi javnih muzejev in zbirek, je bravca naglo vodil od čudeža do čudeža, kazaje mu samo njih unanjo stran; ne mu pa dal pogledati v njih notranje bistvo in v njih Božjo uredbo, potemtakem mu ne pokazal ravno tistega, kar jim daje pravo zanimivost in neznansko lepoto. In to je vzrok, zakaj se človek pri takšnem branju utruji, ne pa spočije; zakaj se dolgočasi, ne pa razvedri.

Ves drugačen je pa način, ki smo se ga mi poprijeli. Če žertvujejo učenjaki, rastlinoznanci, časih več let in celò vse svoje življenje, da dobro preučijo eno samo rastlino, kako posebno drevo; če odkrivajo čudovite skrivnosti vesoljne modrosti v tajnostih njegovega kaljenja, v rasti njegovih korenin, v smeru njegovih koreninic, v premikanju njegove muzge, v velikosti njegovega debla,

v modri uredbi njegovega perja, v razrasti njegovih vej, v grapavosti njegove skorje, v čertah njegovih vlakenc, v razvijanju njegovega cvetja in v lastnosti njegovega sadja: — se nam je zdelo, da mora tudi kristjan preiskovati ravno tako vestno in vneto, ravno tako pridno in natančno, in ravno tako dolgo, keder gre za čudež. Preiskovati nadnaravni dogodek na vseh njegovih straneh in v vseh njegovih podrobnostih; zapaziti ves njegov tečaj; zagledati, če je moči, njegove vzroke in daljne priprave, priti nekako noter do bistva njegovega; določiti njegov pravi značaj; jasno pokazati njegovo pravo podobo: — vsega tega, na svojo žalost, nismo storili, hoteli smo pa storiti.

Tudi skušnja ali pravzaprav roka Božja, ki nas je vodila, je nam pokazala in naložila ta način preiskovanja uže precej takrat, ko smo začeli preiskovati čudeže lurške Matere Božje; in ne moremo bolj dopovedati, kako nas je Bog vodil po tem potu, kaker da podamo besede, ki smo jih napisali drugje.

„V Bordózu, v Tartázu, v Néju, v Lurdu, „povsod, kjer sem začel preučevati in preiskovati „kako čudežno ozdravljenje, sem zapazil neko čudovito versto previdnostnih dogodkov, ki so pripravljali pot velikemu Božjemu delu.

„Pri preiskovanju čudežev sem od začetka „mislil samo ob kratkem spričati, da je bila kaka „oseba res bolna in da je res ozdravela po nadnaravnem potu. Ko sem tako doveršil to prvo

„in jako potrebno zdravniško preiskovanje, tedaj
 „sem pa zapazil, da sem polagoma prišel iz tega
 „ozkega kroga čisto znanstvenih preiskav, in da
 „sem imel pred seboj neko drugo delo, ki je bilo
 „drugači obširno in velikansko; zakaj tampatam
 „sem zagledal, da je Božja Previdnost genila dušo
 „raznih oseb, nagibala njih voljo, priravnavala
 „okoliščine in združevala dogodke v jako različen
 „in živahen prizor, ki se je spreminjal po njeni
 „vsemogočni volji.

„Keteri dogodki so se zveršili pred čudežnim
 „ozdravljenjem? Ktere nasledke je imelo ozdrav-
 „ljenje? Kaj je skritega pod poveršjem unanjega
 „čudeža? Kako so bolne osebe živele popreje?
 „Po katerih potih so prišle do tega, da so bile
 „rešene neozdravne bolezni? Keteri dogodki so
 „uže od daleč pripravljali pot Božjemu čudežu,
 „in v kakšni zvezi so bili ti dogodki mej seboj?
 „Različna in obširna vprašanja, katerih si ne bi
 „bil vedel staviti sam ob sebi, na katera so mi
 „pa vsako trenotje odgovarjali oni, ki so zaup-
 „ljivo govorili z menoj in ki so mi odpirali svoje
 „serce.

„Te ponižne in plemenite osebe so mi pri-
 „povedovale jako natančno o najčudovitišem do-
 „godku svojega življenja, in njih pripovedovanje
 „mi je pojasnjevalo sedaj to, sedaj drugo izmej
 „gorenjih vprašanj. Čudež je bil sklep pobožne in
 „verske zgodbe, zgodbe s premnogimi prigodki,
 „s pretresljivimi in nepričakovanimi spremembami,

„pri kateri sem zapazil Boga, ki je delal previdno, „krepko in modro, urejevaje vse reči z neizmerno „močjo in neskončno lehkoto. Tako je tudi svet „ustvarjal v davnih časih. Mejtem ko je narejal „goram podlago in določeval breznom meje, je „prirejevala njegova desnica cvetlični venec, tre- „petajoče perje dreves in ponižno travno bilko „na travnikih.

„Ko je prišel Krištof Kolumb na neki kraj „morja in zagledal nepoznane rastline ter nena- „vadno nebo, je spoznal, da je na potu do nekega „novega sveta in do neke nepreiskovane zemlje: „tako sem tudi jaz sprevidel, da so me privele „moje preiskave na pot, po katerem sem prišel „do nekega novega načina preiskovanja, ki se „popolnoma loči od navadnega pozvedovanja, od „uredovnega izpraševanja in merzlega zaslišavanja, „in razveselil sem se, da sem našel na tem potu „nekaj nepričakovanega.

„Resda, nekaj nepričakovanega! — Krištof „Kolumb, ki je imel jako bister um, je uganil in „pričakoval, da bo našel neki nov svet; jaz pa, „ki imam le malo duha, nesem ničesar naprej „videl, nesem ničesar slutil in se nesem ničesar „nadejal; in le Boga moram zahvaliti, da so me „privele moje preiskave tjakaj, kjer sem našel „prelepe reči.“¹⁾

¹⁾ Knjiga *Bernardette (Soeur Marie Bernard)*, četrto izdanje, str. 244—246.

III.

Tudi po več let sem nabiral gradivo, preden sem začel opisovati neketere čudeže, o katerih se bere v teh bukvah. Izpraševal sem brez konca in kraja; zaupljivo in odkritoserčno sem se razgovarjal s tistimi, o katerih pripovedujem zgodbo, ž njihovo rodbino, ž njihovimi prijatelji; časih sem preživel po nekoliko dni pod njih streho, pri njihovem ognjišču in pri njihovi mizi. Tako sem polagoma spoznal in sprevidel, kako so se razni prizori teh čudežnih zgodeb razvijali eden za drugim, po nekem prelepem redu.

Keder sem stvari preiskal do dobrega, še le potem sem vzel pero v roke in sem popisal prijatelom resnice vse tisto, kar so mi povedali drugi.

Ko sem pa tako preiskoval dogodke, me je večkrat obšla žalost zavoljo nesrečne zmote in prevelike napake nekih nespametnih pisateljev, ki hočejo olepšavati krasno delovanje Božje z neresničnimi dodatki. Zgodovinar ima dolžnost in sveto nalogo, da najde vse v predmetu ki ga obdeluje, in da si nič sam ne izmisli. Na to so pa neketeri pozabili in so raji napisali izmišljene reči, kaker da bi se bili dolgo trudili s temeljitim preiskavanjem vseh okoliščin...¹⁾ Ke bi bili iskali resnice,

¹⁾ Ko je še živela Bernardka, so napisali neki ljudje veliko neresničnega o njenem življenju in o prikazovanju lurške Matere Božje. Zoper vse tiste izmišljenine je Ber-

bi bili našli za nameček tudi lepoto in bi bili storili dobro delo. To, kar se imenuje umetnost, velika umetnost zgodovine, ne prebiva na drugih potih; in resničnost bi jim bila odkrila zaklade, ki so veliko veliko boljši, kakor umetni zdelki njihove domišljije: zakaj njihova domišljija je človek; resničnost je pa Bog.

IV.

Preden sem dal iskati le-te čudežne zgodbe, sem hotel zavoljo zgodovinske gotovosti in zavoljo zgodovinskega poročstva, sem hotel zavoljo samega sebe, zavoljo očitnega prijatelja in zavoljo očitnega neprijatelja, da njih resničnost poterdijo oni kristjani, o katerih življenju sem pripovedoval bravcu. Njim in njihovi rodbini sem poslal v pregled rokopis ali poskuse svojega dela. Ž njihovim izrecilom in njihovim poterdilom se začnajo vse zgodbe, ki se bodo brale (razen zadnje, ki se tiče moje osebe). Ker dajemo poročstvo eden za drugega glede na to ponižno knjigo, zato se vzdignejo z menoj vred vsi oni, kateri so nekedaj prejeli milost Božjega čudeža, in rekó kaker jaz: „To je resnica“.

nardka vgovarjala pismeno, in njen vgovor je prebral tarbski škof, ki ima skerbeti za to, da se ne popači zgodovinska resnica o lurškem Božjem potu. (Glej Lasérjevo knjigo „Bernadette“, četrto izdanje, str. 270 in 416.)

Opomnja prelagateljeva.

V.

Spisoval sem te bukve v času, ko je bila v naši francoski domovini velika zbežanost in žalost, in to zato, ker so poskušali božjeropni hudobneži, slepci in strahopetneži, sè silo prepoditi Boga iz človeškega duha, njegovega pravega tempeljna. Kakšen nemir in kakšna bridkost je bila v globočini mojega serca!

Dà, kakšna bridkost! — Pa koliker bolj sem spoznal zgodbe, ketere opisujem v le teh bukvah, toliko bolj sem čutil, da ponehuje moj strah in in da raste moje upanje.

Zares, premnoge podrobnosti teh zgodeb nam pričajo jasno in neutajno, da snuje Božja roka skrivno in stanovitno pri dogodkih našega življenja. Bog deluje v vsem in povsod, ne samo z naglimi in izjemnimi deli, ketere imenujemo „čudeže“, ampak tudi s tistim stanovitnim in prijaznim snovanjem, ki ne moti človeške slobode in ki pripravlja razne okoliščine našega kratkega življenja, da more vsaki izmej nas izveršiti svojo nalogo na tem svetu. Če pa Bog vodi poedinega človeka, kaker se časih lahko prepričamo iz življenja neketerih ljudi, kako bi mogli misliti, da ne bi vodil celih ljudstev? da se ne bi zmenil za razvoj celih narodov, za usodo cele svete Cerkve, za srečo vsega človeštva? Če skerbi tako močno za najmanjše peresce, ali ne čuje..z večim razlogom nad celim drevesom?

Pa naj so še tolikšni prevrati našega časa in krivice, ki jih gledamo žalostno in nejevoljno, in naj je še tolikšno preganjanje, ki divja proti resnici in pravici: vender ne pozabimo nikedar, da derži Bog v rokah oba tečaja okrogle zemlje. In On je, ki pusti, da pride zemlja po versti v senco in v svetlobo, da gre skozi viharje in lepe dneve, skozi zimski mraz in letno vročino; tako jo vodi po potu, za keterega samo On vé, proti namenu, ki je znan samo Njemu. Jezus je rekel¹⁾: „Ne bojte se, majhina čreda!“ — Naj navedem tukaj bistrourmno misel neke duhovite kristjanke: „Samo takrat pripusti Bog, da hudo stiska dobro, keder hoče iz tega hudega dobiti dobro, ki je boljše od prejšnjega dobrega.“ Kedor ne zaupa v Boga, nema vere.

VI.

Moja prva knjiga je prinesla svojemu malovrednemu pisatelju veliko veselje in posebno čast. Nagnila je Rim, da je izpregovoril po dolgem molčanju in poslal zgodovinarju pismo, s katerim nekako slovesno razglasuje „jasno izpričano prikazovanje Matere Božje“ v lurški Jami.²⁾ Tako je Cerkev sprejela ta verski dogodek v zakladnico katoliške vere.

¹⁾ Lukež 12, 32.

²⁾ To pismo podajemo konec te knjige, Opomnjo VI. v Dodatku.

Le-ta druga knjiga je prišla na svetlo l. 1883., v času, ko je razpisal papež Leon Trinajsti sveto leto v spomin na petindvajsetletnico Marijinega prikazovanja v Lurdu. Božjepotniki, ki hité k skalam masabjéjskim od vseh krajev sveta, naj prosijo Boga, da bi blagoslovil le-to drugo knjigo, kaker je blagoslovil prvo, in da bi po nji, v sedanjih in prihodnjih časih, razsvetljeval duhove, oživiljal v dušah vero in vžigal v sercih ljubezen.

31. velikega travna 1883, zadnji dan *Marijinega mesca*.

HENRIK LASÉR.

Čudež

na

Veliki Šmaren.

G. Henriku Lasérju.

Spoštovani gospod!

Zgodba, ki ste jo popisali in ki jo hočete dati na svetlo, je oživela v nas najslajše in najmočnejše spomine našega življenja.

Resda, nobeden izmej nas ne more poterditi tistega, kar pišete predobrohotno o njegovi osebi; pa če Vas tudi v tem osiru zavračamo, moramo vendar-le očitno pričati, da jako natančno pripovedujete dogodke in da jih opisujete v njih logični in previdnostni svesi. Vse je resnično: splošna celota in poedinosti.

V Šanjíju, 20. sečna 1882.

Mizíski,
župnik šanjíski.

Genovefa Mizíska.

I. Antoán,
duhovnik,
ravnatelj deškega semenišča v Šofáju.

Čudež na Veliki Šmaren.

I.

Nekoliko milj od Oténa¹⁾, na bregu potoka, sredi zelenega drevja, velikih lip in stoletnih hrastov stoji staro in prostorno poslopje neprijazne podobe: to je grad digoánski. Keder pride kak popotnik mimo in ugleda njegovo zidovje, začernelo od starosti, njegove krepke stolpe, gotske šipe njegove kapelice, misli, da vidi tamno podobo davnih časov. In ne moti se. V senci tistega starega drevja in v tistem starem zidovju živé še vedno stare navade in čednosti davnih časov.

V tem gradu prebivajo uže od negdaj grofi Mizíski.

Leta 1870 so stanovale v njem te osebe: grof Mizíski in njegova soproga, njihov zarod, ki je bil ves doma, in petnajst do dvajset služabnikov

¹⁾ Otén je mesto na vzhodnem Francoskem, v sóneloárskem departmántu. Prebivavcev ima 14 tisoč.

Departmánt bi se reklo po slovensko pokrajina. Vsa francoska dežela je razdeljena v 87 departmántov, ki imajo vsaki svoje ime.

Opomnja prelagateljeva.

Zarod je obsegal dva rodova. — Starejši sin Humbert Mizíski, njegov brat Viktor in njijuna sestra Genovefa so bili prvi rod; — otroka Humbertova, Marija in Simforijan, oba še mlada, sta bila drugi rod.

Eno mesto v hiši je bilo prazno. Mlada žena Humbertova je umerla uže pred več leti. Njen mož je žaloval po nji vedno. Zdravje mu je bilo omajano, ker je prečul več noči zapored pri postelji svoje žene, hoteč iztergati iz rok smerti njo, katero je ljubil bolj kaker sebe. Ko je bil še v najboljših letih, je uže hodil sključeno, in po udih ga je tergalo skoro neprenehoma.

Dasi je bilo njegovo terpljenje velikokrat jako hudo, se je venderle dalo prenašati dosti laže, kaker grozne bolezni njegovega mlajšega brata.

O tem mlajšem bratu bomo tukaj pripovedovali.

II.

Viktor Mizíski je bil še precej čverst v svoji prvi mladosti. Njegov obraz, ki je imel lepe in krepko izražene poteze, je spominjal na imenitno podobo Bonapartov, samo da je razodeval jako veliko odkritoserčnost in dobrotljivost. Deček je bil visoke rasti, šibak, gibčen, lepe postave in pripraven za vsako telesno vajo. Kazalo je, da bo zdrav kaker riba. Pa zdravje se mu je pokvarilo, ko je imel kakih sedemnajst let. Oslabel in opešal je, dasi je bil po zunanjem videti terden.

Zdaj se ga je latila bolezen v križcih, zdaj na očeh, zdaj v nogah. Junaško je prenašal vse to terpljenje. Ker je prebil dosti bolečin in ker ga je časih bolezen nekako zaperla v samotno izbo, je dozorel zgodaj v moža. Molil je, premišljeval svete reči, in prebiral bukve, ki vodijo k Bogu. Neki dan je rekel starišem:

„Bog me kliče: postati hočem duhovnik.“

Rodbina je bila prekerščanska, da bi se bila ustavljala temu poklicu svojega preljubega sina. Pa oče je mislil pametno in modro, da ga je treba skušati nekaj časa; zato ga ne hotel uslišati dve leti. Ko preteče ta čas, shujša se bolezen tako, da ne bilo več misliti na duhovski stan. Duhovnik je vojščak; in Cerkev sprejmlje v svojo službo, kar je moči, le take, ki morejo prenašati razne težave duhovniške službe. Videlo se je, da Viktor ne bo mogel nikoli sprejeti takega bremena na svoje rame. Telo njegovo je bilo tako slabo, kaker je bila njegova volja močna.

Zatorej ga dolgo neso hoteli sprejeti v seminar. Na njegove jako silne prošnje so se mu odperla seminarska vrata, pa še le potem, ko se je bil precej dobro pozdravil. Leta 1851 je stopil v ansíski seminar.

Čez nekoliko mescev ga zopet zgrabi bolezen, ki se je razširila polagoma po vseh udih. Počasi so se mu kvarile herbtjenjačne opne.

Tudi oni, ki neso izvedeni v zdravilstvu, vedó, da takšne bolezni napravijo skoro vselej

najhujše hromote na kateremkoli delu človeškega telesa.

Pri našem bolniku je stopila hromota od začetka v jabelko, in mladi bogoslovec je izgubil glas popolnoma. Moral je zapustiti Ansí in se verniti domov.

Njegova želja po duhovskem stanu, njegova vera in njegova pobožnost se je množila in krepila v teh skušnjah. Mej tem je preteklo več let.

Vsled romanja v Túrzu, vsled pobožne molitve pred sliko Svetega Obličja, ki so ga ljudje častili v hiši gospoda Dipónta, je dobil Viktor zopet glas in je porabil zdravje v to, da se je zopet nemudoma poprijel učenja, pa ne v Ansíju, kjer je bil zrak zanj preoster, ampak v Parizu, v svetosuljpícijskem seminarju.

Ne se še dolgo veselil zdravja v jabelku, kar zboli na očeh. Ko je prebival v Parizu, mu je vid oslabel tako, da ne mogel prejeti svetih redov z navadnimi pogoji. Zavoljo njegove jako velike vnetosti, obširne učenosti in očitnih znamenj njegovega poklica mu neso mogli odreči, ko je prosil, da bi mu podelili subdijakonot, najnižji red duhovništva. Podelili so mu ga. Pa kar se zgodi jako redko, dovolili so mu, da sme vsak dan moliti sveti rožni venec namestu brevirja. Koliker bolj je zanj rastla duhovna luč, toliko bolj se mu je manjšala telesna luč; če je bil bližje mašniškemu posvečenju, slabše je videl. Ko je bil posvečen v mašnika 24. kimavca leta 1859, star

enointrideset let, so bile njegove oči uže tako slabe, da ne nič več zadostovalo oproščenje, ki ga je dobil samo gledê na brevir. Ker ne mogel brati debelih čerk v mašnih bukvah, je dobil dovoljenje, da sme maševati eno samo mašo, vedno eno in isto, ki jo je znal na pamet, mašo Device Marije, Tolažnice žalostnih.¹⁾

Ko je prejel mašniško posvečenje, je odhitel domov, in precej drugi dan je imel v digoánski kapelici novo mašo. To je bil zanj dan veselja! Zares, ves srečen je bil, ko je šel prvič k oltarju, da opravi daritev svete maše. Veče sreče ne nikoli okušal niti zmagovavec, ki je kedaj korakal po velikih trudih in hudih bojih v premagano glavno mesto, niti kralj, ki je stopal po stopnjicah na prestol, ki so mu ga dolgo časa skušali vzeti.

Gospa Mizíska, mati njegova, je imela svetinjo, ki jo je neizrečeno čislala. To je bil humerálj²⁾ slavnega duhovnika našega časa, ki ga

¹⁾ Ta votivna maša presvete Device se opravlja po obrazcu, ki se rabi od Binkošti do adventa, in se začinja z besedami: *Salve, sancta Parens, enixa Puerpera Regem.*
Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Humerálj je mašna obleka, ki jo ogerne duhovnik najnapervo, keder se oblači za sveto mašo. To je nekakšno ogrinjalce iz platna; njegov gorenji konec se ovije okrog vratu, spodnji pa pokriva rame in herbet.

Ko se je gospa Mizíska umeknila v Arz zaradi duhovnih vaj, je izprosila z velikim trudom ta humerálj od tamkajšnjega svetega župnika Janeza Vjanéja.

je sveta Cerkev razglasila za „častitljivega“. Duhovni gospod Mizíski je želel združiti ta pobožni spomin s slovesnostjo, ki je bila začetek njegovega mašniškega opravila, zato je hotel na sebi imeti humerálj arškega župnika, ko je daroval prvič daritev svete maše.

Keder je tako dosegel, po čemer je najbolj hrepenel kaker deček in mladenič, je maševal vsak dan v kapelici očetove grajščine. Delil je Kruh življenja starišem, od katerih je prejel telesno življenje, in služabnikom, sključenim od starosti, ki so čuli svoje dni pri njegovi zibki. Mati, oče, brat, sestra, potem stara hišna Klávdija in vsi posli so prejeli sveto Rešnje Telo iz njegove roke. Ker ne mogel voditi navadne fare, je vodil majhino, pa ljubeznivo čredico svoje lastne rodbine. Sinovsko in bratovsko nadomestilo!

Še le dve leti ste minili, odkar je postal mašnik, in uže so mu, na žalost vseh, zbolele in odervenele noge. To je bilo leta 1862. Ker ne mogel hoditi v kapelico, niti stati po koncu, ne mogel odslej nič več maševati. Hromota, ki je rastla polagoma, ga je potegnila iz Obljubljene dežele in pregnala od oltarja. Takrat je imel štiriintrideset let. Mladi ljudje so navadno skozi krepkejši, on je pa bil čedalje slabši. Opešal je v onih letih, ko pride človek do verhunca svoje moči.

III.

Keder se oberne pogovor na razne težave, ki tlačijo na zemlji človeški rod, se vselej spomnimo, kar nam pripoveduje Sveto pismo Starega zakona o velikem terpljenju edomskega očaka. Pripoznati pa moramo, da častiti gospod Mizíski ne bil tako nesrečen, kaker Job, da bi ga bili zapustili in zaverгли oni, ki so mu bili ljubi.

Imel je pri sebi v svoji bolezní predobro rodbino, ki mu je slajšala vse grenkosti njegovega terpljenja in ki mu je bila v njegovi prezigodnji nesreči kaker mehka podglâvnica, kaker postelja počitka, tolažbe in miru.

Zlasti ena oseba te rodbine je bila takšna, da jo je moral vsaki spoštovati in da je nase obračala oči vseh ljudi. Opisati jo moramo natančno svojim bravcem, da bodo mogli spoznati, kakšno življenje je bilo v digoánskem gradu.

Grofinja Mizíska, takrat stara kakih petinšestdeset let, je bila po svojih duševnih lastnostih močna žena starega zakona; obenem se je pa tudi odlikovala z vso ono pobožno milino in z vso ono gorečo ljubeznijo, kakeršno imajo žene kerščanske dobe. Molila je in delala.

Živela je za Boga in Bog je živel v nji. Sijaj njenih čednosti je razsvetljeval le-ta stari grad in okrog njega ves tisti kotiček burgúnsdke¹⁾

¹⁾ Burgúnsdsko je pokrajina na vzhodnem Francoskem.

zemlje. Mati mertvoudnega duhovnika je bila v našem stoletju kerščanska grajščakinja, prav takšna, kakeršne so živele v starih gradovih srednjega veka in kakeršne so opisane tampatam v *Zlatem življenju svetnikov*.¹⁾

Pred vsem je ona bila sreča za svojega moža. „Močna žena“, pravi Sveto pismo, „razveseljuje svojega moža, in bo napolnjevala vsa leta njegovega življenja z velikim mirom“. ²⁾ Uže pol stoletja se je spolnjevalo v hiši grofa Mizíškega to prijazno prerokovanje Svetega pisma.

Izgojila je v ljubezni do Boga in do bližnjega dva sinova in eno hčer. Čula je z enako skerbjo nad mnogimi posli, in je skerbela zanje, kaker da bi bili njena rodbina. Če so jo ljubili njeni otroci kaker mater, so jo ljubili njeni služabniki kaker staro mater. Vsi so jo spoštovali. Njeno misel so nekako ugibali, in vedno so ji delali po volji, ne da bi jim bila morala kedaj zapovedovati. To je bila vlada duha in država ljubezni.

Kaker ogerska sveta Elizabeta³⁾, tako je tudi ona močno ljubila siromake in nesrečne ljudi.

¹⁾ Jakob Varáški je opisal življenje svetnikov tako lepo, da so njegovi verstniki imenovali njegov spis „Zlato življenje svetnikov“, kar se pravi po francosko *La Légende d' Or*. Ta slavni pisatelj se je porodil v Varádžu blizu Džénove na Laškem in je umerl leta 1290. Bil je nadškof v Dženovi. *Opomnja prelagateljeva.*

²⁾ Sirahove bukve 26, 2.

³⁾ Ogerska sveta Elizabeta, hči Andreja Drugega, ogerskega kralja, je bila poročena leta 1221 z Ludovikom,

Keder je omolila juternjo molitev, je šla v cerkev, po sveti maši je premišljevala svete reči, potem je pa veršila dela usmiljenja. To se je godilo vsak dan.

Ko je dopoldan odbila ura deset, je bilo videti, kako so se pomikali h gradu ubožni in bolelni, ki so iskali pomoči pri nji.

„Do zdaj sem jaz terkala na Božja vrata“, je tedaj govorila gredê od molitve: „zdaj pa terka Bog na moja vrata!“

Imela je siromake razne verste. Ta je potreboval gorke obleke za zimo; drugi je prosil mesne juhe, mesa ali zdravila za kakega bolnika, ki je ostal doma; kaka ženska ne imela blaga za plenice; mnogi so prišepali od doma ali pa pripestovali roko, da bi jim obvezala rano in da bi jih zdravila.

Grofinja Mizíska se je sklenila popolnoma darovati siromakom; zato ne hotela imeti samo lekarne, da bi dajala zdravila, ampak se je tudi naučila jako dobro prvih skrivnosti zdravilstva, in to uže v svoji mladosti. Nobeden ne vedel bolj kaker ona, kakšno zdravilo je proti merzlici, ali kakšno za razdražene živce, in kaj hladi bolniku vročino. Vse bolezni so našle pri nji zdravilo, ki ga je bilo treba rabiti; ona ga je poznala in imela; ona ga je nasvetovala in dala. Še več, s svojimi

mejnim grofom turingijskim, in je umerla leta 1231. Njen god praznujemo 19. listopada.

Opomnja prelagateljeva.

lastnimi plemiškimi rokami je stregla siromakom, pokladaje obveze na rane, ozdravljuje uljesa, devaje na vsako rano dobrodelni balzjam, ki je imel od kraja hladiti in naposled ozdraviti.

Pri tem opravilu je bila opasana okrog ledji s predpasnikom kaker kakšna bolniška postrežnica ali usmiljena sestra, in v torbici je imela razno orodje za razne bolezni. Mertvo ali razbito meso je strigla sè škarjami ali žgala s peklenskim kamenom; zdravo meso je sešila sè zakrivljeno šivanko, keder je tako potreba nanesla. Delala je vse te reči z veliko skerbjo in z velikim sočutjem. Jako zvedeno in jako ljubeznivo je obrezovala meso in obvezovala rane. Imela je nekako pripravnost ljubezni: nežnost njene duše je prešla v njene perste.

Neketerim bolnikom je pa rekla:

„Bolezen, ki jo imate, presega mojo moč. Treba bo poklicati zdravnika. Sedite in pogrejte se: precej bom poslala ponj.“

Zdravnik pride, in nenavadna bolniška postrežnica se še uči od njega.

Iz vse okolice, pa tudi iz krajev, ki so oddaljeni po več milj, so prihiteli k tej Božji ženski kmetovavci in vinogradniki, keder so se urezali ali obtolkli.

„Kam pa tako tečete, dobri človek?“ so povpraševali ljudje.

„Grem k dobri gospe, da me ozdravi.“

„Dobra gospa“, to je bilo edino ime, s kterim so jo imenovali po vsem tistem kraju...

Časih se vprašajo ljudje, kaj je slava? To je prava slava!

Gospa Mizíska je imela namestnico, desno roko, pomočnico, ki ji je bila podobna. To je bila stara Klávdija. Keder je gospa obvezala bolnikom rane, tedaj je prinesla Klávdija, na znamenje svoje gospodinje, iz prostornih skladišč in obloženih omar, obleke, platna, živeža in drugih reči, ki so tudi nekako zdravilo, zdravilo proti siročini; in vse to je potem razsodno in modro razdelila mej bolne siromake.

Mnogi izmej ubožcev so prišli v grad uže s polnimi košaricami, ki so jih izpraznili pred očmi grajske Klávdije. Položili so na mizo, kar so prinesli. Ko so povsod drugod prosili samo miloščinje, so hodili v to dobrotljivo hišo, da so ondi kake reči v zameno. „Dobra gospa“ je vedela narediti tako, da so lahko delali dobro delo celo največi zemeljski siromaki. Naučila jih je poznovati nekoliko zdravilnih rastlin in jim je rekla: „Nabirajte jih, keder naletite nanje ob potu, in prinesite mi jih. Tako boste zverševali ljubezen do bolnikov tudi vi, ki ste sami ubožci.“

Tako so nabirali in prinašali zdravilnih zelišč. Potem so se vračali iz Digoána s svojo košarico, napolnjeno s tečnimi jedili, ki so bila stokrat več vredna kaker prinesene poljske rastline, in po verhu so še prejeli priserčen „Bog vam poverni!“ Videlo se je tem beračem, da so zapu-

ščali grad nekako ponosni, kaker da bi bili kaki posebni dobrotniki siromašnih bolnikov.

Kedorkoli je bil v potrebi, kedorkoli je terpel, bodi si kakeršnekoli vere ali pa tudi brez vere, naj se je vel dobro ali slabo, vsakega je sprejela „dobra gospa“. — „Naš gospod Bog“, je govorila pogostoma, „ne dela razločka mej vrednimi in nevrednimi ubožci. Dosti je, da so nesrečni, pa jim moramo pomagati. Bog sam je sodnik!“

„Bog sam je sodnik!“ Ta misel, ki je vodila njeno dejanje, je vodila tudi njene besede in celo njeno molčanje. Dasi je bila velika njena občutljivost in terdno njeno prepričanje, dasi je bila jako živahna po svoji naravi, vender ne nikoli nobeden slišal, da bi bila govorila kaj slabega, ni o tistih, ki neso bili njenih misli, niti o tistih, ki so bili zunaj pota, po katerem je hodila ona, in kar je še redkeje na svetu, niti o sosedih, znancih in prijateljih svojih. V digoánskem gradu ne bilo slišati opravljanja, prerešetovanja osebnih stvari bližnjega, njegovih slabosti in njegovih pomanjkljivosti; ondi ne bilo pritoževanja, grajanja, vseh tistih grehov, ki jih navadno delajo ljudje z jezikom, keder se razgovarjajo.

Gospo Mizísko je grozno bolelo in nejevolja se je vzdigovala v nji pri vsaki besedi, ki je žalila bližnjega; pa premagovala se je, da ne vznemirjala ni sebe ni drugega. Keder so obiskovavci ali obiskovavke začeli vleči bližnjega čez zobe, tedaj je gospodinja omolknila, vedno cefraje platno ali

šivaje obleko za siromake; in to njeno molčanje je bilo tako pomenljivo, da se je razumelo in slišalo kaker kakšno nemo in obenem odmeva-joče vpitje, kaker kakšen glas vesti. Potem je pa zopet posegla v govor, zasukala ga je ljubeznivo na kaj drugega s kakšno lepo pripovedko ali učenim razlaganjem. Tako je dajala pogovoru drugi tir, da je obvarovala kerščansko ljubezen, ki jo moramo imeti tudi do nepričujočih ljudi, in vender ne v ničemer prekeršila vljudnosti proti navzočnim osebam. Opravljanja ne odganjala z gerdo in velikim hrupom; z lepo ga je odpravila, spremila jako vljudno do vrat, in tedaj mu je rekla „Z Bogom“, nikoli pa ne pristavila: „Da bi se spet videli!“

Ker je bila bistre glave in učena, se je znala dobro sukati v pogovorih. Šale ne čertila, tudi nasmehnila se je: toda jedro njeno duše je bilo resno. Posebno rada je obernila pogovor na to, kar ima najimenitnišega sveta vera in modroslovje.

Ljudje so se pogostoma zatekali k nji po svet, keder so bili v dušnih stiskah in dvojbah. Pa tudi v tem oziru je bila izurjena in ljubezniva postrežnica, neutrudna dobrotnica. Tako so siromaki dobivali pri nji pomoč v dušnih težavah, ki so dostikrat skrite pod svilo in pod zlatom, kaker so jo dobivali tudi v telesnih potrebah, ki se razodevljejo uže po raztergani obleki.

Grad digoánski je bil vreden takšne gospe.

Grof Mizíski je bil eden onih mož, ki jih opiše Sveto pismo z eno samo, jako kratko in znamenito besedo: bil je „pravičen“ pred Božjim obličjem.

Humbert, Viktor in Genovefa so se izgojili v tej šoli kerščanstva in čednosti; in po teh zgledih se je polagoma likal sledeči rod, Marija in Simforijan, Humbertova otroka.

V tej hiši in pri tej rodbini je živel tudi en prijatelj, skoro bi rekli posinjenec, ki ga je privela Božja Previdnost pod le-to blagoslovljeno streho, in ki so ga jako ljubili vsi. To je bil duhovnik Antoán.

Ko je prebival Viktor Mizíski pred nekaj leti v Evrézu pri svojem prijatelju, duhovniku Dekuvúzu, je dobil nekega dečka, ki mu je prebiral bukve; sam jih ne mogel brati, ker je imel bolne oči. Deček se mu prikupi tako, da ga dá v šolo. Ko učenec izpodraste, zasliši v sebi klic Božji, gre v Parizu v svetosulpicíjski seminar in prejme svete redove. To je oni mladi duhovnik, o katerem govorimo. Opravljal je tajniško službo pri mertvoudnem mašniku.

Vsi ti preblagi ljudje so močno skerbeli za ubogega bolnika. Kako so mu stregli! Kako so molili za njegovo ozdravljenje! . . .

Če so jim tudi rekli zdravniki, da je neozdravna njegova mertvoudnost, se so vender časih radi spomnili nekega davnega prerokovanja, ki jim je dajalo nekoliko upanja.

V začetku le-te bolezni (temu je bilo uže veliko let) je romala gospodična Genovefa v Arz.

„Ali bo ozdravel moj brat?“ vpraša ondi svetega župnika. ¹⁾

„Opravite devetdnevnicu na čast sveti Filomeni, potem vam odgovorim na vprašanje.“

Ko Genovefa omoli devetdnevnicu, vpraša zopet Božjega moža:

„Ali bo ozdravel moj brat?“

„Dà, enkrat bo uže ozdravel, pa treba je poterpljenja!“

„Ali bo ozdravel popolnoma, tako da bo prešla vsa njegova bolezen?“

„Dà, popolnoma bo ozdravel, tako da bo prešla vsa njegova bolezen: pa treba je poterpljenja in zopet poterpljenja!“

Zdelo se je, kaker da so oči duhovnikove gledale čez neizmerne prostore v globoke skrivnosti neznane prihodnosti.

Tako je pripovedovala Genovefa . . . Toda ali je pa tudi res, da je imel arški župnik dar prerokovanja? Ali je gotovo, da se je gospodična Genovefa še dobro spominjala vseh njegovih besed?

¹⁾ Janez Vjané, župnik arški, je bil rojen 8. velikega travna 1786 in je umerl v sluhu velike svetosti 4. velikega serpana leta 1859. Sveta Cerkev ga je razglasila za „častitljivega“ in nadaljuje se preiskava, da bi ga prištela mej „zveličane“. Njegov življenjepis je jako zanimiv in tudi podučen v marisketerem oziru.

Ali je gotovo, da ne imela njena serčna želja za terdno obljubo in za pravo prerokovanje onih besed, ki so bile morda le besede, s kakeršnjimi usmiljeni ljudje delajo žalostnim upanje?

IV.

Dasi je bil bolan častiti gospod Mizíski, je bil vender dosti delaven. Dal si je prebirati pobožne in poučne bukve, in narekoval je pisma. Spovedoval in vodil je vernike, ki so se nanj obračali. Keder je lahko govoril, se je dal nesti celo na pridižnico, da je oznanjeval Božjo besedo.

Skoro vsak dan ga je bilo videti, da se kam pelje: večkrat je celo sam deržal za vojke¹⁾ in vodil konja. Keder ga je hitro vlekla žival, pokorna njegovi roki, je skusil za trenutje prevaro, kaker da je zdrav in terden. Tako je imel navado vozariti se po digoánski okolici, povsod ondi, kjer je bilo treba olajšati kako terpljenje, oserčevati žalostne, storiti kako delo ljubezni. Vsel se je pri zglavju bolnikov; in spominjaje se zdravstvenih naukov, ki jih je slišal od „dobre gospe“, jim je dajal svete, kako se naj varujejo in zdravijo. Sam je bil bolan, pa je vender ozdravljaj druge. Navadni njegov svet je bil pa ta:

¹⁾ Za „vojke“ govorijo in pišejo neketeri „vajeti“, kar je pa nepotrebno, ker imamo dober slovenski izraz. Beseda vajeti je nemška: lajtzajl. Kedor uže piše to tujkō, bi moral pravzaprav pisati „lajeti“, kaker tudi pišemo „lojtre“, ne „vojtre“. *Opomnja prelagateljeva.*

„Pridite k moji materi!“

Prikupil se je vsem ljudem v okolici, kjer ga je poznal vsaki, in kjer je preživel skoro vsa svoja otroška in žalostna mladeniška leta; zakaj od doma je bil le takrat, ko je prebival nekoliko let v semenišču in nekaj malega časa v Evrézu. Dasi je nosil duhovniško obleko, so vendar vsi videli v njem skoro edino le sina digoánskega grajščaka. Če je tudi imel duhovniško čast in duhovniško suknjo, ga vendar zakupniki, posli in kmetovavci onega kraja neso imenovali nikoli drugači kaker „gospod Viktor“.

V.

Blizu tam je bil neki drugi burgundski grad, kjer je živel ali pravzaprav umiral neki star sorodnik rodbine Mizískih, gospod Montagíski. Ta plemič je imel serčno vodenico, neozdravno bolezen, ki ga je naglo nesla proti grobu.

Častiti gospod Mizíski ga je obiskoval pogostoma; in ta dva hudo bolna moža sta se skupno razveseljevala in sta pozabljala sama nase pri dolgih pogovorih. To je bilo vinotoka 1870. leta.

O čem sta se vendar zmirom pomenkovala? Človeku de dobro, če potoži svoj križ prijatelju. Ali sta tedaj tožila eden drugemu o svojem terpljenju? — Ne. Ta dva človeka sta bila kristjana, in njijuna duša se je povzdignila nad vse tisto, kar se je tikalo njijune osebe. Nase ne mislil ni

starček, ki je odhajal s tega sveta, niti mladi duhovnik, ki je bil obsojen k nedelavnemu življenju.

Razgovarjala ste se o francoski deželi in o Bogu: o premagani francoski deželi in o pozabljenem Bogu. Preiskovala sta, zakaj smo bili tako strašno tepeni v vojni s Prusi, in temu nesta našla vzroka v napakah vojaških poveljnikov, ki so bile sicer jako velike, ampak v napakah našega življenja.

„Boga“, sta ponavljala pogostoma, „so pregnali iz naših postav, iz naših šol, iz naših polkov . . . Kako se ne bi podiralo poslopje, kete remu so vzeli podlago?“

„Ali verojamete, Viktor“, je nadaljeval gospod Montagíski, „da vsi francoski polki skupaj nemajo dan denes ni enega poveljnika, ki bi očitno pred bojem prosil vsemogočnega Boga pomoči? Ali verojamete, da nemamo ni enega batalijóna, ki bi imel kerščansko znamenje na zastavi? . . . Če bi se francoska dežela in njeni vojaki očitno povernili k Bogu, tedaj bi nas nehal tepsti Gospod, kaker hitro bi se poboljšali; zakaj on nas kaznuje, da bi spregledali. Odpraviti moramo napake proti Bogu, da bomo mogli kaj opraviti proti sovražniku; poverniti se moramo nazaj, da pridemo naprej; sami sebe moramo premagati, potem bomo premagali druge.“

„Oh prejoj! kako daleč smo še od tega!“
vzklikne duhovnik Mizíski.

„Kedo ve? . . . Katlinóski in Šarétski bajeda užé zbirata kerščanski polk. Večni Bog vé, da bom dal mladega svojega sina Štefana. In mejtem, ko bo oče tukaj umiral v molitvi, bo deček prelival kri v boju za domovino. Bodite prepričani, le ta légija prostovoljcev, ki se zbere v Božjem imenu, postane *strelometna légija*.¹⁾ In naj bi jih bilo le peščica, Bog bo dal njim posebe tako lepo in slavno zmago, da se bo svetila ta majhina četica kaker zvezda v tamni noči naših nesreč. Po hrabrosti teh prostovoljcev bo zgodovina pri siljena, sklepati tako le: „Ke bi bila le polovica naših polkov takšna, kakeršna je bila junaška in kerščanska légija, francoska dežela bi se bila rešila in bi bila zmagala.“

Čeprav je duhovnik Mizíski priterjeval tem besedam, ki jih je ponavljal gospod Montagíski

¹⁾ *Legio fulminans*, strelometna légija. — To je bila četa cesarja Marka Avrélija: v nji so bili sami kristjani. Dobila je ta priimek iz tega vzroka. Leta 176. se je bojeval ta cesar z Markománi. Po štiriletnem boju je prišel v sotesko, od koder se ne mogel rešiti. Sonce je strašno pripekalo, vodé ni bilo nikjer, žeja je bila velika. Ker ne mogel dobiti od nikoder pomoči, se oberne do kerščanskih vojakov. Le ti začno prositi svojega Boga, dež se vlije na Rimljane, nad kerdeli sovražnikov se je razlegalo germenje in strele so bile vanje, da so vsi preplašeni zbežali. Cesar je spoznal, da je to nenavaden čudež, in je sporočil senatu, da se ima zahvaliti za srečni uspeh samo kerščanski légiji; tudi je prepovedal preganjati kristjane za voljo njihove vere.

vedno in jako stanovitno, kaker uže imajo navado neketeri starčki: je vender sodil, da je veliko sanjarije in domišljije v terditvah, ki jih je imel njegov stari in bolni sorodnik skoro kaker za verske resnice.

Prusi so imeli tačas v oblasti tretjino naše dežele. Skoro vsi naši redni vojaki so bili jetniki onostran Rena ali pa zaperti v mestu Mesu. Pariz je bil oblegan. Nemški vojaki so korakali od mesta do mesta, da neso bili ni enkrat premagani in da nobeden njih polk ne bil prisiljen ni za stopinjo umekniti se. Namesto onih batalijonov, ki so se slavno borili v Krimu in na Laškem, smo imeli samo uborne neizkušene novince, ki jih je vodila slučajna državna vlada. Takšen je bil položaj.

„Zdaj je prišla versta tudi na naju, da izpolniva svojo domovinsko dolžnost“, reče neki dan gospod Montagíski. „Poskusiti morava, da rešiva našo domovino in da pomoreva k zmagi našega orožja.“

Tako je govoril bolnik, ki je uže skoro pojemal, tako je govoril ubornemu duhovniku, ki je bil ves terd in se ne mogel premekniti v naslanjači.¹⁾

¹⁾ Naslanjača je stol, ki ima naslonke na obeh straneh, da si človek nanje nasloni roke. V naslanjači more sedeti samo ena oseba. Francozi imajo za ta stol izraz „fotéj“ ali „fotélj“, ki je pa vzet iz nemščine „faltstulj“.

Na te tako čudne besede osopne gospod Mizíski in pogleda nekoliko nemirno svojega so-rodnika.

„Oh prejoj! kaj drugega moreva storiti mi dva, vi in jaz, kaker da moliva?“

„Tudi to se pravi bojevati“, odgovori resno stari plemič. „Pa lahko tudi delava.“

„Kako?“

„Zveličana Margareta je zapisala te tolažljive besede: *Presveto Serce Jezusovo bo rešilo francosko deželo!*... No! napovedani čas je morda zdaj prišel, zakaj videti je, da preti pogin naši domovini. Poskusiva dati v roke naših vojakov pravo kerščansko zastavo, ki bo imela vvezeno v svojih gubah čaščno podobo presvetega Serca Jezusovega. Storiva v ta namen nekaj sama, drugo pa po prijateljih in znancih; in pošljiva to zastavo v naše stolno mesto, da bo vihrala na obzidju obleganega Pariza in pričala o veri francoske dežele.

VI.

Ta misel pretrese močno duhovnika Mizískega. Popolnoma po godu mu je bila.

„V vaši glavi se je rodila ta misel“, odverne duhovnik svetovnjaku, „jaz jo hočem pa uresničiti.“

Kaker je nam uže znano, je imel gospod Mizíski bolne oči. Zavoljo te svoje bolezni ne mogel

ni pisati ni brati. Ker njegovega tajnika, mladega duhovnika Antoána, takrat ne bilo doma, zato je narekoval svoji sestri Genovefi sledeče jako silno pisemce na prednico samostana Marijinega Obiskovanja v Parélemonjálu: „Prosim Vas, recite redovnicam svojega samostana, da naredo precej na moje troške zastavo presvetega Serca Jezusovega. V spomin na obljubo, ki jo je storil Jezus zveličani Margareti, naj bo na zastavi vvezen sè zlatimi čerkami ta klic: *Serce Jezusovo, reši francosko deželo!*“

Čez nekoliko dni odpiše častita prednica, da je zastava uže na potu. Pisala je tako:

„Uže dalje časa sem imela tudi jaz enako misel. Pa čakala sem Božjega povelja. Vaše naročilo je za me nebeški glas. Nemudoma smo se poprijele dela . . . Zastava je gotova. Poslala sem zabojček na monsinjóra Buánža, arhidijakona v Oténu, s prošnjo, da ga Vam izroči.“

Častiti gospod Buánž naznani res precej drugi dan prebivavcem digoánskega gradu, da je uže pri njem njihova zastava.

VII.

Nikaker ne bilo lahko spraviti v Pariz te nove zastave in je izročiti generalju Trošíju.

Prusi so oblegli Pariz od vseh strani, tako da nobeden ne mogel ni v mesto ni iz mesta.

V Túrzu, kamer je pribežala vlada „Narodne brambe“¹⁾, je takrat živel imeniten služabnik Božji, gospod Dipónt.

Pred sliko Svetega Obličja Jezusovega, ki je bilo čaščeno v hiši tega znamenitega kristjana, je našel mladi Viktor Mizíski pred nekoliko leti glas, ki ga je bil izgubil, in tako je potem lahko dokončal bogoslovne nauke in prejel mašniško posvečenje.

Bolni duhovnik je sprevidel, da bi bil Dipónt izversten posredovavec; zato mu pošlje zastavo presvetega Serca. Priloži mu to pisemce:

„Če morete, spravite to zastavo v roke generalju Trošfju. Če Vam pa to ne mogoče, pošljite jo kateremu poveljniku junaških križarjev, na primer, gospodu Šarétskemu ali gospodu Katlinóskemu.“

Po nekem dosti znamenitem slučaju je prišel v Turz ravno tačas generalj Šarétski, da bi uredil svoje polke.

„Moji vojaki nosijo na persih podobo Jezusovega Serca“, reče Šarétski gospodu Dipóntu, ki ga je prišel obiskati v Lóndonsko gostivno. „Ne manjka jim drugega kaker zastava.“

¹⁾ Vlada „Narodne brambe“ je bila samo začasna. Vodila je državne posle od tedaj, ko se je Sedán podal Prusom, pa do konca francosko-pruske vojne, to je, od 4. kimavca 1870 do 13. sečna 1871. Mej tem časom je bil Napoleon Tretji jetnik na Nemškem v gradu Viljheljs-hée.

„Božja previdnost vam jo pošilja“, odgovori duhovnik.

Nekaj ur pozneje so se zbrali neki pobožni kristjani v molivnici gospoda Dipónta pred sliko Svetega Obličja, in so odperli zabojček, v katerem je bila zastava presvetega Serca Jezusovega, ona zastava, ki jo je dal narediti duhovnik Mizíski pri redovnicah Marijinega Obiskovanja. Gospod Šarétski jo sprejme kaker nebeški dar in kaker zagotovilo zmage ¹⁾).

Ta zastava, ki jo je darovalo domoljubje, je bila bojna zastava zapadnih radovoljcev. V njeni senci, ali pravzaprav v njeni svetlobi, so se najhrabrejše borili naši vojaki v vsej tej nesrečni vojski, in to je bilo v bitki pri Patéju.

Trije močenci, gospod Vertamónski, gospoda Bujéska, oče in sin, so pali eden za drugim v

¹⁾ Ko so odpirali, pred sliko Svetega Obličja, zabojček, v katerem je bila zastava, so bili pričujoči: general Šarétski, duhovnik Dipónt, pospod Ratél, gospod doktor Tranbléski in njegov sin, Martin Tranbléski, sedaj benediktinec skupščine solémske, gospa kneginja Fits-Dzéms, otroci gospoda Šarétskega, in žena gospoda Emilija Lafóna.

Vsi ti so molili pred sliko Svetega Obličja za rešitev francoske dežele. Potem so izročili zastavo častitemu gospodu Réju, da bi jo shranil do drugega dne na grobu svetega Martina, in so sklenili, da bodo dali vvesti na njeni drugi strani te besede: *Sveti Martin, brani francosko deželo!* Ta vez ste precej načertali obe pričujoči gospe, naredile so ga pa redovnice karmeljčanke. (*Vie de M. Dupont*, par M. l' abbé Janvier, t. II, p. 468).

pol uri, deržeč kvišku le to Jezusovo in francosko zastavo. In v tem kratkem času je prešla strelometna legija petnajststo metrov daleč, mej strašnim germenjem pruskih topov, in je zgrabila sovražnika, keterega je bilo desetkrat več. Tako je zveršila v našem stoletju za brambo domovine delo, ki ne nič menj znamenito, kaker slavna bitka treh sto Špartancev v Termopilah¹⁾.

Kaker je rekel gospod Montagíski, dal je zapisati svojega sina Štefana mej prostovoljce. In ta mladenič se je boril hrabro pod kerščansko zastavo, ketero je dal narediti gospod Mizíski po nasvetu plemenitega starčka.

Štefan je bil eden izmej onih, ki so preživeli tiste strahovite boje, pa dobil je smertne rane... Še eno ali dve leti je hiral in terpel. Ko je čutil da bo moral zapustiti ta svet, se odpelje v Lurd, da bi ondi umerl. Presveto Serce Jezusovo mu je ohranilo življenje na bojišču: brezmadežna Devica

¹⁾ Generalj Šarétski se nikaker ne mogel ločiti od te brezprimerne zastave, ki je bila pobarvana s kervjo hrabrih prostovoljcev, in prevotljena od pruskih svinčenek. „Pa prišel je čas“, pravi zgodovinar papeških zvavov in zapadnih prostovoljcev, „da se je vnovič razvila ta zastava in pokazala očem. To je bilo nekega prazničnega dne v majhini cerkvi v Parélemonjálu, na grobu skrinjice, v kateri so svetinje zveličane Margarete, začetnice pobožnosti do presvetega Serca Jezusovega. Množica je ogledovala, pri svetinjah te svetnice, okervavljeno zastavo, ki je stala slovesno mej lučcami in cvetjem.“ (Le Capitaine Jacquemont, *Histoire des Zouaves pontificaux*.)

ga je blagoslovila in tolažila v njegovih zadnjih urah. Preselil se je k svojemu očetu, ki ga je poklical Bog k sebi nekaj časa popreje.

Truplo Štefana Montagiskega počiva v Lurdu; in iz krila te posvečene zemlje bo vstalo sodnji dan.

VIII.

Mejtem, ko je vihrala na bojišču slavna zastava presvetega Serca Jezusovega, ki jo je kerščanski légiji podaril gospod Mizíski, so veršili v Digoánu dela usmiljenja v dolgih urah domovinske žalosti. Obiskovali so bolnike in ranjene, ki so se vračali domov; pomagali so onim, ki so ostali brez kruha, ker je sin ali mož odšel na bojišče ali ker je ondi obležal; skerbeli so za sirote tistih, ki so bili v vojni ubiti; cefrali so platno za rane; delali so obveze: ljubezen se je polatila vseh del in je sprejela vse oblike.

Zvečer so se krepčali in oserčevali za delo drugega dne s tem, da so obračali svoje oči, svoje misli in svoj pogovor na nebeške reči in na Božje usmiljenje. Po večerji so se zbirali vsi grajski ljudje, da so poslušali sveto branje in opravili molitve. Telesni kruh se je delil na raznih mestih, v obednici, v kuhinji ali v izbi, kaker uže nanašajo različne verste človeške družbe; duhovni kruh se je pa lomil skupno. Zato so prihajali od vseh strani, gospoda in posli, keder je zvečer zapel zvon, in so se zbirali okrog ene in iste

svetiljke, da so poslušali svete besede, ki jih je bral kak bravec ali kaka bravka.

Bog je pripustil ali pa tudi hotel, da se je brala v digoánskem gradu ob času tiste strašne vojne knjiga, ki se imenuje: *Lurška Mati Božja*.

Knjiga pripoveduje, kako se je Mati Božja prikazovala v naših dneh in kakšne čudeže je delala. Ta zgodovina je močno pretresla grajsko rodbino, ki se je vadila v kerščanskih čednostih in ki se je posebno veselila vsega tistega, kar pričuje o vsemogočnosti in o dobrotljivosti nevidnega Gospodarja nebes in zemlje... Oči so poslušavcem zalivale solze, in roke so se jim skle pale same po sebi, iskaje pomoči pri Bogu, ko so poslušali branje o tistih Božjih zgodbah, ki so bile tako lepe, da so morale vzbuditi v človeku vero, upanje in ljubezen.

„Ne, ne!“ so govorili, „Bog ne more zapustiti francoske dežele, uže zato ne, ker je blagovolila izbrati njegova presveta Mati tla naše domovine, da se je prikazovala ljudem in da jih je obsipavala sè svojimi darovi.... Ta grozna nesreča, ki je nas potlačila, ne smert, ampak skušnja. Prikazovanje lurške Matere Božje je kaker zvezda svetih Treh kraljev: oznanjuje nam rešitev, ki pride preje ali pozneje“.

Čudno! Čeprav je ta knjiga večkrat pripovedovala o čudežnih ozdravljenjih, vendar ne prišlo na misel ni duhovniku Mizískemu, ni drugim (razen morda materi), da bi poprosili nebeško

Kraljico enake milosti... Neznanska nesreča domovine je obračala nase vse misli in vse skerbi.

Zdravniki so rekli velikokrat častitemu gospodu Mizískemu, da je njegova bolezen neozdravna. Ne nam treba praviti, da se je vdal bolnik popolnoma v svoje žalostno stanje, tako da mu uže več let še na misel ne prišlo, da bi mogel kedaj ozdraveti po zdravilih ali po čudežu. Niti želel ne tega. Njegova mertvoudnost je bila vsako leto hujša, zato je tudi bilo zanj vsako novo leto nova postaja na onem potu, ki tako čudovito vodi navkrebri in ki ga bukve *Hoja sa Kristusom* imenujejo „kraljevski pot svetega križa“. Čutil se je srečnega, da je hodil po potu terpljenja za Božjim Učenikom.

„Vsaki ima svoj poklic“, je govoril. „Moj je bolezen. Jaz sem hotel biti duhovnik: Bog pa je hotel, da terpim. Bodi čaščeno njegovo sveto Ime!“

IX.

Vojska mine. Čudovito oživi vera po katoliški francoski deželi. Neštevilne množice božjepotnikov so hitele od vseh strani proti Lurdu, da bi si izprosile pomoči od Marije, ki se je svoje dni prikazovala Bernardki.

Masabjéjsko skalovje se je nekako kopalo v premnogih in neprestanih valovih molitev, ki so bile vedno enake in vedno različne, vzvišene v svoji edinosti in vzvišene v svoji različnosti...

Brezverci so stermeli, ko so videli to vedno in vesoljno romanje francoskega naroda, romanje, ki je bilo polno čudežev, kakeršni se neso še nigdar godili v nobenem stoletju . . .

To velikansko obiskovanje lurškega Božjega pota je zdramilo ljudi, da so začeli pridniše romati tudi na druga sveta mesta. V Rokamadúru, v Parélemonjálu, v Šártru se je vse terlo vernikov, kaker v davnih časih.

Parélemonjál¹⁾ je oddaljen od Digoána samo tri ure. Vse to, kar smo povedali o patéski zastavi, je pomnožilo pobožnost gospoda Mizískega do presvetega Jezusovega Serca. Bil je bolan, pa je vender hotel obiskati zgodovinske kraje, kjer se je začela pred dve sto leti pobožnost, ki mu je bila tako ljuba.

Vzel je sè seboj enega svojih služabnikov, in se je dal prepeljati v Paré konec velikega travna 1873. leta, da bi ondi preživel ves mesec rožni cvet.

Ko je prišel v ta ponižni in imenitni terg, je bila prva oseba, ki jo je dobil, neki berač. Ubožec je imel mertvoudne noge in je težavno hodil po berglah; obut je bil samo v slabe nogavice in je prosil vbogajme. V Parélemonjálu so poznali uže petindvajset let ta obraz, ki je bil suh in bled vsled viharjev nadlog in težav, obenem pa krasen,

¹⁾ Parélemonjál je v sóneloárskem departmántu. Ima do 4000 prebivavcev. — Okrajšano glasi to mesto „Paré“.

krasen za duhovne oči vernih kristjanov, ki vidijo v siromaku samega Jezusa Kristusa.

Častitega gospoda Mizíškega je posebno genila beračeva bolezen, ki je bila podobna njegovi; in ker ne mogel pomagati ubožcu v njegovi telesni nadložnosti, mu je pomogel z denarjem v njegovi siročini. Mislimo si lahko, da mu je dal obilen dar, kaker tudi prijazne in ljubeznive besede, kakeršne so navadno prihajale iz njegovega serca, ki ga je bolezen naredila še bolj usmiljenega do siromakov. Berač zahvali lepo svojega dobrotnika, ga gleda dolgo časa nekako čudno, in v očeh se mu vidi hvaležnost . . . Ljudje so o tem človeku vedeli samo kerstno ime, morda zato, ker je bil tujec, ali pa, ker ne imel rodbine. Ime mu je bilo Janez.

Drugi dan, 2. rožnega cveta, se pripelje v Paré po ladji pet sto marséjskih božjepotnikov. Častiti gospod Mizíski se je vozil na svojem vozičku za njih procesijami in se je udeleževal vseh njih pobožnosti.

Ko je marséjski župnik¹⁾ oznanjeval romarjem Božjo besedo, je zapazil s pridižnice mertvoudnega duhovnika, ki ga je zvesto poslušal.

Po maši gre k njemu, da bi ga bratovsko pomiloval in potolažil. Če mu je dalje govoril, bolj je upal, da bo videl ta duhovnik še na zemlji konec svoje bolezni.

¹⁾ To je bil gospod Šazál, župnik pri Svetem Lázarju, v Marséju.

„Ozdraveli boste“, mu reče z neko gotovostjo, kateri se je sam čudil. „Obljubite mi dvoje reči: da boste molili za faro mojo, in mi pisali, keder ozdravite.“

„Lehko vam obljubim prvo“, odgovori bolnik; „kar se pa tiče drugega, je zavisno od Boga.“

In zmaje z glavo ter se nasmehne, kaker da ne verojame na ozdravljenje svoje bolezni.

Ta pogovor se je veršil zjutraj.

Tisti dan zvečer je pa jako pretresel marséjske božjepotnike neki nenavaden in nepričakovan dogodek.

Parélemonjál je kraj molitve, kjer prihajajo v dušo duhovne milosti, potrebne za pobožno življenje: čudež se pa ondi zgodi jako redko. Po besedah svetega Pavlja so različni darovi, ki jih daje Bog osebam; pa kaker je videti, so različni tudi oni darovi, ki jih daje rečem. Kaker je pri svetih zakramentih kerstna voda, sveta biremska krizma, sveto poslednje olje nekak liv različnih milosti: tako se dobivajo tudi razna Božja pota ki jih je ustanovil Bog zato, da deli ondi različne dobrote, ali duhovne ali telesne. Pa kaker se časih prigodi, da človek dobi pri svetem kerstu tudi one darove svetega Duhu, kateri se sicer dobivajo pri sveti birmi: tako se dogajajo na redke čase tudi čudežna ozdravljenja na tistih Božjih potih, katera je Bog ustanovil zato, da ondi deli duhovne dobrote.

Tak izjemen dogodek je bil čudež, nad katerim so ljudje ostermeli 2. rožnega cveta 1873. Ozdravel je stari Janez, oni siromak, kateremu je dal gospod Mizíski prejšnji dan miloščinjo. Ko so vsi molili, se je zravnal po koncu ta mertvoudnik, je šel skozi verste vernikov in položil obe svoji bergli na škrinjico, ki so bile v nji hranjene svetinje zveličane Margarete Alakók ¹⁾). Potem ju ne nič več vzela v roke. Rešen je bil mertvoudnosti, ki ga je trápila celih petindvajset let.

Častiti gospod Mizíski je bil ves srečen, ko je videl, da je ta dan storila dobrotljiva vsemo-gočnost Božja v Paréju nad bolnim beračem ravno tisto, kar je storil svoje dni Jezus na bregu Genezareškega jezera ²⁾). Voščil je srečo Janezu, ne da bi bil kaj mislil nase; zakaj vdal se je v svojo bolezen tako popolnoma, da ne nič več upal zdravja. Resnično in veliko je bilo njegovo veselje, ko je videl, da je berač ozdravel.

„Zdaj boste spet lahko hodili in celo tekli“, reče veselo Janezu, „vi, ki petindvajset let neste ni tekli ni lahko hodili. Pa te noge, ki jih je

¹⁾ Margareta Alakók, začetnica pobožnosti do presvetega Serca Jezusovega, je bila rojena leta 1647 v Lotkúru na Francoskem in je umerla leta 1690. Živela je v samostanu Marijinega Obiskovanja v Parélemonjálu.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Kafarnavm je tisto mesto, kjer je Jezus ozdravil mertvoudnega. (Lukež 5, 24.)

Opomnja prelagateljeva.

ozdravil Bog, ne smejo hoditi bose. Sprejmite od mene v dar perve škornje.“

Veselilo ga je, da se je pogovarjal skoro vsak dan s tem ubožcem in da ga je poslušal, ko mu je govoril o Bogu.

X.

Res, gospod Mizíski ne nič več upal zdravja, zato je pa upanje iskalo njega: tudi drugi ljudje so mu govorili takšne besede, kaker marséjski duhovnik. Tako se je ponavljal odmev prerokovanja, ki ga je izrekel arški gospod župnik Janez Vjané.

Mertvoudni duhovnik je bil v Parélemonjálu uže tri tjedne.

22. rožnega cveta pride tjakaj na Božjo pot tudi ena njegovih sorodnic, gospa redovnica Poméska; spremljal jo je njen brat, gospod Poméski. To ime „redovnica“ ne pomeni, kaker bi si kedo lahko mislil, redovnice v pravem pomenu besede. Daje se navadno kaker v znamenje častnega odlikovanja svetovnim osebam, ki jim je Cerkev dolžna hvalo zavoljo kakega imenitnega dobrega dela. Ženska, ki je tako počaščena, mora moliti vsak dan neke posebne molitve. Prevzvišeni kardinalj Bonálski je izprosil to čast za gospo Pomésko.

Čeprav sta si bila blizu v rodu ta gospa in častiti gospod Mizíski, vender nesta skoro nič

občevala mej seboj; kaj takega se večkrat zgodi, keder udje ene rodovine prebivajo v raznih krajih. Uže dvajset let se nesta videla, in v tem dolgem času si nesta pisala ni enkrat.

Ko sta zvedela gospa Poméska in njen brat, da je gospod Mizíski v Paréju, ga obiščeta nemudoma.

Gospa je bila vsa ginjena, ko ga je videla, da je ležal na vozičku; in kaker na povelje nekega notranjega glasu, mu reče očitaje in kaker iznenadejana:

„Bratranec, kaj delate tukaj?“

„To delam“, reče mertvoudnik, „kar delajo vsi božjepotniki in kar delate tudi vi: prosim potrebnih milosti, začenj am in končavam devetdnev-nice, molim rožni venec in psaljme; združujem svojo mlačnost z gorečnostjo pobožnih duš. . . .“

„Ali ne greste od tukaj!“ pravi gospa.

„Kako? da naj grem od tukaj?“

Duhovnik ostermi in ne verojame svojim ušesom.

„Kajpada!“ povzame sorodnica. „Nikar se tukaj ne mudite: *Mati Božja vas hoče ozdрави ti v Lurdu*“.

„Ali kaj veste?“ reče na to bolnik, ki se je čedalje bolj čudil. . . „Ali veste za nebeške skrivnosti?“ vpraša nekako zasmehljivo.

„Ne. Pa sem prepričana, da vas hoče *Mati Božja ozdraviti v Lurdu*“.

„Prihodnje reči oznanjujete tako, kaker deljska vedeževavka, ki je bila tudi prepričana, da govori resnico, pa se je vender motila“, odverne neverno gospod Mizíski.

„Ne motim se, pojdite v Lurd, Mati Božja vas hoče ondi ozdraviti“.

„Govorimo resno, tako kaker je, gospa in ljuba bratranka. Jako me je genilo vaše dobrohotno upanje, ki mi kaže, kako močno želite, da bi bil rešen svoje nadložnosti. Vender pa ne morem ničesar upati, ker nemam nobene pravice do takšne milosti, kakeršne je vsaki bolj vreden kaker jaz. Ne neverojetno, ampak gotovo je to le:

„Popotovanje je zame bolnika strašna reč, polna truda in bolečin. Moram se torej dvakrat premisliti, preden se spustim na pot, nekoliko sto milj daleč, iskat negotovega zdravja, ki ga ne pričakujem, pa tudi ne prosim Akoravno se vozarim težko po svetu, grem vender vsako leto, okrog velikega serpana, ali v Ems¹⁾, ali v Hómburg²⁾, ali v Boš, ali v Divón, kjer uporabljam rudninsko vodo. S tem dosežem, da se moji zastareli bolezni ne pridružijo hude in neznosne bolečine, ki bi me sicer gotovo zgrabile v zimskem času. Toplice mi pomagajo vsaj toliko, da

¹⁾ Ems je mesto na Nemškem, kjer so imenitne toplice, ki so bile znane uže Rimljanom.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ „Hómburg for der Hée“ je mesto na Nemškem z osem tisoč prebivavci.

Opomnja prelagateljeva.

preživim zimo skoro brez bolečin. Ne morem pa iti obenem v Lurd in v Divón, kamer pojde letos tudi moj brat. Ali bi bilo pa pametno in previdno, zavreči gotovo pomoč zavoljo negotove, zapustiti toplice, ki so mi pomagale, in iskati čudeža ter siliti Božjo previdnost, da me ozdravi?"

„Vidiš, ljuba moja sestra“, pritegne gospod Poméski, „ne nadleguj ubogega Viktorja zavoljo tega, ker se njegovo ravnanje ne vjema s tvojimi mislimi, in pusti našega bratranca, da dela po svoji glavi...“

„Ke bi mogla vama dati svojo vero! V Lurd mora iti!“ začne zopet prigovarjati gospa.

„Ako ne pojdem v toplice“, odverne gospod Mizíski, „bom imel po zimi v ramah, v kolenih in v ledjih bolečine, ki bodo gotovo spet tako hude, da bom vpil zavoljo njih, in tedaj si bom govoril: „Joj, za to terpljenje imam zahvaliti gospo Pomésko!“

„Jaz sprejemem vso odgovornost... Bodite prepričani, da vas hoče Mati Božja ozdraviti v Lurdu.“

Veliko je pregovorov, ki pravijo, da je ženska volja jako serčna in stanovitna. Vsi so resnični. Gospod Mizíski je bil premagan,

„Naj pa bo!“ odgovori: „vdam se. V Lurd pa ne morem oditi, dokler se ne verne duhovnik Antoán, ki bo tedaj moj tovariš in moj strežaj.“

Pogledajo v koledar in štejejo dneve.

„Šestega velikega serpana odidete“, reče gospa Poméska. „Tako boste v Lurdu na Veliki Šmaren.“

Čez nekaj dni zasliši gospod Mizíski, da nekdo terka na njegova vrata.

„Le noter!“

Bil je Janez.

„Častiti gospod“, reče resno berač, „ozdraveli boste.“

„Zakaj pa?“

„Tisto noč, preden sem ozdravel, sem imel sanje, v katerih so bile zame vse reči tako svetle, kaker keder najlepše sije opoldansko sonce. Spoznal sem, da to neso bile navadne sanje, ampak nebeško naznanjenje. V tistih sanjah sem se videl zdravega . . . In drugi dan sem res ozdravel in sem položil svoji bergli na skrinjico, kjer so shranjene svetinje zveličane Božje služabnice.“

„To je jako nenavadno!“ reče gospod Mizíski, in začuti, da ga stresa neka groza, ki obleti človeka skoro vselej, keder so blizu njega nadnaravne reči.

„No!“ reče berač, „snoči se mi je sanjalo o vas tudi tako, in vse je bilo jasno, kaker o belem dnevi. Videl sem vas, da ste hodili, kaker hodim jaz, popolnoma zdravi in terdni.“

Častitega gospoda Mizíškega so jako pretresle te sanje beračeve, ki so poterjevale ono, kar sta mu pred malo dnevi „govorila marséjski duhovnik in silna gospa Poméska. Zopet se spomni

prerokovanja arškega župnika, za katero se dosle ne zmenil in katero je bilo uže na pol izbrisano iz njegovega spomina.

XI.

Perve dni malega serpana se verne častiti gospod Mizíski v Digoán in pove domačim, da je sklenil iti v Lurd.

Grajska rodbina je upala in se bala, keder je premišljevala, da hoče bolnik romati v Lurd in tako poskusiti zadnje sredstvo. Vedeli so kaker dobri kristjani, da ne nič nemogoče pri Bogu; mislili so si pa tudi lahko, da je nevarno to dolgo popotovanje za bolnika, ki je v tako siromašnem stanju, kaker gospod Mizíski. Res je pisano: „Zaupajte na Boga!“ Pisano je pa tudi: „Ne skušaj Gospoda svojega Boga!“ Grozna zadrega! Vera, prva izmej treh Božjih čednosti, se je močno bojevala z modrostjo, ki je prva izmej poglavitnih čednosti. Grajski ljudje so bili zdaj za romanje v Lurd, zdaj zoper romanje. Tako so omahovali semtertja po svojem različnem značaju in po svojem duševnem razpoložaju, ki se je vedno spreminjal. Da bi se umirili v tej dušni stiski, so imeli samo en pomoček: molitev. Vsi so se k nji zatekli.

Naposled je bilo določeno, da se bo pripehljal bolni gospod Mizíski v Lurd 8. velikega serpana in da se bo ravno ta dan začela v Digoánu devetdnevna pobožnost za njegovo ozdravljenje.

Pisali so redovniškimi družbam in prijatelom, da bi se udeležili devetdnevnic. Obernili so se tudi na Bernardko ¹⁾, in ta jim je odpisala iz nevérskega samostana, da bo tudi ona molila na tisti namen, kaker digoánski prebivavci.

Ko se je bil vernil gospod Mizíski iz Paréja, je izgubljal čedalje bolj upanje. Dasi je bil, kaker pravi plemič, vedno pripravljen, izpolniti dano besedo, je vender počasi dospel tako daleč, da ne nič več upal zdravja.

„Zastonj se trudim, da bi dobil terdno zaupanje: jaz dvojim!“ je govoril.

„Jaz se bojim!“ reče večkrat oče, ki je bil v skerbeh za sina zavoljo tako težavne in nevarne vožnje.

„Mi upamo!“ so odgovorili gospodična Genovefa, gospod Humbert, duhovnik Antoán in mladi ljudje.

„Jaz verujem!“ je zaterjevala mati.

Tako je preteklo nekaj tjednov. Odločeni dan pride.

V izbi bolnega gospoda je pripravljaj in urejal gospod Antoán vse ono, kar se je potrebovalo za tako daljno pot, in bolnik mu je govoril tako:

„Res, ljubi moj otrok, ne mogoče, da bi me ozdravila lurška Mati Božja! Terpljenje je moj poklic . . . Če bi me pa Marija venderle hotela ozdraviti! . . . Oh, potem bi spet ogernil humerálj

¹⁾ To je bila tista Bernardka, kateri se je Mati Božja prikazovala v Lurdu. *Opomnja prelagateljeva.*

arškega župnika, kaker pred trinajstimi leti za novo mašo, in bi maševal v njeni cerkvi v zahvalo za zdravje! . . . Vzemite sè seboj humerálj, če bi morebiti res ozdravel . . . Pa kaj pravim? to je nemogoče! . . . To so le sanje bedečega človeka!“

XII.

Bolni gospod Mizíski zapusti digoánski grad 6. velikega serpana in jo krene proti Lurdu. Ne hotel imeti drugega spremljevavca kaker gospoda Antoána.

„Le molitve vaše naj gredo z menoj!“ reče domačim.

Ko je zapustil očetov grad, je bilo toplo in lepo vreme, in mesec je jasno svetil. Bila je krasna poletenska noč.

Voz je derdral uže tri ure, ko okolu polnoči obstane pred železnično postajo.

„Zdaj sva v Šanjíju“, reče gospod Antoán.

Ke bi bila vedela za prihodnje reči, ali ke bi bilo prišlo tisto trenutje v njijuni duši ono, kar se imenuje slutnja, to ime „Šanjí“ ju ne bi bilo našlo malomarnih, in gotovo bi bila, v mesečini, vperla oči na mesto in na tamno podobo njegovega starega zvonika . . . Pa prihodnost jima je bila zakrita sè zagrinjalom, in Šanjí ne bil za njiju nič drugega, kaker prva težavna postaja njijunega romanja po francoski deželi.

V Šanjíju so prvič prenašali bolnika, in to prenašanje je bilo združeno s težavami in bolečinami.

Gospod Antoán in dva železnična služabnika so vzeli bolnika na roke in so ga s težavo prenesli pod podstrešje pred čakavnico, da bi ondi počakal vlaka.

Bolnika so milovali železnični uslužbljenci, ki so, semtertja grede, vlekli zaboje, dajali in sprejemali povelja.

„Ali je uže dolgo tako siromašen?“ vpraša eden izmej njih.

„Dvajset let je uže, odkar je na pol oslepel; enajst let je pa mertvouden.“

„Pa kam gre takšen?“

„V Lurd.“

„Po kaj?“

„Po zdravje.“

Več izmej teh dobrih ljudi je bilo takih, da neso imeli posebno terdne vere. Vidi se nam da ne obrekujemo, če rečemo, da so se uslužbljenci šanjíske železnične postaje precej močno ločili od prebivavcev digoánskega gradu, kar se tiče vere v čudeže. Ker so živeli dan na dan mej velikimi čudeži, ki jih je zveršila človeška učenost, so imeli samo človeška dela za resnična, neso pa bili nič kaj pripravljeni verovati čudežev, ki prihajajo iz nebes.

To terdno zaupanje pošujočih dveh duhovnikov, ki bi se bilo videlo vernim kristjanom

vzvišeno, se je zdelo nekoliko preprosto in neumno le tem ljudem: postajnemu načelniku in podnačelniku, strojevodjem, ogibališčarjem ¹⁾, telegrafskim urednikom, kolomazcem parnega voza in železničnim služabnikom.

Spogledovali so se, kaker da so si hoteli reči: če je eden teh dveh duhovnikov bolan na telesu, sta gotovo bolna oba dva na duhu. Pa akoravno so jih obletavale takšne misli, se vender zavoljo tega ne nič zmanjšalo njihovo sočutje za bolnika, ni njihova priserčna skerb, ki so jo imeli, ko so ga prenašali z neznansko previdnostjo, da mu ne bi povečali bolečin. Dasi neso imeli vere evangelijskega stotnika, so imeli pa ljubezen dobrega Samarijana, in gotovo je blagoslovila roka nebeškega Očeta dela njihove postrežljive vnetosti in sočutje njihovega serca.

Mertvoudnost častitega gospoda Mizíškega, nenavadni cilj in konec njegovega popotovanja, redka plemenitost njegovega obraza, precej dolgo čakanje na vlak: vse to je obujalo pozornost ne samo železničnih urednikov, ampak tudi raznih šanjíških prebivalcev, ki so se tisto noč hoteli odpeljati z vlakom. Močno se jim je vtisnil v spomin ta duhovnik, ki je šel zdravja iskat v daljne kraje.

¹⁾ Ogibališčar ima delo na ogibališču, kjer odvaja vlake s tira na tir, in to zato, da se ne terčita vlaka, ki si prideta naproti. Na malih postajah verši to opravilo železnični služabnik; na večih je pa nastavljen poseben ogibališčar.

Kederkoli je bilo treba vlak premeniti, so morali vselej prenašati bolnika, kar ga je močno zdelavalo. In čez nekoliko minut postanka — ne pa počitka — se zopet premakne vlak in dirja in leti ropotaje proti Lurdu, in zopet mu grozno stresa in deglja razbolele ude.

V Setu sta se morala ustaviti, da sta prenočila.

Božjepotnika se naposled pripeljeta v Lurd po dvodnevni vožnji, petek večer, osmega velikega serpana.

Ko sta bila še doma v Digoánu, sta si uže naprej najela stanovanje v prvem nadstropju neke hiše v Jamski ulici.

Na železnični postaji dobita voz, ki ju potegne v mesto. Gospod Antoán in voznik sta prenesla metrvoudnega duhovnika z voza v izbo. Bolnik je bil silo truden in zdelan.

V prizemeljskih prostorih tiste hiše, kjer sta stanovala naša romarja, je bila prodajavnica svetih podob in drugih stvari, ki se rabijo za pobožnosti. Zapazila sta prelep kip lurške Matere Božje.

„Če ozdravim“, reče gospod Mizíski, „vzamem sè seboj v Digoán le ta kip, ki sem ga zagledal najnapervo . . .“

XIII.

Drugo jutro se dá zapeljati gospod Mizíski na bolniškem vozičku v spodnjo cerkev ¹⁾, da bi bil pri sveti maši, ki jo je imel na njegov namen opraviti gospod Antoán.

Bolniki, mertvoudni, vsi tisti, ki imajo kako vidno bolezen, se časih sramujejo pokazati, da so brez nebeškega daru, ki ga ima skoro vsaki človek. Bojé se človeških oči, in se umikajo po nekem notranjem nagonu celo dobrohotni radovednosti tujih pogledov, in to posebno takrat, keder so močno zamišljeni v gorečo molitev. Ako jih pomiluje tujec, in naj bi bil on tudi najbolj usmiljen in najboljši človek, ima njegovo pomilovanje nekaj poveršnega in vsagdanjega na sebi,

¹⁾ Lurška romarska cerkev ima eno nadstropje. Cerkev, ki je pri tleh, se imenuje kripta ali spodnja cerkev; cerkev, ki je v nadstropju, se imenuje zgornja cerkev ali bazilika. Potemtakem ste to dve cerkvi, zidani ena verhu druge. Zgornja cerkev ima streho, spodnja pa ne, saj je tudi ne potrebuje, ker jo pokriva zgornja cerkev. Iz zgornje cerkve se pride v spodnjo po stopnjicah, kaker se v navadnih hišah pride iz prvega nadstropja v pritlešne prostore. Sicer pa ima spodnja cerkev svoja vrata, kaker zgornja.

Romarji hodijo v gorenjo cerkev po precej visokih stopnjicah, ki so narejene zunaj cerkve . . .

Spodnja cerkev ima samo sedem oltarjev. Ker je deloma vsekana v skalo, je nekoliko vlažna in v veliki vročini zaduhla.

Po hišah na Slovenskem se dobivajo slike lurškega Božjega pota, ki nam kažejo lurško Jamo v skalovju pri

in ravno ta poveršnost in vsagdanjost jih moti, keder se v priserčni molitvi razgovarjajo sè vse-mogočnim Tolažnikom.

Ker je mislil gospod Mizíski tako, kaker drugi bolniki, zato se je dal zapeljati v tamen kot spodnje cerkve, za steber, na levo stran oltarja. Najrajši bi bil imel, da ga ne bi bil videl noben drugi, kaker Marija, Mati Božja. To pa ne bilo mogoče.

Zgodilo se je, da je bil poleg njega, tudi za onim stebrom, neki drugi bolnik, petnajstleten deček angeljskega obličja, sin siromašnih starišev, izmej preprostega naroda. Delavec močnega života ga je ravnokar položil ondi na dva stola jako varno in rahlo, kaker more storiti le skerben oče. Dečkovo obličje, jako blede in jako milo zavoljo dolgega terpljenja, njegove velike in prijazne oči,

tleh, nad Jamo na desni ono duplino, v kateri se je Marija prikazovala Bernardki, in verhu skalovja veličanstveno cerkev z enim zvonikom. Človek bi mislil, da je to samo ena cerkev, in vender temu ne tako: to ste dve cerkvi, ena verhu druge, pa pod eno streho, kaker sem ravnokar razložil.

Na Kranjskem imamo samo eno cerkev, ki je zidana tako, kaker lurška božjepotna cerkev, in to je kapiteljska cerkev v Novem mestu na Dolenjskem. Tudi ta cerkev ima prekrasno kripto ali spodnjo cerkev, ki je pa vsa v zemlji in ki bi se lahko imenovala podzemeljska cerkev. Kripto so pa ščasoma zanemarili tako, da se v nji uže veliko let ne opravlja služba Božja.

Opomnja prelagateljeva.

njegove pobožno sklenjene roke, ob kratkem, vsa njegova podoba je razodevala noternjo lepoto tiste nedolžne in čiste duše, ki se je videla, kaker da je pripravljena razpeti svoje perotnice in zleteti proti nebeški domovini.

Kaker kakšna svetloba, oberne ta deček nase motne oči gospoda Mizíškega.

Sočutno usmiljenje prevzame duhovnika.

„Kako ti je ime?“ ga vpraša.

„Peterček.“

„Dobro, Peterček, jaz molim zate, moli tudi ti zame.“

„Jako rad bom molil za vas, častiti gospod...“

Maša se začne. Po povzdigovanju prinese mašnik sveto Hostijo gospodu Mizíškemu, ki je sedel nepremično na bolniškem vozičku. Peterčka pa vzame na roke delavec krepke postave in ga nese na rokah k mizi Gospodovi. Duhovnik je obhajal očeta in sina.

Po sveti maši se je dal gospod Mizíski prepeljati na malem vozičku¹⁾ dolu v Jamo, in je ondi ostal dolgo časa.

Ko se je po končani molitvi peljal iz Jame, ga je vprašal njegov prijatelj, gospod Antoán:

¹⁾ Taki vozički so last gostivničarjev in lurških misijonarjev. Ž njimi hodijo na železnično postajo po bolnike, da jih vozijo k Jami. Ker imajo večinoma po tri kolesa, bi jih lahko imenovali trokolnice. Jako pripravní so in bolj stolu podobni. Na takem vozičku bolnik lahko leži, sedi ali sloni. (*Dom in svet* l. 1899, str. 537.)

„Kaj se je ravnokar godilo v vaši duši, ko ste govorili z Materjo Božjo?“

„Prosil sem jo!“ odgovori bolnik. „Prosil sem jo za vse one, ketere ljubim, za tega ubo gega Peterčka, ki sva ga zapustila in ki se to trenutje koplje v čudežni vodi . . . Rekel sem ji, naj mi izprosi milosti, da bi se kaj poboljšal in da bi zvestejše Bogu služil . . . Potem sem se spomnil, čemu sem posebno priromal semkaj, in sem govoril Materi Božji: „Ozdravi me, ako bi bilo to zame najbolje. Še nikoli te nesem prosil, da bi mi popolnoma odvzela vse moje bolezni, ampak samo toliko, da bi mogel stati na nogah in maševati.“ Naj vam priznam, da me je začela vest peči, ker sem molil tako prederzno. Tudi sem dodal: „Ljuba Mati, res sem tako srečen sè svojim križem, da te bom ravno tako zahvaljeval, ako me tudi ne ozdraviš.“

Hotel je, da ga denejo v kopel; dejali so ga, pa se ne zgodilo nič posebnega.

XIV.

Ko se verne gospod Mizíski v Lurd, reče gospodu Antoánu, svojemu tovarišu:

„Rad bi se spovedal.“

„Čisto prav. Pojdem in poiščem keterega misijonarja božjepotne cerkve.“

„Ne, ne!“ odverne mertvoudni duhovnik: „hočem, da me spove lurški župnik, gospod Pe-

ramál. To je človek Matere Božje. Skusite ga dobiti, in prosite ga, naj bo tako dober in me pride spovedati.“

Gospod Antoán ves tisti popoldan ne mogel dobiti spovednika, keterega je iskal.

Drugi dan — bila je nedelja — se napoti zjutraj v zakristijo farne cerkve. Ko zagleda duhovnika osornega obraza, ki se je pripravljaj za sveto mašo, stopi k njemu spoštljivo.

„Ali ste vi lurški gospod župnik?“ vpraša.

„Ne, nemam te časti“, odgovori duhovnik.

„Oprostite!“ povzame gospod Antoán: „ker se vaš obraz vjema s popisom, ki ga je napravil Henrik Lasér o gospodu Peramálu, sem mislil...“

„Dal Bog, da mu ne bi bil podoben samo po telesu!“ reče nagovorjeni gospod, smehljaje se zmoti. „Če je po unanjem časih videti oster, serca je pa blagega; neustrašen je in obenem ljubezniv. Takšen je kaker sveti apostelj Pavelj. Sicer pa pogledjte ga, ravnozdej prihaja.“

Res odpre g. Peramál zakristijska vrata.

„Gospod župnik, v Jamski ulici je neki bolen duhovnik, ki želi, da bi ga vi spovedali.“

„Ko odmašujem, pojdem precej k njemu.“

Tri četerti ure pozneje je res stopil v izbo gospoda Mizískega.

Župnik lurške Matere Božje objame mertvo-udnika.

„Le serčnost!“ reče. „Če hoče pomagati Mati Božja, boste ozdraveli kaj hitro.“

Potem zapre vsa vrata, sede na stran gospoda Mizíškega in ga spove.

Ko mu je dal odvezo v imenu samega Boga, tedaj je vstal in se je molče sprehajal po izbi. Pustil je mertvoudnega duhovnika, da se zamisli v molitev; pa tudi sam je gotovo molil, in prosil Mater Božjo, naj bi pomagala bolniku in ga ozdravila hude bolezni.

Potem sta se duhovnika pomenkovala. Častiti gospod Mizíski je pripovedoval, kar je doživel. Tako se je veršil zaupljiv razgovor po spovedi, ki je sveta in zapečaćena s pečatom spovedne molčečnosti.

Kakšne misli in želje je obudil župnik Peramál v bolnikovem sercu? Vse se zedinijo v eni besedi, ki glasi: „Upanje.“

Ako stopimo keterikrat nenadoma pred kakega imenitnega moža, ki ga poznamo samo po lepi sliki, ki nam jo podaje zgodovina, vidimo, da smo se na njem zmotili v marisčem; častiti gospod Mizíski se pa ne zmotil v ničemer. Kakeršnega si je mislil lurškega župnika, takšen je tudi bil. Oba dva sta bila ustvarjena za to, da sta se umela: govorila sta isti jezik, imela sta isto domovino; oba dva sta bila Marijina sinova.

Po razgovoru je zvedel gospod Antoán, kaj sta eden o drugem mislila.

„Kako dober duhovnik!“ reče odhajaje župnik Peramál: „imeti mora sveto mater.“

„Res je njegova mati sveta“, odverne mladi hišni prijatelj, ki je poznal bolje kaker gdo drugi čednosti močne žene digoánskega gradu.

„Kako srečen sem“, je govoril gospod Mizíski svojemu tovarišu, „kako srečen sem, da ste mi privedli služabnika lurške Matere Božje! Čutim v sebi večje zaupanje in kaker da mi je obljubljeno čudežno ozdravljenje. Ta človek je res človek Matere Božje, in njegova beseda nalaga nebeški Kraljici nekako dolžnost.“

XV.

Ko se je bližal Veliki Šmaren, so začeli božjepotniki vreti v Lurd. Ljudje so hitro zapazili tega bolnega duhovnika, ki je bil še mlad in ki ga je bilo videti vedno na bolniškem vozičku, zdaj v spodnji cerkvi, zdaj pod svodom masabjéjskega skalovja, zdaj na potu do Jame — lahko bi se reklo in prav po pravici: na svetem potu. Vsi so skerbeli zanj in so pomilovali tega Gospodovega delavca, ki uže toliko let ne mogel delati v Božjem vinogradu. In ti kerščanski ljudje, ki so prišli prosit Mater Božjo zase, so prosili tudi za tega neznanega duhovnika. Koliko duhovnih miloščinj se tako podari v Lurdu, za ketere bomo zvedeli šele takrat, keder zgine velika tama, ki pokriva na zemlji skrivnosti življenja, in keder posveti na vse reči luč večnosti!

„Kako!“ reče lurški župnik gospodu Mizískemu, ko pride k njemu čez dva dni; „kako! Mati Božja vas še ne ozdravila? ... Sperl se bom ž njo!“ pristavi, smehljaje se sam svoji grožnji. Govoril je o teh rečeh neznansko po domače, še predomače, kaker se nam vidi. Tako so si časih upali in si še upajo govoriti Božji služabniki, od Joba in Davida do svetega Vincenca Ferérja in župnika árškega.

Njegova prepričevavna zgovornost, njegova gotovost, njegova popolna vera, njegovo obetanje, da bo tudi on prosil za zdravje: vse to je oživilo upanje v duši obeh dveh digoánskih romarjev.

„Kaker se vidi, imam prijatela, ki se zame verlo poteguje pri Materi Božji,“ reče mertvoudni duhovnik svojemu tovarišu.

Pa gospod Peramál ne bil edini prijatelj. V spodnji cerkvi je dobil gospod Mizíski vsako jutro Peterčka, ki je bil pri isti maši, kaker on. Pozneje ga je spet našel v kopeli, na ridastih potih in v Jami. In ta dva bolnika, enako nedolžna, sta se sprijaznila in tolažila. Duhovnikove besede so mikale dečka; pogled na tega terpečega angelja je povzbujal duhovnika k poterpežljivosti in ga oserčeval. Združila sta se v prijateljstvo. Molila sta eden za drugega še bolj goreče kaker za sa mega sebe ... Tisti, ki je prišel prvi v kopel, je hranil prostor za svojega tovariša. Peterček ne zapustil kopeli, dokler ne poterkal na vrata gospod Antoán, in gospod Mizíski je ostajal v vodi,

dokler se ne od zunaj zaslišal prijazni glas ubogega Peterčka: „Tu sem!“

Čudna prijaznost mej tema dvema bolnikoma, ki se še poznala nesta pred enim tjednom! Prišla sta k sveti Jami iz krajev, ki sta močno oddaljena eden od drugega, in sta postala, pred očmi lurške Matere Božje, kaker dva stara prijatela in kaker brata po kervi: *eno serce in ena duša!*

In vender je bil eden plemič višje verste, drugi pa sin siromašnega črevljarja iz póske okolice. Oni je bil duhovnik, jako učen in v najboljših letih; ta je bil deček in čisto neveden v tistih rečeh, ki jih ljudje uče. Pervi je imel strašansko odgovornost za svoje bogastvo; drugi je poleg bolezní nosil težo tako grozne siročine. Takšna nasprotja delajo meržnjo mej tistimi ljudmi, kateri ne verujejo v Boga; nasproti pa vežejo kristjane v višjo edinost ljubezni. Tako se je tudi naredilo, pred oltarjem in pred sliko naše nebeške Matere, vzvišeno prijateljstvo mej tema dvema dušama, ali pravzaprav mej tremi dušami, zakaj oče Peterčkov, vaški črevljar Peter Rošón, je imel tako blago serce, kaker njegov sin, in je bil vreden takega otroka.

XVI.

14. dne velikega serpana je nagloma ozdravela v Jami neka mertvoudnica.

Čez nekaj ur po svojem ozdravljenju je srečala gospoda Antoána in ga je prijazno oserčevala.

„Zaupajte!“ mu reče. „Denes sem jaz ozdravela, jutri bo pa vaš prijatelj. Upam, da bo uslišala Mati Božja vaju oba na slavni praznik svojega Vnebovzetja.“

Res je bil drugi dan, 15. velikega serpana, Veliki Šmaren, in Cerkev se je pripravljala, da bi vredno praznovala spomin tistega veselega dne, ko je prišla Mati Božja zmagoslavno v kraljestvo svojega Sina.

V duši bolnega duhovnika se je čedalje bolj umikala žalostna dvojba veselemu upanju, ki je v njem rastlo tako, kaker raste polagoma blišč jutranje zarje, in ki se je naposled prikazalo v svetlobi belega dne, v svetlobi tiste vere brez dvojenja, o kateri je rekel Zveličar sveta: „Če moreš verovati, vse je mogoče onemu, kateri veruje!“¹⁾ Zdelo se mu je, da čuti okrog sebe čudež. Ali je bilo to zmota ali resnica?

On, ki je bil bolan tako dolgo, je uže izrekel besedo: „Ozdravljenje!“, kaker je zavpil Krištof Kolumb: „Zemlja, zemlja!“, še preden je s telesnimi očmi zagledal suho v neizmerni daljavi. Iž njegovih trepetajočih ust so prihajale te besede:

„Jutri jutri! Da bi ozdravila lurška Mati Božja ubogega Peterčka! . . . Da bi ozdravila tudi mene, če je to njena sveta volja!“

Tisto noč od 14. do 15. velikega serpana nesta oči zatisnila naša dva digoánska božjepot-

¹⁾ Marka 9, 22.

nika: vso noč sta premolila. Zvezde so migljale na nebu v tihih neskončnih prostorih. Tu in tam, pod svodi samostanskih cerkvic, kjer je zbirala ponočna molitev menihe in redovnike; v samotnih izbah, kjer so čuli usmiljeni kristjani pri bolnikih in umirajočih; na postelji pravičnih, kateri neso mogli zaspati; v tisoč in tisoč različnih krajih speče zemlje so se vnele mnoge duše kaker sonca v gorečem plamenu molitve in so razveseljevale oči angeljev. „Glejte, zdaj hvalite Gospoda vsi služabniki Gospodovi!... Po noči povzdigujte svoje roke proti svetišču in hvalite Gospoda!...“¹⁾ Tako hitro so minile ure. In ko so se obenem oglasili zvonovi iz zvonika župne cerkve in božjepotne podružnice, oznanjevaje s čistimi glasovi veselo jutro velikega praznika, tedaj reče eden duhovnikov svojemu tovarišu:

„Kako hitro je minila noč!“

Gdor premišljuje večne reči in se ž njimi razveseljuje, ta ne čuti, da čas teče in seka rane: njemu minejo ure, kaker bi mignil.

Skoro precej nato se zaslišijo v Jamski ulici cingljajoči kraguljčki dveh konj, ki sta naglo pri-tekla. Pred hišnimi vratmi obstane voz, ki je bil naročen prejšnji dan.

„Treba bo iti!“ reče ginjeni gospod Mizíski. „Zdaj mašuje lurški župnik in se me spominja pred Bogom. Kakšen bo današnji dan?“

¹⁾ Psaljem 133, 1—2.

In ke bi bil kedo mogel pogledati tisti čas čez doline in griče, čez reke in hribe, čez tamne gozde in neizmerne ravnine, v tiho kapelico nekega gradu v oténski okolici, bi bil zagledal, v prvem svitu vzhajajočega sonca, ženo sivih las, mater klečečo pred Bogom, ki se je tresla vere in upanja in ki je tudi šeptala besede: „Kakšen bo današnji dan?“

XVII.

Digoánski prebivavci so imeli svoje misli in svoje duše v Lurdu. Kako goreče so opravljali devetdnevnicu! Kako željno so prebirali pisma gospoda Antoána, ki so jim prinašala dan na dan novice o ljubem bolniku!

Ako bi bila pregnana vera sè sveta, bi jo našli v materinskem sercu. Gospa Mizíska ne dvojila o sinovem ozdravljenju.

„Res, ljuba moja hči“, je rekla večkrat Genovefi s tako gotovostjo, kaker da ne more drugači biti, „res, ljuba moja hči, ozdravel bo čudežno, in to bomo videli na svoje oči!“

In vsaki trenotek, ki je minil, je pomnožil le to njeno nenavadno gotovost, ki je res bila čudovito lepa sama na sebi, obenem pa tudi strašna, tako nekako, kaker veselo zveranje otroka, ki se igra na robu globokega prepada . . . Kaj bo, če se odlomi veja ali če se preterga verv?

Ta gotovost je bila tolikšna, da se je uže razgovarjala gospa Mizíska s prijateli o ozdrav-

ljenju svojega sina kaker o kakem doveršenem dogodku.

Nekaj posebnega je bilo pa to, da je čutila v sebi veselje in strah. Zdelo se ji je, da ozdravljenje prinese nesrečno ločitev, in da pojde sin v nove kraje, kamer ne bo mogla za njim. Spomnila se je skrivnostne besede, ki jo je rekel Zveličar nagli Magdaleni, potem ko je bil vstal od mrtvih: „Nikar se me ne dotakni!“¹⁾ Zdaj so druge razmere!

„Kakšen čudež!“ je ponavljala pogostoma: „to bo zanj, kaker da bi od mrtvih vstal... Bala se bom ž njim govoriti. Ne bom se upala ravnati ž njim tako, kaker prej.“

„Mati, to bi ga žalilo...“

„Pomisli vender, kako bo spremenjen! Bog ga bo nekako prestvaril!... Bog bo pre naredil njegove kosti in njegovo meso, kaker je pre naredil perst, iz ketere je bil Adam. Kaker je imel Mojzes odsvit večnega Boga, ko se je vernil sè Sinajske gore, tako ga bo imel tudi moj sin... Bala se ga bom pogledati, in uže naprej čutim, da se mi tresejo kolena.“

In ta njena misel je bila vzrok, da je časih letela tama žalosti po svetlem nebu njenega upanja, tako nekako, kaker leté semtertja po jasnem nebu oni volnasti oblački, ki jih katerikrat vidimo mesca rožnega cveta ali malega serpana.

¹⁾ Janez, 20, 17.

„On bo sin Matere Božje“, je govorila vsa v skerbeh . . . „Ali bo še moj?“

Pa ta otožnost je minila jako hitro v njeni čisti duši, in nobena reč ne nič več kalila njene radosti.

14. velikega serpana, dan pred Velikim Šmar-nom, je rekla te besede:

„Tedad bo skoro skoro ozdravel! Kakšna sreča! Kako je pa tudi zaslužil zdravje, ubogi moj otrok! Kako je pobožen! Kako poterpežljiv! Niti enkrat ne potožil v dvaindajsetih letih!“

„O, mati moja!“ vzklikne nekako v strahu Genovefa, „ne upajte preveč! . . . Če bi se pa po-vern timer iz Lurda neozdravljen!“

Gospa Mizíska stisne hčeri roko. Reče ji s tihim, preterganim in zamolklim glasom le te besede:

„Prepričana sem, da bo ozdravel! . . . Jutri! Jutri bo šesti dan . . . Dobila bom telegram iz Lurda . . . Jutri zjutraj bo ozdravel!“

Pri teh besedah spreleti mráz gospodično Genovefo.

„In materine oči“, nam je pravila pozneje hči, „so se nekako spremenile, kaker da so se zameknile v nebeške reči. Prepričana sem bila, da jo najde vso pripravljeno telegram, ki ga je napovedovala in pričakovala s toliko gotovostjo.“

Božja Previdnost je pa v svojih skritih namerah uredila vse reči drugači kaker se je pričakovalo!

Tisti večer pred Velikim Šmarnom pride v Digoán neki hišni prijatelj, častiti gospod Burbón, duhovnik v samostanu Marijinega Obiskovanja v Parizu.

Gospa Mizíska je imela nemirno noč. Spala ne nič, molila pa veliko. Še pred dnem je vstala...

„Veliki Šmaren!“ je mislila sama pri sebi. „To je zmagoslaven praznik neke matere, Matere vseh mater, Matere Jezusa Kristusa. Svoje dni je dobila Marija na Kaljvarijski gori v naročje svojega Sina mertvega, pa uže na zemlji je videla v svoje največje veselje, da je vstal od mertvih; na današnji dan, na dan svojega vnebovzetja, ga je zopet in za zmirom dobila, pa ne mertvega kaker na Kaljvarijski gori, ampak živega, polnega človeškega in Božjega življenja. in vladajočega v nebesih in na zemlji... O moj Bog! ali je tedaj res, da bom tudi jaz okusila malo enakega veselja, dasi tega nesem vredna?“

Tako so se vzdigovale njene misli. Po neketerih besedah, ki so ji ušle iz ust prejšnje dni, bi se dalo soditi, da je ponudila Bogu svoje življenje za zdravje svojega sina. Ginljiva in strašna ponudba!

Ko stopi dolu v kapelico, dobi ondi gospoda Burbóna, ki je tudi prišel molit kaker ona.

Hotela se je spovedati, da bi šla k svetemu obhajilu. Čutila je, da ima zdaj zdaj nad njo priti neizmerna sreča sè svojo grozno močjo: morala si je izprositi pomoči iz nebes, da bi mogla prenesti veliko pozemeljsko veselje.

Potem je šla terkat na vrata svojega moža, svojega sina, svoje hčere in svojih vnukov; budila jih je zato, ker je hotela, da bi, uže ob zarji tega praznika, prosili Boga za zdravje preljubljenega bolnika, ki je bil daleč od njih, pa vender v sercu vseh.

„Vstanite in molite! . . .“

Tako jih je budila, da bi molili za posebno delo, ki ga je hotela izveršiti, kaker budimo ljudi, da gredó delat navadna svoja opravila.

Gospod Burbón stopi na pridižnico v farni cerkvi, in poprosi vernike, da bi molili za bolnega duhovnika, velikega dobrotnika siromakov, ki je šel zdravja iskat v Lurd. Ljudstvo onih poljan je pokleknilo jokaje in molilo Očenaš in Čaščenamarijo za tistega, keterega je vsa okolica imenovala dobrega gospoda Viktorja in za keterega so se nekateri bali, da ga ne bodo videli nikoli več, ker bi ga utegnilo ugonobiti težavno popotovanje.

Gospa Mizíska je vedno pogledovala skozi okno v tisto mer proti Epináku. Ondi, kakih deset kilometrov od Digoána, je telegrafska postaja. Pa ura mine za uro, in nič ne pride.

Pridružimo se gospodu Mizískemu.

XVIII.

Bil je Veliki Šmaren, petek, petnajstega dne velikega serpana.

Uže na vse zgodaj je bila gorenja cerkev polna vernikov, in to zavoljo velikega praznika,

ki je bil tisti dan. Digoánska duhovnika se napotita v spodnjo cerkev. Ondi je bilo le nekaj malega ljudi, mej njimi ubogi Peterček in njegov oče, vedno na navadnem mestu.

Takrat ne noben duhovnik maševal pri velikem oltarju, ki je posvečen Materi Božji. Gospod Antoán pripelje bolnega mašnika na vozičku k malemu Peterčku, potem pa gre maševat, kaker vsak dan, le da z večim zaupanjem, na namen svojega dobrotnika in prijatela. Po zauživanju ga pride obhajati. Peterčka je nesel oče na rokah k mizi Gospodovi, da je tudi on prejel sveto Rešnje Telo . . .

Maša mine. Nobenemu teh dveh bolnikov se ne niti na boljše obrnilo, čeprav so pobožne duše pričakovale, da bosta ozdravela, za kar so tudi goreče molile. Kaker se je videlo, je bila nebeška Kraljica gluha za pozemeljske prošnje.

Gospod Antoán se je skušal vdati v Božjo voljo, in je mislil jako pametno, da je čudež po svoji naravi le izjema, celo v Lurdu, in da Bog in njegova sveta Mati nesta nič menj usmiljena, keder ga odrečeta, kaker keder ga naklonita na prošnje vernikov. In iz te imenitne resnice je zajemal tolažbo, ketere je potrebovalo njegovo užaljeno serce.

Ona dva tovariša v nesreči, ki ju je privela vera v ta blagoslovljeni kraj, sta prejela sveto obhajilo in sta tako rekoč pozabila na svojo bolezen. Zamišljena in nekako zamaknjena sta bila

v Božjega Gosta, ki sta ga malo preje prejela, tako, da sta nekako pozabila na svoje prejšnje upanje, in da ju ne nič obletela žalost zavljo tega, ker nesta ozdravela.

Oba dva ostaneta še pri drugi sveti maši. In ko tudi ta mine, vzame oče Peterčka v naročje, da bi ga odnesel in skopal v čudežni vodi.

„Peterček!“ reče gospod Mizíski, „denes me nikar ne čakaj v kopeli; bom še pri tretji sveti maši, ki se bo zdaj začela.“

In se zopet zamisli v molitev.

XIX.

V Lurdu se shajajo ljudje iz vseh krajev sveta, kaker v Rimu. Ondi se delajo nova znanja, ondi najde človek stare prijatele. Po nadnaravnem redu se tamkaj godé čudeži; po naravnem redu se pa neprenehoma godé taki slučaji, ki jih nobeden ne bi pričakoval.

Po nekem posebnem naključju je bil duhovnik, ki je maševal le to tretjo mašo, nekedanji učitelj gospoda Mizískega v svetosuljpicijem semenišču, častiti gospod Dominik Sir, ki je prišel v Lurd tisto jutro ali prejšnji dan¹⁾.

¹⁾ Da s postranskimi prigodki preveč ne podaljšamo zgodbe, ki je uže tako dolga, recimo ob kratkem, da je ta duhovnik posvetil svoje življenje na čast Brezmadežnega Spočetja presvete Marije Devíce; ki jo je častil kaker otrok in ljubil kaker sin. Nobeden se ne veselil bolj kaker

„Le ta dan“, je nam pravil pozneje, „nesem daroval daritve svete maše ni zase, niti za kako dušo, ki bi jo bil jaz izbral; maševal sem na materinski namen Matere Božje, proseč nebeško Kraljico, da bi zasluženje svete maše ona naklonila, na svojo večo slavo, tistemu, keterega hoče sama izbrati.“

Pri le tej maši je stregel gospod Antoán.

V duhovniku, ki je pristopil k oltarju, nikaker ne spoznal gospod Mizíski svojega negdanjega preljubljenega učenika. Sedê na bolniškem vozičku, je premišljeval sam pri sebi razne besede, ki mu jih je prinesel na uho čisti in lepi glas mašnikov . . .

Bolnik je zvesto poslušal branje svetega evangelija. In zadnje besede so bile tiste, ki jih je rekel Zveličar neki dan pridni Marti, Božje besede, ki so bile izrečene iz tega namena, da po-on, da je bilo razglašeno Brezmadežno Spočetje Marijino za versko resnico. Hotel je tudi, da ves svet odgovori kaker kak vesoljni odmev na besedo Namestnika Jezusovega, ki je razglasil, da je Mati Božja brez madeža. In ker je tako mislil in čutil, je priskerbel iz izbice svetosulpicijskega semenišča prevod papeške listine v vseh deželah, v vseh jezikih brez izjeme, v vseh narečjih in razrečjih. Prevod je pisan jako skerbno z barvanim lepoticjem in s prekrasnim obrobjem, zdaj na prelepem evropskem in ameriškem popirju, zdaj na egiptovskem popirju, narejenem iz popirjeve rastline, zdaj na kitajskih listih, delanih iz svile, zdaj na indijskih ploščicah iz slonove kosti. Le ti prevodi v vseh jezikih so zbirka, ki je svet nema enake. Častiti gospod Sir jih je podaril svetemu Očetu, papežu.

miré in ukroté v teku stoletji preveliko skerb za to minljivo življenje: „Marta, Marta! skerbna si in si veliko prizadevaš. Pa le eno je potrebno. Marija si je izvolila najboljši del, kateri ji ne bo vzet.“¹⁾

„No, jaz imam Marijin del“, si reče mertvo-udni gospod, „in kaj bi žaloval,“ da nemam Martinega? Kristijan sem; daroval sem se Bogu; tako se smem razveseljevati vsak dan z Gospodom, ki pride pod mojo streho: kako bi mogel prositi še kaj drugega!“

Zdaj utihne vse pri oltarju. Duhovnik bere „Tiho molitev“, ki je glasila tako:

„O Gospod! naj pride Mati Božja sè svojo priprošnjo na pomoč tvojemu ljudstvu; in dasi-ravno je ona, kaker vemo, odšla s tega sveta po splošni postavi mesa, *naj vender le čutimo na semlji, da te v nebeški slavi prosi za nas . . . Amen.*“²⁾

Takšna je bila molitev, ki jo je tisti čas poslal katoliški mašnik proti nebesom v imenu svete Cerkve. Daritev svete maše se je bližala povzdigovanju.

Videlo se je, kaker da se ne zgodilo nič nenavadnega mej ljudmi, ki so zbrano molili v spodnji cerkvi . . . In vender se je nekaj zgodilo! Ko je poklical mašnik Mater Božjo na pomoč, rekoč: „*Naj vender čutimo na semlji, da te*

¹⁾ *Rimski misálj*, evangelij velikošmarne maše.

²⁾ *Rimski misálj*, „Tiha molitev“ velikošmarne maše.

v nebeški slavi prosi za nas“, tedaj na njegov klic ne odgovoril samo glas mašnega strežnika ali ljudstva: „*Amen!*“ (Naj se zgodi!), ampak tudi neki drugi glas, glas, ki ga sicer ne nobeden slišal, ki pa vender napolni vse nebeške prostore, keder se oglasi.

Sedê za stebrom in skrit pred ljudmi, je pozabil digoánski božjepotnik na ta svet in je nekako počival na Božjih persih.

Resna beseda: „Surzum korda!“ (Kvišku serca!), ki jo je izrekel mašnik jako na glas, ga spomni sedanjega trenutja.

Gdo bi mogel opisati, kako je ostermel gospod Mizíski, ko se je zbudil iz premišljevanja in ko je začutil v svoji iznenadejani duši nepremagljivo misel, da bi mogel odsle vstati, deržati se po koncu in hoditi; mirno prepričanje, da so mu oči ozdravljene; popolna gotovost, da so izginile v trenutju in za zmirom vse bolečine, ki jih je terpel toliko let!

Ne začutil, da bi se bil stresel, vznemiril ali zatrepetal: vsega tega ne bilo. V trenutju je bil ozdravljen, rekli bi, da se je zdramil popolnoma zdrav. Čudežna milost ga je prešinila vsega, da tega še sam ne zapazil. Godilo se mu je kaker spečemu človeku, ki tudi ne zapazi, kedaj pride sončna luč v njegovo izbo. Zaspí v tami in se zbudi v svetlobi belega dne. Nebeški žarki razženejo vso nočno tamo in razsvetlijo njegovo stanovanje, ne da bi ga motili v mirnem spanju. Tako je vse-

mogočna roka Božja in mila Marijina priprošnja ozdravila duhovnika vseh boleznih na motnih očeh in mertvoudnih nogah; tako je vtila vanj svetle potoke življenja, in pri tem ga ne zmotila v zbranosti in mu ne skalila mirne molitve.

Jako je bil ginjen in nekako preplašen. Ne mogel verovati na to popolno ozdravljenje, na to veselo spremenjenje, ki se je nenadoma izveršilo v njem, ne da bi vedel, kedaj. Nekaj ga je priganjalo, da naj vstane; nekaj pa, da ne. Ne se upal geniti; ne se upal prepričati, če je res ozdravel; ne se upal samemu sebi dokazati s kakim zunanjim in telesnim dejanjem, da se je res zgodil čudež. Serce mu je verovalo, duh mu je pa dvojil; in da bi ostal v dvojbi, se zateče k ponižnosti: „Res, res! Mati božja bi me ozdravila lahko, pa nesem tega vreden.“ In se je ves preplašen ustavljal, ko mu je nekaj prigovarjalo priserčno, da naj se gane in vstane. Pa temu priserčnemu čustvu, da je ozdravljen, se je pozneje pridružila neka skrivnostna in zunanja moč, naravna moč, ki prime njegovo telo in ga skuša vzdigniti. Še se je boril, kaker Jakob, z nevidnim bitjem.

„Če bi se pa ukanil, če bi to bila zmota, če bi pal, če bi se skazalo, da se ne zgodil čudež, ali ne bi s tem nekako osramotil Matere Božje? ... Pozneje, keder bom sam, pozneje bom vstal ...“

In moč, ki mu je velevala vstati, je postajala čedalje bolj zapovedljiva, dasi je bila še vedno materinska. Duhovnik se ne mogel nič več ustav-

ljati. Premagalo ga je. Vstane in poklekne, kaker vsi verniki.

In tedaj zapoje zvonček. Bilo je povzdigovanje.

Mati Božja je hotela ozdraviti tega služabnika Božjega tisto nepopisno trenutje, ko se nebesa dotaknejo zemlje. Mejtem, ko je Božji Sin stopal nevidno na oltar, spremljan od molitve brezštevilnih angeljev, je prišla Mati Božja za roko mertvoudnega duhovnika, ga je vzdignila iz bolezní, ozdravila in predstavila Jezusu Kristusu, svojemu sinu.

XX.

Maša mine.

Ko se je vračal gospod Antoán z mašnikom v zakristijo, je zagledal, da nepremično kleči gospod Mizíski in da si glavo zakriva z rokami. Ta pogled ga je neznansko pretresel. Strah premaguje vero tudi pri najboljših vernikih, tako so nagnjeni k dvojenju. Mislil si je gospod Antoán: „Moral se je uže jako jako posiliti in potruditi, da je vstal . . . Moj Bog, moj Bog! Zgrudil se bo, pal bô!“

Tega se zboji in prihiti nemudoma. Ustopi se poleg njega, pripravljen, da ga prestreže, kaker hitro bi ga videl omahniti.

Precej časa je tako minilo . . . Naposled se premakne gospod Mizíski in vstane . . .

Zvesti prijatelj je bil zbegan in se je ves tresel. Naglo primakne bolniški voziček, da bi se mogel nanj vsesti mertvoudni duhovnik.

Pa mertvoudni mu odmaje, da ne, in reče:
„Mati Božja me je ozdravila.“

Potem jo zavije proti vratom. Stopal je mirno in krepko.

Gospod Antoán omolkne, njegova stopinja pa ne bila ni mirna ni krepka. Še nikoli ne videl svojega dobrotnika drugačnega kaker bolnega. Strahu mu je pot zalival čelo. Šel je za gospodom Mizískim. Ker je mislil, da bi se utegnilo to ozdravljenje hitro razkaditi kaker dim, in ker je bil ves zbegan, je vzel sè seboj bolniški voziček, če bi ga morda vender še potreboval njegov dobrotnik.

Voznik je čakal, sedê na sedalu svoje kočije. Ko zagleda gospoda Antoána, stopi z voza, da bi pomagal prenesti njegovega tovariša. Začudi se, ko vidi gospoda, da nese bolniški voziček.

„Kje je vaš bolnik?“ vpraša.

„Tukaj sem“, odgovori duhovnik veličanstvene postave, ki je prišel h kočiji ravno takrat, kaker gospod Antoán. „Mati Božja me je ozdravila. Voza ne potrebujem. Pojdemo peš k Jami“

Stermeči voznik se ozre proti onemu, ki je govoril, in spozna, da je to tisti gospod, kateri je bil malo prej mertvouden in brez moči, ki je pa zdaj poln življenja, moči in zdravja. Misli, da se mu sanja. Glas mu zastane. Njegove oči se

ujamejo z očmi gospoda Antoána, in razumela sta eden drugega, zakaj sta zbegana. Kočijaž prime bolniški voziček in ga dene na voz.

Ondi, pred cerkvijo, se objameta duhovnika. Solze jima zaigrajo v očeh.

„Oče moj, oče moj! ozdraveli ste! . . .“

„Ozdravel, moj sin“, odgovori gospod Mizíski.

Samo te besede izpregovorita. So občutki v sercu, ki jih more človek razodeti človeku samo sè solzami, Bogu pa samo z molitvijo. Zatorej sta molila, grede po cesti, in njijuna molitev je bila rožni venec: *Čaščena Marija, milosti polna.*

XXI.

Prideta pred Jamo. Ura je devet. Množica se gnete pred blagoslovljenimi skalami; starčki, mladina, ženske, verniki vsake starosti molijo vsaki zase tiho in jako pobožno. Eni klečé; drugi pijejo iz čudežnega studenca. Le ti molijo rožni venec ali berejo na molitvenik; oni, ki so bolj blizu reke, se razgovarjajo natihoma. Zadaj za njimi stoji človek visoke postave in krepko izraženih obraznih potez. Videti ga je iznad vseh ljudi, ki imajo glave priklonjene. Otožno se posmehuje v svoji žalostni nejeveri, ko vidi, da romarji klečé in molijo pred praznim ničem, pred bitjem, ki ga po njegovih mislih nikjer ne.

Ta prizor zagledata naša dva duhovnika. Prerijeta se skozi ljudi, ki se za njiju nič ne zme-

nijo, in gresta v Jamo, kjer poklekne gospod Mizíski na enega izmej redkih stolov, ki se ondi navadno nahajajo.

Množica božjepotnikov je molčala in mirno molila, pa kar nagloma nastane mej njimi šep-tanje, ki se je razširjalo, šunder, ki se je množil, zbeganost in veliko vpitje. V enem izmej onih dveh duhovnikov, ki sta ravnokar stopila v Jamo, so spoznali neketeri tistega bolnika, keterega so videli uže tjedem dni, kako siromašno sedi in leži na bolniškem vozičku, ki ga je potiskal njegov prijatelj.

Vsi vstanejo, da bi ga videli. Z velikim hrupom se ženejo naprej. Samostanski brat, ki je imel paziti nad Jamo, se prestraši in zaklene železna križevata vrata tako, da dvakrat oberne ključ.

Ljudje vpijejo vse vprek:

„Ali je to on?“

„Ali je ozdravel?“

„Kakšno bolezen je imel?“

„Kje pa je?“

„To je čudež!“

„To ne mogoče!“

„Slava Materi Božji!“

„To je neki drugi duhovnik!“

Pa hrup se poleže nagloma, kaker na kakšno o višje povelje, in vse utihne, kaker bi trenil.

V Jami, za križevatimi vratmi, se vzdigne ozdravljeni človek. Oberne proti ljudem svoj ple-

meniti obraz, s kterega se je svetil čudež, in dá znamenje, da hoče govoriti.

„Da, ljubi moji bratje, jaz sem tisti. Mene ste tukaj videli, da sem bil mertvouden in na pol slep. Duhovnik oténske škofije sem. Dvajset let nesem mogel brati. Enajst let sem bil do kraja mertvouden, tako da nesem mogel nič več maševati edine maše, ki sem jo znal na pamet. Lurška Mati Božja me je ozdravila vsega! . . . Oh! da bi ta veliki čudež poboljšal dobre in spreobernal grešnike . . . Pomagajte mi Boga zahvaliti za zdravje in izprositi od njega milost, da bi bil dober duhovnik!“

In tedaj zadóní Marijina pesem *Magnifikat*. Vsa tista množica je slavila Boga.

Slišali so zgodbo; hoteli so se pa tudi prepričati o čudežu.

„Hodite, hodite!“ so vpili ljudje.

In mertvoudnik začne hoditi.

„Berite, berite!“

In mu pomolé pred oči drobno knjižico, ki je imela jako majhine čerke . . . Tisti, ki uže dvajset let ne mogel razločevati celo debelih čerk v mašnih bukvah, bere zdaj nemudoma, gladko in naglo.

„Napišite svoje ime, napišite svoje ime! . . . Na le te bukve! . . . Na to sliko! . . . Na ta papir!“

Bilo je na stotine ljudi, ki so podajali gospodu Mizískemu skozi omrežje molitvenike, knjige *Hoja za Jezusom*, svete podobe, vizitnice . . .

Naglo in lepo je napisal svoje ime sè svinčnikom na tiste brezštevilne liste, ki so mu jih molili od vseh strani.

XXII.

Kar prisopiha preprost človek, delavec, in se prerije skozi množico. Na resnem in dobrem obrazu se mu je videla prelepa ginjenost. Križevata vrata, ki zapirajo Jamo, se odpró pred njim, zleti h gospodu Mizískemu, ga objame, in solze veselja mu tekó po obrazu. To je Peterčkov oče.

„Kaj pa Peterček? Ali je tudi on ozdravel?“ vpraša duhovnik, in glas mu razodevlje veliko skerb.

„Ne, častiti gospod! Uže še ne volja Božja!“

Duhovniku je bilo videti na obrazu, da serčno pomiluje očeta in sina. Skoro bi ga bilo mikalo, da bi bil očital nebesom, zakaj neso storila več ali zakaj neso storila drugači.

„In meni je“, reče skoro otožno, „naklonila Mati Božja to veliko milost!“

Delavec ugane, kaj čuti gospod Mizíski, in razume, kaj pomenja njegov glas.

„Oh, častiti gospod“, odverne črevljar, „Mati Božja stori prav vse, kar stori! Zatorej ne čutim nič drugega kaker veselje.“

In res, na njegovem obrazu ne videti ni žalosti, ni sledu one zavisti, ki grize tako pogostoma človeško serce zavoljo sreče bližnjega, ni neje-

volje zaradi tega, ker je tako neenako razdeljena na zemlji sreča in nesreča.

In vendar hodi ta ubogi oče uže tri leta zaporedoma v Lurd, da bi sinu izprosil zdravje!

„Kje je pa Peterček?“

„Ondi, vstrani od ljudi. Keder sva zaslišala pesem *Magnifikat*, se je začel kar tresti od veselja. Vpil je: „Oče, najun prijatel je ozdravel! Tecite pogledati, tecite pogledati! . . .“ In sem pritekkel . . . Zdaj mu pa grem povedati, da ste res ozdraveli“.

„Ne, ne! Sam mu grem povedati!“

Skupaj zapustita Jamo. Ljudje se njima razmaknejo, in naredite se dve živi meji, da je mogel oditi ozdravljeni gospod.

Blizu te množice je stal voz, ki je imel na sedalu bolniški voziček. Gospod Antoán dá vozniku znamenje od daleč, in precej potem je šel ta bolniški voziček od roke do roke nad glavami, da bi ga deli v Jamo, v spomin na to čudežno ozdravljenje. Gospod Mizíski je srečal, gredé iz Jame, svojo trokolnico, ko so jo ljudje tako podajali eden drugemu. Njegove oči, ki so uže tolikanj jokale, se spet zalijejo sè solzami, ko sreča ta vidni spomin svojega terpljenja. Dasi je malo prej ozdravel, se mu je vendar zdelo, kaker da bi se bilo to zgodilo uže zdavnaj.

Pred kopeljo je ležal nedolžni Peterček na preprostih kolcih, ki so mu rabila za voz. Gospod Mizíski gre k njemu in ga objame.

„Oh, ljubi moj otrok“, vzklikne „kako rad bi, da bi te ozdravila lurška Mati Božja, kaker je mene!“

Pa Peterček vpre vanj svoje velike in čiste oči, ki so se svetile v nebeškem veselju, in reče kaker njegov oče:

„Mati Božja uže ve, kaj je dobro zame. To-liko je dečkov moje starosti, ki žalijo ljubega Boga in ga kolnejo! . . . Ke bi bil zdrav, bi delal, na žalost! morebiti tudi jaz tako, kaker drugi. Zdaj ga pa ne žalim; ljubim ga iz vsega serca, prejemljam ga pri svetem obhajilu, in zadovoljen sem. Oh, rajši ostanem bolan in ne žalim Boga, kaker pa da bi ozdravel, če bi imel napak obračati zdravje in postati hudoben! Mati Božja ve dobro, kaj dela!“

In zopet stegne nedolžne roke proti gospodu Mizískemu in ga priserčno objame, kaker da ga hoče potolažiti v otožnosti, ki mu jo je videl na čelu.

Ta deček je imel šele petnajst let! Bil je sin ubovega vaškega črevljarja! . . .

Vsemogočni nebeški Oče! Ob tem lepem prizoru, ki nam kaže čustva preprostega dečka, mora vsaki človek obrniti k Tebi svojo ginjeno dušo in Ti klečé ponoviti besede, ketere Ti je govoril Jezus Kristus: „Zahvalim Te, Oče, Gospod nebes in zemlje! da si to skrili modrim in razumnim, in si razodel malim.“¹⁾

¹⁾ Lukež 10, 21.

XXIII.

Gospod Mizíski je šel zopet na pot. Zavil jo je proti misijonarski hiši, da bi pričeval o svojem ozdravljenju. Ljudje, ki se ga neso mogli nagledati, so pritiskali za njim. Naglo in lahko je stopal navkrebri: ne ni šepal, ni pešal.

Ko je naznanil duhovnikom božjepotne cerkve, da je ozdravel, se je spomnil onih, ki so bili tačas tako daleč od njega, pa tako blizu njegovega serca; zato reče svojemu tovarišu:

„Tecite hitro telegrafovat! Kako srečni bodo mati, dobri oče in vsi drugi! Idite tudi povedati veselo novico lurškemu župniku. Njega bom obiskal prvega!“

Ko zaužije gospod Mizíski nekoliko jedi, ki so mu jo dali, se verne v cerkev.

Bilo je nekako ob eni popoldne. Vse maše so minile; vsi ljudje so se v mesto vernili kosit. Cerkev je bila čisto prazna. Gospod Mizíski se za to zahvali Bogu. Kedor je opešal, se mora okrepcati; kedor se je razmislil, mora zopet zbrati svoje misli. In glej! sredi tolikega ljudstva, tolikega hrupa in tolike zunanje vznemirjenosti je našel, na svoje veliko veselje, skrit kotiček, tiho samoto in oni oživljajoči mir, oni redki mir, ki ne prebiva nikjer drugje, kaker le v znožju oltarjev in pod svodom Božjih hiš. Bil je sam, sam z Bogom. Lahko je zdaj pokleknil, ne da bi množica ljudi opazovala najmanjše premikanje njego-

vega telesa; lahko se je jokal, ne da bi kedo videl teči njegove solze; lahko je odperl svoje serce v priserčni molitvi pred Bogom, pred Materjo Božjo, ne da bi ga vedno hodile pobožne duše motit in prosit: „O molite tudi zame kako molitev!“

Stopal je pod tihimi svodi Božjega hrama in pokleknil jako blizu svetega Rešnjega Telesa. Ondi je ostal pred tabernakelnom. Spomnil se je svojega življenja, ki je bilo samo terpljenje, in zdaj je v trenutju popolnoma ozdravel in se učverstil. Prerokovanje arškega župnika, — njegovi pogovori z gospodom Montagískim — podaritev zastave Jezusovega presvetega Serca, — romanje v Paré, — slutnja marséjskega duhovnika, — silno pregovarjanje gospe Poméske, — sanje beračeve, — besede lurškega župnika: vse to se mu je videlo kaker sveteči obcestni stebri, ki so mu kazali pot, po katerem je prišel do čudežnega ozdravljenja. In na vsakem teh kažipotov je bilo podpisano ime Božje.

Mati mu je hodila na misel vun in vun; in on je sodil, da se ima zahvaliti njeni svetosti, za preveliko milost, ki jo je dobil. Kaker je vzkliknil neki pobožen škof, govoreč o solzah svete Monike: „Sin, za keterega se pretoči toliko solz, se ne more pogubiti!“ tako je tudi on govoril v svojem sercu: „Sin, za keterega se je storilo toliko molitev, je moral ozdraveti.“ Spoznal je, da ga je hotel Bog z dolgo boleznijo obderžati v rojstveni hiši dolgo časa in ga

onda čedalje bolj pripraviti za duhovniške čednosti po čudovitih in neprestanih zgledih pobožne matere.

„Dala mi je trojno življenje“, je mislil sam pri sebi: — „naravno, po mojem rojstvu“, ki se je zveršilo v bolečinah; — duhovniško, po poklicu, ki mi ga je vsejala v serce; — čudežno, po mojem ozdravljenju, h kateremu je toliko pripomogla z gorečimi molitvami . . . O mati moja, o mati moja!“

Pa ta vzklik hvaležnosti in sinovske ljubezni ne veljal samo njegovu telesni materi, ki je prebivala na zemlji, ampak tudi občni materi, Mariji, ki siplje dobrote iz nebes.

Vprašal se je, kakšnega opravila naj bi se lotil sedaj, ko je ozdravel . . .

V mašnika je bil posvečen pred trinajstimi leti, in še nikoli ne opravljal nobene duhovniške službe. Ali naj bo redovnik, ali misijonar, ali menih¹⁾, ali župnik? . . . Koliko razsvetljenja potrebuje! Kaker so Judje željno ogledovali Obljubljeno deželo, gredê iz puščave, tako je tudi on gledal tabernakelj govore sam pri sebi: „Ondi bom jutri prosil razsvetljenja, ko bom spet maševal po toliko letih, — jutri v soboto, ki je posvečena Materi Božji, — jutri, 16. velikega serpana, na godovni dan moje telesne matere!“

¹⁾ Menihi so tudi redovniki, pa imajo ostrejša pravila od drugih redovnikov. Benediktinci in kartuzijanci so menihi, jezuiti so redovniki.

Čas je mej tem tekel, in cerkev se je polnila polagoma z verniki. Gospod Mizíski se verne v Lurd, kjer se je uže razširil glas o njegovem ozdravljenju. Ko je prišel v mesto, so bile ravno večernice v farni cerkvi, in župnik Peramál je povedal svojim faranom, kakšen čudež se je zgodil tisto jutro.

XXIV.

Gdo bi mogel povedati, kako je objel lurški župnik gospoda Mizíškega, ki ga je prišel obiskati precej po večernicah?

„Ali se boste še prepirali z Materjo Božjo?“ vpraša gospod Antoán z nekim troškim veseljem.

„Zdaj sem se spravil ž njo!“ odgovori lurški župnik s terdnim in veselim glasom.

„Jutri bom imel vdrugeč novo mašo“, reče gospod Mizíski . . .

„Jaz vam bom pa stregel pri nji!“ pristavi lurški župnik.

Pa zgodilo se je, česer ne pričakoval nobeden.

Enajst let je uže minilo, odkar gospod Mizíski ne nobenkrat več maševal. Ko vzame v roke mašne bukve, da bi se prepričal, če zna še maševati, zapazi, da je pozabil molitve in poedine obrede svete daritve. Moral je mašo odložiti na nedeljo, da bi se spet naučil, kar mu je ušlo iz spomina.

Soboto se je učil teh potrebnih reči pod vodstvom gospoda Antoána. Učenec je poučeval učnika.

Na večer ga obišče človek visoke postave in krepko izraženih obraznih potez. Gospod Mizíski se spomni, da je prejšnji dan zapazil pred Jamo le ta pogumni obraz, na katerem se je videla žalostna nejevera.

„Častiti gospod!“ mu reče tujec ginjeno, „vi ste moj dobrotnik. O, kako hvaležen sem vam!“

„Zakaj, gospod? ne poznam vas.“

„Vam se moram zahvaliti za vero. Ime mi je Emilj Pelgrén; prebivam v Liku, v varškem departmántu. Kar nič nesem imel vere. Prišel sem semkaj te dni, da sem spremil sestro. Videl sem vas, preden ste ozdraveli, ko so vas peljali na bolniškem vozičku, in videl sem vas tudi še potem . . . Pred Jamo sem vas slišal. Kaj naj vam povem? Premagala me je roka Božja, kateri se nič ne ustavi, in šel sem k spovedi, kar uže nesem storil od tistega časa, ko sem izpodrastel, to je, kakih štirideset let. Prosim vas, bodite tako dobri, in obhajajte me jutri.“

Duhovnik objame tega popotnika, ki je prišel iz daljnih krajev in ki se je povernil v pravo domovino. Tedaj spozna, da ga je Bog ozdravil zato, da njegovo ozdravljenje privede nazaj k resnici veliko duš, ki tavajo po tami in veliko serc, ki so na krivih potih . . .

„Hvaliva lurško Mater Božjo!“ reče. „Veliko milost ste prejeli! Res, jaz vas bom obhajal; in večje bo veselje v nebesih nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad devetindevetdeseterimi pravičnimi, kateri ne potrebujejo pokore.“¹⁾

XXV.

Drugo jutro, v nedeljo, 17. velikega serpana, poterka zgodaj na vrata župnik Peramál.

„Prišel sem po vas“, reče gospodu Mizískemu. „Najprej vam bom stregel pri maši, potem bom maševal, in za menoj pride versta na gospoda Antoána. Ne preveč, da mašujejo trije duhovniki v zahvalo Bogu in lurški Materi Božji za tako imeniten čudež!“

„Pripravljen sem“, odgovori ozdravljeni duhovnik.

„Idiva torej! . . . Ne vam treba jemati humerálja“, pristavi lurški župnik, ko vidi, da jemlje gospod Mizíski z mize zganjen platnen pertič: „dobivajo se vedno v zakristiji.“

„Imam svoje razloge, da vzamem svojega“, odgovori ozdravljeni duhovnik.

Ta dan je bila enajsta pobinkoštna nedelja.

Gospod Mizíski, oblečen v mašno oblačilo, gre po cerkvi in pride v kor. Na desni mu je župnik Peramál, keterega je imenoval svojega priprošnjika pri Materi Božji, na levi pa gospod Antoán.

¹⁾ Lukež 15, 7.

Spodnja cerkev je bila natlačena ljudi. Duhovnik Sir, gospod Pelgrén, Peterček in njegov oče so bili pri tej slovesnosti.

Pred oltarnimi stopnjicami izreče mašnik prve besede svete daritve:

„*Introibo ad altare Dei.*“ (Pojdem pred oltar Božji.)

„*Ad Deum, qui letifikat juventutem meam*“ (pred Boga, ki razveseljuje mojo mladost), odgovori župnik Peramál z močnim glasom.

Tisti, ki so razumeli neumerljivi jezik svete Cerkve, se neso mogli ubraniti, da ne bi bili obernili skrivnostnega pomena Orácije (Molitve) in drugega beriva na nenavadne okoliščine, v katerih so tačas bili.

Sredi vseh tistih ljudi, ki so bili sklenjeni z mašnikom, bere gospod Mizíski molitvico, imenovano „Introit“, izgovarjaje te besede: „Bog je v svojem svetišču: Bog, ki zbira v tej hiši one, ki so enega serca . . .“¹⁾

Perva Oracija je jako natančno, prav po čerki, izražala čustva rastoče hvaležnosti, ki so kipela v sercu gospoda Mizíškega. Glasila je tako: „Vsemogočni večni Bog, ki nam daješ po svoji preveliki dobrotljivosti več kaker zaslužimo in celo več kaker prosimo, izlij svoje usmiljenje nad nas, da . . .

Ko pa pride gospod Mizíski do teh besed, ne more nadaljevati, in se ustavi . . . Glas mu

¹⁾ Maša XI. pobinkoštna nedelja, Introit.

zastane, kaker bi odrezal; oči mu ne morejo nič več brati mašnih bukev . . .

To pretrese lurškega župnika, pa se pre-maga. Na videz je miren kaker bronast kip, in gre gori po oltarnih stopnjicah. Ustopi se poleg mašnika in mu bere glasno z mašnih bukev, izrekovaje molitve besedo za besedo, ki jih je potem pospod Mizíski za njim ponavljal ali prav za prav jecljal. Tako nadalujeta Oracije, tako bereta List in Graduvál.

Jako hudo je vsem ljudem v cerkvi. Nekako zbegani in vznemirjeni so. Ali se je povernila bolezen? Ali je izginila zviškoma ta vidna in čudežna milost? Ali je bil čudež samo prevara?

Keder mašnik odmoli „Kredo“ (Vero), se oberne, kaker vsi vemo, proti ljudem, da jim želi Božjo pomoč: „*Dominus vobiscum.*“ (Gospod z vami.)

Tako se je moral tudi gospod Mizíski ober-niti proti vernikom, ko je odmolil „Kredo“. In tedaj so vsi videli njegov obraz, ki ga je pretresla in razsvetlila najslajša in najpriserčniša ginjenost. Usta so se mu tresla in so govorila le stežkoma; v očeh so mu plavale svete solze, ki so razodevale, da mu je serce napolnjeno s pre-velikim veseljem. In ljudje trepetajo, kaker da vidijo kaj vzvišenega, — zakaj precej spoznajo, da so mu vid skalile samo solze radosti, in da mu je glas zadušilo ihtenje sreče: jetnik je bil rešen, zato je onemogel od blaženosti.

Sveta maša se je nadaljevala veselo.

Ko je molil gospod Mizíski molitvico, imenovano „Ofertorij“, je govoril te besede: „Hvalil te bom, o Gospod, ker si mi pomagal . . . Gospod, klical sem te, in si me ozdravil!“

Začne se obhajanje.

Pervi prejme Kruh življenja spreobrnjeni nejeverec; za Pelgrénom tista ženska, ki je ozdravela 14. velikega serpana; potem pa angeljski Peterček in jako veliko vernikov, ki jih je bila polna spodnja cerkev.

Obhajanje je terpelo skoro pol ure. Gospod Antoán je stopal za mašnikom in mu je vedno brisal čelo, ki se je zalivalo s potom, in obraz, ki so po njem tekle solze.

Ko se verne gospod Mizíski v zakristijo, je bil ves potan, in na več krajih se mu je prepotila obleka, tolikšna je bila njegova ginjenost, ki jo je občutil pri svoji „drugi novi maši“.

Sleče mašno obleko in obleče vanjo župnika Peramála, ki gre maševat k ravno tistemu oltarju.

Humerálj, ki je zakrival mašniku vrat, je bil ves potan; pa te malenkosti neso zapazili ti trije duhovniki, preveč so bili zamišljeni v duhovne reči. Dasi je bilo ondi dosti popolnoma belih in čistih humeráljev, si je vendar lurški župnik ogernil rame s potnim. Po maši mu opomni gospod Mizíski:

„Ko sem vam dajal humerálj, nesem zapazil, da je bil ves premočen mojega potu.“

„Nič ne de. Prav mi je bil, kaker da bi bil narejen zame!“

„O“, povzame gospod Mizíski, „samo na pol obžalujem svojo razmišljenost. Ta stari obnošeni pert je svetinja: to je humerálj arškega župnika Janeza Vjanéja! . . .“

In sam pri sebi je mislil:

„Čisto prav je bilo, da si je slavni lurški župnik ogernil humerálj slavnega arškega župnika.“

Pa te misli se ne upal izreči na glas, zakaj ostro bi ga bil zavernil gospod Peramál, ki je bil tako ponižen in obenem tako osoren. Ta gospod je slabo sprejemal hvalo, in je srepe pogledal vsakega, kedor mu jo je dajal.

XXVI.

Ko smo tako popisali svojim bravcem dogodke, ki so se veršili v Lurdu Veliki Šmaren in naslednja dva dni, poglejmo sedaj, kaj se je mejtem godilo v Digoánu.

Kaker smo uže zgoraj povedali, je pričakovala gospa Mizíska Veliki Šmaren telegram, ki ji je imel naznaniti sinovo ozdravljenje; pričakovala ga je z neko gotovostjo, ki smo jo imenovali strašno.

Ves dopoldan mine, telegrama pa le ne. Pismonossec prinese pismo, ki ga je pisal gospod Antoán iz Lurda uže pred dvema dnevoma in ki je govorilo samo o tem, kaj se vse vidi na Božjem potu in da se bolniku ne nič na bolje obernilo.

Popoldan je bil dolg; počasi je bila ura za uro: telegrama pa le ne. Pri najmanjšem ropotu, ki se je naredil, pri vsaki stopinji, ki se je zaslíšala v kateri veži, se zasveti gospe Mizíski obraz samega veselja, pa veselje izgine hitro: nič! pa nič! Vender ostane njena mirna vera dolgo stanovitna, in upanje ji ne upade. Sonce zaide: mrači se, pa večer je dolgočasen kaker dan; in noč zagerne digoánski grad v tamo.

15. velikega serpana je prezgodaj nehal delovati telegrafski ured na neki postaji mej Lurdom in Epinákom; zato se je močno zapoznil telegram, ki je bil oddan, kaker vemo, precej potem ko je ozdravel bolnik. Še bolj se je pa zakasnil zavoljo nekega neznanega slučaja; ne vemo, ali je bil oddan na napačno mesto, ali se je pretergala telegrafska žica.

Noč škoduje. Kedor ne more spati po noči, njemu prihajajo v glavo kaj pogostoma černe misli. Kaker otemni priroda, tako otemni tudi duh v skrivnostni tami, če ostanejo oči odperte...

Ko stopi drugo jutro gospa Mizíska iz svoje izbe, zapazi vsakedo njeno veliko žalost.

Okoli enajste ure pride pošta, kaker po navadi. Vsak dan je pisal gospod Antoán, tako tudi v četrtek, tisti dan pred Velikim Šmarnom, pa v pismu ne bilo nič posebnega.

Ta dan, 16. velikega serpana, je bil god gospe Mizíske. V neketerih rodbinah imajo kakega posebnega svetnika uže od davnih časov, da mu

izročajo v varstvo vse otroke, ne gledé na to, keterega spola so. Tako je bilo tudi v hiši, ki se je imenovala Kosta Boregárska. Iz te hiše je bila gospa Mizíska, in se je imenovala Armáncija — Genovefa — Marija — Roka. Če je tudi bilo njeno navadno ime Armáncija, kaker so jo imenovali njeni domači, je vender praznovala svoj god na dan svetega Roka.

Pri tej priliki so povabili na kosilo nadžupnika kušlemínskega in njegovega kaplana... Mati je pričakovala z neko nepremagljivo gotovostjo, da bodo obenem praznovali Viktorjevo ozdravljenje... Pa, oh prejoh! njeno terdno pričakovanje se ni izpolnilo. Kar se ji je dosle zdelo gotovo, kaker Božja beseda, je bilo zdaj samo še mogoče in na vse strani neverojetno. Njena mirna vera izgine, in za njo pritisne najgroznejša dvojba in najžalostniša negotovost o uspehu toliko storjenih molitev. Zmotil jo je notranji glas, o katerem je mislila, da je ne more prevariti. Ne vedela, kako bi podperla upanje, ki se je sesulo. Vender je hotela še verovati. Njene roke, ki jih je vedno sklepala, so pričale, da si je skušala prisiliti ono terdno in neomahljivo vero, kateri je Jezus obljubil, da bo delala čudeže. Pa njen trud je bil zastonj: tisto, kar je imela prejšnji dan popolnoma v lasti, je skušala zopet dobiti, pa brez uspeha... Včeraj je stala terdno na kopnem; denes se vojskuje na neskončnem morju bridke žalosti in šepa natihoma besede, ki jih je izgovoril Jezus.

v smertnih težavah: „Moj Bog, moj Bog! zakaj si me zapustil?“

Ker je bila navajena na-se pozabljati, je delala družčino svojim gostom. Kaker grof Mizíski Humbert in Genovefa, ostane tudi ona po kosilu v izbi z gospodom nadžupnikom kušlemínskim in njegovim kaplanom.

Simforijan je odšel po jedi nekam v okolico. Mlada Marija se je sprehajala. Duhovnik Burbón je izmolil brevir v lipovem drevoredu.

XXVII.

Ob treh gre gospodična Genovefa iz hiše, da bi poiskala gospoda Burbóna. Rada bi se bila ž njim pogovarjala o svojem bratu in o lurški Jami, kjer je vedno imela misli . . . V izbi ne hotela o tem govoriti vpričo žalostne matere.

Ko je bila v znožju stopnic, ki vodijo v lipov drevored, zapazi neko žensko, neznano v Digoánu, ki je prihajala po cesti. Genovefa ji gre nasproti, in jo vpraša, kaj bi rada.

Ženska je prišla od železnične postaje. Poda gospodčini telegrafsko pismo.

Genovefi se kri zažene v serce in v nji začne silno vreti. Vzame telegram. Prišel je iz Lurda in ima napis: *Gospe Misíski . . .*

Zavije jo proti gradu in sreča gospoda Burbóna:

„Morebiti je ozdravel brat!“ mu reče in se vsa trese . . . „To je telegram, ki ga je pričakovala mati uže dva dni! Hitro ga ji moram nesti.“

Gospod Burbón pogleda napis, se ozre proti nebu in odide, kaker da hoče premišljevati in zbrati svoje moči.

Gospodična Genovefa stopa po stopnicah, po katerih se pride v grad; težko vzdiguje noge. Upade ji upanje in nagloma jo obleti velik strah. Boji se, da ne bi bila kaka žalostna novica. „Telegrami, ki smo jih dosle dobivali v Digoán, so nam oznanjevali samo to, da je kedo umerl!“ misli sama pri sebi in začne stopati bolj počasi. Silno rada bi odperla pismo, pa se ga ne upa iz spoštovanja do matere. „Če bi bil čudež, nobeden drugi ne sme zanj zvedeti prej, kaker mati . . . Ljuba mati je pač to zaslužila! . . . Ali bo pa mogla prenesti takšno veselje? . . .“ Stopi v vežo in gre proti izbani, kjer se je mati mudila pri gostih. Odpre vrata. Prizadeva si, da bi govorila s čisto mirnim glasom:

„Mati!“ ji reče, „nekedo bi rad govoril z vami.“

O tej uri so se časih oglašali siromaki pri „dobri gospe“, keder neso mogli priti zjutraj. Kaker lurški župnik, je tudi ona imela precej ljudi, ki jim je pomagala v potrebah. Gospa Mizíska je mislila, da bi rad ž njo govoril kateri teh navadnih obiskovavcev.

„Precej pridem“, odgovori, ker ne hotela pretergati pripovedovanja enemu svojih gostov.

Pomudi se nekoliko minut.

V veži čaka Genovefa in se vsa trese. Boji se, da ne bi omedlela mati, ker bi nenadoma sama zagledala telegram; zato skrije v rokav svoje obleke višnjavi popir telegrafske uprave.

Izbna vrata se naposled odpro Gospa Mizíska se začudi, ko zagleda v veži hčer samo . . .

„Kedo bi me rad? Nobenega ne vidim.“

„Neka ženska bi vas rada . . . V kuhinji je.“

To izreče Genovefa in primakne naslonjačo.“

„Vsedite se malo . . .“

„Čemu? . . .“ vpraša sterme gospa Mizíska in si ne more razložiti, zakaj ima hči nekam nenavaden obraz in nenavaden glas.

„Prosim vas, mama, vsedite se!“ sili hči nekako nadležno.

„Kaj pa je vender?“ kaj je vender? ponavlja nato gospa Mizíska, ko se vda nadležni hčerinini prošnji in sede.

„Tu je telegram na vas. Iz Lurda je.“

Mati ga vzame, pa ga ne odpre. Kerčevito ga tišči v rokah. Težko sope, ne more govoriti, vender reče:

„Viktor je ozdravel! O moj Bog! kakšna milost! ozdravel je!“

„Mati, mati! prosim vas: odprite telegram!“ vpije preplašena Genovefa.

Gospe Mizíski se tresejo persti tako, da težko odpre telegram.

Gleda, bere: in po nekem nenavadnem slučaju postane njen glas krepak:

Lurd, 15. velikega serpana. — Slava Materi Božji! Gospod Mizíski je ozdravel ob 8. uri zjutraj. — Antoán.“

Vstane, verne se v izbano, in z desnico derži telegram kvišku. Veličanstvenost njenega obraza je nepopisna, njen pogled je spremenjen. V zvoku njenega glasu zapojo najlepše strune človeške narave: molitev, hvaležnost in materinska ljubezen.

„Viktor je ozdravel! moj sin je rešen! to je zmaga Matere Božje!!!“

Oče omolkne od veselja, sklene roke, zahvaljuje vsemogočnega Boga, in tihe solze teko po starčkovih licih. Humbert zažene vpitje od same radosti. Oba dva duhovnika sta silno zbegana. Mlada Marijica, ki je tolikrat razvedrila in razveselila svojega strička in mu tolikrat postregla, je vsa srečna in poskakuje zadovoljno, kaker svoje dni David pred skrinjo zaveze . . . Tudi duhovnik Burbón stopi v izbano, in vse te osebe so bile samo ena duša in eno serce.

Gospa Mizíska ostane po koncu . . . Pa nenadoma se ji obraz spremeni. Obledí kaker zid.

„Matil kaj vam je?“

„Oh, nič, nič! Vesela sem tako“, reče smehljaje. „Serce mi bije od veselja! . . . Oh! kako mi hitro bije . . . Kakšna milost! Dvajset let je bil bolan, vse življenje slaboten, in vse te neozdravne bolezni so izginile na eno besedo lurške Matere

Božje! Zahvalimo Boga! zahvalimo sveto Devico!
Pokleknimo! . . .

Gospod Humbert zapoje *Magnifikat*.

Gospa Mizíjska hoče sama naznaniti novico vsem svojim služabnikom . . . Objame staro Klávdijo, hišne, najmanjše dekle. Potem gre iz izbe k vertnarju in mu reče: „Moj sin je ozdravel!“

Njena radost je bila prevelika; dušek ji je morala dati, razodeti jo je morala drugim.

Zvečer ne bilo v digoánski kapelici dovolj prostora za ljudi, ki so začeli vreti v grad. Vsa okolica je zvedela za čudovito ozdravljenje. Duhovni gospod Burbón zapoje v imenu vseh zbranih *Zahwalno pesem*: „Tebe Boga hvalimo!“ (Te Deum laudamus!)

Grede iz kapelice, obledí zopet gospa Mizíjska ravno tako, kaker nekaj ur poprej v izbi. Kaker tedaj, odgovori tudi sedaj:

„Nič ne! . . . To je samo veselje . . . Serce mi bije od radosti . . . To ne nič! . . .“

To ne nič! — O! uboga mati, radost je pač nekaj. Tudi radost lahko umori človeka, kaker žalost. Serce, ki bije prehitro, počí lahko od nagle sreče!

Gospa Mizíjska začuti prvi napad bolezní, ki ji je odperla vrata nebeška, ne sicer precej, pač pa čez nekaj časa.

Pošljejo po zdravnika Bidóta.

„Oh!“ reče zdravnik, „odsle ne bo mogla nič več vstati iz postelje ali iz naslanjače! . . .“

„Veliki Šmaren bi me bil dobil pripravljeno“, je rekla večkrat gospa Mizíska. „Pričakovala sem telegram. Naslednji dan se ga pa nesem nič več nadejala.“

Ne dovolila, da bi bili pisali Viktorju o njeni bolezní, ki jo je provzročilo njegovo ozdravljenje.

„Rada bi“, je rekla, „da ne bi nič motilo ni njegove sreče, ni njegovega zahvaljevanja pred podobo lurške Matere Božje.“

XXVIII.

Gospod Mizíski in njegov zvesti tovariš vzmeta slovo od Peramála, od Pelgréna, od duhovnika Síra, od Peterčka, od prijatelov, ki sta jih dobila nekako iz rok lurške Matere Božje. Zapustita blagoslovljeni Lurd v četrtek, 21. velikega serpana.

Dasi je hrepenel ozdravljeni duhovnik zopet videti Digoán in svoje ljube domače, so ga vendar oblivale solze, ko je opravil zadnjo svojo molitev pred masabjéskim skalovjem.

Kaker je obljubil, je kupil za grajsko kapelico prelepi kip lurške Matere Božje, ki ga je bil zagledal takrat, ko so ga tako težko prenašali iz Jamske ulice v hišo.

„Lurška Mati Božja“, reče, „naj bo odsle varihinja naše hiše!“

Romarja odideta zjutraj ob šestih, se vozita ves Božji dan neprenehoma, in se pripeljeta do Seta, kjer prenočita.

Ne bomo pripovedovali, kako so v Setu ostermeli železnični uslužbljenci na postaji in služabniki v gostivni, ko so spoznali v tem urnem in krepkem duhovniku onega nesrečnega in mertvoudnega bolnika, ki so ga tako težavno prenašali na rokah pred dvema tjednoma; — tudi ne bomo popisovali, kako so bili ginjeni ljudje v cerkvi svetega Jožefa v Setu, ko so zvedeli mej mašo, ki jo je daroval gospod Mizíski pred svojim odhodom, da je to oni duhovnik, ki ga je čudežno ozdravila lurška Mati Božja; — tudi ne bomo razkladali, kako težko je gospod Mizíski nekako pobegnil iz tega mesta, da je ušel časti, ki so mu jo namerjali napraviti. Kaker on, tako se tudi mi nočemo ustavljati pri potnih dogodkih; kaker on, moramo hiteti tudi mi na vse pretege: mudi se nam v Digoán.

XXIX.

Če je tudi bil gospod Humbert Mizíski še bolj bolan, kaker po navadi, in če se je tudi težko premikal, vender zapusti Digoán petek večer in se pripelje v Šanjí na kolodvor veliko preje, kaker napovedani vlak.

Zdi se mu, kaker da se je zbudil iz nenavadnih sanj.

Dasi so prišla pisma iz Lurda, ki so jasno in glasno pričala o bratovem ozdravljenju, ga je vender premagala ona nejevera, kateri se ne mogel ustaviti apostelj Tomaž, ki je zametal vsako pričevanje.

„Da ga bom videl hoditi! da ga bom videl hoditi! oh! ne, ne, to ne mogoče!... Keder me bo zagledal, bo gotovo napel vse svoje moči... Oh, kako rad bi opazoval, kakšna je njegova neprisiljena hoja, pa tako od strani, da on ne bi vedel zame!

V ta namen sklene ostati v pisarni železničnega načelnika in od tam, iz kakšnega kota, na skrivaj opazovati popotnike, keder pojdejo z vagonov.

Od daleč se zasliši derdranje jeklenih koles po železnih šinah; zvonček poje; železnični služabniki prihite; in v nočni tami se prikaže žareča svetloba germečega parnega voza, ki obstane pokorno na jako razsvetljeni postaji.

Humberta premaga skerbna nepoterpežljivost, zato ne more izvesti svojega sklepa: vunkaj pride pred čakavnico. Stopal je naglo, ker bi bil uže rad videl brata, in obenem težko, ker je čutil velike bolečine. Bistro oko njegovega brata ga spozna vže z drugega konca vlaka. Gospod Mizíski stopi urno iz vagona, prihiti in ga objame.

„Humbert!“

„Viktor!“

Oba se zjočeta.

„Kako sem vesel! O, kako sem vesel, da te vidim ozdravljenega!“

„O, ubogi moj Humbert, kako bi rad, da bi bil ti ozdravel namestu mene!“

„Ne, ne! to ne! Ljubi brat, Bog je uže pravega ozdravil! . . . Tvoje življenje je tisočkrat več vredno kaker moje! Koliko dobrega boš storil!“

Mejtem, ko so služabniki prenašali kovčége¹⁾, se vsedeta oba brata na klop zunaj čakavnice.

„Kaj počno oče? Kaj mati? Kaj sestra? in kaj tvoja otroka? Pa skoro vas bom vse zopet videl! . . . Treba bo konja pognati.“

„Pa, ljubi moj Viktor, v Digoán ne bi mogla prej priti, kaker ob eni po polnoči.“

„Dobro, nič ne de!“

„Pa mati so nekaj bolehní.“

Gospod Mizíski se stresne.

„Pomiri se! pristavi naglo Humbert, „ne nič nevarnega. Novica o tvojem ozdravljenju in o tvoji vernitvi jih je vznemirila, in včeraj so spali slabo. Zdaj potrebujejo mirne noči, ki je ne smeva motiti s svojim prihodom. Spala bova tukaj v gostilni, in jutri odrineva za svitanja.“

Humbertove besede pomirijo gospoda Mizískega.

¹⁾ Kovčeg je podoben škrinjici in se tudi zakleplje. Narejen je iz lesa, usnja ali platna. Ljudje, ki kaj dalje gredo, ga jemljejo sè seboj, da v njem prenašajo stvari, ki jih potrebujejo na potu. — Za staroslovenski kovčeg se govori navadno „kufer“, ki je pa baje iz latinščine: „cophinus“. *Opomnja prelagateljeva.*

XXX.

Ko sta se peljala soboto zjutraj skozi Kušlemín, ju ustavi zdravnik Bidót, ki je prebival v tem majhinem mestu. Čestita svojemu nekedanjemu bolniku in ga poprosi, da bi ga vzel na voz, ker bi bil rad, kaker je rekel, deležen veselja njegove rodbine . . . Stari zdravnik se je bal, kaker bravec lahko ugane, za gospo Mizísko, da ji ne bi vdrugič škodovalo preneglo veselje; zato je hotel biti pri nji, če bi se res zgodilo kaj takega.

Konja dirjata, in voz derdra proti Digoánu. Ljudje v okolici so poznali koleselj in so vedeli, da se pelje domov ozdravljeni duhovnik, ki so ga imenovali „dobrega gospoda Viktorja“. Vsi tisti, ki so voz srečali, vsi tisti, ki so delali ob cesti na polju ali v vinogradih, in so zapazili veseli obraz grajskega duhovnika, so vzdignili roke proti nebu, so vpili od veselja in ga pozdravljali. Gospod Mizíski jim je odzdravljajal z roko, z besedo, sè smehljajem:

„Da, prijatelji moji, res sem jaz! in popolnoma sem ozdravel!“

Pa nikjer se neso ustavili. Nobenemu se ne zdelo čudno, da tako hitro vozijo; tudi je gospod Humbert rekel vozniku, naj nikaker nikjer ne ustavlja voza. ker se je bal, da ne bi kedo kaj neprevidno izbleknil o nevarni bolezni gospe Mizíske. Hotel je, da bi okušal njegov brat občno radost v vsej njeni sladkosti.

Zakupniki, zunaj gradu stanujoči posli, vs poljski delavci so prihiteji k vozu. Veliko izmed teh ga je čakalo vso noč, ker neso dobro vedeli, obkore pride. Več jih je pokleknilo ob cesti, ko je šel voz mimo; in gospod Mizíski je ugodil njihovi želji in jih je prijazno blagoslovil.

Naenkrat se prikaže v daljavi resni digoánski grad: mračno zidovje, visoki stolp, stoletni hrasti. Gospoda Mizískega oblijejo solze, kaker tudi njegovega zvestega božjepotnega tovariša:

„Tu je Digoán! . . .“

Vračata se s čudežnega popotovanja.

Omolknejo in molče dolgo... Gospod Humbert da kočijažu znamenje, naj vozi počasi. Če so se bolj bližali gradu, bolj se je vse razločevalo.

„Kaj pomeni to?“ vpraša naglo gospod Mizíski, „rebrače¹⁾ materine izbe so zaprte . . .“

Humbert ga prime za roko:

„Ljubi Viktor, mati so bolni, kaker sem ti rekel, pa nekoliko bolj, kaker sem ti povedal. Leže, in rebrače so zaprte, da ne bi slišali zunanjega ropota in hrupa.“

In pove bratu vso resnico.

¹⁾ Rebračam pravimo tudi „poljkni“, kar je iz nemščine „Balken“, ali pa „oknice“. Hervatje pravijo našim rebračam „rebrenice“, Čehi pa našim oknicam „okenice“. Nemci rabijo za ta pomen francosko besedo „jalousie“, ki ima svojo korenino v gerščini: zelos.

Sinovo ozdravljenje je verglo mater v posteljo! Takrat, keder je bila mati silo žalostna, jo je ranilo veselje kaker meč. In sedaj, ko je čutil sin najčistejšo srečo v zverhani meri, mu je serce prebol meč žalosti! . . . O skrivnostna pota Božje Previdnosti!

XXXI.

Pripeljejo se do mrežastih vrat, ki vedejo v park. Gospod Mizíski reče ustaviti in stopi z voza. Ker se je vračal ozdravljen v ono domače in blagoslovljeno svetišče, ki se imenuje rojstvena hiša, zato je hotel iti peš in razoglav po senčnatem drevoredu, ki so ga zasadili njegovi pradedje.

Pa uže od daleč so zapazili njega, keterega so vsi pričakovali.

„Tecite mu naproti! tecite!“ priganja mati.

Toliko, da stori nekoliko stopinj, ga že objemljejo postarni oče, sestra, bratič, bratična.

Gotovo se spominjaš, dobri bravec, onega genljivega prizora, ki ga je opisal Jezus Kristus o priliki o zgubljenem sinu. Oče, ki je šel gotovo večkrat pogledati na pot, po katerem je izginil nehvaležni sin, spozna od daleč svojega otroka v tistem razterganem siromaku, ki se je bližal s pobešeno glavo. In priteče in ga objame; nagne sivo glavo na rame mladeničeve, se zjoče in poljublja najdenega sina.

Tako je stari grof Mizíski pritiskal Viktorja na persi, pa s čustvom, v katerem ne bilo nič

bridkosti; in tudi on je govoril ves v solzah: „Moj sin je bil zgubljen in je zopet najden! Moj sin je bil mertev in je oživel!“

Ne pa bilo treba iskati praznjega oblačila!.. Mati Božja sama mu je priskerbela najboljšo obleko: obleko zdravja in moči, lepo obleko življenja. Noge, ki so bile preje bolne, so sedaj lahke; oči, ki so bile preje kalne, so zdaj zdrave. Viktor ne šel od doma v grehu in se ne povernil v sramoti, kaker izgubljeni sin; ampak odšel je z molitvijo, v ponižni poterpežljivosti in v terpljenju, ki ga je prenašal junaško, in se je vernil nekako v slavi kaker kakšen zmagovavec.

Oče se nasloni na sinovo roko. Sorodniki so spremljali gospoda Viktorja kaker v slavnostnem sprevodu. Ozdravljeni duhovnik se je ves tresel, tako je bil ginjen, ko je prestopil prag očetovega gradu. Služabniki so prihiteli in so ga gledali, ko je šel mimo njih: vse duše so se nekako nagibale k njemu. Pa nobeden se mu ne upal približati, ni ogovoriti ga, niti poljubiti mu oblačil... Pobožno spoštovanje je zaderževalo vsako oduševljenost: ozdravljeni duhovnik je stopal proti materini izbi.

XXXII.

Ko se zaslišijo njegove stopinje, se odpro vrata.

Bolna gospa Miziska leži v postelji. Bleda je in kaker da bi umirala; pa nebeška blaženost ji

razsvetljuje obraz, ko željno steguje roke po sinu.

Uže je pri nji. Poljubi jo iz vse svoje duše, poklekne pred materino posteljo, kaker pred oltarjem, kjer počiva truplo kakega svetnika. . .

„Moj sin“, reče bolnica z neznansko milim glasom, „moj sin, ti si uže bil Marijin otrok. Zdaj si še bolj. Ona ti bo vedno varihinja, pomočnica in tolažnica. . . Oh“, pristavi smehljaje, „ne zavidam ti takšne matere!“

Gospod Mizíski vstane, in derži v svoji roki roko „močne žene“. Mati se ne mogla nagledati preljubega sina, ki se je ves spremenjen povernil iz Lurda, odkoder je prinesel novo življenje. V sinu se je pa serce stiskalo žalosti, ko je gledal mater, in vprašal se je nekam boječe, kakšna je bila pač cena, za katero je prejel od Boga preveliko milost. Mati ugane njegove misli:

„Ne boj se, Viktor! tvoje ozdravljenje me bo oživilo.“

Svetloba, ki je prihajala v izbo skozi zaperte rebrače, je razsvetljevala le slabo ta nepopisni prizor, ki je vreden, da bi ga kazala kakšna slika še poznim rodovom, in ki je res tako lep, da lahko izpodbode izredno nadarjenost kakega slavnega umetnika.

Okrog bolne matere in duhovnika, ki je shodil po Božjem čudežu, se vidijo najrazličniši obrazi. Oče, sključen od starosti in naslonjen na posteljo, premišljuje le te dve ljubljeni osebi; z bolnico čuti najslajše veselje, in obenem čuti z duhovnikom

grozno bridkost. Na njegovi strani zahvaljuje Boga Humbert Mizíski, ki ima bolno telo in vesel obraz. Tu je Genovefa s sklenjenimi rokami, ki se šibi kaker terst pod težo silne ginjenosti. Ondi sta mladi Simforijan in njegova sestra Marijica, ki sta jako vesela, da se je zgodil takšen čudež. Tu je pri svoji gospe stara Klávdija, ki je tudi ginjena v globočini svojega serca, nikaker pa ne zbegana zavaljo čudežnega ozdravljenja, ki ne iznenadejalo njene vere.

Zadaj pri vratih se gnetejo služabniki, dekle, zakupniki, in vzdigujejo glave, da bi bolje videli.

Oseba, katero vsi gledajo in z očmi povprašujejo, je tudi častiti gospod Antoán, tovariš gospoda Viktorja, priča čudežnega ozdravljenja. On ustreže njihovi sveti radovednosti: ves v solzah jim opisuje podrobnosti, ketere hočejo vsi vedeti. Govori jim o župniku Peramálu, o Peterčku, o duhovniku Siru; kako je gospod ozdravel v spodnji cerkvi; in da se je nato pela Marijina pesem *Magnifikat*; kako se je izpreobernal neki brezverec in kako se je darovala druga nova maša.

Doktor Bidót je kaker okamenel, tako je stermel, ko je slišal celo versto takšnih dogodkov. Stari zdravnik je ves zamišljen in v zadregi. Zdaj pogleda Viktorja Mizískega, zdaj zopet sliko Jezusa Kristusa, ki je visela na zidu. Skuša potipati, kar se ne dá videti. Rad bi razumel skrivnosti Božje. . .

Pač res, to bi bila prelepa slika.

XXXIII.

Ko je šla stara Klávdija iz izbe, da bi prinesla neki čaj, tedaj jo naglo obstopijo vsi, ki so stali v prednji izbi, in jo prosijo, da bi jim povedala vso zgodbo, katero je ravnokar slišala in ketere sami neso mogli ničkaj dobro razumeti. Pa ona je bila ginjena tako, da jim ne nič mogla povedati v lepem redu. Kaker Cézar povzame tudi ona vse ob kratkem, kar ne ženska navada, povzdigne proti nebu tresoče roke in ne more nič družega izpregovoriti, kaker samo te tri besede: „Vidi! Stoji! Hodi!“

Ljudstvo iz okolice je vrelo v grad ves dan neprenehoma. Vsaki je hotel videti gospoda, ki je čudežno ozdravel.

Gospod Antoán je odgovarjal stežkoma na mnoga vprašanja, ki so mu jih dajali. Na prošnjo gospoda Humberta napiše v naglici kratko poročilo o čudežnem ozdravljenju, ki se je zveršilo v Lurdu, in ga pošlje oddaljenim sorodnikom, nekaterim prijatelom in pozneje časnikom.

XXXIV.

Naslednjega 8. grudna, na praznik Brezmadežnega Spočetja obiščeta Iurško Božjo pot častiti gospod Mizíski in njegov brat Humbert, da zahvalita Boga za veliki čudež, ki se je zveršil 15. velikega serpana. V spomin na to čudežno

ozdravljenje sta dala vložiti v tlak blagoslovljene Jame spominsko ploščo ¹⁾)

Prečastiti gospod Lanženjéz, ki je ravno takrat postal tarbski škof, je bil tačas v Lurdu. Želel je videti duhovnika, ki je prejel pred nekoliko mesci tolikšno milost. Škof je rekel, da namerja napraviti cerkveno preiskavo, in ga začne precej sam izpraševati. Gospod Mizíski je prisegel, kleče in derže roko na svetem evangeliju, da bo govoril samo resnico. Na vprašanja je moral odgovarjati pismeno.

Ozdravljeni mertvoudnik bi bil rad imel vse tisto, kar je bilo na svetem mestu Marijinega prikazovanja, vse tisto, kar je bilo v kakšni zvezi z njegovim čudežnim ozdravljenjem, keterega se bo hvaležno spominjal vse svoje življenje. Kaker vsaki človek, si je tudi on utergal tupatam nekaj rastlin, ki pri Jami rastejo same ob sebi, ali pa ki jih je kedaj vsejal gospod Peramál poleg ridastih potov in na gavskih bregovih.

Ali naj povemo vse? Če so tudi postavili misijonarji lurškega Božjega pota pred Jamo napis z velikimi čerkami: „Nobeden ne sme tukaj nič vzeti“, sta vender le odkrušila naša digoánska romarja neko merzlo in tamno adventno noč (gotovo

¹⁾ Na plošči so napisane te-le besede:

„Vstani in hodi!“ (*Lukeš, V, 23.*)

Viktor-Marija Mizíski, duhovnik
oténske škofije,

je ozdravel 15. velikega serpana 1873.

pod varstvom Desnega razbojnika) nekoliko kamenčkov od masabjéskega skalovja. — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

Verneta se v Digoán.

Lehko bi tukaj končali to dolgo zgodbo. Vender se nam zdi, da se nič kaj ne motimo, če mislimo, da bi bravci naših bukev gotovo radi zvedeli, kaj je delal gospod Mizíski po svojem ozdravljenju, in kaj se je zgodilo z onimi osebami, ketere smo srečali v tej povesti in ketere so se nam prikupile.

XXXV.

V svojem veselju in v svoji bridkosti se je gospod Mizíski živo in prijazno spominjal bolnega tovariša, ki ga je dobil v spodnji cerkvi, dobrega in nedolžnega Peterčka. . . . Iz Digoána je pisal očetu, da bi mu dal kaj vedeti o angeljskem dečku. Mlademu bolniku ne nič odleglo. Terpel je grozno. Ko gospod Mizíski ne dobi odgovora več mescev, piše vdručič, tako ga zaskerbi. Od očeta prejme sedaj to-le pismo:

„Častiti gospod!

„Pišete mi, naj Vam kaj sporočim o svojem „ljubem otroku... Umerl je. Oddal je dušo Bogu, „in je šel v nebesa 21. vinotoka, potem ko je bil „prejel zakramente umirajočih. Pred smertjo mi „je rekel, naj se ga spominjamo, in da se bo tudi „on nas spominjal.

„Keder sva se vernila iz Lurda, je bilo nje-
„govo življenje pravo močeništvo. Nekaj časa
„pred smertjo začne otekati, in otok se razširi
„polagoma po vsem životu; noge in persi je imel
„močno otekle. — „Oče“, reče mi, „ne morem
„več dihati.“ Vsi ljudje, ki so slišali te besede,
„mi reko: „Sklenil bo.“ Jaz jim rečem, da ne. In
„se spomnim lurške vode, napojim ž njo gobo, in
„mu zmivam siromašno telo. In koder sem zmočil
„kožo s čudežno vodo, povsod je zginil otok, in
„život in udje so bili zopet kaker kakega zdra-
„vega človeka. Potem ga zopet zgrabi bolezen.
„Trikrat oboli, vselej ga ozdravimo. Trikrat je
„otok izginil precej, ko smo ga umili z lurško
„vodo, pa se je potem vselej povernil. Tako nam
„je dal Bog spoznati svojo voljo. Ko je pokazal,
„da sliši naše prošnje in da bi ga lahko ozdravil,
„nam je dal jasno spregledati, da zato ne ozdravi
„našega dečka, ker mu je pripravil boljše živ-
„ljenje. Zatorej sem Vam pa tudi rekel, častiti
„gospod, v prvih versticah svojega pisma, da je
„šel v nebesa. Bog je hotel tako: bodi ga Bog
„zahvaljen!

„V Sirózu, 28. prosinca 1874.

„Peter Rošón.“

V tej dolgi povesti so bravci opazovali jako natanko mišljenje in skrito življenje neke kerščanske plemiške rodbine, ki se šteje mej najimenitniše boljarske hiše na Burgundskem. In

glejte, tu najdemo v hišici vaškega črevljarja čustva, ki neso nič menj vzvišena kakor v ple-miški hiši. Vera, ki se ne zmeni za različnosti in neubranosti tega sveta, izuči nevedne in učene, siromake in imenitne gospode, da čutijo vsi enako; izuri jih, da pojo vsi enako visoko, in združuje njihove glasove v prelepo enoglasno petje. Sveti Trije kralji z Jutrovega in betlehemski Pastirji pojo eno in tisto *Hosano* pred Božjim Detetom!

XXXVI.

Če je tudi gospa Mizíska v terdo zbolela od veselja, da je ozdravel njen sin, vender ne umerla precej. Bog jo je pustil še nekaj časa na tem svetu, da bi videla v svojo tolažbo, kako bo veršil njen sin svojo prvo duhovniško službo, in da bi se mogla razveseljevati v starosti nad prvimi stopinjami njegovega novega življenja, kakor se je radovala v davnih časih, ko je prišel na svet.

Od vseh strani škofije so vabili gospoda Mizískega, da bi osebno razložil svoje čudežno ozdravljenje pred kerščanskim ljudstvom.

Tudi v Parizu so ga hoteli slišati. Ondi je govoril v cerkvi Matere Božje Zmagovavke.

Opisaval je jako natančno okoliščine, ki so pripravljale in spremljale njegovo ozdravljenje, tako, da je vsaki lahko sprevidel jasno, kako je delovala roka Božja; in besede ginjenega pridi-garja, ki je pričal o tem, kar se je zgodilo, so

povsod segale poslušavcem globoko v serce in so jih vodile na pot poboljšanja. Do človeka imajo večo moč potipni dogodki, kaker pa bistre misli; bolj se ga prime kaka živa in resnična zgodba, kaker pa učeno razlaganje. Zato so imeli njegovi govori nenavadne uspehe.

Z enakim duhovnim pridom je pridigal tudi gospod Antoán v raznih drugih cerkvah o slavi lurške Matere Božje in o ozdravljenju gospoda Mizískega. . .

XXXVII.

Gospa Mizíska je imela mnogo let za svojega spovednika častitjivega duhovnika Žantíja, ki je bil dušni pastir oténskih karmeljčanek. Uže dolgo je imela prijetno navado, da je odpirala pri spovedi svoje serce temu jako pobožnemu in verlo učenemu gospodu in da ga je povpraševala za svet, kako naj bi veršila delo, keterega je opravljala tako serčno od svojih otročjih let, delo, da bi postala čedalje vredniša nebeškega kraljestva.

Ko je izvolil prečastiti škof Peró gospoda Žantíja za svojega generaljnega vikarja, se ne upala gospa Mizíska nič več tako pogostoma poklicati v hišo tega dobrega in izverstnega duhovnika, ki je zdaj imel posla čez glavo; sama pa tudi ne mogla k njemu iz Digoána zavoljo svoje bolezní. Ker je bila previdna v tem, kaker v drugih rečeh, si večkrat odreče duhovne pogovore in tolažbe, katerih je potrebovala njena sveta duša.

Neki dan mu piše, naj bi jo obiskal, in pošlje ponj z vozom.

Ko stopi v njeno izbo, dobi notri duhovnega gospoda Mizíškega.

„Častiti gospod“, reče bolnica, „rada bi vas zadnjič povprašala za svet o novi spremembi svojega duhovnega življenja, o imenitni spremembi, ki jo namerjam storiti.“

Gospod Mizíski hoče oditi. Mati ga ustavi:

„Lehko ostaneš, moraš ostati.“

Njen resni in slovesni obraz razodevlje, da hoče zveršiti neki nenavadno imeniten sklep.

„Duhovni oče“, nadaljuje, „povejte mi po vesti in v pričo Boga, ali še vedno mislite in hočete, da si naj izberem za naprej, kaker spokornica, svojega sina, častitega gospoda Viktorja Mizíškega, za svojega spovednika in vodnika, za svojega duhovnega očeta?“

„Tojeda!“ odgovori duhovnik: „in temu sinu izročam vest njegove matere, da jo vodi od zdaj naprej.“

Gospa Mizíska pogleda potem neznansko milo svojega sina, ki mu je dala življenje in ki ga je darovala Bogu. Gospod Mizíski poklekne in ihti.

„Moj sin“, reče mati, „odslej boš moj spovednik: in s teboj bom govorila o zveličanju svoje duše in o svoji večnosti. Od sedaj bom tvoj duhovni otrok in te bom poslušala kaker svojega duhovnega očeta.“

XXXVIII.

Trinajst mescev je tako preteklo v najslajšem veselju. Bolezen gospe Mizíske se ne premeknila na nobeno stran, in za sedaj se ne bilo bati za njeno življenje. Kaker apostelj, je hodil gospod Mizíski po raznih škofijah in pridigal o svojem ozdravljenju. Potem se je vračal v stari digoánski grad. Keder se je vernil s takšnega pridigovanja, se je vselej veselila njegova mati lepih snopov spreobrnjenj, ki jih je poklonil Bogu: njegovi misijoni so bili žetve... In hitro je minil dan za dnevom, kaker mine hitro ura za uro.

Toda sreča na tem svetu nema obstanka. Gori nad zvezdami bo stanovitna. Toliko da se popotnik malo pokrepča in spočije v veselju minljive sreče, uže zasliši, da zopet bije ura, ki ga kliče na delo in terpljenje. Ne preklinjevati, ampak veselo moramo sprejemati delo in terpljenje, zakaj to so stopnjice, po katerih stopamo kvišku proti nebeškemu Očetu, ki nas vodi po skritih potih svoje previdnosti in ki nas pričakuje na koncu popotovanja.

Ker je močno primanjkovalo duhovnikov v oténski škofiji, je bilo pričakovati, da bo moral škof zaupati častitemu gospodu Mizískemu kako gotovo in redno opravilo. Časih je mati premišljevala otožno, da bi to bilo res mogoče, in vselej ji je takrat prišlo na misel duhovniško opravilo v kakem samostanu. Takšna služba ne

daje preveč dela, in bi se prilegala veliki pobožnosti njenega sina, njegovemu nagnenju do samote, njegovi ljubezni do učenja.

Bolezen je ločila gospoda Mizíškega veliko let od sveta in ga je imela tako rekoč zapertega v rojstveni hiši, kakor v kaki samostanski izbici; zatorej si je izvolil za svoje glavno opravilo, da je molil in svete reči premišljeval. Ustrašil bi se bil, ako bi ga zdaj potisnili na bojni vihar župniške službe. Minili so časi, ko je sedel duhovni pastir mirno v senci križa in šeptal brevirske molitve, pasoč svoje ovce v pokoju in skoro brez truda. Bogu bodi potoženo! zveste ovce so redke; in zgubljenih ovec je brez števila; jagnjeta so se sprevergla v ovne; volkovi napadajo ovčarno in pastirja; brezbožnost se je razširila mej narodi; sovražne strasti so se polastile uredov, uprav in deržav. . .

Povejmo precej, da se dobri duhovnik ne bal truda in nevarnosti; toda vedel je v svoji ponižnosti, da tudi najboljša in najbolj vneta volja potrebuje skušnje; in videlo se mu je nekam prederzno, nagloma zapustiti dolgo samoto in lahko-miselno prevzeti tiste velike težave, za ketere se ne pripravljaj nikoli v svojem življenju, in katerih tudi najbolj vneti duhovniki ne zmagajo vselej. In ravno takrat je vse govorilo v tistem kraju o silnih okoliščinah, ki so primorale župnika nekega imenitnega mesta v škofiji, župnika šanjíškega, da se je odpovedal fari.

Ta odpoved župnika šanjiskega vznemiri močno gospoda Miziskega. Mislil je sicer, da mu v začetku duhovniškega delovanja preti samo kaka preprosta kaplanska služba ali pa kaka majhina fara na kmetih; vender se je bal in si je govoril po pravici, da tisti, kateri še ne nikoli sukal vesla, tako lahko zadene s čolnom na ribniku ob deblo kakega drevesa, kaker na velikem jezeru ob skalovje.

Prečastiti gospod Peró, škof oténski, je poznal to mišljenje in te ponižne želje.

XXXIX.

Častiti gospod Miziski je dobil pisanje, da naj pride k svojemu škofu v petek, 25. kimavca. Šel je. Iz škofije se je vernil domov jako vznemirjen in skoro preplašen.

Zakaj? To nam pove pismo, ki so mu ga škof pisali dva dni pozneje.

„Ljubi gospod!

„Kar sem Vam obljubil v petek, sem tudi „storil za Vas vestno, da ne bilo bolj mogoče. „Vse pomiselke, ki ste mi jih naveli, sem raz- „ložil svetovavcem svojim; nič nesem zamolčal „ali prikril; zagovarjal sem Vašo stvar, dasi „zoper svojo voljo. Pa nesem nič opravil. Ško- „fovski svetovavci, ki znajo bolj razsoditi to „reč kaker jaz, so rekli, da se mora ukloniti

„gospod Mizíski, o katerem vedo, da je pokoren
„svojemu škofu, kaker sin.

„Zato Vam mislimo izročiti faro šanjško,
„in bomo skrbeli, da Vam damo v pomoč ka-
„kega verlega kaplana.

„Če Vam je težko, da Vas silim na takšno
„faro, odpustite mi, ljubi moj gospod; in lurška
„Mati Božja bo pokazala, kaker upam, da smo
„Vas poslali na pravo mesto.

„Blagovolite sprejeti moja čustva vdanosti
„v Jezusu Kristusu, Gospodu našem.

„V Oténu, 27. kimavca 1874.

„Adolf Ludovik, škof oténski.“

To pismo je jako vznemirilo digoánski grad
in je vzbudilo najrazličnejša čustva v grajski
rodbini.

Oče je bil zadovoljen z naredbo škofovo.
Ničkaj rad ne bi bil videl, da bi bil njegov sin
duhovni pastir samostanskih oseb. Morebiti se je
bal, da ne bi kaker samostanski duhovnik še sam
šel v samostan ter prestopil k redovnikom. Humbert
je bil tudi zadovoljen, ko je videl, da močno čislajo
bratove čednosti in zmožnosti, ker mu izročajo
eno najtežavniših mest v škofiji.

Toda vse drugači sta mislila in čutila gospa
Mizíska in gospod Viktor. Pervo trenutje sta oba
dva osopnila: duhovnik, ker se je spomnil svoje
nezmožnosti; mati, ker se je ustrašila ločitve.
Zadnjih trinajst mescev je bilo za gospo Mizísko
kaker prelepa zelenica v puščavi njenega živ-

ljenja. Srečno je živela z ozdravljenim sinom, ki je postal njen spovednik in njen duhovni oče. Dala se je premotiti, da se je popolnoma prepustila le tej prezgodnji sreči in le temu skoro nebeškemu veselju . . .

Videlo se je, da je za trenutje oslabela „močna žena“. Pa bilo je le trenutje — samo nekoliko ur silne zbežanosti in notranjega boja — čas, da se premaga in si pridobi novo krono, ako bi tudi morala pri tem umreti.

Hrabra kristjanka je oserčevala svojega sina, ki ga je potlačila žalost. Govorila je sama sebi, in tudi njemu je ponavljala besede, ki delajo svetnike, prave junake in močenike: „Je uže volja Božja!“

„Res, Viktor, je uže volja Božja! Lurška Mati Božja te ne ozdravila za počitek, ampak za delo, ni za mene, ni za tebe, ampak za ljudi. Ona te pošilja k njim in ti bo dala moč.“

Tako je govorila mati in polagala v srce svojega sina čustva, ki jih je sama imela. Živila ga je nekedaj sè svojim mlekom, in zdaj ga poživlja sè svojo dušo.

Gospodična Genovefa je odšla nekam iz Di-goána pred nekoliko dnevi.

Tu podajemo pismo, ki ga ji je pisal njen brat teden pozneje, in ki nam kaže, kako blagi so bili ti ljudje:

„Ljuba moja sestra! Zopet sem bil pri škofu. „Jako dober je bil. Govoril sem mu o sebi

„odkritoserčno, kar mi je v veliko tolažbo; pa
„njegovi svetovavci in on so sklenili za terdno,
„da moram prevzeti šanjísko faro.

„Vidim, da mi je odločila to mesto sama
„sveta Devica: ne mogoče o tem dvojiti. Mati
„Božja hoče poskusiti mojo vero in moje serce.
„Njen sem; vse bom storil, kar bo hotela. Pri-
„pravljen moram biti na vse: na poniževanje
„kaker na čast; na mir ali na nemir, na brid-
„kosti ali na veselje.

„Škof, farani, petnajst župnikov mojega
„okraja, duhovščina naše škofije, deželski go-
„spodje: vsi, vsi pričakujejo, da bom živel in
„deloval kaker svetnik. Lurška Mati Božja me
„pušča na sredi razburkanega morja: ona sama
„mi lahko pomaga, da dospem srečno v pri-
„stanišče. Nanjo moram zaupati brez konca in
„kraja in brez pomišljanja. Kako srečen bi bil,
„ako bi mogel zveršiti z njeno pomočjo vse,
„kar sem dolžan dobrega storiti!

„Kaker je videti, so mati zadovoljni; očetu
„je to tudi popolnoma po godu; Humbert je
„jako vesel, ker me čislajo tako močno. Kaj
„pa ti misliš o tem strašnem bremenu?

„Šanjí ima 4400 prebivavcev, silo slabo
„cerkev, uborno župnišče z jako majhinim ver-
„tičkom. Služba je težavna. Brezmadežna De-
„vica me je počastila močno, da me pošilja
„tjakaj, dasi nesem sposoben za takšno službo,
„in morebiti me pošilja ravno zato, ker nesem

„sposoben . . . Ona si bo uže vedela pomagati,
„da ne bo osramočena zavoljo mene: pod nje-
„nim svetim varstvom sem. Z Bogom, ljuba
„sestra.“

XL.

Dva ali tri mesce se je mudilo pri vladi poročilo o imenovanju novega župnika; zato se je veršilo šele 17. prosinca vmeščenje častitega gospoda Mizískega v šanjíski cerkvi.

Škofovski provikar,¹⁾ gospod Gardét, nadžupnik svetovincenški v Šalónu,²⁾ ga je prišel vmeščevat v imenu prečastitega gospoda škofa, ki je bil ravno takrat bolan. V svoji pridigi je popisal, kakšen mora biti katoliški duhovnik, pravi poslanec Božji. Mej drugim je rekel:

„Ta duhovnik pride k vam v svitu velikega
„čudeža, ki se je zgodil nad njim. Bog nekaj na-
„merja vselej, keder stori kak čudež; ne stori ga
„pa zavoljo kakega navadnega človeka, ampak
„zavoljo takega, kateri je to zaslužil sè svetostjo

¹⁾ Provikar je namestnik generaljnega vikarja. Na Francoskem ima vsaka škofija ne samo svojega škofa, ampak tudi generaljnega vikarja, ki je škofov namestnik ali pomočnik. Ker pa v nekaterih škofijah generalni vikar ne more zmagovati vsega dela, dobi na pomoč enega ali dva provikarja. Provikar ima tisto opravilo, kaker generalni vikar.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Šalón, ki se tudi Šalónsirsón imenuje, ima 22.770 prebivavcev. Cerkev sv. Vincenca je stara; nekaj njenih najimenitniših delov je iz 12. stoletja.

Opomnja prelagateljeva.

„svojega preteklega življenja, in keterega je odločil za velike reči . . .“¹⁾

Potem stopi na pridižnico tudi gospod Mižski. Poklekne, pomoli nekoliko in se obrne proti ljudem, ki bodo odsle njegova rodovina. Močno je bil ginjen.

„Ravnokar“, reče svojim faranom, „ste slišali pobožne in učene besede, ki so vam kazale podobo pravega duhovnika, župnika po volji Božji . . . V vsej prostosti svoje duše sem obetal, da bom tak duhovnik: obetal sem Bogu in Božji Materi.

„Kar ne bi bil mogel nikedar pričakovati, to se je zgodilo: prišel sem k vam za župnika, in odsle bom moral skerbeti za vaše duše . . . Še nikoli nisem bil v nobeni duhovniški službi. Dvajset let sem bil bolan: oči mi neso nič več

¹⁾ *Semaine Religieuse* oténske škofije, 30. prosinca 1875. Natanko smo naveli govornikove besede, ki so bile gotovo resnične glede na posebno okoliščino, v kateri so bile izrečene; vendar naj nam bo dovoljeno povedati, da jim ne pritrjujemo popolnoma in da jih nočemo sprejeti za splošno pravilo. Ne potreba, da bi moral svet biti tisti človek, nad katerim se zgodi čudež. Zgodi se časih tudi nad takšnimi, ki so mlačni, hudobni in sami na sebi ne vredni take milosti. Pisatelju te knjige, ki je bil nekedaj ozdravljen, ne treba drugega kaker pogledati samega sebe, pa se prepriča, da Božja Previdnost ne dela čudežev samo nad pravičnimi, ampak tudi nad grešniki. Dela jih tudi nad brezverci in celo nad pogani: za dokaz nam je bogokletnik Makarí, ki je nagloma ozdravel v Lavóru; za dokaz so nam carigrájski Turki, ki jih je uže veliko ozdravelo zadnje čase v svetišču, sezidanem v njihovem mestu na čast lurške Matere Božje.

rabile. Enajst let nesem bil tako srečen, da bi bil maševal. Več let sem bil zamolkel, da nesem mogel govoriti. Vdal sem se v bolezen, nesem pričakoval pa tudi neprosil zdravja. Molili so zame, da bi ozdravel, in so me skoro prisilili, da naj prosim zdravja, in lurška Mati Božja mi ga je priskerbela.

„Sprejel sem z veseljem to veliko milost, in vsak dan zahvaljujem dobrotljivo Mater Božjo . . . Pa zavoljo vas, bratje moji, mi je naklonila zdravje, zavoljo vas, ki boste in ki ste uže moja prva in moja najdražja ljubezen. Zato vam dam vse, kar imam: dneve svoje in noči svoje, zdravje svoje in moči svoje, ki sem jih zopet dobil v lurški Jami. Zapustil sem rodovino svojo, prijatele svoje, misijonsko opravilo, katero sem ljubili in storil sem vse to zavoljo vas in z veselim srcem. Ne bom gledal nazaj, ne bom gledal naprej, pazil bom samo na brazdo, ki jo imam vrezati v vaših dušah; in pri tem imenitnem opravilu se zanašam samo na Marijo. Ne, ne! hvala Bogu! nesem zaupal v samega sebe. Lurška Mati Božja naj nadaljuje čudežno svoje delovanje. Ona, brezmadežna Devica, bo duhovni pastir te fare; želim, da bi bila čaščena in ljubljena mej vami, želim da bi bila vaša kraljica . . . Res, ljubi moji bratje, dali ji boste vsa svoja srca in jo boste častil kaker dobri otroci. In ona bo zveršila tisto, kar je začela v Lurdu za zveličanje vaših duš.

„Vsak dan jo bom prosil za vas. — Prosil jo bom za vas, starčki, ki ste osiveli zavoljo let

in ki se bližate raju, da bi podaljšala in blagoslovila večer vašega življenja; prosil jo bom, da bi vam prihitela na pomoč ob strašni smertni uri in da vam potem odpre nebeška vrata. Prosil jo bom za vas, možje, ki ste v najboljših letih, ki prenašate težo dneva in ki pogostoma veliko terpite in skerbite za vse potrebe sedanjega življenja: prosil jo bom, da bi vas podpirala, razsvetljevala in vodila. Prosil jo bom za vas, mladeniči, ki ste v skušnjavah in v viharjih mladosti, da bi vas obvarovala vsega hudega, in da vam izprosi milost, da bi prav rabili velike moči, ki kipe v vas. Prosil jo bom za vas, dekleta, da obvaruje vašo lepo nedolžnost vsake nevarnosti in da vas vžge v Božji ljubezni. Prosil jo bom za vas, otroci, da bi rastle po njeni priprošnji, kakor njen Božji Sin Jezus, v modrosti, v starosti in v milosti, pred Bogom in pred ljudmi. Prosil jo bom za tiste, kateri so zašli, da jih privede zopet na pravi pot; za hudobne, da jih spreoberne; za dobre, da postanejo še boljši . . . Pa tudi vi jo prosite zame, naj mi da nekoliko svojega serca, da bi vas ljubil bolj in bolj, nekoliko svoje moči, da bi vam služil čedalje zvestejše.“

Tako apostoljske in očetovske besede jim je mej drugim govoril. Cerkev je bila natlačena. Ljudem so igrale solze v očeh.

Popoldne prinese železnični služabnik v župnišče neki zavitek ali neko pisanje. On je bil eden tistih, ki so prenašali pred poldrugim letom,

po noči 6. velikega serpana, mertvoudnega duhovnika z voza pred čakavnico in izpred čakavnice v vagón, ko je romal v Lurd po zdravje. Spominjal se je še vseh teh podrobnosti in jih je tudi pravil ljudem. In sedaj se ne mogel nagledati ravno tistega duhovnika, ki je ozdravel čudežno in ki je postal, po neki posebni naredbi Božje Previdnosti, župnik v oni fari, v kateri se je pervikrat ustavil na svojem težavnem popotovanju.

Vsi kristjani v šanjíski fari so se veselili, še celo brezverci. To vmeščenje čudežno ozdravljenega človeka, besede njegove perve pridige, ki je obudila v dušah najplemenitiša čustva, so napovedovale najsrečnišo prihodnost. Ves tisti veseli dan je šel le en glas mej ljudmi, glas, kakeršnega slišimo, keder se prikaže na jasnem nebu svetla jutranja zarja, glas: „To je začetek lepega dneva!“

Pa na svetu se vse obrača, kaker zemlja, ki se verti okrog svoje osi in ki se skrivnostno premika iz svetlobe v tamo in iz tame v svetlobo. Mejtem ko se je prikazala lepa juternja zarja v Šanjíju, se je spuščal polagoma žalostni večerni mrak na stari digoánski grad.

XLI.

Nekaj dni je še le preteklo, odkar je nastopil gospod Mizíski faro, ko se nagloma shujša njegovi materi serčna bolezen, ki jo je provzročila radost nad vêlikim čudežem, — bolezen, ki je

srečni čas ne ozdravil, ampak samo ustavil. Nova jako nevarna znamenja se pokažejo, in zdravniki spoznajo hitro, da se bliža bolezen žalostnemu koncu.

„Leše nekaj mescev bo živela“, so govorili.

„Močna žena“ stopa navzdolu po zadnji stermini, gre po potu, ki vede h grobu, in pri tem je čisto mirna in vesela, kaker je bila ves čas svojega življenja.

„Ke bi morali jutri umreti“, vprašajo nekega svetnika,¹⁾ ki je ravno delal z rokami ali s peresom, „kaj bi storili?“

„Nadaljeval bi svoje opravilo.“

Gospe Mizíski ne bilo treba spreminjati in tudi ne nič spremenila svojega vsakdanjega dela.

Kar je delala preje, to dela sedaj. Razveseljuje se z Bogom, bere, premišljuje in moli; vodi gospodinjstvo; verši dela usmiljenja; pomaga siromakom in bolnikom. Bolezen njena je bila takšna, da ji ne bilo treba zmirom ležati; tudi

¹⁾ Morda je tu mislil gospod Lasér na svetega Korlja Boroméjskega. Ko je ta svetnik igral bilijár sè svojimi prijatelji, je eden izmej njih zastavil vprašanje: „Kaj bi storili, ke bi nam bilo zdaj naznanjeno, da bomo stopili čez eno uro pred sodbo Božjo?“ Eden je rekel: „Jaz bi vzel v roke brevir in bi omolil svoje molitve.“ Drugi je odgovoril tako: „Jaz bi šel hitro k spovedi.“ Sveti Korelj je pa dejal: „Jaz bi skončal to igro, ki sem jo začel iz tega dobrega namena, da bi se Bogu prikupil.“

sedela je lahko v naslanjači. Bil je samo en razloček: zdaj so morali hoditi k nji tisti, katerim je ona nekedaj hodila naproti. Klávdija je vodila ubožce k stolu, na katerem je počivala za smert bolna gospa.

Dva dni pred svojo smertjo je še obvezala rane Jezusu Kristusu v osebi nekega ubožca iz okolice. Z oslabelimi svojimi persti položi in priterdi cefranje in obvezo. Junakinja ljubezni umira na bojišču.

Časih jo obišče njen ljubi sin. Koliko sladkih in grenkih ur sta preživela skupaj!

7. malega serpana pošlje ponj v Šanjí.

„Gospa vas želi videti“, mu reče služabnik.

„Ali jim je slabše?“

„Ne vem.“

Častiti gospod Mizíski prihiti nemudoma.

„Sin moj“, mu reče, „denes hočem urediti vse svoje reči, duhovne in časne.“

Potem se spove sinu, keterega je bila poslala lurški Materi Božji tako slabotnega in tako bolnega, in keterega ji je Mati Božja nazaj poslala tako zdravega. Duhovnikovi modrosti in moči zaupa vse svoje težave ali svoje nepokoje, in izlije zadnjič svojo dušo v njegovo, preden odide s tega sveta. In keder ugane iz kakšnega znamenja, da razriva velika žalost serce njenemu sinu, tedaj mu reče ljubeznivo:

„Ljubi moj Viktor, bodi serčan!“ In nadaljuje svojo spoved.

„In zdaj“, povzame, ko dobi odvezo, „zdaj moram urediti tudi časne reči.“

To reče in da Viktorju ključ od pisavne mize, da je pregledal pred njenimi očmi različna rodbinska pisma, ki mu je o njih dajala navodila in pojasnila. Njen spomin je jasen, duh miren, beseda čista in natančna; časih se nasmehne: luč le te svetiljke je bleščala neprenehoma v navadni svoji svetlobi . . .

Ta veliki pokoj, ki ne zapustil bolnice ves čas njene bolezni, pomiri nekoliko sinovsko serce gospoda Mizískega, in dasi mu ne odvzame žalosti, vendar mu neznansko osladi pogovore zadnjih tjednov ali zadnjih dni . . . Zdravniki so obupali, on je pa še nekoliko upal. So resnice, katerih serce noče videti.

Gospa Mizíška mu izroči nekaj denarja za nekega bolnika, da bo mogel romati v Lurd:

„Molil bo ondi zame“, pristavi.

„Za vaše zdravje“, doda sin.

Ona zmaje z glavo in ponovi resno:

„Molil bo ondi zame . . .“

Ker je imel gospod šanjíski v Šanjíju bolnike, katerih življenje je bilo v nevarnosti, ne samo glede na telo, ampak tudi glede na dušo, zato se je moral tjakaj verniti še tisti večer. Pa ko se je ravno mislil odpeljati v svojo faro, da bi se drugi dan spet povernil v Digoán, in ko je šlo lepo maloserpansko sonce proti zapadu, se obrne k njemu gospa Mizíška:

„Moj sin“, mu reče, „prišel je čas, da se mi podeli zakrament svetega poslednjega olja, in hočem ga prejeti iz tvojih rok.“

„Zakaj pa uže, mati!“

„Moj otrok, bodi serčan! Ura je prišla . . .“

Sin uboga in jo pride devat v sveto olje.

Vsa rodbina se je jokala.

Gospa Mizíska sama je vodila svojega sina, ki je bil ves zbeگان in ki ga je jok silil. Pomazilil je sè svetim oljem tiste materinske oči, ki so se vpirale tako pogostoma ves čas življenja v podobo Jezusa Kristusa; tista ušesa, ki so, mej hrupom in šundrom tega sveta, poslušala ubrane nebeške glasove in nauke svete Cerkve; tista usta, ki so razširila toliko resnic in potolažila toliko žalosti; tiste noge, ki so poznale tako dobro steze do ubogih in ki so hodile po pravem potu; tiste dobrotljive roke, ki so dajale miloščinjo in obvezovale rane toliko bolnikom. Pripravljaj je za smert ono, od ketere je prejel življenje; delal je priprave, da bi dejali v rakev ono, ketera ga je polagala svoje dni v zibko.

Ko je bilo vse storjeno, reče svojemu sinu:

„Zdaj sem v redu, in vse reči so zveršene . . .

Verni se v svojo faro. Ondi so duše, ki te potrebujejo.“

Duhovnik je bil tako zbeگان, kaker je bila mati mirna. Poprosi jo, da bi smel še ostati.

„Ne!“ reče, „biti moraš v Šanjíju pri tistih, ki umirajo . . . Jaz sem uže pripravljena.“

Serce je pokalo gospodu Mizískemu. Še jo poprosi:

„Naj bom še pri vas! Pustite me pri sebi!“

„Kako! ali ti zmanjkuje serčnosti?“ reče mati. „Bog te kliče tjakaj! . . .“

In močna žena poljubi svojega preljubljenega sina v slovo.

Ko je odšel, je odmeknila z okna zagrinjalo, je ostala ondi in gledala za njim toliko časa, dokler se ne skrila voz, na katerem se je odpeljal, in dokler je slišala iz daljave cingljanje konjskega kraguljčka. Potem se ji udero iz oči solze.

Kmalu nato jo strese mrzlica. Vso noč je povpraševala po Viktorju . . . Oh! ko pride Viktor drugi dan, je uže spala njegova spoštovana mati večno spanje. Ležala je na mrtvaškem odru . . .

XLII.

Odkar je umerla, je minilo uže šest let. Grof Mizíski in njegov sin Humbert počivata poleg čudovite kristjane, ki smo jo poskušali opisati, kako je bila ljubezniva in močna.

Simforijan Mizíski, Humbertov sin, prebiva v gradu digoánskem. Njegova sestra Marija se je poročila z grofom Prinléskim, in pride večkrat domov pogledati z vsemi svojimi. Da hodijo eni in drugi po dobrem potu, jim ne treba drugega, kaker pobirati stopinje za rajno materjo.

Ko je bila gospa Mizíska še živa, so hodili k nji bolniki po zdravila in siromaki po miloščinjo, pa ne po ovinkasti cesti, ampak po stezi, ki vodi skozi gozd in po kateri se preje pride v grad. Ondi, kjer se zavije steza v gozd, stoji steber, in na njem je zapisano ime, ki so ga dali hvaležni okoličani tisti blagoslovljeni stezi: „Pot dobre gospe.“

Naš prijatelj, častiti gospod Antoán, je postal najpreje profesor bogoslovja v Oténu, in zdaj je ravnatelj deškega semenišča v Šofájú;¹⁾ ondi pripravlja mladeniče za duhovski stan, in stoterno povračuje Cerkvi dobroto, katero je sam prejel od nje.

Gospodična Genovefa Mizíska si je zgradila hišico poleg župnišča v Šanjíju in opravlja dobra dela z bratom vred.

Gospod Mizíski je hotel, kaker je povedal svojim faranom uže pri prvi pridigi, da bi bila lurška Mati Božja vsegdar njegova pomočnica in kraljica njegove fare. Prestol, ki jo je nanj posadil, podoben je tistemu, keterega si je sama izbrala v znožju pirenéjskega gorovja. Častiti gospod Mizíski je naredil v svoji cerkvi nekako masa-

¹⁾ Deško semenišče je na Francoskem močno tako urejeno, kaker pri nas. Dijaki stanujejo pod isto streho; eni plačujejo postrežbo, drugi ne. Profesorji neso svetovni, ampak duhovni. Vsi dijaki ne postanejo duhovniki pač pa neketeri Francozi pravijo deškemu semenišču „la maîtrise“.

bjélsko Jamo s kipom lurške Matere Božje. Pred to Jamo je oltar, in tisti, ki toliko časa ne mogel hoditi, pride pred ta oltar vsako jutro, da zahvali svojo Pomočnico in da jo povpraša: „Kaj hočeš, da denes storim?“

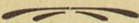
Vse svoje serce, vso svojo učenost in vse svoje moči rabi za obdelovanje vinograda, kete-rega mu je Bog izročil. Trudi se, da spreobrne sedanji rod, in žrtvuje svoje imetje za mladino, da izgoji boljši rod. Sezidal je na svoje troške velike šole, kjer se uči na stotine otrok.

V teh šolah ga je videti vsak dan; — časih gre pogledat v Digoán; — vsako leto roma v Lurd, ob obletnici svojega čudežnega ozdravljenja. Keder pride nadenj kakšna žalost, tedaj si vselej potolaži in oserči dušo s tem, da pogleda v prihodnost in da se spomni preteklosti.

Gospod Mizíski je uže odšel po plačilo v večnost.¹⁾ *Journal de Lourdes* je pisal ob njegovi smerti 31. vinotoka 1897 tako le: „Gospod Mizíski, župnik, se je porodil leta 1828, umerl je pa te dni. Odkar je ozdravel po čudežu, je bil zdrav kaker riba. Porabljal je zdravje v to, da si je prizadeval za svetost in da je razširjal okrog sebe lepi duh čednosti. Pridno je obiskaval lurško Jamo, da je zahvaljeval Mater Božjo in oznanjeval njene dobrote. Zdaj jo slavi v nebesih.“

V Bretúzu, sečna 1882.

¹⁾ Dodatek prelagateljev.

Mizar —
iz Lavóra.

Mi podpisani:

Karelj Makarí, mizar, sin Frančiška Markarija;

Marija Bonafúz, rojena Makarí, sestra njegova;

P. Bonafúz, profesor v malem semenišču, sestrič njegov;

smo prebrali povest imenovano „Mizar iz Lavóra“ in pričujemo, da je vsa resnična. Dogodki, ki jih opisuje, so prav takšni, kaker jih je pripovedoval Frančišek Makarí, — takšni, kaker smo jih mi, udje njegove rodbine, videli na lastne oči, — takšni, kaker so znani vsemu lavórskemu mestu.

V Lavórju, 7. rožnega cveta 1882.

*Karelj Makarí. — P. Bonafúz. —
Marija Bonafúz.*

jaz podpisani, nadžupnik lavórski, se pridružujem rodbini Makarijevi, in poterujem, da je resnična povest gospoda Henrika Lasérja.

V Lavóru, 16. rožnega cveta 1882.

*Rok,
nadžupnik lavórski.*

Velespoštovani gospod Lasér!

Blagovolili ste me poklicati za pričo ... Radovoljno in iz serca rad Vam pričam. Vaša povest opisuje popolnoma resnično dogodek, ki bo vedno eden najslajših spominov mojega duhovniškega življenja ...

Naj Vam povem, kako se je Vam posrečilo podati živo sliko Frančiška Makarija. Ko sem prebiral Vašo povest, sem govoril sam pri sebi: To je res on! To je njegova krepka in živa beseda; to je njegova bistra in pogomna podoba ... Strani, ki ste mi jih blagovolili posvetiti, bodo koristile (o tem sem prepričan) vsem onim, ki bodo tolikanj srečni, da jih bodo prebrali; in tako boste imeli novo zaslugi za čaščenje svetega brezmadežnega spočetja Marijinega.

Blagovolite, gospod, sprejeti izraz mojega najodličnejšega spoštovanja.

V Lagrávu, 25. prosinca 1883.

J. Kus,

župnik lagrávski (v škofiji albíjski).

Mizar iz Lavóra.

I.

Frančišek Makarí je bil svoje dni vesel mizar-ski pomočnik. Govoril je živo in veselo, in nobeden ne bil bolj kaker on vedno pripravljen, veseliti in smejati se. Imel je urne noge, in je prehodil precej krajev na Francoskem; bil je v Nantu, v Kanbréju, v Nimu, v Marséju, v Lijónu. Imel je spretno roko, in se je hitro izučil mizarstva do dobrega.

Kaker dober delavec in vesel tovariš je ljubil delo in ne zaničeval veselja. Predsodki ga neso motili. Ko je prebral nekaj slabih povesti in nekaj hudobnih časnikov, je postal modrijan, koliker ga je bilo. Otresel se je hitro in do dobrega prazne vere. Vergel je vso vero čez plot in se je tako znebil bremena, da bi lažje stopal po potu življenja.

Če je dalje prišel po svetu, da bi se bolj izučil v svojem rokodelstvu, bolj je lezel v nejevero. V cerkev ne pogledal. Le malo je prepeval svete pesni: drugačne pesence so mu bile bolj po godu.

Keder mu je govorila o molitvi kaka dobra ženica, pri kateri je imel stanovanje in hrano, je odgovoril nemudoma takšni bogomoljki:

„Delo, to je molitev!“

Izgovarjaje take besede ne pomislil na drugo stran resnice: „Molitev je tudi delo.“

Gledê na vero, kaker tudi v drugih rečeh, ne mogel njegov ognjeni značaj prenesti ni mlačnosti, ni srednjega pota. Tako je Makarí poderl jako naglo slabotno ograjo, ki loči malomarnost od sovražnosti.

Priznati moramo, da je bil sicer dober mladenič, nagle kervi in odkritoserčen. Kamerkoli je prišel, povsod so ga imeli radi zavoljo njegovih lepih lastnosti. Bil je pošten in prijazen, postrežljiv nasproti vsakemu tovarišu in brez hinavščine, obdarjen s tisto prirojeno duhovitostjo in tisto lepo ognjenostjo, kakeršno vidimo pogostoma pri prebivavcih južnih krajev. Lehko se je vnel za vse, kar se mu je videlo plemenito in dobro. Znal je imeti sočutje s siromakom. Precej je bil pripravljen podpreti s svojo krepko roko vsakega, ki je bil slabši od njega, in pomagati z denarjem vsakemu, ki je bil ubožniši od njega.

Precej je bil pa tudi pripravljen zrojiti. Vsaka najmanjša zopernost ga je vzdignila. Keder se mu je stružec oškerbil ali mizarski stol omajal, keder je naletel na gerčasto desko, je vselej zavpil nejevoljno, in to vpitje je bilo gotovo kakšno pri-duševanje, preklinjevanje, bogokletje.

Neki ptič, papagáj po imenu¹⁾, izgovarja katerikrat strašne kletvine, ki se jih je naučil od pomorščakov, ko se je ž njimi prepeljal po morju; še hujše kletvine so pa odmevale v delavnici Frančiška Makaríja, od jutra do večera, mej škripanjem žag in mej udarci kladiva.

II.

Tako je hodil kaker mizarski pomočnik osem let od mesta do mesta, da bi se izuril v svojem rokodelstvu, potem se je vernil leta 1833. v svoj rojstni kraj Lavór.²⁾ Ostalo mu je samo še toliko kerščanske vere, da je zaželel zakrament svetega zakona.

Povejmo precej sedaj, da je zahteval odločno, naj bi bile ženske pobožne, dasi je zametaval zase in za moške sploh vsako Božjo službo. Neketeri so se hoteli ž njim prepirati o tej reči in so mu razlagali, da si nasprotuje; ali on jih je zavračeval s kaj nepričakovanimi dokazi.

¹⁾ Frančišek Erjavec piše o tem ptiču: „Papagaju je prirodni nagon oponašati različne glasove. Kaker sliši človeka, tako tudi on pokašljeje, zeva, kiha, herka, smeje se in zdihuje. Nauči se izgovarjati besede in cele dolge stavke.“
Opomnja prelagateljeva.

²⁾ V Lavóru je podprefektura tarnskega departmánta. To majhino mesto s sedmimi ali osmimi tisoči prebivavcev je bilo pred revolucijo glavni sedež škofije, in je imelo srečo, da je šteló mej svoje prelate imenitnega Flešjéra, ki je postal pozneje škof nimski. “

„Ko sem še hodil v šolo“, jih zaverne smehljaje, „takrat sem se učil v svoji slovnici, da je ‚vera‘ ženskega spola, ne moškega; tedaj je vera za ženske, ne za moške.“

„Pa če spoznate, da je vera resnična in da se prilega ženskam, zakaj se ne bi prilegala tudi moškim in zakaj se je ne bi poprijeli tudi vi?“

„To bi bilo prav tako, kaker če bi jaz sodil, da se kaka obleka podaje ženski, pa bi mi vi rekli, da moram tudi jaz obleči žensko krilo.“

Pravi vzrok, ki se je skrival za temi slabimi šalami in šepastimi terditvami, je bil pa ta: bistri Makarj je zapazil na svojem popotovanju, da so dobre kristjanke tudi dobre žene in da je ravno nasprotno pri gospodičnah, ki nimajo vere.

Kmalu potem, ko se je bil povernil v Lavór, je privedel pred oltar mlado in pobožno delavko, ki je bila videti kaker ustvarjena zato, da bi ga osrečila.

Ljubeznivost, vdanost in druge mične čednosti so jo lepšale. Ker je preserčno ljubila svojega moža, in ker je bila vneta kristjanka, se je hotela lotiti imenitne stvari ter privedi Frančiška v naročje svete Cerkve. Pervi mesec po poroki sta se sprehajala neki večer pod drevjem, in ob ugodni uri mu je govorila jako preišljeno o verskih rečeh. . . Delavec jo pa hitro ustavi v njenem govorjenju in ji reče:

„Ljuba moja Virginija, jaz te ljubim močno in ti pridigaš jako dobro, — skoro tako dobro,

kaker gospod župnik. Da pa ne hodim poslušat pridig v cerkev, je to gotovo zato, ker mi neso po godu. Tedaj mi ne prinašaj pridig domov. Imam jako stanovitne misli, — stanovitne kaker moje serce, ljuba moja, ki je res vse tvoje. Ne pridigaj mi, samo ljubi me in bodi zadovoljna, da te ljubim. Ne delaj napake, da bi hotela vsiliti svojo vero svojemu možu, in da bi ga vedno nadlegovala, naj gre k maši, k spovedi in k svetemu obhajilu. Ne razdiraj najunega miru, hotê voditi in siliti po svoji glavi onega, keterega moraš slušati. Imela bi veden prepir, in konec vsega tega bi bil, da bi začel sovražiti vero celo pri ženskah.“

Ubogi Virginiji so zaigrale solze v očeh.

Frančišek jo objame in reče: „Ne govoriva tedaj več o tem, ali pravzaprav, ne govori več o tem. Če misliš, da jaz nemam dosti vere, priterjujem rad, da je imaš ti toliko več: tvoj dobri Bog ne bo izgubil nič tistega, kar je njegovega, ne jaz, kar je mojega. Vsaki naj dela svoje opravilo, ljuba moja ženka. Jaz bom delal zate in ti boš molila zame. Tebi naj velja moj trud in pot, meni pa tvoja molitev.“

Virginija je bila pametna. Razumela je, česar ne ve veliko žen, da moža ne more spreobrniti s hudo nadležnostjo, z vednimi prošnjami in z mnogimi besedami; vsa ta sredstva pomagajo redkokedaj, škodujejo pa pogostoma. Spoznala je, da more doseči sicer pozneje, vender gotoveje, svoj namen s tem, če se bo čedalje bolj vadila v

kerščanskih čednostih in če bo molila stanovitno, terkaje neutrudno na vrata nebeška.

Mlada žena je tedaj skrila bridkost v svojem sercu, in o verskih rečeh ne nič več izpregovorila ni besedice.

„Odsle bom molčala“, je rekla sama pri sebi, „molila bom in čakala ure milosti. Moja edina pridiga bo, da sama sebe poboljšam in da moža osrečim.“

In res je bil srečen Francišek Makarí.

Toda sreča je ubežen tič. Toliko da ga dobiš v roko, uže ti uide nanagloma in zgine daleč mej goste veje. Takšna je bila, na žalost! ubežna sreča našega Makaríja.

III.

Šele nekaj mescev je bil oženjen in je okušal perve sladkosti dosmertne zveze z izverstno so-progo, ko ga je začela dobro poprijemati neka bolezen, ki ga je opominjala uže zadnje čase njegovega popotovanja po svetu. Jako so mu otekle žile na nogah.¹⁾ Znano je, kako huda je ta bolezen. Bolnik čuti neznansko trudnost in grozno bolečino, keder stoji. Makarí je to poskušal.

Terd proti samemu sebi, se je začel boriti proti bolezni svojega telesa.

¹⁾ Francosko se imenuje ta bolezen: varices; nemško: Adernknoten ali Krampfadern; slovensko: krotice, kerčnice, otekle žile, napete žile, žilaste noge.

„Moje noge so lene!“ je govoril. „Hote vstajati pozno, legati zgodaj in nič ne delati. Ke bi to bile dve dekli, bi jih vergel skozi vrata in bi vzel druge. Pa ker jih moram ohraniti, bom tresel močno njih lenobo, da bodo morale, rade ali nerade, spolnjevati svojo dolžnost.“

Ves Božji dan se je silil, strugaje kaker po navadi, in nikaker ne hotel iti k zdravniku. Tako je minilo nekoliko let. Pa neki slučaj, bolezen njegove matere, mu privede v hišo doktorja Rosinjóla.

„No, Frančišek!“ mu reče zdravnik, „vi ste zmirom neutruden. Nikoli ne grem po ulici, da vas ne bi videl pri kakem delu.“

„Neutruden?“ reče Makarí, „to ravno ne! Zjutraj, kaker hitro vstanem, in ves dan imam svinec v podkolenícah in časih me v njiju bode, kaker da bi vi, gospod doktor, brodili po njiju sè svojim puščalom. ¹⁾ Zvečer so mi noge vse otekle.“

„Preveč delate, ljubi moj prijatelj.“

„To recite bogatinu! Siromak ne dela nikoli preveč. Moje dekletce in moj deček uže jesta, kakor volkova.“

„Ali morda imate na nogi kako oteklo žilo?“

¹⁾ Puščalo je orodje, ki ga rabijo zdravniki, da ž njim kri puščajo. Podobno je sulíci, zato mu tudi pravijo Francozi „lancette“, to je, majhina sulica.

„Dve imam, ki ste jako otekli: na vsaki nogi eno.“

„Poglejva!“

„Krotice imate“, povzame zdravnik, ko je vse pregledal. „Res ste žili silo otekli, in bati se je, da otečete še bolj. V njiju se nabira in zastaja kri kaker debele bunke. Močno se boste morali varovati.“

„Kako?“

„Najprej si terdo ovijte noge s platnenimi povoji in potem obujte dobro ozki dokolenki¹⁾ iz pasje kože. Nato si dajte počitek in ulezite se na posteljo, keder boste količkaj trudni.“

Šipe so se stresle na oknih, tako strašno je zaklel Makarí.

„Da naj neham delati, ko sem star šele šestindvajset let! Iz Frančiška Makaríja hočete narediti lepega rodbinskega očeta. Norčujete se iz mene.“

Težko se je premagal, da ne pognal zdravnika.

Ne hotel slušati zdravnikovega sveta. Bolezen se je hujšala naglo. Makarí je bil ud vzajemnega podpornega društva svetega Ludovika, zato poišče zdravnika le tega društva. Zdravnik Segír mu je govoril tako, kakor doktor Rosinjól.

„Če ne storite, kar vam svetujem, pojdete naravnost v bolniško naslanjačo. Sè štiridesetimi leti boste starček.“

¹⁾ Dokolenka (komašna) je obutalo iz debelega platna ali iz usnja, ki zakriva golen in ki se navadno ob strani zapenja z gombi.

Makarí je bil jako pameten. Verjel je, kar sta mu povedala oba dva zdravnika, zlasti ker je začel čutiti neznansko trudnost in grozne bolečine. Kaker sta hotela zdravnika, je šel počivat časi ter časi, pa ne brez divjanja, preklinjevanja in ropotanja; ovijal si je noge od palcev do kolen s platnenimi povoji, in po verhu si je obuval dokolenke iz pasje kože, ki ste se z jermenom povezovali, kaker ženski nedernjak (modrec), in terdo zadergovali.

Pa dasiravno se je bolnik tako varoval, so se venderle razvijale krotice bolj in bolj, od leta do leta. Ko je bil star kakih petintrideset ali štirideset let, mu je otekla na obeh nogah žila, gredoča mimo notranjega členka¹⁾, tako močno, da je bila debela kaker perst. V oteklih žilah so se mu naredile tampatam nenavadno velike bunke, debele kaker jajce. Keder je odložil bolnik povoje, so bile bunke videti kaker velikanske bulje. Nekoliko pozneje so se napravile na nogah tudi rane, in na rane je bilo treba polagati cefranje in voščen fljašter.

Bolnik ne mogel odsle delati nič več kaker nekaj ur na dan. Pogostoma je moral odnehati od

¹⁾ Vsaka noga ima poleg drugih dve žili, ki ji pri členkih vidimo dobro tudi s prostimi očmi. Ena gre mimo notranjega členka (od spredaj), in se imenuje notranja ali velika žila; druga gre mimo zunanjega členka (od zadaj), in se imenuje zunanja ali mala žila. Obe žili se imenujete latinsko saphenae, in ste pogostoma sedišče bolezni, kakeršno je imel Makarí. *Opomnja prelagateljeva.*

vsakega dela po mesec dni in še več, in ležati v postelji ali na divanu. Kaker mu je napovedal zdravnik Segír, se je postaral prezgodaj, vsaj kar se tiče nog, zakaj drugi život je bil popolnoma zdrav, in duh mu je ostal živahen in mlad.

To žalostno stanje se je hujšalo počasi. Makarí je videl, kako otroka rasteta okrog njega, in se je hudoval, da ne prvi in zadnji pri delu.

„Nesem vreden četertinkerokodelskega učenca!“ je zavpil pogostoma in je strašno udaril s kladi-vom po mizarskem stolu.

Divjaje in škripaje si je vzel časih z nog usnjeni dokolenki, povoje in trakove, in jih je pometal skozi okno, kaker da bi mogel odstraniti bolezen s tem, da je odstranil olajševavno sredstvo. Pa nekaj trenutji pozneje je začel vpiti in rjuti. Ker žile in bunke neso bile nič več stisnjene, se je nagnalo vanje veliko kervi; in bolečine so ga žgale po mesu kaker ogenj. Zdaj je Makarí terpel kaker pogubljeni v peklu in je tudi tako preklinjal; nato je zahteval, naj mu gredo pobirat izmetane reči, in pri tem je razsajal tako, kaker takrat, ko jih je lučal od sebe.

„Hitro!“ je vpil, „denite mi zopet mojo pasjo kožo na mojo kožno psico.“

Ne rekel „denite mi zopet“, ampak le v tem pomenu, toda veliko hujše, pa dostojnost zgodovine nam ne pripušča zapisati tistih besed, ki jih je rabil. V noben besednjak se dosle še neso upali sprejeti takih izrazov.

Kaker je bila žalostna njegova sedanost, tako mu tudi prihodnost ne obetala ozdravljenja. Povprašal je za svet še nekaj drugih zdravnikov, zlasti doktorja Benéta: povsod in vsi so mu rekli, da ne bo nikoli zdrav.

Ne mu kazalo drugega, kaker poterpežljivo prenašati bolezen in se vdati. Pa Makarí ne poznal poterpežljivosti, in voljna vdanost ne bila cvetlica, ki bi bila poganjala mej grenkimi rastlinami njegovega verta. Grozno je preklinjal ta delavni in silni človek, ki je moral mirovati; ta človek nagle jeze, ki je bil sè silo ugnan in zapert mej štirimi zidovi. Razsajal je, razgrajal in divjal od jutra do večera. V izbi je kaker germelo.

Ta vihar bolečin in razgrajanja je terpel deset let, dvajset let, trideset let. Vseh teh trideset let se ne vedel Makarí priporočiti nobenemu svetniku, ali pravzaprav, še pomislil ne na to, da bi se bil priporočil kakemu svetniku, kar je bravec uže sam uganil; ravno nasprotno, izdajal se je vsem hudičem od jutra do večera. Ne se spomnil nebes drugači kaker s kletvami; in pri njem je bogokletje nadomestovalo molitev. Božje ime se je pogostoma razlegalo v njegovem stanovanju, pa ne za drugo, kaker za to, da je dajal dušek svoji divji jezi.

IV.

Vender se je v tej hiši izrekovalo sveto Ime tudi jako tiho. — Pobožna Makaríjeva žena in

njegova hči Deljina¹⁾ ste molili iz vsega svojega serca. . . . In Tisti, čiger uho sliši, kar kristjan šepa na skrivnem, je poslušal gotovo rajši le te ponižne besede, ki neso motile tihote, kaker pa divje vpitje obupanega delavca.

Neste pričakovali, da bi bil bolnik rešen nezdravne bolezni, tudi neste prosili, kar je bilo nemogoče; samo to ste prosili Boga, da bi vsaj olajšal bolniku hude bolečine in pomiril njegovo razgrajanje.

Da ničesar ne izpustimo, moramo dostaviti še to-le. Če se je tudi Makarí tako vojskoval zoper nebesa kaker v kakem očitnem boju, je vender živel vedno v miru z ljudmi. V svoji zreli starosti in na večer življenja je ostal pošten, odkritoserčen in postrežljiv, kakeršen je bil v mladosti. . . . Priserčno je ljubil ženo in otroka. In res, če bi bil takrat umerl, bi mu bili lahko po vsej pravici zapisali na grobni spomenik besede, ki se beró pri vsaki stopinji na pokopališčih in ki so v kamen vrezane velikokrat zoper vso resnico besede: „Bil je dober oče in dober mož.“ Jezil se je nad rečmi, nad svojo nesrečo, ne pa nad ljudmi. Prijazen in jako dober je bil proti svoji ženi, in keder je prišel k njemu kak njegov otrok ali pa vnuk (zakaj, v svojih poznih letih je postal uže stari oče), je precej nehal razgrajati in rotiti se, pomiril

¹⁾ God blažene Deljine se praznuje 26. listopada. Živela je od leta 1284 do leta 1360. Bila je tretjerednica.

se je in se prijazno smehljaj. Bil je jako dober sosed, ljubezniv in priserčen. Siromak ne nikoli poterkal na njegova vrata zastonj.

Makarí je imel malo; pa od tistega malega je dajal silo rad ubožcem. Tako usmiljenega serca je bil do drugih, da je pozabil na lastno siročino; vpil je zavolj svojega terpljenja, nad terpljenjem bližnjega se je pa izjokal. Kolikrat je storil kako reč zastonj, in vender je bilo delo zanj tolikanj težavno! Delal si je plemenito veselje, da je naredil posteljo, omaro ali mizo kakšni ubogi hiši, ki ne imela ničesar. Kaker vdova, o kateri govori Sveto pismo in katero je hvalil Zveličar, je dajal, kar bi bil kaj lahko sam porabil. Skoro bolj je skerbil za siromake, kaker za lastne potrebe.

Keder ima brezverec takšne lastnosti, govorimo natančniše, keder ima takšne čednosti proti bližnjemu, tedaj je njegova brezbožnost proti Bogu samo bolj na videz. Kolne Boga, ker ga ne pozna, ker ga ne razume, ker ima krive misli o njem.

Kaker je tudi videti njegova hudobija grozna sama na sebi in po naši sodbi, vender ne izvira tolikanj iz popačene volje, kaker iz zmotenega duha in nekoliko otemnelega uma. Za takšno duhovno siročino ima Bog usmiljenje, in jo sodi milostljivo.

Božje oči spoznajo čisti dijamant, ki je v blatu na dnu potoka. Tako se prigodi, da si pogostoma izbere usmiljeni nebeški Oče služabnike in prijatele izmej teh plemenitih, pa zgubljenih

duš. Mejtem ko ti bogokletniki izgovarjajo bogokletja in mejtem ko ti divji ljudje razgrajajo, pride dan milosti, ki ga je odločil Bog: tedaj jih pokliče nagloma, kaker je poklical svetega Pavlja, in jim reče z glasom, pred katerim morajo pasti na kolena: „Zakaj me preganjaš?“ Vsi se močno čudimo, da mej tisoč drugimi izbere hišo le teh cestninarjev, kamer hoče iti v gosti: „Zahej, stopi hitro, dolu! denes hočem prebivati v tvoji hiši.“ — Še več! takšne siromake navede časih za zgled onim vernikom, ki store samo to, kar je ostro ukazanega in ki zapovedi izpolnjujejo bolj po čerki, kaker po duhu; in če hoče le tem zadnjim pokazati vzor, ki ga naj posnemajo, gre na cesto, ki vodi iz Jeruzalema v Jeriho, izbere kakega izgubljenega sinu, čiger um je v zmoti, čiger serce pa je na pravem potu, in pove svojim učencem priliko o usmiljenem Samarijanu.

Nikoli ne pozabimo, da je imel Bog svoj vzrok, ko je hotel, naj bi mu rekli „dobri Bog“. Mej neskončnimi in brezštevilnimi njegovimi popolnostmi je dobrotljivost nekako največa njegova popolnost; in pred vsem je dobrotljivost tista lastnost, po kateri se spoznajo njegovi otroci. „Bodite usmiljeni“, govori Jezus, „kaker je vaš nebeški Oče usmiljen... Blager usmiljenim, ker bodo dosegli usmiljenje!“¹⁾ Zatorej se šteje k pravoverni čredi vsaki, ki je dober, čeprav se vidi, kaker da bi bil zunaj ovčarnice; — in nenadoma pride ne-

¹⁾ Lukež, 6, 36. — Matevž 5, 7.

beški Pastir o blagoslovljeni uri, da poišče ubežno ovco, ki nosi njegovo znamenje, in zgubljeni denar, ki ima njegovo podobo in njegov napis: „*Bog je ljubezen.*“¹⁾)

Bog stori tudi čudež, da reši takšno dušo in takšno serce. Iz nevidnih krajev reče takemu Avguštinu: „*Vsemi, beri!*“ in mu postavi pred oči apostoljsko berivo, ki ga mora spreobrniti.

V.

Dobri bogokletnik Makarí je imel uže več kakor trideset let bolezen, ki smo jo opisali.

Dasi je časih še dosti lahko stal po koncu, delal po nekaj ur in hodil nekoliko, je moral zopet keterikrat ležati jako dolgo. To se je zgodilo zlasti takrat, keder so se rane gnojile bolj kaker po navadi.

Ker Makarí dostikrat ne mogel delati, bi bila odgnala njegova bolezen naposled vse kupce in naročnike in tako do kraja uničila rodbino. Da se pa to ne bi zgodilo, je moral nekako podpreti svoj majhini rokodelski obert. To je tudi storil s tem, da je mizarstva izučil svojega sina Korlja, ki ne bil za delo nič slabši od očeta. Korelj je bil oženjen in je stanoval v sosedni hiši; pa prišel je vsako jutro na delo, in je tako pripomogel, da se ne ustavila očetova delavnica.

¹⁾ I. List sv. Janeza 4, 8.

VI.

Okolu srede malega serpana 1871. je imel Makarí tako hude bolečine in tako gnojne rane, da ne mogel kar nič hoditi in da je moral šest tjednov ležati na divanu. Njegovo telesno in dušno terpljenje je bilo veliko: bolezen mu je zdelavala telo, in neznanski dolg čas mu je tlačil dušo.

Hotel je brati, da bi se razvedril, in poprosi za bukve, o katerih je slišal praviti, da so v njih nenavadne zgodbe. Imenoval je te bukve tako malomarno, kaker da bi bil imenoval *Perótove*¹⁾ „*Pravljice*“ ali „*Tisoč in eno noč*“.²⁾ Božja previdnost je pa hotela porabiti le to slučajno berivo, da je dosegla svojo namero.

Ko je hotel Bog pridobiti zase sina svete Monike, je dal v roko temu modroslovcu, temu velikanu bistrournosti in učenosti Sveto pismo, besede, ki jih je pisalo pero velikega aposteljna Pavlja in ki jih je navdihnil sveti Duh. Za mizarja Makaríja pa, za tega malo učenega Samarijana, za tega ubogega cestninarja, za tega delavca

¹⁾ Perót je živel na Francoskem v 17. stoletju. Mej drugim je spisal „Contes de ma mère l'Oye“.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ To je zbirka arabskih pravljič, ki opisujejo nazore in vse življenje na Vzhodu. Beseda „tisoč“ ne pomeni tukaj natančnega števila, ampak toliko, kaker „mного“. Le te pravljice so prevedene v premnoge jezike, in mej njimi je tudi naš slovenski.

Opomnja prelagateljeva.

žuljevih rok, ki je žagal in strugal v svoji ponižni delavnici, ne bilo potreba ni jako učenih, ni jako slavnih bukev; ni lista kakega svetnika, ni Svetega pisma.

Knjiga, ki jo je zahteval Makarí, je prišla na svetlo še le tista leta in govori o prikazovanju Matere Božje in o čudežih; spisal je ne kak duhovnik, ampak svetovnik, navaden človek, — tudi cestinar!

Ta knjiga se imenuje „*Lurška Mati Božja*“, in prinesli so jo bolniku dosti pozno zvečer. Ko se zbudi drugo jutro, jo vzame leno v roke in začne prebirati perve strani; časi ter časi je ponehal v branju, da je povedal, kaj naj delajo, da je povprašal, ali so uže oddali kako narejeno stvar, ob kratkem, da je vodil v vseh rečeh gospodarstvo in rokodelstvo. Pa polagoma se zagleda v bukve in omolkne. Videlo se je, kaker da nič več ne vidi in nič več ne sliši, kar se godi okrog njega. — Keder stopi popotnik z velike ceste, ki je razbeljena od poletnega sonca, in jo zavije v zarastel gozd, čuti, da ga polagoma objemlje tamna senca, hlad in tihota; in ko stopa pod gostimi vejami starih dreves in po samotnih stezah, zapazi, da je ločen od vseh ljudi in kaker da se je izgubil v veličastvenem krilu Božje prirode. Ravno tako je čutil Makarí, prebiraje bukve, da ga je premagala neka nepoznana ginjenost, ki ga je siloma prevzela in prešinila; ravno tako je videl, ko je bil ločen od vseh predšodkov tega sveta,

da ga skrivnostno objemlje oživljajoči zrak in pričujočnost vsemogočnega Boga.

Solze se uderó delavcu po obrazu.

„Kaj! ali se jočeš?“ vikne njegova žena, ki se je čudovala silno. „Kaj si bral tako strašnega?“

„Ljuba moja, ne morem povedati. . . . Pusti me! pusti me!“

„Pa mi vsaj preberi nekaj strani, da bom vedela, kaj je.“

„Ne! ne! To ne mogoče! Solze mi ne dade govoriti. . . . Pozneje bova skupaj brala, zdaj pa moram brati samo zase.“

Videlo se je Frančišku Makaríju, da se je zbudil iz dolgega spanja, in da je hitro izginila tema dolge noči. Nova svetloba se je delala okrog njega, in nepričakovana luč mu je zableščala v oči. Domovina njegova, domovina duš, na katero je bil pozabil uže zdavnaj, se prikaže zopet pred njim sè svojimi potoki žive vode, sè svojim okrepčujočim mirom in sè svojimi nebeškimi lepotami. V starem Makaríju je oživela vera njegovih otročjih let.

Ketera moč je pač bila tako silovita, da ga je spreobrnila? Ali tiste bukve same na sebi? Gotovo ne! — Bukve neso nič več storile, kaker kar stori voda pozemeljskih studencev pri svetem kerstu; — nič več, kaker kar so storile trombe Judov, ko se je na njihovo bučanje poderlo obzidje mesta Jeriha. Božja milost je bila, ki je to storila in Makaríja spreobrnila. V ta namen je

porabila sredstvo, ki je samo na sebi brez kake moči. Za Tistega, ki je ustvaril svet iz nič, je vsaka reč orodje da lahko ž njo zverši dobro delo.

Vse se je nekako treslo v Makariju, ko je prebiral razna poglavja, kjer pisatelj opisuje čudežno moč onega studenta, ki je začel izvirati v lurški Jami na Marijino besedo.

„Tudi jaz bi ozdravel“, pravi sam pri sebi, „ako bi mogel dobiti tiste vode!“

Vera se mu ne sama vernila v dušo; privela je sè seboj upanje.

Začel je brati bukve zjutraj, ko se je zdanilo, in jih je prebral, ko je šlo solnce za goro.

VII.

Le ta dan, 16. malega serpana 1871, ki je imel postati imeniten v življenju Makarijevem, je bila nedelja, god karmeljske Matere Božje, trinajsta obletnica onega dne, ko se je zadnjič prikazala presveta Devica Subirúzovi Bernardki.

„Tisti dan“, tako je pisal pozneje nekemu „prijatelju, „me je prijela roka Božja in me je začela voditi. To je očevidno. Ravno takrat so si „mi namreč krotice močno shujšale: ležati sem „moral na divanu, ker nesem mogel stati brez „grozних bolečin. Zavoljo te svoje bolezní se sam „gotovo ne bi bil spomnil, da bi bil zapustil svoje „ležišče: moral mi je tedaj sam Bog navdehniti „to misel, da bi šel iz hiše in naredil nekoliko

„stopinj, ki so me imele privedi na blagoslovljen
„pot, o katerem nesem imel nič slutnje.“

Zvečer je bilo, nekako ob osmih. Vročina je
močno pritiskala.

„Nič več ne morem ležati na divanu“, reče
Makarí: „iti moram na čist zrak! Idiva nekoliko
iz hiše.“

„Kam hočeš, ubožec moj?“ ga zaverne žena.
„Saj ne moreš hoditi.“

„To mi ne nič mari, moje noge naj se prito-
žijo, če se hočejo. Dosti dolgo uže terpim zavoljo
njih: naj tudi one terpe keterikrat zavoljo mene.“

„Bodi no pameten!“

„Nič! Iz izbe hočem iti in se zunaj hiše na-
sopsti poštenega zraka. Podaj mi roko.“

In uže je na nogah. Rada ali nerada se je
vdala njegovi volji.

Z eno roko se opira na svojo dobro Virgi-
nijo, zvesto podpornjo svoje starosti in bolezní, z
drugo pa na debelo gerčavo palico. Tako se vleče
težavno po ulici, ki vodi k Svetemu Alánu, stolni
cerkvi lavórski.

Bolečine njegove so bile grozne; pač je moral
imeti jako veliko serčnosti, da je stal po koncu
in stopal s takšno težavo.

Tako se privleče do hiše svoje sestre, gospe
Bonafúzove, ki ga zapazi skozi okno in nagovori:

„Kam pa vender greš, Francíšek?“

„Za dva polovičarja bi skočil z mostu. Raz-
beljeno železo imam v nogah.“

„Stopi tedaj malo k meni, da se nekoliko spočiješ!“

„Spočijem? uboga moja Marija!... Nič več ne poznam počitka...“

Izba je pri tleh. Makarí odpre vrata in se vsede. Truden je.

Razgovarjali so se nekaj časa. O čem? Ne vem, in na tem tudi ne dosti ležeče.

Zvečeri se, in ljudje se neso mogli nič več spoznavati po obrazih.

En duhovnik gre po ulici. To je vikar stolne cerkve, gospod Kúz.¹⁾

Ko stopa mimo odpertega okna, spozna glas mizarjev, ki se je razložil dosti dobro: bil je čist in kratek.

„Kaj, Makarí, ste vi tukaj?“ zavpije z ulice... „Tedaj ste uže bolj zdravi?“

„Nasprotno, še slabši sem, duhovni gospod. Rad bi vam prodal kožo svojih nog. Pa vam povem, da ne veliko prida. Ima krotice, bunke in rane. Spredaj, zadaj, na levi, na desni, na členkih, na mečah, od pete do kolen je luknjasta kaker stara nogavica.“

Gospod Kúz stopi v hišo. Prigovarja Makaríju, naj bo poterpežljiv in naj se vda v voljo Božjo. Po kratkem pogovoru vstane, da bi se poslovil.

¹⁾ Gospod Kuz je zdaj župnik v Lagrávu, pri Galjáku, v albíski škofiji.

„Moram iti domov“, reče, „da se pripravim za pot. Jutri odrinem k lurški Materi Božji. In rad vam bom opravil, če mi hočete kaj naročiti.“

Pri besedah „lurška Mati Božja“ vzdigne Makarí glavo nagloma.

„Resda, jaz bi nekaj prosil! Ako ima sveta Devica sočutje do nesrečnih, tedaj se me lahko usmili. Povejte ji, da je v Lavóru ubog siromak, ki ima gnile noge, in da naj ne pušča človeka v tem stanju, keder mu lahko pomaga. Povejte ji, da so prevelike moje bolečine in da jih ne morem nič več prenašati... Naj me ozdravi ali pa umori!...“

„Verojemite mi, nikaker je nočem prositi, da bi vas umorila“, odgovori duhovnik smehljaje. „Gotovo me tudi ne bi uslišala.“

Ko se je Makarí spomnil bukev, ki jih je ravnokar prebral, in čudežnih ozdravljenj, ki so v njih popisana, je začutil v sebi nekakšno terdno upanje.

„Častiti gospod“, povzame resno, „storite mi to dobroto: prinesite mi vode in molite zame.“

„Vse to bom storil.“

VIII.

Naslednjo sredo, 19. malega serpana, okoli devete ure zvečer je prišla gospa Bonafúzova k svojemu bratu Frančišku Makaríju, ki se je bil do nje privlekel tako težavno pred tremi dnevi

Prinesla mu je stekleničico lurške vode, ki je deržala kako petino litra. Dal jo je gospod Kúz, ko se je vernil iz Lurda.

„Ta voda je moja sreča!“ zavpije Makarí ves vesel. „Zdaj bom precej ozdravel! . . . Lahko noč, ljuba moja sestra!“

Mizar vstane z divana, težavno vleče za seboj nogo, šepa na obe strani, deržeč se za zid, za pohištvo in za ramo svoje žene. Tako prikrevlja v svojo spavnico. Postavi stekleničico lurške vode na predalno omaro, in poklekne pod križem, ki ga je bila obesila njegova pobožna žena nad majhino pečjo še tisti dan, ko sta bila poročena.

„Potem sem omolil“ je nam pravil pozneje, „na čast Materi Božji kratko molitvico (edino, mislim, ki sem jo še znal!), pa omolil sem jo iz vse svoje duše.“

To je bila molitev „Čaščenamarija“, ki je še ne pozabil, dasi je izgubil vso vero.

Potem vzame z nog vse obvezne priprave: povoje, dokolenki iz pesine in spodveze; vlije si skrivnostne vode v dlan desne roke, in moči ž njo jako nalahko obe nogi, krotice, velikanske bunke in gnojne rane. Molil je, pa ne kako naučeno molitvico, kaker malo preje, ampak ono priserčno in živo, nemo in obenem zgovorno molitev, ki se rodi sama ob sebi v ginjeni duši. In to je najboljša molitev, molitev v duhu in resnici, o kateri

je govoril Jezus, in ketera najpreje gane usmiljenega Boga.

Le še malo je imel vode v stekleničici.

„To pa izpij, dečko!“ reče Makarí sam sebi.

Pristavi ozki dulec male stekleničice na usta in izpije na en dušek vse, kar je bilo v nji ostalo.

Na posteljo si položi platnene povoje in dokolenki s podvezami, v ketere si je zavijal žilaste noge. Imel je navado, keder je šel spat, zviti silo skerbno dolge povoje (vsaki je bil dolg pet ali šest metrov), da jih je drugo jutro lahko zopet ovil na noge. Le ta večer naredi pa drugači. Vera tega naglega človeka je morala imeti na sebi nekaj naglega. Vse tiste obveze zmeče na kup jih stlači in zvije z rokami v klopčič, da ne bilo nobeni reči podobno, in zažene vse v kot izbe.

„Lahko noč vam rečem, dokolenki in povoji!“ tako je zavpil mizar, ko je zagnal v kot obvezne priprave. „Rečem vam z Bogom, pasja koža in trakovi! Ko je ozdravila Mati Božja toliko drugih, bo gotovo tudi mene. Nikoli več vas ne bom ovijal okrog nog!“

Kaker je tudi bila Makaríjeva žena dobra kristjanka, vender ne imela tako terdnega zupanja kaker njen mož. Ko je videla to zmes molitve in ognjenosti, si ne mogla kaj, da se ne bi bila žalostno nasmehnila. Zmajevala je z glavo in šeptala sama pri sebi:

„Joj, prejoj! ljubi moj mož! jutri si boš zopet moral ovijati platnene povoje in pasjo kožo! . . . In potem bomo zopet slišali preklinjevanje in razgrajanje.“

Če kedo tudi veruje, da je Bog vsemogočen in da se gode čudeži, vendar iz tega še ne sledi, da bi moral pričakovati čudež, keder ga kedo drugi za terdno pričakuje. Narava noče verjeti reči, ki jo presegajo, in zdi se ji, da se čudeži ne morejo goditi. Tako se je smehljala stara Sara, žena Abrahamova, kaker beremo v Svetem pismu, keder ji je napovedal eden izmej treh mladih mož, da bo dobila sinu v svoji starosti. Ravno tako se je smehljala žena lavórskega mizarja, v sredo, 19. malega serpana 1871. leta, keder je videla, kako njen mož prederzno zagotavlja, da bo precej ozdravel.

Navadno je precej časa minilo, preden je Makarí mirno zaspal. Keder je odvil razne obveze, se mu je nagnalo veliko kervi v otekle žile, in to je bilo vzrok, da je čutil po vsem životu po več ur nekako merzlično vznemirjenost, ki ga je motila v spanju.

Ta večer pa zaspí mizar jako terdo, kaker hitro je legel. Temu se nekoliko začudi njegova žena, ki odide po perstih v svojo spavnico in se uleže.

Vrata, ki so vezala obe spavnici, so bila odperta.

Vse luči so bile ugašene, in vse utihne v hiši.

IX.

O polnoči se predrami Makarí za nekaj malega časa. Drugekrati je čutil navadno bolečine v nogah, zdaj pa ne. Otiplje si noge: nikjer ne nobene bunke!

„Žena!“ zavpije, „ozdravel sem! . . .“

„Sanja se ti, ljubi moj Frančišek!“ odgovori ona iz sosedne izbe, „sanja se ti . . . Le spi!“

„Ne sanja se mi“, reče Makarí: „otipal sem si noge . . .“

Če se je tudi jako veselil in čudil, je vendar zopet položil glavo na podglavnico, ker mu je prevzela in premagala vsa čutila neka nepremagljiva dremotnost. Tako ga je vnovič zmožel spanec, ki se je bil pretergal za malo časa.

O petih se zopet zbudi. Maloserpansko juternje sonce je razsvetljevalo izbo. Zdaj Makarí ne samo lahko otipal nog, ampak jih tudi ogledal. Vse je izginilo: nič več ne bilo ni krotic ni ran. Zile so bile kaker pri zdravem človeku, Kar je čutila roka, so videle tudi oči; koža je bila gladka in zdrava.

Če je Makarí dosle razodel svoje ginjenje vselej s tem, da je zaklel na ves glas, rečemo lahko, da se je zdaj do dobrega spremenil, ako sodimo po tem, kako je vzkliknil. Ubožec je sklenil roke in jih je povzdignil proti nebu:

„O moj Bog! o presveta lurška Mati Božja!“

Ko se je tako najpreje obernal sè svojim srcem proti nebesom, se oberne potem tudi proti stari tovarišici svojega življenja, in zavpije z glasom, ki je razodeval neznansko zbeganost:

„Virginija! Virginija!“

Ona se prestraši, mislê, da jo kliče na pogaganje, in prihiti na pol oblečena. Njen mož ima obraz ves v solzah in ji pokaže ozdravljene noge.

„No!“ — ji reče, „po noči mi nesi hotela verjeti. Poglej!“

Ko žena pogleda noge, se začne tresti. Potem poklekne, se nasloni na posteljo, si zakrije glavo z rokami in ihti.

Makarí vstane in stoji po koncu. Hodi brez dokolenek in brez povojev, in ne čuti ni bolečine, niti trudnosti. Poklekne in moli. Potem zdirja v delavnico! Prime težko desko in jo zlahkoma dene na mizarski stol, nato jo priterdi in začne strugati. Neka krepkejša kri se mu pretaka po žilah. Zdi se mu, da se je zopet pomladil.

Kaker po navadi, pride njegov sin Korelj v delavnico, da bi delal. Ostermi in zavpije:

„Kako? oče! vi na nogah in v delavnici? Kaj pomeni to?“

„Veš, kaj pomeni to, ljubi moj sin? Lurška voda me je ozdravila. Poglej!“

Privzdigne široke platnene gate gori do kolen in mu pokaže noge. Kaker mati malo preje ne mogla dobiti nobene besede, tako zdaj tudi sin ne. Objame očeta in se natihoma zjoče.

X.

Tisto jutro zapazi Makaríj skozi zaperto okno, kako stopa naglo po ulici neki duhovnik proti stolni cerkvi. Bil je gospod Kúz. Srečni mizar plane hitro vunkaj; pa duhovnik, ki je naglo ubiral stopinje, je imel hišo za seboj uže petnajst do dvajset korakov.

„Dobro jutro, častiti gospod!“ vpije Makarí. „Mati Božja vas je vslišala in mene tudi: ozdravel sem! . . . Pridite vender in poglejte!“

„Verlo dobro! verlo dobro!“ odgovori gospod Kúz, ki ga ne prav razumel, ali ki se je morebiti bal kake malopridne njegove burke; zakaj še na misel mu ne prišlo, da bi bil rešen delavec tako hitro, od snoči, neozdravne bolezní, ki jo je imel več kaker trideset let . . . „Verlo dobro! verlo dobro! Mudi se mi, mudi.“

In jo maha naprej.

Po dnevi gre zopet duhovnik mimo delavnice, Makarí zleti za njim in ga doteče.

„Davi sem vpil za vami, da sem ozdravel, častiti gospod. Pa sem spoznal, da mi ne verjamete. In vender je res: lahko se prepričate na lastne oči. Mati Božja me je ozdravila!“

Makaríjev glas je kazal, da se ne norčuje in da se ne laže. Duhovnika spreleti nekaka groza: čudež se je zgodil poleg njega, in on ga skoro ne bi bil pripoznal.

„Ali je mogoče?“ zavpije in obledi.

Stopita v najbližnjo hišo. To je bila ona hiša, kjer je prebivala Makarijeva sestra, in kjer je pred štirimi dnevi poprosil stari delavec gospoda Kúza, naj bi zanj molil pred masabjélskim skalovjem in mu prinesel lurške vode.

Nekaj ljudi se nabere na ulici, ko zaslišijo pogovor mej Makarijem in duhovnikom. Več oseb stopi za njima v izbo gospe Bonafúzove. Makarij jim dá otipati ozdravljene noge. Vsi so videli, da so krotice uplahnile, bunke izginile in rane se zacelile . . .

„In zdaj, častiti gospod“, reče nato mizar, „zdaj, ko mi je Mati Božja ozdravila telo, je treba ozdraviti tudi dušo, in vi boste njen zdravnik . . .“

Milost Božja, ki ga je rešila telesne bolezni, mu je genila tudi serce, in Frančišek Makari se je ves spremenil. On, nekedanji brezverec, priduševavec in silo glasni preklinjevavec se vzdigne naslednjo nedeljo izmej pobožnih vernikov, in gre z vso svojo rodbino k mizi Gospodovi, da prejme Boga, katerega je preklinjal toliko časa.

Solze so mu tekle iz oči, in ravno tisto serčno veselje se je razodevalo na vseh obrazih. Če je večja radost v nebesih nad enim grešnikom, ki se spokori, kakor nad devetindevetdesetimi pravičnimi, ki ostanejo stanovitni, tedaj ta radost nebeskega Očeta razveseljuje tudi njegove otroke na zemlji: ljudje v stolni cerkvi šentalánski so bili veseli.

XI.

Glas o tem ozdravljenju se razleti jako hitro po lavórskem mestu in po okolici, in pretrese silno vse ljudi.

Makarí obišče svoje tri zdravnike. Nobeden si ne more misliti, kako so ostermeli, keder so ga zagledali ozdravljenega. Bolezen je bila, kaker znano, neozdravna; stara je bila trideset let; še nikoli neso poročali zdravniški spisi o takšnem ozdravljenju.

In vender stoji Makarí pred njihovimi očmi zdrav, in nema ni ran, niti krotic. Neka moč, ki je ne poznajo učenjaki in ki je višja od prirode, je ozdravila vse. Od vseh tistih mnogih in debelih bunek, od vseh tistih velikih ran, ki so gerdo kazile obe nogi, ne ostalo drugega, kaker na desni nogi ena sama bunka, najneznatnejša, ki se je pa tudi zmanjšala do navadne velikosti in ki ne bila nič več otekla. Vsa bolezen je izginila popolnoma, in ta mala bunka je ostala zato, da pričuje o nekedanji bolezni. Tako pričuje tudi vsakemu človeku suha struga kakega potoka, da je ondi svoje dni tekla voda.

„Prav“, vikne doktor Segír, ko je bil pregledal jako natanko obe nogi, „nič drugega ne *morem sapasiti*, kaker nekaj sledu po prejšnjih velikih kroticah.“

„Resda“, povzame zdravnik Rosinjól, ki ga je tudi preiskal, „*bolesen je isginila nanagloma*,

in od vseh onih velikanskih bunek je ostala samo ena, pa še tista se je močno zmanjšala.“

„*In noga ne nič več otekla*“, opomni stermê zdravnik Bernét. „Kar se nam vidi posebno čudno, je to, da so popolnoma izginile krotice, in da ti-paje zapazimo na njihovem mestu majhine in terde motvoze, ki so brez kervi in ki se premikajo pod persti. Žila, ki gre mimo členka, ima na obeh nogah pravilno mer in pravilno debelost... Vemo, Makarí je imel neozdravno bolezen. *Vsi zdravniki pravijo enoglasno, da se krotice ne ozdravijo nikoli, ako so prepuščene same sebi; da jih ne odpravijo olajšujoča sredstva, še menj pa izginejo same po sebi; in da se čedalje bolj hujšajo . . .* Tukaj se je pa venderle zveršilo takšno popolno ozdravljenje v eni sami noči, in to edino po rabi lurške vode!“

„To ozdravljenje, ki se je zveršilo samo po sebi, se mi vidi toliko čudniše“, pravi doktor Segír, „*ker zdravniški spisi ne omenjajo nobenega takšnega dogodka.*“

„Priznati moramo“, sklene doktor Bernét: „*res ne poročajo pisatelji, da bi se bilo kedaj zgodilo kaj takega ali enakega, in zdravniška učenost ne more rasložiti takšnega ozdravljenja.* Če tudi ne bi poterjevale zanesljive priče, kar Makarí pripoveduje o uspehu lurške vode, bi bilo vender njegovo ozdravljenje za nas silo ne-navaden, in recimo brez ovinkov, nadnaraven dogodek.“

To sodbo so izrekli prav *po besedi*, v imenu človeške učenosti, trije izverstni zdravniki, katerih imena smo naveli. Iž njih pisanih spričeval smo prepisali od besede do besede vse te njihove sodbe, ki so tako resnične in tako jasne. V dokaz, da je temu res tako, smo natisnili na koncu knjige (*Opomnja I. v Dodatku*) le ta tri spričevala, ki so jih spisali in podpisali imenovani zdravniki, kar poterjuje županov in podprefektov podpis.

Nasprotniki čudežev zahtevajo poterjenih dokazov in zdravniških spričeval. Tukaj jih imajo!

XII.

Dva mesca pozneje, 18. kimavca, je nesel Makarí v Iurško Jamo svoje obvezne priprave kaker obljubni dar, naj bi ondi pričale kaker neme priče o njegovi nekedanji bolezni, ki jo je Bog ozdravil.

Lehko jih je videti še dan današnji; pa slaba vremena končujejo polagoma le-te ginljive svetinje, ki kličejo obiskovavcem v spomin čudež Božji.¹⁾

¹⁾ Pri tej priliki naj povemo, da obžalujemo, ker se ne nič storilo, da bi se bili takšni obljubni darovi za vedno ohranili pobožnim vernikom. Radi bi videli, da bi se kerhki darovi skerbno shranili v steklene posode kaker dragocene stvari. Želeli bi, da bi imel sleherni dar napisano, katera ozdravljena oseba ga je dala, zakaj in kedaj. S pomočjo tega napisa bi se potem vsaki lahko prepričal, ali se je dotično ozdravljenje res zveršilo ali ne; tudi bi lahko vsaki bral v *Annales de Notre-Dame de Lourdes* ali v drugih spisih, jako natančni popis o čudežu, o katerem

Makarí je bil močno ginjen v Lurdu, pred masa-
bjelskim skalovjem, v katerem se je svoje dni pri-
kazovala Mati Božja. To nam je sam povedal v
nekem pismu, ki ga imamo v rokah. — Pisal
je tako:

„Pokleknil sem, in ko sem hotel moliti, sem
„bil najmenj deset minut tako ginjen, da ne sem
„mogel izpregovoriti besedice. Pa naposled so mi
„preobilne solze olajšale serce, in šele potem mi
„je bilo mogoče, dobiti besede in zahvaliti ono
„ljubo Mater, ki se mi je zdela, kaker da jo v
„resnici gledam. Spoštovani gospod, tega trenutja
„ne bom pozabil do svojega zadnjega zdihljaja . . .
„Oh! če bi mogli okusiti naši brezverci le kapljico
„veselja, kakeršnega okuša človek v takih tre-
„notkih, kako hitro bi spoznali veliki razloček,
„ki je mej našo vero in njihovimi nauki!“

XIII.

Iz teh besed spoznamo, da se je spremenil
Makarí na duši tako, kaker na telesu. Odsle so

pričuje obljubljeni dar. — To bi bilo kaker poskusni
kamen (černi jaspis), ki bi ga dobil v roke vsaki človek,
da poskuša zlato; to bi bilo kaker uredno znamenje, ki se
devlje na drago kovino zato, da ljudje vedo, kolika je
njena notranja vrednost; to bi bilo kaker napis na de-
narju, ki kaže, koliko je njegova veljava, in kaker po-
roštvo postavne oblasti. Kako neprecenljivo vrednost bi
dobili potemtakem brezimni darovi, nakopičeni v Jami, ako
bi imeli takšne napise!

mu tekli dnevi v delu, ker je ozdravel, in v molitvi, ker je zopet našel vero.

Kaker je milost Božja spreobrnila preganjavca Savlja, ko je jezdil v Damasek, tako je tudi spremenila našega bogokletnika.

Zares, veliko je bilo njegovo veselje, da je bil rešen telesne bolezni; pa lahko rečemo potem, ko smo ga sami videli in slišali, da le to njegovo veselje ne bilo nič proti sreči, ki jo je občutil da se je zopet pokristjanil.

Sveto pismo nam govori, kako vesel je bil dobri pastir, ko je našel izgubljeno ovco; nič nam pa ne pove, kako je bila tudi ovca milo ginjena, ko jo je prinesel pastir v ovčarno; kako je bil vesel zgubljeni sin, ko ga je objel njegov oče; kako je bil srečen grešnik, ko se je spravil z Bogom. To ginjenost, to sinovsko veselje, to notranjo in nepopisno srečo je okušal Francišek Makarí v polni meri.

Njegova duša je bila odslej kaker duša kakega aposteljna. Rad bi bil spreobrnil ves svet, da bi bili vsi ljudje na zemlji spoznali in ljubili pravega Boga.

Po svojem ozdravljenju je neprenehoma zahvaljeval Boga in očitno pričeval, da ga je ozdravila roka Božja. Vsaki večer je šel v cerkev keder je nehal delati, in je ondi sam premolil po celo uro pred svetim Rešnjim Telesom. Kako je ozdravel, je pravil vsakemu, kedor ga je obiskal. Če mu je kedo pisal, mu je vestno odgovoril ter

jasno, kratko in živo razložil ta veliki dogodek svojega življenja.

Keder je bral slučajno v kakem časniku kak spis, ki je napadal čudeže, je odložil ta verli delavec delo, je vzel v roke pero in obširno popisal uredniku čudež, ki se je zgodil nad njim samim.

Več pisem, ki jih je tako pisal, smo dobili v roke, in smo jih močno porabili, ker smo skušali prenesti v svojo povest nekoliko njegovih poštenih in odkritoserčnih besed. Eno se končuje tako:

„Od tedaj obuvam samo nogavice, kaker „drugi ljudje, in na nogah nesem potem nič več „videl obenega otoka in nič več začutil niti naj- „manjše bolečine; in vender delam dan na dan „od petih zjutraj do sedmih zvečer.

„Tako sem Vam natančno popisal čudež, ki „ga je storila nad menoj lurška Mati Božja. Ta „popis Vam pošiljam pod prisego, da je resničen. „Prosim Vas, natisnite in razglasite ga povsod, „kjerkoli se Vam bo vredno zdelo. Srečen bi bil, „ako bi zvedel od Vas, da je privedlo moje pismo „kakega brezverca zopet na pravi pot! Jaz, ki „nesem molil nikoli, Vas zagotavljam, da poprav- „ljam izgubljeni čas, in da ne bom nikoli nehal „zahvaljevati dobrega Boga in Matere Božje, ker „sta me izbrala za dokaz svoje moči in svoje „dobrotljivosti. — Z Bogom! Prosim, spominjajte „se me v molitvah, in imejte me za svojega brata „v Jezusu Kristusu. — Francišek Makarí.“

XIV.

Naslednje leto, 24. rožnega cveta, se je pripeljalo v Lurd kakih tisoč Lavórccev, moških in ženskih, svetovnjakov in duhovnikov; lepo so se razverstili v procesijo, in so jo krenili proti masabjelskemu skalovju, prepevaje svete pesmi. Ti božjepotniki so se hvaležno spominjali, da je hitro pomagala Mati Božja njihovim pradedom, ko so jo klicali na pomoč. Rešila je njihovo mesto dvakrat: — prvič, kuge, v štirinajstem stoletju; drugič, sovražnega napada, v šestnajstem stoletju. Zato je tudi vihrala pred njihovo procesijo prelepa zastava z gerbom, ki je naznanjala z dvema letnicama le ta dva dogodka... Pa mej tema letnicama, ki ste spominjali na davno preteklost, se je svetila v velikih zlatih čerkah letnica iz najnovejšega časa: „19. malega serpana 1871“! To je bilo tisto leto in tisti dan, ko se je zgodilo čudežno ozdravljenje, ki smo ga ravnokar opisali. Na drugi strani zastave se je bralo: *Bresmadešni Mariji, hvalešno lavórsko mesto.*“ Mož, ki je nesel to zastavo hvaležnosti, je bil Frančišek Makarí.

Odsle je v zahvalo romal v Lurd vsako leto.

XV.

Kaker po navadi, je šel na Božji pot tudi leta 1875, v začetku vinotoka.

Takrat sem bil v Lurdu. Makarí poterka na moja vrata. Nikoli ne bom pozabil njegovega poštenega obraza.

„Oh! gospod“, mi reče, „kakó sem vas želel poznati! Zakaj vaše bukve so me spravile na pot mojega dvojnega ozdravljenja!“

To, kar je imenoval drugo ozdravljenje, je bilo njegovo spreobrnjenje.

Ko verli mož spregovori te besede, me objame prijateljsko in poljubi bratovsko, kaker je bilo tako močno v navadi mej kristjani prvih časov.

„Tako“, je pisalo nekje pero, ki nam je prijazno,¹⁾ „tako je oživel Lazar in potem je umerl. Tako so umerli, čez nekoliko let, vsi tisti, o katerih pripoveduje Sveto pismo, da jih je Jezus ozdravil čudežno. Pa zdravje in življenje, ki ga jim je vernil, je pričevalo ljudem, da je Gospod vsemogočen. In keder je bilo to pričevanje končano, jim je Bog dovolil, da so umerli kaker drugi ljudje in odšli v nebesa po plačilo.“

Pobožni in dobri Makarí, to je vzrok, da te nesem mogel nič več videti na zemlji in obiskati, kaker sem ti obljubil. Prosi Boga, da pridem enkrat za teboj z vsemi onimi, ketere ljubim, in da se združiva pred bleščečim prestolom Božjim, pri nogah nebeške Kraljice, ki je tebi dala dvojno zdravje, kaker si sam rekel, in ki je meni, malo-

¹⁾ E. Artíz.

vrednemu, naklonila veliko veselje, da sem napisal njeno zgodovino! ¹⁾)

Ko sem ga slišal govoriti in ko sem skerbno ogledal njegove nekedaj bolne ude, sem zapazil nekaj posebnega na njegovem zdravju.

Odkar je Makarí čudežno ozdravel pred štiri leti, potem mu neso žile nič več otekle, in bunke se mu neso nič več naredile, pa tudi sicer ne nikoli nič obolel. Videlo se je, kaker da je hotela roka Božja obvarovati zanaprej tudi najmanjše bolezni tega popolnoma zdravega človeka, ki je bil bolan toliko časa. Bil je suh, uren, močan, ravan in terden. Vsa njegova podoba je kazala, kaker da mu ne more nič oškodovati zdravja. Bil je sicer podveržen postavi smerti, pa se je zdelo, kaker da mu nobena bolezen ne more do živega. Bil je kaker tisti vojaki, ki imajo jekleno obleko in katerim spodersne koničasto orožje s pers, da ne pusti za seboj nič sledu. Krepek sunljaj jih lahko podere, raniti jih pa ne more.

¹⁾ Čudežna zgodba Makaríjevega ozdravljenja je naslikana na enem oknu gorenje lurške cerkve, in sicer v kapelici rožnega venca, ki je od vrat sedma v versti, na moški strani. Slika kaže Frančiška Makaríja takšnega, kakeršen je bil v onem trenutju, ko se je prepričal, da ga je ozdravila lurška voda. Poleg njega so na mizi bukve, ki so ga spreobernile k veri. V verhu okna je naslikano, kako lurška Mati Božja na delavca spušča žarke svoje milosti. Žena, ki je zaslišala veselo moževo vpitje, prileti, skleplje roke in zahvaljuje Boga.

Prosil sem ga, naj prisede k mizi in naj z menoj zajame: in pri tem prijaznem kosilu mi je razložil svoje ozdravljenje čudovito živahno, ne navadno oduševljeno in jako genljivo. Z nama so bili: župnik Peramál; gospod Pomján, ki je svoje dni učil Bernardko za prvo sveto obhajilo; gospod Perét, takrat lurški kaplan, sedaj pa župnik obarédski; gospod Ernest Eló¹⁾ in njegova soproga. Vse nas je očaralo njegovo kerščansko, prekrasno in živahno pripovedovanje.

V kotu obednice je sedel pri pisni mizi moj tajnik.

„Kaj pa dela oni le mladi gospod?“ mi reče Makarí proti koncu kosila.

„To je tesnopisec. Piše tako naglo, kaker naglo govorimo: zviškoma je ujel in zapisal na popir vse besede, ki ste jih izgovorili.“

„Prav! ne bo mu treba prečertati nobene besede. Od konca do kraja je vse res, kar sem vam povedal.“

Ponudil sem mu svojo gostoljubnost. Sprejel jo je, in je ostal pri meni. Zapustil me je šele drugi ali tretji dan... Spremil sem ga na železniško postajo in sem mu rekel, da se drugi mesec povernem v Paríz, in da ga mejpotoma

¹⁾ Ernest Eló je živel od leta 1828 do 1885. Bil je pisatelj. Sodeloval je pri Revue du monde catholique. Tudi njegova soproga je bila znana književnemu svetu pod imenom Janez Landér. *Opomnja prelagateljeva.*

obiščem v Lavóru. Hotel sem ga še kaj povprašati in še bolj pogledati v serce lete zgodovine in v zgodovino letega serca . . .

Toda človek obrača, Bog pa oberne.

XVI.

Dva tjedna pozneje, 21. vinotoka, je bilo lavórsko mesto v žalosti. Neznansko veliko pogrebcev je spremljalo na pokopališče delavca, ki ga je v tistem kraju vse spoštovalo in ljubilo. Frančišek Makarí je nagloma umerl, ko mu je počila neka napeta žila odvodnica.

Pred svojo smertjo ne čutil ni bolečine, ni bolezni, ni kake težave. Marijin ozdravljenec ne nikoli več obolel; nagloma je sklenil pozemeljsko življenje, da je odšel v večno življenje. Zdrav je umerl.

Gospodična —

 Fontnéška.

Troje pisem za vvod.

I.

Henriku Lasérju.

Velespoštovani gospod!

Sami veste, kako mi težko de, ker hočete dati na svetlo povest, ki ste mi jo poslali, da jo preberem in da njeno resničnost poterdim. Ne morem Vam povedati, kako me mersi gledati, da se razobešajo pred ljudmi tako skrivne reči.

Pa ker sahteva čast Matere Božje, da se razglasijo njene dobrote, zato premagam svojo meršnjo in poterjujem, kaker tudi moja rod-bina, ki podpisuje to pismo s menoj vred, da je popolnoma resnično vse, kar ste napisali v tej povesti.

Vender pa pristavljam, kako močno želim, da izpustite iz povesti neke osebne ocene in neke predobrohotne opise.

V Oténu, 10 kimočca 1882.

Ivana-Marija Fontnéska,

Marijin otrok.

E. Fontnéski. — M. Fontnéska, rojena Froasár-Broasjáska. — Jože Fontnéski, D. Ź. — Henrik Fontnéski.

II

Odgovor na prejšnje pismo.

Spoštovana gospodična!

Kaker sami razumete, slava Matere Božje mi ne da pustiti v senci in pod mernikom tako imenitnega ozdravljenja, ki se je zveršilo po Božji Previdnosti vpričo mene v spodnji lurški cerkvi. Zveršilo se je gotovo nekoliko Vam v prid, pa neskončno bolj, verjemite mi na korist duš in v podučenje kerščanskega ljudstva.

Kar se pa tiče osebnih ocen in opisov, se ne morem odreči pravicam zgodovine, da bi Vas obvaroval majhine sopernosti. Zato mi boste oprostili, da dam na svetlo te strani takšne, kakeršne so. Napisal sem jih odkritoserčno po svojih mislih in pošteno po svoji vesti.

Prositate lurško Mater Božjo, da blagoslovi ta spis, in da vlije vero, upanje in ljubezen v serca vseh onih, ki ga bodo brali.

V Bretúzu, 12. kimavca 1882.

Henrik Lasér.

III.

Henriku Lasérju.

Spoštovani gospod!

Ravnokar sem prebral Vašo povest. Vestneje in natančneje neste mogli opisati zgodbe, pri kateri sem imel tudi jaz opraviti, in ki mi je uže dolgo znana v vseh njenih najmanjših poedinostih. Za srečo si štejem, da morem položiti svoje pričevanje k pričevanju rodbine Fontnéske.

V Lurdu, 16. kimavca 1882.

*Mizíski,
župnik šanjíski.*

Gospodična Fontnéska.

I.

Feta 1865. je imela gospodična Ivanka osemnajst let. Duh njen je bil živahen, serce oduševljeno, telo urno in terdno. Odhajala je, prihajala je, teкала je. Ravnokar se je vzbudil v nji oni veseli mladostni nemir, ki jo je okrog gnal, da bi videla vse velike lepote, katere kaže priroda očem srečne mladosti. Močna je bila in zdrava kaker riba. Imela je rahle živce, da je jako čutila vsako reč, in verlo krepke mišice, da ne poznala trudnosti. Rada se je sprehajala pod milim nebom. Veselo je prenašala solnčno vročino, močne vetrove in vremenske neprijetnosti. Celo led in sneg je ne obderžal doma; tudi po zimi je zahajala na polje, travnike in v gozde, ki so na bregovih reke Merta; hodila je povsod, preiskovaje in stikaje, če bi kaj našla.

Bog ji je dal neko zunanjo milino, ki je še prijetniša od lepote. Imela je pravilen in lep obraz, velike černe oči, dolge in svilnate lase, kite zvite v podobi krone, vitko telo in lepo hojo. Na nji je bilo nekaj posebnega; vse jo je gledalo; ostala je človeku v spominu.

Šolala se je v samostanu presvetega Serca Jezusovega v Nansíju. Učene in pobožne redovnice so jo do dobrega naučile vsega, kar zahteva svet, pa tudi kar zahteva Cerkev. Izobrazile so ji um, da je ljubila, kar je lepo in resnično; izolikale so ji serce, da je ljubila čednosti. Zgled čednosti, zgled resničnosti in zgled lepote ji je bil Jezus Kristus in za njim perva mej vsemi stvarmi, brezmadežna Devica, ki jo je častila goreče. Štela si je v največjo čast, da je imela mej svojimi kerstnimi imeni tudi ime nebeške Kraljice, in da je bila posvečena le tej najimenitniši materi. Podpisala se je vselej tako: „Ivanka-Marija, *Marijin otrok*.“

Oče njen je bil plemič. Imel je znamenito službo v onem jako imenitnem obertu, ki se stika in druží z umetnostjo: Fontnéski je bil ravnatelj slavne steklarne v Bakarátu.¹⁾ Starejši delavci so poznali Ivanko še od takrat, ko je zapustila zibko in poskušala perve stopinje po travi pri tvornici; in ti ljudje so jo zdaj gledali radi, keder se je igrala in tekala po parku kaker serna, ali keder se je napotila proti mestu, nesoč v roki ali pod pazuo kako skrivnostno breme. Obložena je bila časih tako, da se je krivila pod težo. In kam je zahajala? Hodila je s kako usmiljenko ali z ma-

¹⁾ Bakarát je mesto in ima šest tisoč prebivavcev. Steklarna bakarátska je ena najimenitnejših v Evropi. V nji služi kruh čez dvajset sto delavcev. Blaga naredi vsako leto za šest milijonov frankov.

terjo svojo v hiše siromakov ali v hiše bolnikov; nosila je potrebne in večkrat tudi nepotrebne prijetne reči onim ubožcem, o katerih je govoril Jezus Kristus: „Kar ste storili kateremu teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili.“¹⁾ To je bil pa tudi vzrok, zakaj so jo serčno ljubili vsi ljudje v okolici.

Ivanka je vedela, da je Bog ustvaril vse lepote in krasote tega sveta in da ji je On delil dobrote, ki jih je imela; zato ga je pa tudi hvalila za vse darove, ki jih je dobivala od njega. Nedolžno se je veselila svojega srečnega življenja. Pred seboj je videla pot, ki ga je sreča pogernila s prelepimi preprogami in posipala z bohotnimi cveticami. To je bila zarja in to je bila pomlad: poslušala je na vertu svoje duše, kako rajski ptiči prepevajo juterno pesem. V nji je bila sama zadovoljnost in sama blaženost; okrog nje je bilo samo veselje. Današnjemu dnevi se je reklo sreča, jutrišnji dan se je imenoval upanje. Nebo je bilo jasno, in prihodnost je kazala očem zamaknjene Ivanke samo prekrasne pokrajine in obzorje brez oblakov. Srečo in zdravje, — bogastvo in mladost, kerščansko vero in človeško učenost: vse to je imela Ivanka!.... Kaj je še manjkalo Ivanki? — Nič.

Gospod Fontnéski je zaslovel kaker kemik. Močno je zboljšal izdelovanje steklenine. Zasluge

¹⁾ Matevž 25, 40.

njegove so bile tako velike, kaker njegova redka ponižnost. Pri svetovni razstavi leta 1867. so občudovali vsi ljudje neznansko lepe zdelke, ki so bili narejeni pod njegovim vodstvom.¹⁾ Pa bil je še več kaker učenjak: bil je veren človek in dobrih rok.

Delavci v Bakarátu so vedeli, da dobijo gotovo vselej pomoč v vsaki potrebi pri svojem očetovskem ravnatelju. Vsi ti dobri ljudje so ga spoštovali in blagoslavljali. Plemeniti steklar jih je vodil uže več kaker petindvajset let po slavnem potu dela; vodil jih je tudi sè svojim zgledom po potu pobožnega življenja, zakaj on je bil kerščanski obertnik, kakeršnih je, Bogu bodi potoženo, dan današnji jako malo. V tej reči mu je pomagala njegova verla žena.

Bog je blagoslovil to hišo. Gospod Fontnéski je imel iz zakona z gospo Marto Froasár-Broa-

¹⁾ O njem je govoril slavni kemik Dimáz tako-le: „Toliko da se je izšolal gospod Fontnéski, je uže preustrojil obert steklarski; začel je sdelovati na Francoskem barvano, slikano ali olepotičeno steklo, ki se ga porazproda jako veliko v naši deželi.“ — Gospod Emil Miller je pa rekel: „Barvano steklo je začel prvi narejati gospod Fontnéski, ki je odperl slavno pot našim steklarjem, in to po lepem uspehu bakarátske steklarne, katero vodi uže trideset let. Njemu moramo biti tudi hvaležni za jako lepe razlage o lesnem gorivu.“ (Tako sta govorila gospoda Dimáz in Miller vpričo poljedelskega in trgovinskega ministra 21. rožnika 1879, ko je praznovala šola umetnosti in rokodelstva petdesetletnico svojega delovanja.)

siásko petero otrok. Dvoje od njih, Anton in Marta, je odšlo v večno domovino uže v prvih letih svoje starosti. Drugi trije otroci so ostali na zemlji in razveseljevali hišo. Starejši sin, Henrik, je imel veselje do kemije, kaker njegov oče, in je rad preiskoval vsredi mej retortami,¹⁾ kako se stvari kemično spajajo in razkrajajo. Njegov brat, Jože, ki je takrat imel kakih deset ali dvanajst let, je bil živahen, nagel, poln veselja in ognja. Bil je plamen, pa čist plamen: nikakeršen nesrečen veter ga ne krivil k zemlji; vzdigoval se je naravnost proti nebu. Podila ga je, če smemo tako reči, burja nedolžnosti. Starejši je bil sad, ki je uže dozoreval; mlajši je bil popek, ki ga je napenjal sok in ki je imel zdaj pa zdaj pognati cvetje. Mej tema dvema je bila Ivanka kaker pomladna cvetica, vsa bleščeča in lepo dišeča... Kaj je manjkalo tej rodbini? Nič.

Motimo se. Tej rodbini in Ivanki je manjkalo neke reči, in sicer: nesreče.

Gdor se je sprehajal po velikanskih skladiščih v Bakarátu, je gledal najlepše zdelke nekedanjega in sedanjega steklarstva. Na prekrasnih steklenih posodah, ki so bile olepšane z izdolbenimi cveticami in umetnimi arabskimi podobami, so bila

¹⁾ Retorta je posoda bolj ali menj trebušnate podobe, ki ima dolgo od verha dolu zakrivljeno cev, imenovano gerlo. Kedor je uže videl kotel za kuhanje žganja, temu ne treba razlagati, kakšna je retorta.

vrezana tampatam plemiška imena, starinski gerbi, znamenitna gasla. Na vseh straneh so se lesketali v mnogobarvnem blišču veliki lestenci s premnogimi visečimi okraski, verči, čaše in ročasti svečniki... Oh! oh! to ne bil kraj, kjer se ne bi človek spominjal brez trepetanja otožne in strašne kitice starega Kornéja:

Vsa sreča se verti,
ne včaka dolgih dni,
nenadno pade, oh, na tlà,
enako steklu je svetlà,
enako se zdrobi.¹⁾

II.

Neki dan je malo manjkalo, da se ne ubila Ivanka; ne vemo, ali je bil voznik neroden, ali sta se splašila konja. Močan in nepričakovan udarec jo verže z voza, in voz se potem nanjo zverne, jo pritisne in potlači sè svojo težo... Pri tem se ji ne zlomil noben ud; in vendar je ta nesreča pretresla in zbegala njeno mlado telo tako močno, da je čutila veliko hujše nasledke, kaker če bi si bila zlomila kak ud. Njeno stanje se je poslabšalo pozneje tudi s tem, da je pala s konja.

Nasledki teh dveh nesreč od kraja neso bili posebno hudi. Ivanka je sicer nekoliko oslabela, pa je okrevala v kratkem času. Zato ji je oče

¹⁾ Peter Kornéj v svojem spisu *Polyeucte*.

lehko izpolnil željo, ki jo je imela od svojih otročjih let, in ji dovolil, da je smela iti z materjo v Rim, kjer je ostala dva mesca. To je bilo leta 1867.

V glavnem mestu kerščanstva je videla papeža Pija Devetega, in je prinesla domov molek, ki ga je deržal sveti Oče v roki ves čas, kar se je ž njo pogovarjal. Ta dragoceni spomin svojega romanja je potem nosila vedno pri sebi.

Pri tem romanju se je nekaj zgodilo, kar je ostalo Ivanki posebno v spominu. Ko se je sprehajala z materjo neki popoldan po rimski okolici, zapazi nenadoma nekaj stopinj od sebe častitljivega naslednika svetega aposteljna Petra, ki je prišel od ravno tiste strani iskat dobrega zraka in samote. Tisti čas so začele padati deževne kapljice, in papež je stopal na svoj voz. Ivanka priteče in poklekne hitro:

„Sveti Oče, blagoslovite me!“

Namestnik Jezusa Kristusa stegne častitljive svoje roke nad mladim dekletom:

„Jaz vas blagoslavljam“, reče.

Potem vpre vanjo svoje bistre in prijazne oči in pristavi:

„Pa tudi Mati Božja vas bo blagoslovila.“

To romanje v Rim, ta krasna vožnja po prelepah laških ravninah, ki se razprostirajo v znožju apeninskega gorovja, to prebivanje v Večnem mestu, to prijazno razgovarjanje s svetim Očetom

v Vatikanu, to otroško klečanje pred papežem je bilo največje veselje njene mladosti.

Tama je imela zdaj zakriti to lepo juternjo zarjo, in dolge skušnje so imele zdaj priti za kratkim veseljem.

III.

Ko se je povernila Ivanka na Francosko, so se začeli čedalje bolj in čedalje hujše prikazovati skriti nasledki prejšnjih dveh padcev. Njeno zdravje se je močno pokazilo. Poprijemale so jo hude bolečine v drobovju. Spoznala je, da se je nekaj pokvarilo v njenem telesu...

Kaker se prigodí pogostoma, ji stopi bolezen kmalu v noge, ki so polagoma oslabele. Kaker je rada hodila v prejšnjih časih, tako se je sedaj bala vsakega truda, in je iskala počitka. Iz hiše ne skoro nič hodila: najmanjši sprehod jo je vtrudil tako, da se je morala vsesti v naslanjačo ali pa uleči na divan... Oči so se ji začele svetiti nekam čudno, tako, kaker da bi imela merzlico ali kaker da ne bi spala po noči, in okrog njih so se naredile višnjave mehnice.

Takšna je bila njena bolezen, ko so priderli Prusi v Bakarát uže v začetku vojne.

Namen naše povesti ne, da bi opisovali žalostne prizore, stiske in strah onih grozних ur. Pa vsaki si lahko sam misli, koliko je terpela nesrečno dekle, ko je gledala one častnike in

nemške vojake, ki so ukazovali kaker gospodarji, sedali za mizo in k ognjišču, napolnjevali hišo z velikim vpitjem in preklinjevanjem, sè zadušljivim tobakovim dimom in nesrečnim ropotanjem svojih vlečnih sabelj.

Dasi je mati jako skerbno varovala izbo, kjer je morala Ivanka tako pogostoma prebivati in ležati, je vender ne mogla vselej obvarovati surove radovednosti grabežljivih tujcev. Večkrat je videla mlada deklica vsa preplašena, kako so se odperla vrata in kako se je nesramno ozirala po njenem stanovanju glava, pokrita sè šišakom.

Kederkoli se je kje blizu prikazala peščica slobodnih strelcev, so grozili Prusi, da bodo požgali vse in ustrelili ravnatelja steklarne. Gdo bi mogel opisati strah, ki je spreletaval Ivanko pri takih grožnjah?

Oče je bil čudovito serčan v takih nevarnostih. Nič menj ne mislil na delavce, kaker na svojo rodbino. Skerbel je za vsakega in za vse.

Starejši sin Henrik je šel v vojake kaker radovoljec kmalu potem, ko smo bili premagani v prvih bitkah. Izpolnjeval je svojo dolžnost in se je hrabro boril v verstah naših polkov, ki so bile grozno razredčene. Sovražno strelivo ga je zadelo, in en perst so mu morali zdravniki odločiti . . . Koliko žalosti in bridkosti je bilo v tej hiši, ki je bila nedavno še tako mirna in tako srečna !

Proti koncu vojne se je Ivanki močno shujšala bolezen. Njeni trudni udje so se nekoliko spočili samo takrat, keder je ležala na divanu. Tu je preživela svoje dolge dneve. Časih je prebirala kake bukve; časih se je zameknila v kakšno premišljevanje ali žalovanje, ki je bilo samo Bogu znano; keterikrat je pa sklenila roke in prosila svetega Duha pomoči in serčnosti.

Pregledovala in prebirala je razne bukve, da bi se razvedrila v samoti; mej njimi so bile ene, ki so ji dale teden dni dosti misliti. Te bukve so se imenovale „*Lurška Mati Božja*“. Brala je v njih, da se je na priprošnjo Matere Božje zveršilo nekaj čudežnih ozdravljenj v našem stoletju, v Lurdu, v znožju pirenéjskega gorovja in da bolniki neso rabili nobenega drugega pomočka kaker molitev . . . Dasiravno se ji je zdelo, da bi bila nekakšna prederzna ošabnost, pričakovati čudežnega ozdravljenja, ker se po njenih mislih daje takšna milost samo jako svetim osebam: je venderle mislila, naj bi tudi njo peljali v Lurd. In ko je prebirala z merzlimi persti jagode na molku Pija Devetega, tedaj se ji je časih dozdevalo, da bi utegnila ondi ozdraveti.

Pa kaker se šibka in slabotna cvetlica oberne od ene strani na drugo, keder kakšna sapa potegne, tako se je tudi uboga Ivanka kmalu obernila sè svojimi mislimi od Lurda kam drugam, in čudežno ozdravljenje ji ne nič več hodilo na um.

IV.

Gospa Fontnéska je bila „mati“. S to besedo je povedano vse, in obenem so razložene vse njene razne stiske in mnoge skerbi. Ta neusmiljena bolezen jo je vedno skerbela in ji je dajala mnogo opravila po noči in po dnevi. Stregla je sama svoji ljubi hčerki, in ne hotela prepustiti te svoje žalostne pravice tujim osebam. Ona sama je hotela biti edina postrežnica bolne Ivanke. Pripravljena je bila stopiti k bolnici na vsako njeno klicanje, na vsako stokanje, na vsako tudi nezavedno pritoževanje; zato je bila po dnevi vedno pri nji, in po noči je ležala kraj njene postelje in je spala lahko spanje, — tisto spanje, ki čuje, — kakeršnega ne pozna gerda sebičnost, pozna ga pa jako dobro preplašena ljubezen.

Lehko si mislimo, zakaj je ta bolezen nagnila rodbino, da je živela sama zase in da je molče nosila težki svoj križ; neso je mogle potolažiti ni prazne besede malomarnikov, niti resnično sočutje pravih prijatelov. So bridkosti, katerih tolažba ne zmanjša, ampak še poveča.

Naj pristavimo, da je uboga mati toliko rajša živela sama zase, ker jo je skerbela, morebiti preveč, kaj vse bodo govorili ljudje, in ker se je neznansko bala, da ne bi svet razvpil njene hčere za bolno. Tresla se je, da ne bi položilo to dolgo hiranje na jezik kakemu človeku besedo o ne-najsrečni jetiki; zato je vedno priganjala Ivanko,

naj bi šla večkrat mej ljudi, ako bi to storila tudi težko zavoljo svoje slabosti.

Ker je imela bolnica veliko dušno moč, zato je vstala vselej, keder je prišel gdo v vas, in se je vsela v naslanjačo. Lepo in prijazno se je razgovarjala in je močno prikrivala bolečine, ki jih je terpela. Keder so odhajali obiskovavci, jih je spremljala do vrat z največim trudom, in potem se je vergla na posteljo, kjer se je zvijala v najhujših bolečinah in se tako pokorila za napako, da je hotela skriti svojo bolezen tudi le za malo časa.

Gospa Fontnéska je jako rada razodela, kar je vedela in čutila, o tej rani svojega serca pa ne čerhnila besedice. Keder jo je kdo povprašal, kako je kaj njeni hčeri, je odgovorila vselej enako:

„Ivanki pa ne preslabo! V tistih letih je, da nekaj boleha, pa ta bolehnost bo kmalu minila.“

V.

Čeprav so prikrivali svojo veliko žalost pred tujci, kar se jim ne ničkaj posrečilo, so venderle poskušali vse, da bi ugnali bolezen. Terkali so na vse duri; rabili so vse vode; kupovali so zdravila po vseh lekarnah. Gospa Fontnéska bi bila rada pokazala preljubljeno hčer vsem zdravnikom široke zemlje in poskusila vsa zdravila tega sveta, da bi le kaj pomagalo.

Pa na žalost! „človeška vednost je, kaker pravi Montánjski,¹⁾ negotova in različna, je raztezna in upogibljiva po vsakem pihljaju spremenljivega nauka.“

Pervi zdravnik, ki so ga povprašali za svet, je bil kajpada iz Bakaráta, gospod Manžén, ki je poznal telesne lastnosti bolne Ivanke in ki je lahko opazoval bolezen od njenega začetka. Bil je jako skušen; verlo dobro je znal presoditi, kakšno bolezen ima bolnik; prizadeval se je skerbno, da bi pomagal. To je bil hišni prijatelj. Da bi ozdravil Ivanko, je bil neutruden; rabil je vso svojo prebrisanost, vso svojo učenost in vse svoje zmožnosti. Dajal ji je razna zdravila, in obenem je poklical na pomoč toplice. Dvakrat je poslal bolnico v kopel v Eslebénz, leta 1869. in leta 1870. Pa vsi pomočki, za ketere je vedela zdravniška učenost, neso nič koristili. Terdovratna bolezen je bila čedalje hujša.

Na svet svojega strica, gospoda Otlánškega, ki je prebival v Besansónu, se potem oberne gospa Fontnéska na skušenega učenjaka tega mesta, na zdravnika Labrína.

Mej učenci in nasledniki Hánemanovimi²⁾ je bil zdravnik Labrín gotovo eden tistih, ki so bili

¹⁾ Mihel Montánjski, francoski modroslovec, je živel od leta 1533. do 1592. *Opomnja prelagateljeva.*

²⁾ Háneman je ustanovitelj homeopatije. Rojen je bil leta 1755. v Májsenu na Saskem, ušmerl je pa leta 1843. v Parizu. *Opomnja prelagateljeva.*

najmenitniši in ki so najmenj zametali mnenje drugih. Ko je videl, da je bolnica uže močno opešala, je sodil, da nikaker ne kaže še bolj begati boleznim s preobilnimi zdravili, ki nič ne pomagajo. Po njegovih mislih bi bilo treba voditi naravo, da si sama pomaga, in jo prijazno podpirati, ne pa motiti v njenem delovanju. Bolnica naj tedaj ne jemlje zdravil v velikih množinah, kaker jih dajejo alopatici, ampak samo po malem, kaker jih dajejo homeopatici, da ji ne bodo škodovala.¹⁾

Tako popusti gospa Fontnéska alopaticijo in se poprime ognjeno homeopatije z nepoterpežljivim

¹⁾ Homeopatici zdravijo bolezen na ta način, da dajejo bolniku zdravilo, ki bi moglo napraviti na zdravem človeku enako bolezen: mraz zdravijo s tem, da dade zdravilo, ki bi moglo napraviti na zdravem človeku enak mraz; vročino pa s tem, da dade bolniku zdravilo, ki bi moglo provzročiti na zdravi osebi enako vročino. Tako zdravijo bolezen z enako boleznijo: mraz z mrazom, vročino z vročino, ali kaker bi se reklo po latinsko „*similia similibus*“. Zato se tudi njih zdravljenje imenuje homeopatija (*homios* = podoben, enak; *pathos* = terpljenje, bolezen).

Alopatici ravnaajo ravno nasprotno: sè svojimi zdravili vzbujajo pojave, ki so nasprotni pojavom one boleznim, katero hočejo ozdraviti, to je, mraz lečijo z vročino, vročino pa z mrazom. Zato se pa tudi njih zdravljenje imenuje alopaticija (*allos* = drug, različen, nasproten; *pathos* = terpljenje, bolezen).

Homeopatici dajejo zdravila navadno v podobi belih, kaker proso drobnih kroglic; alopatici pa zapisujejo bolnikom kake praške, ki se uživajo na vodi ali na vinu, kake svaljke, kakšne tekočine, ki se jemlje po eno ali po dve žlici.

Opomnja prelagateljeva.

upanjem. . . Ker pa le ne bilo srečnega uspeha, kakeršnega so pričakovali, se obrnete mati in hči na neki drugi pot in greste k slavnemu lotarínskemu doktorju Šústembergu, ki je bil na zdravniški fakulteti v Štrázburgu.

„Kako se je težko obvarovati napačnega pota!“ vikne le ta. „Alopatija je zašla na desno, homeopatija pa na levo! *Srednji pot je najboljši pot!* Bolnica je takih telesnih lastnosti, da jo terga po udih; poleg tega ima jako slabo kri. Rabiti mora zdravilo, ki ji bo ves život poživilo in pokrepčalo, in to zdravilo je vsemogočna merzla voda, ki dela čudeže. Gospodična se mora naglo potapljati v vodo, nanjo morajo leteti krepki vodeni curki, nanjo se mora spuščati slap jako merzle vode. Edino to ji bo pomagalo.“

Tedaj so se odločili za merzlo vodo.

Ivanka je šla na Bádensko v neki veliki zavod, kjer so jo zdravili z merzlo vodo; pa tudi to krepko sredstvo ne ničkaj pomagalo.

To je bilo takrat, ko je gospod Fontnéski popustil svojo službo, ki jo je trideset let opravljal v bakaráški steklarni.

Na večer svojega življenja se je vernil v Otén, rojstveno svoje mesto, kjer se je naselil.

V Oténu je prebival zdravnik Lagút, ki je bil močno vdan le tej rodbini. Pokličejo ga. Ko pregleda in preišče bolnico, vidi, da ima poleg bolezni, ki smo jo opisali, tudi bolezen v sap-

niku. — Popolnoma je zavergel nasvet svojega sprednika.

„Treba jo je“, pravi, „zdraviti z gorko vodo, ne pa z merzlo. Vernite se v Eslebénz.“

V Eslebénzu je svetoval bolnici zdravnik Epínski, naj bi se obernila do kakega ranocelca; pa Ivanka ne hotela o tem nič slišati...

„Oh! kedo mi pove skrivnost, kako jo naj ozdravim?“ vpraša se vsa žalostna uboga mati, ki je poskušala zaporedoma vse pomočke, poslušala vsako mnenje in iskala svet za svetom.

Nato se spomni nekega slavnega zdravnika v južnih krajih. Prebival je v Lijónu. Pred nekaj časom je zdravil jako spretno njenega sina Henrika, ki mu je bilo treba odločiti en perst. Gospa Fontnéska mu privede svojo hčer.

Polagoma je hirala in hirala Ivanka, ki se je po njenih žilah pretakala slaba in zaničasta kri. Vedno jo je zeblo.

„Za to kri, ki zmerzuje, za to pokaženo zdravje, ki se kaj rado spreverže v marsiketero bolezen, bi bilo treba čistega zraka in vednega poletja. Ne potreba, da se bolnica koplje v gorki ali merzli vodi: kopati se mora v sončnih žarkih. Idite v Kan.“¹⁾

Tako je govoril zdravnik Bušakúrt.

¹⁾ Kan je obmorsko mesto blizu francoskolaške meje; ima do 20 tisoč prebivavcev.

Tedaj odide gospa Fontnéska s hčerjo na gorke stermine prelepega morskega brega, ki je pri napúlskem¹⁾ zalivu.

Alpske planine in estrélski hribi so varovali Ivanko od vseh strani močnega južnega in merzlega severnega vetra. Njena zmerzla kri se je segrela na soncu. V Kanu so opazovali ljudje, zbrani od vseh krajev sveta, to mlado bolnico, ki se je vlekla težavno ob roki svoje matere, in ki je vedno merila s plašnimi očmi, kako daleč je še do stola ali do klopi, kamer je šla, da bi se malo spočila. Toliko da se vsede, jo uže zavije urna hišna z debelimi odejami in dolgimi ogrinjali.

Odkar so se prikazale slabosti leta 1867., kaker perva znamenja bolezní, je uže preteklo šest let: zdaj je bilo v začetku leta 1873. Koliko je gospodična v tem času preterpela bolečin in kolikrat jo je ukanilo upanje! Od leta do leta in od zdravljenja do zdravljenja se je čedalje bolj kazilo njeno zdravje.

Da razložimo, zakaj so se zdravniki tako motili glede na njeno bolezen in zakaj so jo tako brez uspeha zdravili, povejmo tukaj, da jim je razodela Ivanka samo to, kar se je nji sami zdelo važno; molčala je pa o notranjih bolečinah, ker je napačno sodila, da nemale nič pomena.

¹⁾ Napúl je ime neki francoski vasi, kaker tudi zalivu, ki je pri nji; vas je blizu Kaña.

„Te težave imam v drobovju zato, ker je moja natura takšna“, je mislila. „Pa to so le bolečine; in za bolečine je dosti, da se človek vda in terpi... Da bi le bila rešena mertvoudnosti in da le mogla hoditi! Vse drugo bi bilo zame samo skušnja, ki bi jo darovala Bogu.“

In tako je, nevede in nehote, motila zdravnike, ker je čisto zamolčala ali pa samo malo na pomen dala, kake zbežanosti in kake hude bolečine terpi v tistih delih svojega telesa, katere je nekedaj pretisnil in pretlačil koleselj, ko se je bil nanjo zvernil z vso svojo težo.

Resda si lahko razložimo in celo pohvalimo razloge, zavoljo katerih ne hotela Ivanka razodeti vseh bolečin; vendar mislimo, da bi bila morala precej od začetka vse povedati, ako bi bila bolj prav spoznala potrebe in zapovedi življenja. Zdravniki so kakor telesni spovedniki: vse jim je treba odkriti. . . Čeprav je bolnica molčala, so vendar neketeri slutili, da izvira bolezen iz kakega ustrojnega poškodovanja, iz kake skrite rane. . .

VI.

Zadnje dni prosinca 1873. leta nikaker ne mogla mlada deklica ni ene stopinje narediti niti držati se na nogah. Tudi so se njene notranje bolečine shujšale tako močno, da je moral vsaki človek izpregledati in spoznati važnost teh prikazni. Pokličejo zdravnika Bitirá. Vpričo njega je

zgrabila Ivanko njena notranja bolečina; ona zavpije. In izdala se je s tem, da je zavpila.

Zdravnik je razumel. Razloži materi, kako in kaj:

„Ta bolezen je zapletena, in je ne morejo ozdraviti ni alopatski svaljki, ni homeopatske kroglice, ni merzla voda, ni toplice, niti sončni žarki. Vnanja slabost, ki jo vidimo, izvira iz notranje bolezni. Kaker vam je uže rekel v Esu¹⁾ zdravnik Epínski, se morate obrniti do kakega ranocelca, in naj bi vam to bilo tudi jako težko. Ke bi bila gospodična moja hči, kar precej bi jo povel h kakemu skušenemu ranocelcu. In ravno zdaj je neki jako slaven angleški zdravnik v bližnjem mestu Mantónu.²⁾ Idite k njemu brez odlašanja. Zadnji čas je uže.“

Uboga Ivanka se izroči profesorju Bénetu ki jo je zdravil ranocelsko. Preležala je v postelji deset ali dvanajst tjednov. Anglež ji je žgal notranjo rano.

Dasi je bil ta zdravnik jako spreten, vender ne dosegele drugega, kaker da je delal gospodični nove bolečine. Ne je mogel ozdraviti, kaker je tudi neso mogli mnogi njegovi spredniki.

¹⁾ Es je to, kar Eslebénz.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Mantón je mesto na južnem Francoskem, ob morju, na laški meji; Lahí mu pravijo Mentóné. Prebivavcev ima nekaj čez šest tisoč.

Opomnja prelagateljeva.

Mlada bolnica je imela časih tudi napade živčnega razdraženja, preden je prišel zdravnik, ali pa ko je uže odšel: njena sramežljivost se je pač upirala takšnemu zdravljenju. Pa se je vender le premagovala, ker jo je mati prosila in ker je tudi sama verojela v človeško učenost. Sploh je bila jako pokorna pravim zdravnikom, in je rada storila, kar so ji velevali; vender se je vedno neznanosko bala neusmiljenih ranocelskih rok. Tri mesce jo je uže zdravil slavni Anglež brez kakega uspeha; pa takšno zdravljenje jo je merzelo čedalje bolj, in njena meržnja je naposled narastla tako, da je ne mogla nič več premagavati. — Uže se je mislila do dobrega upreti takemu trapljenju, ko Bénet nenadoma odide v svojo domovino; in tako je imelo prenehati njeno zdravljenje za toliko časa, dokler se ne bi zdravnik povernil z Angleškega.

VII.

Ko je zvedel gospod Fontnéski, kako se hči upira in ustavlja, prihiti po pravici ves preplašen iz Oténa, kjer je takrat prebival.

Dasi je spodletelo toliko poskusov, vender oče in mati nesta izgubila neke terdne vere v moč zdravilstva. Pripognjena k postelji bolnice, ji prigovarjata oba dva, naj bi premagala meržnjo:

„Če ne zavoljo same sebe, ljubo dete, premagaj se vsaj zavoljo naju!...“

Ko Ivanka ne mogla spati v dolgih nočeh, se spomni bukev, ki jih je brala uže zdavnaj. V domišljijo in v serce se ji verne misel, ki jo je obšla takrat, ko je prebirala knjigo o lurških čudežih.

„Oče“, odgovori bolnica, „pustila bom, da bodo delali z menoj zdravniki, kar bodo hoteli: — pa pod to pogojo, če mi dovolite, da grem v Lurd, preden zopet kaj z menoj začno!“

Stariši neso sicer prederzno pričakovali čudežnega ozdravljenja, toda bili so prekerščanski, da bi se bili tudi najmenj upirali pobožni prošnji svojega otroka.

Vender so mislili, da bi bilo dobro, preje poprašati za svet nekega jako imenitnega duhovnika, ki je poznal rodbino uže dalje časa. Prevzvišeni gospod Kavrót, takrat šendjéski škof in sedaj lijónski kardinálj in nadškof, odgovori sè sledečim pisanjem, ki ga tu prepíšemo brez vsake razlage. Pismo je dosti jasno samo ob sebi. Z ležečimi čerkami so tiskane tiste besede škofovega odgovora, ki kažejo, kako huda je bila Ivankina bolezen.

„Moja ljuba hčerka!

„Kar mi pišete o stanju, v katerem ste sedaj „po Božjem dopuščenju, me poterjuje v mislih, „ketero sem pismeno izrekel Vaši gospe materi.

„Ke bi Vi bili v Lurdu, bi se Vam res lahko „dovolilo, da bi Vas prepeljali v tamkajšnjo ro-

„marsko cerkev. *Ali spustiti se na pot iz Kána*
„*v Lurd v takšnem stanju, v kakeršnem ste,*
„*bi bila prava neumnost,* ako Vam Bog ne bi
„kaj takega naravnost ukazal ali razodel.

„Sicer pa, ljuba hčerka, poprašajte svojega
„zdravnika za svet. Če Vam reče, da Vam popo-
„tovanje ne bi delalo velikih težav, tedaj Vam
„kajpada nič več ne bom branil, zakaj jaz nesem
„zvedenec v tej reči; drugači pa Vam ne bi sve-
„toval iti na pot.

„V vsem tem, ljuba moja hčerka, vidite voljo
„Božjo, *in darujte Bogu, če je treba, tudi svojo*
„*voljo.* Sicer pa lahko obljubite, kaker sem Vam
„uže rekel, da pojedete na Božjo pot, *če osdra-*
„*vite.* Sveta Devica dela lahko čudeže tudi v od-
„daljenih krajih, in lurška Mati Božja jih tudi
„res dela vsaki dan... Sporočite pozdravljenje itd.

„V šendjéski škofiji, 25. malega travna 1873.

„L. — M., škof šendjéski.“

Kaker je svetoval prevzvišeni gospod, popra-
šajo za svet zdravnika. In ta jim odgovori prav
tako, kaker škof:

„Spustiti se na takšno pot v takšnih okoli-
ščinah, bi bila *prava neumnost.*...“

Zapazil je pa doktor Bitirá, skušen in učen
človek, v dolgih letih svojega delovanja, kako je
težko, kako je časih hudo bolnikom odreči se
kaki stanovitni misli svojega duha, kakemu sklepu,
kaki terdni nameri. Lahko si razložimo, zakaj

dobivajo bolniki vse, karkoli poželega, kaker razvajeni otroci, in zakaj so časih tako strašno terdovratni, da jih ne more prepričati noben dokaz in da se jim ne more odbiti prošnja brez nevarnosti zanje. Tisti, ki jim strežejo, se pogostoma nauče v nekaj letih, da se ogibljejo iz velike ljubezni do njih vsega, kar bi jih moglo užalostiti, in da jim izpolnjujejo najmanjše želje. In keder se uterdi ta strašna navada, potem skoro ne nič več mogoče bolnikom odreči kake prošnje. Če se jim pa kaj odreče, tedaj se še bolj oživi njih želja, zlasti pri ženskah, in se neznansko vznemirjajo: žalujejo, izgube veselje do jedi, želodec jim noče več mleti, spati ne morejo, huda merzlica se jih lati. . . . Kaj je potem storiti? Treba je odnehati, zopet odnehati, vselej odnehati, naj uže pride kar koli.

Resda, Ivanka ne bila takšna; pa zdravnik Bitirá je bil o tem gotovo menj prepričan kaker mi, zakaj pristavil je:

„Res, spustiti se na takšen pot v takšnih okoliščinah, bi bila *prava neumnost... Ker pa bolnica tako želi iti v Lurd*, bi bilo morda vender le še menj nevarno dovoliti, da stori to neumnost, kaker ubraniti, da je ne stori.“

VIII.

Če je tudi Ivanka razlagala le te zdravnikove besede v tem smislu, kaker da ji doktor priterjuje, je vender potrebovala ona sama, kaker tudi

njena mati, veliko serčnosti, da se je pri vsem tem odločila za tako daljni pot. Tresli ste se in bali, ko ste se peljali na železnico.

Duhoviti ljudje so spremenili železnični vagón v bolniško izbo, kjer bolnik lahko leži na mehkem divanu. In njihovi duhovitosti se je morala zahvaliti gospodična Fontnéska, da se je mogla peljati v Lurd, ki je oddaljen od Kána dvesto-petdeset milj. Prišla je v slavno Marijino mesto 21. velikega travna 1873., tisti dan pred praznikom Jezusovega Vnebohoda.

Gospod Fontnéski je tudi tačas zapustil Kan in se je obernal proti Oténu. On je bil eden izmej prirediteljev škofijskega romarskega vlaka, ki je imel odriniti 5. rožnega cveta proti Parélemonjálu. Ta težavni posel je prevzel, ker je mislil, da bi morda kaj pripomogel s tem dobrim delom k zdravju, ki bi ga utegnila dobiti njegova hči v lurški Jami.

Ivanka je verojela v čudeže: to je pokazala s tem, da je storila dolgi in težavni pot, in to po tolikih zaderžkih. Vender pa moramo pristaviti, ako hočemo povedati odkritoserčno svojo osebno misel, da ne imela tiste vere, ketera prestavlja hribe.

Ivankina vera, kaker tudi vera njene matere, je bila nekoliko podobna onemu neodločnemu upanju, ki je stanovitno v svojih poskušnjah in vender malo terdno samo na sebi. Takšno upanje ohranijo neketeri bolniki, ki se poprimejo, kaker

v naravnih tako tudi v nadnaravnih potrebah, vsega tistega, kar se jim količkaj vidi, da bi jim moglo pomagati. Ivanka je verovala in ne verovala; hotela je in ne hotela. Pozneje je pravila: „Nesem upala, da bi ozdravela, in pristaviti moram celo, da mi je nekaj branilo zdravja prositi iz vsega serca.“ Omahovala je. Domišljala si je, kaker sploh neodločni ljudje, da stori najboljše, ako se poprime srednjega pota in samo na pol poprosi polovičnega ozdravljenja: „Mati Božja, dovoli mi, da bom hodila vsaj takrat, keder bom pri tebi!“ In mlada gospodična, ki se ne zavedala svojega nezaupanja in svojega skrivnega pomanjkanja v veri, ne razumela, da je ta boječnost v molitvi červ v zrelem sadju in dvojba v veri; ne razumela, da ta bojzljivost nasprotuje veri, kakeršno je zahteval Jezus, ko je govoril svoje dni: „Imejte zaupanje; nikar se ne bojte!“¹⁾

IX.

Ko pridete v Lurd gospa Fontnéska in njena hči, se spomnite, kako imenitna oseba je bil župnik Peramál ves čas, kar se je prikazovala Mati Božja, in v glavo jima šine dobra misel, da si njega izberete za spovednika in vodnika. Ta gospod je imel, kar se tiče vere, po obilnem vse ono, kar je utegnilo primanjkovati komu drugemu; lahko je pomagal v vseh potrebah, ne da bi pri

¹⁾ Matevž 14, 27.

tem sam obubožal. Hotê oserčiti naši dve roma-rici, si vzame na posodo besede Jezusove:

„Če moreš verovati; vse je mogoče tistemu kateri veruje. . . .“¹⁾ „Ako verujete, boste prejeli vse, karkoli boste prosili v molitvi.“²⁾

Odgovorili ste, kaker Izraeljec, o katerem pripoveduje Sveto pismo:³⁾

„Verujeve! . . . verujeve! . . .“

Pa ker se neste zavedali svojega skrivnega pomanjkanja v veri, zato tudi neste ponižno pristavili in poprosili župnika Peramála: „Gospod, pomagajte najuni nejeveri!“

Pa vender jima je pomagal Marijin služabnik. . . In glej, ko ste opravljali devetdnevnicó na čast lurški Materi Božji, so se Ivanki polagoma vračale moči. En dan je poskusila narediti pet ali šest stopinj. Drugi dan jih je storila štirideset ali petdeset. Trétji dan je hodila dosti lahko. Naposled, po devetdnevnicí, 3. rožnega cveta, na dan obletnice svojega in Bernardkinega prvega obhajila, je šla z drugimi ljudmi vred v cerkev in v Jamo; spremljala je arjéško in pontáško procesijo, in nato se je vernila v mesto. . . . Njeno čudovanje je rastlo pri vsaki stopinji, ki jo je storila, in pri vsakem potu, ki ga je prehodila.

¹⁾ Marka 9, 22.

²⁾ Matevž 21, 22.

³⁾ Izraeljec je rekel: „Verujem Gospod! pomagaj moji neveri.“ (Marka 9, 23.)

Močno je stermela, da se po toliki hoji ne kar nič utrudila. Potem jo je zavila z materjo proti stanovanju lurškega gospoda župnika.

X.

Preden bomo nadaljevali našo zgodbo, si hočemo v spomin poklicati neki prizor Novega zakona in sprejeti v svoj spis eno stran Svetega pisma,¹⁾ kar bo bravcem v lepo podučenje:

„In zdajci je velel Jezus svojim učencem sto-
„piti v čolnič, da se prepeljejo pred njim na ono
„stran morja, dokler ne spusti množice.

„In keder je bil spustil množico, je šel sam
„na goro molit. In ko se je zvečerilo, je bil sam
„tamkaj.

„Valovi so semtertja premetavali čolnič na
„sredi morja; pihal je namreč veter nasproti.

„O četerti nočni straži²⁾ je pa prišel k njim
„Jezus, gredoč po morju.

„In ko so ga učenci videli hoditi, so se pre-
„strašili, rekoč: Prikazen je! in so od strahu
zavpili.“

¹⁾ Matevž 14, 22—33.

²⁾ Vsaka noč se je s prvega delila pri Judih v tri straže po štiri ure, ob času rimskega vladanja nad Palestino se je pa delila v štiri straže po tri ure, ker so se stražarji eno noč menjali štirikrat. Četerta nočna straža je bila potemtakem od 3 do 6 zjutraj.

„Jezus jih je pa precej ogovoril rekoč: Imejte „zaupanje! jaz sem; nikar se ne bojte.

„Peter pa mu je odgovoril in rekel: Gospod! „ako si ti, reci mi priti k tebi po verhu vode.

„On pa je rekel: Pridi. In Peter je stopil iz „čolniča, in je šel po verhu vode, da bi prišel k „Jezusu.

„Ko je pa videl silni veter, tedaj se je zbal, „in ko se je začel topiti, je zavpil, rekoč: Gospod, „reši me!

„In zdajci je stegnil Jezus svojo roko, ga „prijel in mu rekel: Maloverni! zakaj si dvojil?

„In ko sta stopila v čoln, je ponehal veter.

„Tisti pa, kateri so bili v čolnu, so ga mo- „lili, rekoč: Res, Sin Božji si!“

XI.

Župnik Peramál se je jako razveselil, ko je videl, da je shodila mlada gospodična. Dasi je bil vaje takšnih prizorov, so mu vendar le v očeh zaigrale solze veselja vselej, keder je naklonila lurška Mati Božja novo milost kakemu bolniku in siromaku.

„Čast Bogu in slava Mariji!“ vikne gospod. „Ljubi moj otrok, sedaj ste rešeni bolečin in slabosti, ki ste jih imeli sedem let!“

„Pa, gospod župnik, nikaker še nemam dokaza v sebi, da bi bila ozdravljena.“

Župnik Peramál jo pogleda in se začudi.

„Kaj? Ko ste prišli pretekli teden v Lurd, ste ležali na postelji, kaker da bi bili mertvi, in neste mogli ni stati, niti sedeti; prenašali so vas na rokah: — in zdaj, ko ste šli v Jamo in se iz nje vernili; ko ste spremili procesijo od začetka do konca; ko ste naposled prihiteli v moje stanovanje; ko ste, ob kratkem rečeno, prehodili ceste kaker kak vaški pismonosec, in ko ste šli vkrebri po stezah kaker serna: zdaj se pa še vprašate, če ste ozdravljeni?“

„Pa . . .“

„Kaj . . .’ pa‘? Ali ste trudni?“

„Ne, gospod župnik, nič bolj, kaker kak zdrav človek.“

„Ali ste težko hodili?“

„Ne.“

„Ali vas kje boli?“

„Nikjer.“

„No! če vas nikjer nič ne boli, če lahko hodite; če po toliki hoji neste nič trudni, kako vam more priti v glavo misel, da neste ozdravljeni? . . .“

„Pa nesem, kaker bi imela biti . . . nekaj mi manjka.“

„Rad verojamem! manjka vam bolezní . . . Že zdavnaj ste se ji privadili, in zdaj se vam zdi čudno, da je nemate nič več.“

„To pa zato, ker nesem skusila tistega, kar mora gotovo začutiti človek, keder pomore Marija

in stori čudež; nesem začutila ni naglega stresljaja, ni notranje ginjenosti, ni duševnega razsvetljenja. Vsega tega ne bilo pri meni. Hodim kaker drugi ljudje, to je res. Ne čutim nobene slabosti, in nesem nič trudna, to je tudi res: — toda nesem zapazila v nobenem trenutku, da bi se bilo v meni vse povernilo na svoje mesto, zato se ne morem prepričati, da bi bila ozdravljena.“

„No! no! to, kar ne na svojem mestu, to je vaša glava; bolna je le vaša vera, ki omahuje. Dete moje, vi dvojite, ko vender jasno vidite čudež, kaker je dvojil Simon Peter ravno tisti trenotek, ko je stopal, na povelje Gospodovo, po vodi, kaker se stopa po suhi zemlji. Uprite se hitro tej skušnjavi, ki nadleguje dostikrat one, ki so čudežno ozdraveli, in ne zapletajte se v zaderge hudobnega duha . . .“

Ta dan je bil binkoštni torek, in videlo se je, kaker da je govoril sveti Duh iz ust služabnika Matere Božje. Duhovnik pristavi:

„Odidite jutri zjutraj v Parélemonjál, kamer se pripeljejo v četrtek vaš oče in božjepotniki vaše škofije. In ondi pokleknite z vso svojo rod-bino, sè svojimi oténskimi prijateli, sè svojimi rojaki, in zahvalite Jezusa Kristusa za nadnaravno ozdravljenje, ki ga vam je naklonila njegova sveta Mati . . .“

Lurški župnik je znal govoriti tako krepko in prepričevavno, da so njegove besede razganjale omahovanje in duševno zbežanost, kaker razganja

veter meglo in oblake; tudi dvojbo gospe Fontnéske in njene hčere so razperšile. Obe dve ste bili naposled prepričani, da se je ozdravljenje res izveršilo.

XII.

Ko ste prišli mati in hči iz župne hiše, ste se razgovarjali o župniku Peramálu.

„Ta duhovnik je res pravi apostelj!“ rečete ena drugi. „Ali ne gorelo najuno serce, ko je nama govoril?“

Kerščansko ustno izročilo pripoveduje, da ne imel sveti Peter, Jonov sin, drugega zaroda, kaker edino hčerko, sveto Petronilo: neki učenjaki terdijo celo, da je le-ta bila samo njegov duhovni otrok. Toda silo veliko je njegovega zaroda v postranski versti, in to so vsi oni, ki so omahljivi v veri. Gospa Fontnéska in njena hči ste izhajali iz tega starega rodu; pa bili ste tudi po naših mislih nekoliko v sorodu z aposteljnóm Tomažem, ki je bil tako nejeveren, kaker one dve.

Ko se verneti naši dve romarici v gostivno, da bi se pripravili za odhod, začnete premišljevati — dvojiti in omahovati.

Dasi je videla gospa Fontnéska na lastne oči svojo ljubo Ivanko, kako je semtertja hodila in opravljala svoje reči, je bila venderle še vedno nekam nemirna v svoji preveliki materinski skerbi. Ne se mogla iznebiti strahu. Svoje dni se je tresla

tako pogostoma, ko je videla, da je hudo bolna njega preljubljena hčerka; zdaj se pa trese, ko vidi, da je ravnokar ozdravela tako čudežno. Zdelo se ji je, da to ozdravljenje nema pravega postanka ali izvira, ker se je zveršilo tako naglo, in da to nenavadno zdravje nema tiste stanovitosti, kakeršno daje naravno ozdravljenje, ki se zverši polagoma. — Pa tudi Ivanko je nekaj skerbelo. Sicer je res ozdravela, pa bi bila vender le rada nekoliko krepkejša. Njene noge so se odvadile hoditi v toliko letih in so spoznale, da je precej terdo cestno kamenje. Keder se je pogledala v ogledalo, tedaj se je ustrašila, da je še vedno tako bleda. Kaj naj še povemo? . . . Čeprav ste se mati in hči zahvaljevali Bogu za čudežno milost, ki ste jo prejeli, se vender neste zahvaljevali tako, kaker bi se bili morali po navetu in odločnem prigovarjanju lurškega župnika.

„Kolikšno dobroto je storila nama lurška Mati Božja, in gdo bi bil mogel pričakovati kaj takega? . . . Kako velika more biti najuna hvaležnost! Vender pa hoče sveta Devica, da je človek previden: ali previdnost ne čednost modrih ljudi? Ogibajve se nasprotnega greha, in ne bodive nepremišljeno prederzni. Lurška Mati Božja hoče gotovo, da pomoreve milosti . . . Ali ne bi bil najboljši pomoček, s katerim bi podperli čudežno ozdravljenje, da rabimo tudi naravna zdravila, ki jih je iznašla človeška učenost? Ali ne bi bilo boljše, da bi šli v Eslebénz, kaker da bi se trudili

v Parélemonjál z neko pregrešno prederznostjo? Toplice bi le podperle nadnaravno dobroto in močno uterdile čudežno ozdravljenje.“

Tako ste se odločili gospa Fontnéska in njena hči za toplice, in ta prelepi sklep ste hoteli tudi precej izvesti. Pozaklenili ste kovčege in popotne torbe, da bi se drugo jutro odpeljali s prvim vlakom v Es . . .

Ko je pa hotela Ivanka drugo jutro vstati uže za svitanja, ne mogla nog ni premekniti. Prejšnja bolezen se je zviškoma povernila.

Lehko si mislimo, kako je zavpila od bolečin in strahu, ko se zbudi v tem strašnem stanju. Prejela je milost ozdravljenja, in zdaj jo je izgubila! Imela je nekako v lasti čudež, za trenotek je dobila popolno zdravje, in zdaj vidi, da je vse to izginilo in prešlo in minilo, kaker kakšne lepe sanje! — Sisif je dobil to kazen, kaker pripoveduje pravljica, da je moral valiti težak kamen na verh hriba; in keder ga je gori pripravil, se mu je vselej odvalil dolu v prepad. V takih nesrečnih trenutkih je kar obupaval. Tako ste zdaj obupavali tudi Ivanka in njena mati.

Kaker ste bili bistrourni, vender ne nobena ugenila, zakaj se je bolezen povernila tako nagloma. Gotovo je bilo na njihovih očeh naličje, ali pravzaprav njihune oči so iskale resnice ondi, kjer je ni bilo. Tudi tisti, ki imajo najbistrejši vid, spoznajo samo to, kar je pred njimi, in so kaker slepi za vse, kar je za njihovim herbtom.

„Zdaj sem pa zopet bolna, kaker popreje, in daleč od kakega zdravnika!“ vpije uboga Ivanka. „Oh! kako sem imela prav! Ne, ne! nesem bila ozdravljena! . . . Idive v Es! idive v Es!“

V Lurdu ne mogla nič več sterpeti. Bučanje zvonov, procesije, ki so šle pod njenim oknom, prepevanje svetih pesni: vse to ji je žalost le množilo.

Župnik Peramál sreča voz, ki se je na njem peljala Ivanka proti železnični postaji.

„Lurška Mati Božja naj vaju spremlja! Ali odhajati v Paré? . . .“

„Ne, gospod župnik“, odgovori mati, „peljeve se v Eslebénz. Ivanka je zopet zbolela . . .“

In mu pove vse, kar se je zgodilo tisto jutro . . .

Služabnik lurške Matere Božje jo je poslušal jako zamišljeno, in same ob sebi mu pridejo na jezik besede, ketere je govoril Jezus svetemu Petru, keder se je topil:

„*Maloverni, sakaj si dvojil?*“ „Maloverni ženi, zakaj ste dvojili?“

Toda župnik Peramál ne imel daru, da bi bil delal čudeže, čeprav so bile njegove čednosti velike: ne mogel rešiti Ivanke bolezni, kaker je rešil Jezus svoje dni glavarja aposteljnov, ko se je topil.

Dolgo je še gledal za nesrečno mlado deklico, ki se je peljala jako naglo na železnico, in je molil zanjo iz vse svoje duše:

„Lurška Mati Božja!“ zavpije, „ne kesaj se, da si jo ozdravila, in naj bo to zanjo samo skušnja!“

Pozneje enkrat je prišel v Lurd na Božjo pot gospod Dišén, prednjik malega semenišča v Oténu in duhovni vodnik Ivankin; in ta je razložil gospodu Peramálu, zakaj se je povernila bolezen. Rekel je tako:

„Hči in mati neste imeli vere. Bolezen se bo hujšala, ker ste eško vodo bolj čislali kaker lurško.“

XIII.

Ko ste videli gospa Fontnéska in njena hči, da jima je izpodletelo v Lurdu, ste se spet napotili križem sveta in ste spet iskali zdravja po raznih mestih in krajih, kaker so jima svetovali zdravniki.

Koliker dalje se je peljala Ivanka od Lurda, toliko bolj se je čutila bolno. Mejpotoma se ji vnamete sapnikovi veji,¹⁾ in morala je obstati v Monpelijéru. Pokličejo enega izmej najbolj zvedenih profesorjev tamkajšnje imenitne fakultete, gospoda doktorja Kurtíja. Zdravil je sapnikovi

¹⁾ Sapnik se deli spodaj v desno in levo vejo, ki se izgubljata v pluča. Desna veja se imenuje po latinsko „*bronchus dexter*“, leva pa „*bronchus sinister*“. Če se te dve veji vnamete, se ta bolezen imenuje po slovensko „vnetje sapnikovih vej“, po latinsko pa „*bronchitis*“.

veji in ji tudi počasi ozdravil; ne pa skrival mladi bolnici svojega strahu zavoljo njenega splošnega oslavljenja.

„Vsekaker si morate okrepiti oslabele mišce, povzbuditi prebavila, pospešiti kroženje kervi in oživiti delovanje sluznic. Najpreje idite v Eslebénz.“

„Ravno sve se peljali tjakaj, gospod doktor, da bi še enkrat poskusili kopel, ko je naju primoralo vnetje sapnikovih vej, da sve se ustavili v vašem mestu.“

„Bodite šest tjednov v Eslebénzu, potem se popeljite v Brid.¹⁾ Ondi boste nosili posteljo pod milo nebo enoindvajset dni, dihali boste na vsa pluća oživljajoči alpski zrak, ki je poln okrepčujočih prijetnih dišav. Iz Brida se boste morali peljati v ovérnjško gorovje, da se boste kopali v burbúlskih²⁾ toplicah, ki bodo doveršili uspeh eških toplic sè svojimi jako delavnimi vreli. Iz Burbúla se boste vernili v Monpelijér, in tu vas bom zdravil ranocelsko šestdeset dni, kar boste takrat uže lahko prenesli, Ker vas bo pa zdelalo moje zdravljenje, zato pojdete potem prezimovat v Vzhodne Pirenéje, v Amelílebénz. Ondi se boste okrepčali.“

¹⁾ Brid je vas blizu mesta Mutjéza, v tarantéški pokrajini, ki je del savójskega departmánta. Ima 177 prebivavcev. *Opomnja prelagateljeva.*

²⁾ Burbúl je terg v piidedómskem departmántu. Ima enajst sto prebivavcev. *Opomnja prelagateljeva.*

XIV.

V imenovanih mestih je Ivanka izpolnjevala tri mesce jako natanko ukaze tega učenjaka, in to pod vodstvom najboljših tamkajšnjih zdravnikov; pa povsod brez uspeha. Kar nič se ji ne obernilo na boljše, ni v Eslebénzu, ni v Bridu,¹⁾ ni v Burbúlu . . . Najžalostniše slutnje so vstajale v njeni duši. Ko je svoje dni ozdravela v Lurdu, je dvojila o svojem čudežnem ozdravljenju, in zdaj je polagoma izgubljala tudi prazno upanje, ki ga je imela v zdravniško učenost. Videla je, da ji je čedalje hujše in da bo morala skoro umreti.

Okoli srede kimavca je ležala v Burbúlu na divanu, da se ne mogla geniti. Opazovala je senco raznih reči, ki je rastla toliko bolj, koliker nižje se je nagibalo sonce, ki je naposled zašlo.

Bolni ljudje so nagnjeni k temu, da se pogostoma primerjajo raznim stvarem in podobam, ketere jim pokaže priroda. Tako tudi Ivanka. Poletje se je umeknilo jeseni; in skozi svoje okno je zapazila tampatam mej zelenimi vejami nekaj orumenelih peresc, ki jih je prezgodaj umorila slana in ki so padala na zemljo, sukaje se. V

¹⁾ V Bridu je bila gospodična Fontnéska tako srečna, da se je sešla s Tirinázom, škofom tarantéškim, ki je bil do nje jako dober in blagohoten. Ta gospod, ki je zdaj škof v Nansíju, je bil tako priča dolge bolezni, o kateri govorimo v tej zgodbi.

velikanski granitni skali, ki visi z grozovito svojo težo nad ubogim tergom, je videla podobo svoje bolezni, ki je tlačila njeno mlado življenje, in ki se je ustavljala in se bo gotovo zmirom ustavljala vsem zdravilom. Reka Dordónja, ki je tekla pod njenimi nogami, v znožju griča, ji je klicala v spomin žalostno podobo, kako hitro ji teko valovi življenja.

„Mati, ljuba moja mati“, reče, „vernive se v Otén! . . .“

„Ali ne pojdeve v Monpelijér? v Amelílebénz? . . . Kaj misliš, ljuba moja?“

„Vernive se v Otén! Do gerla sem uže sita vednih poskusov, ki jih nad menoj delajo zdravniki, da bi me ozdravili . . . Naposled se mi je uperilo in se mi še vedno upira takšno življenje, kakeršno imave. Ali še ne zadosti, da sem ločena od zdravja, in ali moram biti ločena tudi od naše dežele, naše rodovine, naše hiše? Toži se mi po domu. Toplice in kopanje, popotovanje in prebivanje v tujih mestih, zdravniki in zdravila so zame samo neznosno terpljenje, in rada bi uže imela nekoliko miru. Hočem na novo živeti v naši hiši, zopet videti svojega očeta in svoja brata, spati v svoji izbi . . . To hočem zavaljo sebe, to hočem tudi zavaljo vas, uboga mati, ki se morate sami truditi z menoj, ker nemave pri sebi navadnih svojih služabnikov, zavaljo vas, ki si ne daste počitka ni po noči ni po dnevi, da mi strežete, in ki sami sebe morite, da bi ozdravili mene.“

„Ali, ljubi moj otrok, to zimo ti je treba milega podnebja. Gospod doktor Kurtí . . .“

„Gospod doktor Kurtí je govoril, kar je hotel, in bo govoril, kar bo hotel. Verniti se hočem v Otén. Opažili mi bodo okna z dvema pažema,¹⁾ zalepili bodo špranje, ki jih imajo vrata; dobro bodo kurili v peči; po dnevi mi bodo devali cvetlice v izbo. Obkrožili me bodo z umetno pomladjo. In potem . . .“

„Kaj potem?“

„Nič potem!“ odgovori Ivanka in si obriše solzo.

Misel, ki je ne hotela izreči, da ne bi užalila matere, je bila ta, da bi rajša umerla pod očetovo streho, če uže mora umreti, kjer bi molili zanjo vsi njeni domači in vzeli od nje slovo, kaker da bi sklenila v nepoznanem kraju, v pusti izbi kake gostivne, kjer bi ji merzlo stregli samo za denar.

Mati ji privoli, in tedaj odidete iz Burbúla domov.

XV.

V Oténu so smeli le redki prijateli obiskovati rodbino Fontnéskih in strahoma opazovati, kako grozno je zdelala bolezen Ivanko, ki je bila nekedaj tako čversta. Uboga gospodična si ne bila nič več podobna. Jako jako je opešala: roke

¹⁾ Paž, o katerem govori Ivanka, ne spleten iz slame v podobi kite, ampak sešit iz platna v podobi črevesa in natlačen z volno ali žimo. *Opomnja prelagateljeva.*

so ji oslabele tako, da sama niti jesti ne mogla in da jo je morala mati pitati tri ali štiri tjedne kaker kakega otroka. Utrudilo jo je, keder je poslušala nepretergano govorjenje. Oči njene neso mogle brati in glava ne misliti.

Iz propada te bolezni se je obračala proti Bogu in je klicala na pomaganje Mater Božjo, ki je upanje obupanih. V globočini njene duše je začela poganjati želja, da bi se povernila v deželo čudežev. Lurd ji je hodil vedno na misel. Hotela je govoriti sè svojim škofom, ki je prebival v tistem mestu kaker ona. Takrat je bil oténski škof gospod Lezeléški od Keruarája. Povedala mu je, kako je ozdravela za malo časa, pa spet zbolela.

Škof ji reče:

„V svoji škofiji imam nekega duhovnika, ki je čudežno ozdravel v Lurdu, in to je gospod Mizíski. No, priporočil vas bom Materi Božji, da vam nakloni enako milost. *V njenem imenu* vam velevam, da jo prosite zdravja.“

Potem vzame podobico Jezusovega Serca, ki jo je imel v brevirju, zapiše nanjo na zadnji strani nekaj besed in da Ivanki ta majhini spomin. Besede, ki jih je napisal škof, so bile vzete od Jezusa Kristusa, in glasé tako: „Prosrite in boste prejeli.“

Ivanka je tedaj začela zdravja prositi.

Takrat je živel duhovnik velikih zaslug in blagega serca, ki je molil za njo in ki jo je

oserčeval, naj bi verovala. To je bil gospod Dišén, supérijor malega semenišča v Oténu. Mej vsemi ovčami, kar jih je vodil proti nebeški domovini, je bila uboga Ivanka, potlačena od bolečin, njegova duhovna hči, katero je posebno ljubil in za katero je očetovsko skerbel. Večkrat je obiskal mlado bolnico. Beseda njegova je odganjala dvojbo ali klavernost iz Ivankine duše, in je tudi tolažila njene ljube stariše. Keder je le-te poslednje preveč potlačila žalost, so šli nemudoma k njemu, keterega so imenovali „dobrega supérijorja“, in redko kedaj so se vernili, da ne bi bili dobili pri njem kakega miru v svoji zbežanosti, kake tolažbe v svojem terpljenju, kakega olajšanja v svoji bridkosti.

Neko jutro (bilo je mesca listopada) se je šibila gospa Fontnéska bolj kaker druge krati pod težo svojega križa, in je šla iskat moči na studenec, kjer jo je navadno zajemala.

Ko se je vračala od gospoda Dišéna, je srečala, na vratih malega semenišča duhovnika visoke postave, keterega ne poznala.

„Kedo je ta gospod?“ povpraša vratarjevo ženo.

„To je gospod Mizíski.“

„Gospod Mizíski? tisti mertvoudnik, ki je shodil v Lurdu?“

„Tisti.“

Uboga mati steče naglo k temu duhovniku, ki je prejel iz nebes takšno milost.

„Častiti gospod“, reče gospa, „bodite tako dobri, storite delo usmiljenja in pridite v našo hišo, da mi blagoslovite hčer, ki je nekako tako bolna, kaker ste bili vi.“

„Iz serca rad.“

Malo trenutkov pozneje je stal gospod Mizíski pri postelji nesrečne bolnice.

„Jojmene! jojmene! kaj naj storim?“ je šep-tala Ivanka.

„Verujte in molite! Vdajte se za sedaj in upajte za prihodnost!“

„Tako me je uže oserčeval tudi prečastiti gospod Lezeléški, in mi je obljubil sam od sebe, da bo molil za moje ozdravljenje . . . Kako velik čudež bi to bil! Vi boste tudi zame molili, kaj ne?“ —

„Kajpada bom. Kmalu pojdem v Lurd zahvaljevat svojo Dobrotnico. Praznik Brezmadežnega Spočetja bom maševal pri onem oltarju, pred katerim sem ozdravel; in pri maši bom prosil presveto Devico, da bi za vas storila tisto, kar je storila zame.“

XVI.

Pervi teden mesca grudna leta 1873 je šel res gospod Mizíski na Božjo pot v Lurd, da bi se zahvalil za svoje ozdravljenje. Uže drugje smo popisali njegovo romanje.¹⁾

¹⁾ Glej prvo zgodbo „Čudeš na Veliki Šmaren“ stran 1.

Glas o njegovem čudežnem ozdravljenju se je raznesel daleč na okrog, in naravni nasledek je bil ta, da so se mu priporočali v molitev od vseh strani, iz domače škofije, pa tudi od drugod.

Ko je gospod Mizíski maševal 8. grudna v lurški božjepotni cerkvi, je zbiral jako skerbno vsa takšna priporočila pri oni molitvi, ki se imenuje „*Spomin za žive*“, v tistem trenutku, ko duhovnik govori z Bogom kaker odposlanec zemeljskih prebivavcev in mu izroča njih želje in njih prošnje. Jako natančno je izpraševal svoj spomin in si je močno prizadeval, da ne bi pozabil nobenega izmej onih, ki so ga prosili, naj bi podpiral njih prošnje in želje pri lurški Materi Božji . . . Mej temi mnogimi spomini je bil eden, ki mu je stopal pred oči najmočnejše, ne zavoljo nagnjenja njegovega serca ali njegove volje, ampak po nekaki Božji sili, ki se ji ne mogel ubraniti, in ki ga je premagala proti njegovi volji. Ta spomin, ta misel, ta molitev je bila pa tista, ki se je tikala ozdravljenja gospodične Fontnéske.

Še tisti dan je sporočil v Otén to prikazen, ki je pomenila nekaj dobrega. Tedaj se je odločila Ivanka za terdno, da se poverne v lurško Jamo in da se skoplje v kopeli.

XVII.

V njeni dolgi bolezni so jo mogli prepeljati le na redke čase v cerkev, Matere Božje ali v kapelico malega semenišča. Če se je tudi voz

pomikal počasi, da se ne bi stresala, in če se ji tudi ne bilo treba daleč voziti, vendar ne smela nič več v cerkev, in to zavoljo neznosnih bolečin, ki jih je terpela pri vožnji, in posebno zavoljo hudih nasledkov, katerih so se bali zdravniki. Zatorej je dobil gospod Fontnéski dovoljenje iz Rima, da je priredil oltar v svoji hiši. In keder je maševal duhovnik na le tem oltarju, so bila od-perta vrata sosedne izbe, kjer je ležala bolnica. Tako je bila Ivanka pri sveti maši, leže v postelji.

Mejtem ko se je vidno hujšalo telesno stanje mlade bolnice, se je spremenilo do kraja njeno duševno stanje. Če je bolj slabelo njeno telo, ki je bilo uže tako zaničasto in zdelano, bolj je upala zdravja njena duša, ki je bila pa videti, kaker da bo zdaj zdaj zapustila ta svet.

Ali je izviralo le to njeno upanje iz one terdne vere, kateri je obljubil Bog, da bo delala čudeže, ali iz one goreče in razberzdane prena-petosti, ki jo v možganih bolnikov tako pogostoma provzroči merzlica in prisiljeni delopust? To je bilo žalostno vprašanje, ki ga je vsaki stavil svojim prijatelom.

Bilo se je toliko bolj bati, ker je bolnica časih izgubila kar zviškoma upanje, ki se je vi-delo tako terdno, in je začela omahovati. Kateri-krat je imela nemirne slutnje, in se je bala, da ne bo mogla storiti težavnega pota, ali da umerje ondi, kjer jih je toliko drugih našlo zdravje in življenje.

Ivanka je sklenila, da bo v Lurdu 15. velikega serpana, na Veliki Šmaren. Čeprav je naznansko želela romati v Marijino mesto, se je vender le jako bala tako daljnega pota. Ker bi se bila rada dobro pripravila za to romanje, zato je hotela, da bi se tridnevnice opravljale mesca velikega travna, rožnega cveta in malega serpana, — vsaki mesec po ena s tremi mašami.

14. velikega travna, na predvečer prve tridnevnice, je tako močno oslabela, da je skoro omedlela. Poslala je po gospoda Dišéna, ki je pa ne hotel spovedati, ker se je bal, da se ne bi utrudila do škode. Močno je bolnico zbolelo, ker ji je duhovnik zavernil prošnjo. Jako žalostna zaspi, proseč Mater Božjo, ki je mati žalostnih, da bi jo podperla in potolažila v njenem terpljenju.

In glej, ko je spala, se ji prikaže v sanjah Bernardka, sestra Marija Bernarda, ki je takrat še živela v samostanu sve ega Žildárja. Oblečena je bila kaker usmiljene sestre v Nevérzu, in na glavi je imela tudi takšen klobuk, kakeršnega imajo usmiljenke: z belimi in plapolajočimi prednjimi krajevci.¹⁾ Lepa je bila in se je smehljala.

„Ne žalujte in ne bojte se nič“, reče Ivanki. „V Lurdu boste ozdraveli. Le Mater Božjo prosite, *pa saupljivo*.“

¹⁾ Ne samo francoske, ampak tudi nemške in slovenske usmiljenke pravijo svojemu klobuku „kornét“. Ta izraz so rabili nekedaj na Francoskem za mnogoverstna

Potem se nagne Ivanka proti lurški zamaknjenki in jo objame priserčno: in nato se zbudi nagloma, ker jo je Bernardkin klobuk nekoliko motil v tem objemanju. Pred seboj ne videla drugega, kaker pregrinjala ob svoji postelji, ki jih je razsvetljevala migljajoča svetloba nočne svetiljke; pa je bila vendar le neznansko vesela in kaker do dobrega prepričana, da bo uslišana.

Sorodniki in prijатели, duhovniki in svetovnjaki, ki jim je pravila svoje sanje, neso sicer glasno govorili vpričo nje, pač pa so si šeptali otožno: „Oh! prejoj! sanje mladega dekleta v pomladni noči so pač slaba podlaga za tolikšno upanje!“

Ivanka sama je želela krepko podpreti tisto, kar je imenovala „svoje prepričanje“. Dala je pisati na vse strani sorodnikom, prijateljskim osebam, redovnicam, Bernardki, da se jim priporoči v molitev. Dajala je vbogajme; prosila je podpore pri onih, ki so tako slabi na zemlji, pa tako močni v nebesih; jemala je na posodo bogastvo pri siromakih; beračila je pomoči pri beračih.

Oberne se tudi v Rim do svetega Očeta. Papež Pij Deveti ji pošlje svoj blagoslov s temi besedami: „Mati Božja naj Vas blagoslovi in vzdravi!“

moška in ženska pokrivala, tudi za kapuco menihov. In ker so neketera takšna pokrivala bila videti na glavi kaker kakšen rog, zato so se imenovala „kornét“, to je, mali rog. Dan denes se pravi „kornét“ samo klobuku usmiljenih sester.

Opomnja prelagateljeva.

Ivankina pobožna in preljubljena stara mati, podgrofinja¹⁾, vdova Froasár-Broasjáska, je tudi zanjo prosila in molila jako pridno. Kaker Mojzes na gori, tako je vzdigovala proti nebu svoje roke, polne dobrih del; in je prosila za ozdravljenje svoje vnuke ponižno, pa goreče, opiraje se na svoje usmiljeno in sveto osemdesetletno življenje . . .

XVIII.

Mnogo je bilo takih, ki so dvojili in bili nemirni; gospod Mizíski je pa upal terdno. Vse ga je priganjalo, da je veroval in da je glasno zaterjeval tisto, kar je tudi on imenoval „svoje prepričanje“. In pri tej priliki so opomnili neke-teri dvojivci, mej njimi celo takšni, ki so bili verni kristjani, da je prava mera najredkejša reč na tem svetu, kar je sicer tudi res; in ti ljudje so govorili, da se tudi digoánski duhovnik ne znal obderžati v pravi meri in da preveč veruje in preveč upa, vse to pa zavoljo čudeža, ki mu je povernil zdravje.

Tjedni in meseci minejo, in gospod Mizíski je maševal, 3. velikega serpana, na zasebnem oltarju v hiši gospoda Fontnéskega. Ivanka je bila pri maši, leže v postelji.

¹⁾ Francosko se imenuje podgrof „vikont“, podgrofinja pa „vikontésa“. Podgrof je plemič, menj kaker grof, pa več kaker baron. *Opomnja prelagateljeva.*

Ker je bilo okrog godu¹⁾ Verig svetega Petra, navdahne ta okoliščina mašniku nekoliko besed, ki jih pove svojim ljubim poslušavcem, in skonča svoj govor tako:

„Poglejte, kristjani, pogledjte! Keder zapove Gospod, tedaj se nič ne ustavi! Ječa se odpre in verige odpadejo, kaker bi trenil... So tudi še druge verige, kaker tiste, s katerimi so zvezali preganjavci blagoslavlajoče roke glavarja aposteljnov. So verigé, dosle nezlomne verige, ki so priklenile neko stvar Božjo na bolniško posteljo; so verige, ketere nosi sicer le eno dekle, vender pa stiskajo neko celo rodovino... Toda jaz upam terdno, da se zasliši zdaj zdaj nebeški glas, *in tudi te verige odpadejo!*“

Te besede sežejo Ivanki globoko v serce, kaker so ji segle one, ketere je govoril preteklega listopada prečastiti škof Lezeléski; in rada jih je ponavljala natihoma o bridkih dnevih in v dolgih nočeh, keder ne mogla spati.

Pobožni škof, ki smo ga ravnokar omenili, je zaspal v Gospodu, komaj mesec dni potem, ko je obetal Ivanki, da bo prosil Mater Božjo za njeno ozdravljenje. Mlada gospodična, ki je častila njegov spomin, ga je klicala pogostoma na pomoč v svojih molitvah kaker mogočnega pomočnika in nebeškega prijatela.

¹⁾ Ta god se praznuje 1. velikega serpana.

Ivanka in mati ste vedeli, da misli dospeti gospod Mizíski v Lurd nekoliko pred 15. velikim serpanom; zato ste ga prosili tisti dan, ko je govoril o „verigah, ki morajo odpasti“, da bi se mu smeli pridružiti in da bi se smeli ž njim peljati na Božjo pot.

Gospod Mizíski se jima ustavi precej.

„Nikaker ne“, reče. „Zavoljo čudeža, ki se je zgodil nad menoj, gleda name vsa škofija. Če bi spremljal bolnico, in če bi se povernila v Otén bolna, tedaj bi to še bolj razneslo glas o neuspehu. Nasprotno pa, še bi se povernila zdrava v mojem spremstvu, bi mislili ljudje, da sem jaz kaj pripomogel k njenemu ozdravljenju; in gotovo bi se dobivali takšni, ki bi me imeli kaker za kakega čudodelca, ki dela čudeže, in ki bi me hoteli razglasiti za svetnika, in po glavah bi jim rojile neumne misli... Ne! ne! za ves svet ne.“

Ta čisto jasna odpoved ji je močno užalila. Ivanka je mislila od početka, da jo bo spremljal na dolgem popotovanju ozdravljeni duhovnik kaker angelj Rafaelj. Vender pa ne mogla nič odgovoriti na razloge, ki jih je gospod povedal; in tudi ne nič odgovorila kaker samo s tihimi solzami — z dokazom serca, ki je dostikrat močnejši od dokaza duha.

Ta nema prošnja je zbegala gospoda Mizískega, in ob enem tudi užalostila, ko je videl, kakšno bridkost jima je naredil s tem, da jima je

zavernil prošnjo. Bil je bolj v zadregi kaker je hotel pokazati. Če so tudi bili resnični in krepki oni razlogi, ki jih je navel, ga je vender le nekaj priganjalo k usmiljenju. Kar je imel navado storiti v vsaki svoji zadregi, to stori tudi zdaj: zateče se k molitvi.

Kaker rodbina Fontnéska, je močno častil tudi on pobožni spomin rajnega gospoda Lezeleškega. Le tega škofa poprosi, da bi ga razsvetlil, kaj mu je storiti.

Kaj se je zgodilo? Ne vemo. Znano nam je samo to le: Ko je bral gospod Mizíski zadnjo mašo devetdnevnic za rajnega škofa, je začutil, da je nagloma izginilo njegovo omahovanje na neki notranji glas, ki se je oglasil v njem z neko neznansko močjo. Kaker kermarjeva roka hitro zaoberne ladjo, tako hitro se je tudi njegova volja odvernila od prejšnjega sklepa, ki se mu je videl od začetka najboljši in edino mogoč.

„Privolim v vse, kar hočete“, reče gospodični Fontnéski in njeni materi. „Pojdem z vama. Sami odločite, kateri dan in katero uro odidemo, — in naj bi bil Bog z nami!“

Odločeno je bilo, da odrinejo na pot naslednji ponedeljek.

XIX.

Pobožna oduševljenost naše Ivanke je rastla tako močno, da je že začelo skerbeti neketere izmeje tistih, ki so jo ljubili. Bolnica je čutila po-

trebo, napovedati čudež in natanko določiti, kateri dan bo ozdravela.

Bogoslovna premissljevanja so se družila njeni oduševljenosti in njenemu upanju:

„Vse moje življenje“, je govorila pogostoma, „je bil za me Veliki Šmaren najimenitniši praznik; in res sem ga najbolj praznovala. Od mojih otročjih let se je veselila moja duša, da je bila Mati Božja slavno vzeta v nebesa: in 15. vsakega meseca sem šla k svetemu obhajilu v spomin imenitnega 15. velikega serpana, ki ga ji je posvetil katoliški obred. Če je pokazalo brezmadežno spočetje, kedaj je prišla Marija na našo ubogo zemljo, je pokazalo njeno vnebovzetje, kedaj je prevzela v last nebeško kraljestvo. Cerkev je razglasila nauk o brezmadežnem spočetju za versko resnico. Želim iz vsega serca, da bi prišla kmalu tista ura, ko razglasi za versko resnico tudi slavno vnebovzetje Matere Božje.“

Tako je govorila Ivanka, in poslušavci so stermeli. Potem je dodala:

„Na Veliki Šmaren bom videla konec svojih groznih težav . . . Keder me ozdravi sveta Devica, tedaj oblečem oblačilo, ki bo imelo njeni barvi . . . Hitro! hitro! Pripravite mi prelepo opravo: belo obleko in višnjav pas!“

To preveliko upanje je bilo nevarno, če ne bi ozdravela. Vender se pa nobeden ne upal motiti tega terdnega prepričanja in pokazati, da

dvoji . . . Bili so sredi deroče reke, pa neso imeli sredstva, da bi se bili peljali proti vodi.

Gospa Fontnéska je tedaj ustregla Ivanki in poslala po šiviljo, da ji naredi praznično obleko. Pa ubogo dekletko še vstati ne mogla drugi dan, da bi bila primerila belo obleko.

Mlada gospa Aról Fontnéska, ki jo je bolnica jako ljubila in ki ji je bila v sorodu, je prišla ta dan, kaker večkrat, da bi malo povasovala pri nji.

„Ravno prav“, ji reče bolnica, „primeri to obleko namesto mene, ljuba prijateljica! Rasti si skoro takšne, kaker jaz: kar bo tebi prav, bo tudi meni. Tudi mi bo ljubo, da me bo spominjala na te obleka mojega čudežnega ozdravljenja.“

Mlada žena ji je ustregla rada. Mejtem ko so jo oblačili, je ogledovala Ivanka z bistrimi očmi novo obleko in presojevala olupšavo in kroj. Šivilja je vzela pravo mero v vseh poedinostih in spretno sukala škarje. Vse je bilo bolnici po volji.

V tem prizoru je bilo nekaj milega in nekaj strašnega. Da bi mogla Ivanka, uboga bolnica, vstati iz postelje in obleči to obleko, ki jo je primerjala prijateljica namesto nje, da bi mogla nositi belo obleko z dolgimi in plavajočimi gubami in višnjavi pas, ne bilo treba nič drugega, kaker da pristopi vsegamogočnost Božja in da stori čudež, kakeršne je delal Jezus Kristus.

„Zdaj pa stopi pred ogledalo“, reče Ivanka svoji bratranki. „Glej, takšna bom čez osem dni, keder me ozdravi lurška Mati Božja.“

Gospa Aról je bila preplašena. Lahki mušlin ji je težil rame kaker kakšna nesrečna obleka, in kaj rada je slekla to oblačilo, belo kaker mertvaški pert. „Oh prejuh!“ je mislila, „ta obleka, ki je namenjena za njeno ozdravljenje, bo morda deviška oprava za njen pogreb!“ Hitro je šla iz izbe, zakaj solze so ji silile v oči . . . Toliko da je vrata zaperla za seboj, je začela ihteti.

„Kaj ti je? kaj ti je?“ ji reče mož, ki jo je čakal v sosedni izbi.

„Kaj mi je, ljubi moj? Uboga Ivanka govori kaker da bi bila zmešana. Terdi, da bo ozdravela. Pripravlja si praznično obleko! . . . Oh! nikoli še nesem spoznala tako dobro, kako močno je bolna “¹⁾

XX.

Ponedeljek zjutraj, 10. dan velikega serpana, je šel „dobri supérijor“ Ivanko obhajati. Jako je potrebovala sveto Popotnico za tako nevaren pot' na keterega se je hotela spustiti, da bi si poiskala Božje zdravilo.

Vzdignili so bolnico iz postelje in so jo nesli z največo težavo po ozkih hodnikih, mimo ovinkov in po stopnjicah, ki so v hiši. Z velikim trudom so jo položili v kočijo, ki jo je imela odpeljati

¹⁾ Gospa Aról Fontnéska, o kateri je tukaj govorjenje, je že umrla. Prezgodaj so jo izgubili oni, ki so jo ljubili. Pustila je na zemlji spomin najlepših in najmilejših čednosti.

na železnico. Že dalje časa je neso smeli posaditi na stol ali vzeti na roke, keder so jo hoteli prenesti, in to zavoljo groznega zbadanja, ki ga je začutila, keder se je količkaj pregibalo njeno telo. Morali so jo prenašati tako, da je ležala ravno, kaker prenašajo umirajoče na nosilih in mertvake v kersti.

Vsi služabniki in neketeri prijатели, ki so bili okrog voza, so imeli solze v očeh. Sredi vseh teh nemirnih in žalostnih obrazov je bila Ivanka jako vesela v svojem upanju.

„Ne jočite se“, jim reče smehljaje, „temuč poglejte me dobro. Zdaj me zadnjikrat vidite takšno.“

„Bog daj! ljubi moj otrok“, odgovori neka res izverstna in jako skerbna teta, soproga Jožefa Fontnéskega, „pa treba se je preskerbeti za vse. Saj veš, da se mora oglasiti človek pri pokrajinskih železnicah vsaj teden naprej za vagon s posteljo. Ali si pa naročila tak vagon, da se v njem poverneš?“

„Da se povernem v takem vagonu?“ vikne Ivanka. „Pripeljem se nazaj kaker drugi ljudje in če je treba, tudi v tretjem razredu.“

Tisti, ki so slišali te besede, so sodili jako različno o bolnici.

„Kako terdna vera!“ so govorili eni.

„Kako nespametna prenapetost!“ so mislili drugi.

Bolnico denejo v kupé, kjer je bila postelja. Poleg nje se vsedete njena mati in stara služabnica, zvesta Peterka, ki je bila sama na pol hroma

in gluha, in ki je hotela iti v Lurd, da bi molila, ne za svoje ozdravljenje, ampak za ozdravljenje svoje mlade gospodične. Gospod Mizíski je bil tudi v vlaku, kaker je obljubil. Jože, Ivankin brat, se vsede poleg njega.

Henrik, drugi bolničin brat, je bil bolan in je moral ostati v izbi; samo gospod Fontnéski je spremil božjepotnike na železniško postajo. Ko se je vlak premaknil, je gledal za dolgo versto černih vagonov, ki so derdraje in ropotaje hiteli v daljne kraje; in ostal je ondi in ne trenil z očmi toliko časa, dokler neso izginili v zraku zadnji kolobarji dima in dokler ne nič več slišal onega ropotanja železničnih voz, v katerih so se peljali njegova žena, njegova hči in mlajši sin. Kam so se peljale preljubljene osebe, ki so mu ravnokar izginile izpred oči? Peljale so se v nepoznano prihodnost, ki se mu je videla polna upanja še pred malo trenutki, ko so vsi skupaj molili in se povzbujali k veri; — v nepoznano prihodnost, ki se mu je pa sedaj videla polna strahu, ko so se ločili. Odpeljala se je Ivanka sè svojim čudovitim zaupanjem, odpeljal se je gospod Mizíski sè svojimi ognjenimi besedami; in sedaj ne imel človeka, da bi mu tolažil serce in podperl upanje, ki se je začelo podirati! . . .

Na monšanénski postaji se je ustavil vlak za nekoliko minut, in božjepotniki so ondi zagledali nekega mladega in resnega škofa; spoznali so ga precej.

„To je slučaj, ki pomeni srečo!“ viknejo.

Bil je njih škof Peró, ki je prišel iz Paréle-Monjála in ki se je vračal v Otén. Prečastiti gospod stopi k bolnici in jo blagoslovi.

Ivanka je bila vesela, da se je sešla s svojim škofom, in v upanju močno poterjena, ker je dobila od njega blagoslov.

„Grem“, reče, „pod brambo svojih dveh škofov. Škof Lezeléški, ki je zdaj gotovo v nebesih, izpolnjuje, kar mi je obetal, in prosi za me Mater Božjo. Na zemlji se snide z menoj, po naredbi Božje Previdnosti, škof Peró, njegov naslednik, da me blagoslovi v tistem trenutku, ko se pripeljemo na mejo njegove škofije.“

Po neznanskem terpljenju se pripelje v Lurd terek večer. Stresanje nagle železnice ji je narajalo hude bolečine. Še nikedar nikoli ne bila tako grozno zdelana. Vožnja je trajala triintri-deset ur.

XXI

Ko se je zbudila drugo jutro, bi bila najrajša videla, da bi jo bili precej odpeljali k Jami: pa to se ne moglo zgoditi, ker so jo preveč boleli udje in ker je bila od sile utrujena in oslABLJENA. Morali so čakati do dosti pozne popoldanske ure.

Jutro pa vendar le ne bilo izgubljeno do kraja. Ob enajstih poterka nekedo na vrata, in na pragu se prikaže duhovnik osornega in dobrega obraza.

„Monsinjur Peramál!“ zavpijete ginjeno mati in hči.¹⁾

In hitro se spomnite besed, ketere jima je govoril Marijin služabnik prejšnje leto.

„Zopet sve tukaj, da vnovič pokličeve na pomoč mogočno lurško Mater Božjo; zdaj pa verujeve iz vse svoje duše!“

„Zgodi se vama, kaker verujete! Imejte zupanje in pričakujte, da se zgodi velik čudež!... Dozdeva se mi, da zakolje Mati Božja debelo tele, ker se je povernila izgubljena hči!“

„Oh! monsinjur, molite za naju.“

„To sem že storil!...“

Meseca velikega serpana je dostikrat v Lurdu strašna vročina. Tisti dan je silno pripekalo vroče sonce; na nebu ne bilo nobenega oblaka. In vender je močno zeblo ubogo Ivanko.

Ko so jo položili na voz, ki jo je imel odpeljati k masabjélskim skalam, so jo morali zaviti v ogrinjala in popotna zakrivala. Pred noge so ji dejali kroglo gorke vode, da je ne tako zeblo.

Junaško je premagala upor svojih živcev, ki so se nekako bali in branili merzle kopeli, in je zahtevala, da jo najprej denejo v vodo, ki je bila merzla kaker led.

¹⁾ Lurški župnik je postal tisto leto meseca sušca apostoljski protonotar. To čast mu je podelil papež Pij Deveti s posebnim listom, ki se mu pravi breve. — Ravno tačas (13. sušca 1874.) je bila lurška božjepotna cerkev povzdignjena v baziliko manjšo.

Ljudje so posebno opazovali neketere izmej siromakov, ki so prosili pomoči nebeškega Zdravnika.

Bolezen je močno zdelala vse njene ude, prižanesla je pa njenim dolgim in krasnim lasem. Keder je imela kite razpletene, so ji segali lasje do pet. Ta svilnati in valoviti plašč je ogledovala z nekakim veseljem mati, in morda tudi hči. Takšna je ženska narava.

Ivanká se je tedaj kopala v čudežni vodi. Pa ta pot, kaker tudi naslednje dni, so jo spustili v vodo samo do vratu. To so storili zato, da se ji ne bi zmočili gosti lasje, ki bi se morali sušiti tako dolgo in ki bi sè svojo dolgo vlažnostjo lahko provzročili prehlajenje in merzlico, kaker se je mislilo... Tako se je modra previdnost pridružila ognjeni veri!

Ko so prinesli bolnico iz kopeli, so jo hoteli prepeljati v Jamo; in tedaj jim je prišlo na misel nekoliko zavoljo potrebe, nekoliko morda tudi zavoljo neke prazne vere, da so vzeli na posodo bolniški voziček, ki ga je prejšnje leto podaril cerkvi neki mertvoudnik v spomin svojega ozdravljenja. Časih se nagiblje človeški duh nekako otročje k veri, da neketere stvari prinašajo srečo.

XXII.

Kaker v Jeruzalemu v petih lopah Ovčje kopeli, tako so bili tudi pred lurško Jamo bolniki z raznimi boleznimi, ki so čakali, kedaj bodo ozdraveli.

Ondi je bil, od jutra do večera, neki ubog star duhovnik iz ažánske škofije: častiti gospod Kabán, ki se je težavno vlekel ob palici; bil je mertvouden na vsej levi strani. . .

Ondi je bila tudi neka jako bolna in že starikava gospa, ki je ležala na bolniškem vozičku: grofinja Buléska, iz okolice ruánske. Silo pobožno, jako goreče in skoro nepoterpežljivo je prosila zdravja. Že en ali dva tjedna je po cele dni pred Marijinim kipom, in se priporoča v molitev vsem, o katerih misli, da imajo veljavo pri lurški Materi Božji. Keder zagleda kakega duhovnika, kakega škofa, kakega sosebno pobožnega romarja, precej pošlje k njemu svojo hišno (osebo jako lepega vedenja, ki ji je bila močno vdana), da mu reče na uho: „Prosim, molite za mojo ubogo gospo, ki jo vidite ondi dolu!“

Ker se je grofinja priporočala v molitev pogostoma in mnogim božjepotnikom, je zapazilo več ljudi, da njena hišna ne ni enkrat pomolila za njo, niti priklonila se pred Marijino podobo, dasi je naprosila veliko drugih, naj bi priporočili njeno gospo Materi Božji.

„Oh prejoj!“ odgovori gospa Buléska nekemu prederznežu, ki jo je na to opomnil, „ta hišna je izverstna, dobra, vdana, celo pobožna: — toda ona je protestantovske vere in zameta nauk o priprošnji Matere Božje.“

Okrog teh bolnikov, ki so prosili zdravja, je bilo kakih — dve ali tri sto pobožnih ro-

marjev, ki so klečali molče ali se pa razgovarjali natihoma.

Ivanka se je peljala skozi množico vernikov na bolniškem vozičku, deržeč mej persti moljek, ki ga je imela vedno pri sebi, in se pripelje pod svod blagoslovljene Jame.

Tisti, ki piše te verstice, je zagledal ondi prvič bolnico, o kateri pripoveduje denes zgodbo. Na pol je ležala na podglâvnicah in na blazinah. Zapazil je, da je še le prišla mej tiste siromake, ki imajo nad seboj vse človeške težave; in jo je ginjeno pomiloval, kaker pomilujemo vedno mlade ljudi, ketere podere bolezen v njih cvetju, in kterim grozi prezgodnja smert. Ne vedel, kedo je ona, in ne nič več poznal duhovnika visoke postave, ki je molil blizu nje in ki jo je zdaj pa zdaj oserčeval, kaker je bilo videti... To je bil, kaker smo zvedeli pozneje, slavni duhovnik gospod Mizíski.

Poleg svoje hčere kleči njena mati in prosi sè solzami v očeh mogočno Mater Božjo, naj bi pomagala. Pri nji je ponižna služabnica, ki je videti bolna in ki goreče skleplje roke. Ondi je tudi neki mladenič v prelepem cvetju svoje mladosti. Stoji po koncu, roke derži križema na persih in gleda proti kipu Matere Božje. Vzne-mirjen je in ob enem zbran. Na njegovem obrazu se razodevlje vsa ognjenost njegove vere in ves nemir njegove bratovske ljubezni. To je Jože Fontnéski.

XXIII.

Petek, 14. velikega serpana, dan pred Velikim Šmarnom, je prišel neki nepoznan človek v hišo, kjer sem si najel stanovanje za ves čas svojega vsakoletnega prebivanja v Lurdu. Hotel je govoriti z menoj. Spuste ga k meni.

To je bil mladi človek, nad čiger pobožnim vedenjem in obličjem sem se zavzel pred dvema dnevoma.

„Gospod“, mi reče, „sestro imam, ki je bolna že sedem let in ki je prišla te dni, da bi si izprosila čudež od Matere Božje, če bi bilo mogoče. Vaše bukve so ji povedale o Lurdu in so ji dale nekedar prvo misel, da bi prosila zdravja in storila ta daljni pot. . . . Močno rada bi govorila z vami; pa je bolna, in če bi jo semkaj pripeljali, bi terpela prehude bolečine. Zato bi vam bila jako hvaležna, če jo pridete obiskat. . .“

„No, povejte ji, da pridem precej za vami.“

Res pridem čez deset minut v Jamsko ulico, kamer mi je rekel priti mladi Jože.

„Lepa hvala“, mi reče gospa Fontnéska, „da ste pritekli tako naglo na našo prošnjo.“

In me privede v izbo svoje hčere.

Bolnica je ležala v postelji, vsa skrita pod pernatimi odejami, dasi je bila takrat poletna vročina.

Pomoli mi suho roko, ki jo ji spoštljivo poljubim.

„Ali ste vi spisali *bukve lurške Matere Bošje*?“ mi reče sè slabim glasom in me gleda z neko nedolžno radovednostjo. „Oh! gospod, kako ste me očarali in genili do solz! Kakšno branje! kakšno branje! . . .“

„Zgodbe so bile tako lepe same na sebi, da jih nesem mogel popolnoma pokaziti“, ji odgovorim smehljaje. „Bog je hotel blagosloviti mojo ponižno knjigo in jo porabiti v svojo čast. Pa, Bogu bodi potoženo! knjiga je boljša od mene, in močno bi se motili, gospodična, če bi mislili, da sem tako dober, kaker knjiga moja. Na mojo nesrečo je boljše brati moje spise, kaker spoznati osebo mojo. . . Pa sem vendar le prišel, ker ste želeli z menoj govoriti.“

V malo besedah mi razloži svoje dolgo terpljenje.

„Častiti gospod Mizíski me je spremil v Lurd. Tukaj smo v stanovanju, kjer je on sam prebival lani, in od koder je šel tako močno bolan na Veliki Šmaren, da se je povernil precej potem popolnoma ozdravljen Oh! verujem! verujem! terdno upam in zaupam.“

Mejtem ko mi je govorila, sem gledal pazljivo njen obraz, ki so ga bolečine pokazile in nekako razdejale; bral sem ž njega, da je res veliko terpela.

Bleda je bila kaker zid, in bela bledost se je videla toliko bolj, ker so bile njene svetle oči černe, kaker tudi njeni lasje. Ves njen obraz je

imel tisto posebno prozornost, kakeršno napravi časih bolezen, keder se lati že življenja samega. Ko postane telo nekam prozorno in breztelesno, tedaj da bolj videti dušno lepoto, kaker kedar je zdravo. Skozi prozorni obraz mladega dekleta se je videla lepa duša, nedolžna sama na sebi in že očiščena v ognju terpljenja.

Uboga deklica je mislila za terdno, da ozdravi drugi dan, na Veliki Šmaren.

Če mi je bolj odpirala svoje serce, bolj sem tudi jaz upal in slutil, da bo ozdravela. Nesem se pa upal pričakovati čudeža za terdno, ker so me že večkrat prevarile enake slutnje. . . . In vender se nesem mogel ubraniti, da je ne bi bil povzbujal k veri; naštel sem ji nekaj čudežev, ki jih je storila lurška Mati Božja. Zlasti sem ji govoril o čudežnem ozdravljenju Lucije Fretírove, ki je silo genljivo in katero mislim kmalu popisati svojim bravcem. . . Ivanka je poslušala vsa ginjena razne podrobnosti te prelepe zgodbe, in solze so jo oblivale nad bolečinami in nad veseljem le te nepoznane sestre, ki je bila, kaker ona, „otrok Marijin“.

Potem povzame:

„Jutri bo molil za me častiti gospod Mizíski pri zahvalni maši, ki jo bo bral ob osmih v spodnji cerkvi pri velikem oltarju, pred katerim je ozdravel lani na ta dan in na to uro. Gospod Peramál mi je obljubil svojo mogočno pomoč, in bo prosil za me, da bi ozdravela. Bernardka in

veliko redovnic, siromakov, prijatelov, sorodnikov pojde jutri k svetemu obhajilu, da mi pridobe milost, ketere prosim. . . Združite se s temi pobožnimi dušami tudi vi, ki vas je uslišala tako milostljivo Mati Božja.“

„Gospodična, iz serca rad jo bom prosil, da vas ozdravi; tudi pojdem z vsemi svojimi k sveti maši, o kateri ste mi ravnokar govorili.“

XXIV.

Pride Veliki Šmaren. Zarja se polagoma umakne belemu dnevi. Jože pride v izbo, ko ste oblekli njegova mati in Peterka njegovo sestro.

„Ivanka, denes torej izpolni Mati Božja vse naše želje?“

„Kajpada“, odgovori bolnica z nekim otroškim veseljem in z neko otroško vero, „kajpada, denes me bo ozdravila Mati Božja. . . Denes, Jože, denes.“

Omolkne in potem pristavi:

„Ali mi hočeš narediti neko veliko veselje, ljubi moj brat?“

„Kaj pa? Le povej, kaj bi rada!“

„Pojdi in reci gospodu Peramálu, da odhajam k sv. maši, pri kateri mislim zagledati konec svojih težav in da se mu še enkrat priporočam v molitev.“

Brat odleti in se precej verne.

„Gospod Peramál ti poroča, da se nadeje tvojega ozdravljenja bolj kakor kedaj prej in da bo pomnožil svoje molitve.“

Častiti gospod Mizíski je šel k Jami prej kakor drugi. Jože gre tudi tjakaj, poišče ročni voz in ga pripelje na ravnino pred gorenjo cerkev, da bi bilo pripravljeno vse, keder bo treba sestro sprejeti in odpeljati v spodnjo cerkev.

Je že pol osmih. Zavoljo praznika je privrelo v Lurd neznansko veliko ljudi. Božjepotniki so bili natlačeni skoro na vseh vozovih, ki so derdrali po Jamski ulici proti skalam masabjélskim; le nekaj malega je bilo takih voz, na katerih je bilo še kaj prostora, le-ti pa neso hoteli sprejeti nobene osebe, ki bi jo moral voznik prej prenesti po stopnjicah... Zdaj je začelo skerbeti vse tiste, ki so bili pri gospodični Fontnéski: bali so se, da ne bodo mogli biti v spodnji cerkvi pri maši gospoda Mizískega.

Le Ivanka je bila jako vesela in je oserčevala vse druge.

„Nič se ne bojte“, je govorila, „kmalu pride veseli čas, da me ne bo treba voziti v Jamo. . . Ker potrebujem voz, da se zadnjič popeljem k Jami, bo že vedel ljubi Bog omečiti serce kakemu vozniku, da me sprejme.“

Nekaj minut pozneje se res ustavi ondi neki kočijaž. Ta človek gotovo ne slutil, da so zanj ravnokar Boga prosili, in da ga je poslala Božja Previdnost. Nekoliko nejevoljno in terdo prinese

iz hiše ubogo bolnico, ki se ne mogla geniti, in jo položi na dno odperte kočije.

Gospa Fontnéska se vsede svoji hčeri nasproti. Voz pusti hitro za seboj zadnje mestne hiše in priderdra v tisto zeleno ravnino, po kateri podi Gav svojo bistro in penasto vodo po skalah in kremenju. Na desni se vidijo prijazne stermine vizánških in bartréških gričev, in podolgovat dim, ki se vali mej zelenim drevjem: to je železnični vlak, ki je pripeljal v Lurd romarje iz Po, Ortéza ali Bajóna. Na levi se blešče v tisočerih svetlobah verhovi pirenéjskih hribov in večni snežniki.

Bilo je krasno vreme tisto lepo jutro Marijinega Vnebovzetja, in videlo se je, da se veseli priroda tako, kaker Cerkev. Nebo je bilo jasno, sonce toplo. Lahak piš je vlekel sè snežnikov, in hladil vse, kar diha. Tam pa tam so veselo drobili ptički. Na potu je bilo vse polno pešcev in vozov, ki so se gneli in urno srečavali: eni so hiteli k Jami in v gorenjo cerkev; drugi so se vračali po zornih mašah v mesto ali so jo pa zavili proti šaléškemu travniku. Neketeri so si obesili okrog vratu ali pa ob pasu veliki moljek s šestimi desetkami, kakeršen je v navadi v tistem kraju; drugi so pa imeli košek živeža in so šli po svetem obhajilu zajuterkovat pod slamnato streho in v senco Okroglega poslopja.¹⁾ Bolj naprej je šlo po potu nekoliko deklet, ki so prepevale Mari-

¹⁾ O rustičnem Okroglem poslopju glej dodatek, opomnjo II.

jino pesen „*Zdrava morska svesda*“ ali kako pesen lurške Matere Božje. In na vseh teh obrazih se je videlo nedolžno veselje, bratovska ljubezen in serčna zadovoljnost otrok Božjih.

„Glejte neko ubožico, ki prosi zdravja. Naj jo usliši lurška Mati Božja!“ so govorili ljudje, ki so srečavali bolnico.

Toda Ivanka se ne zmenila ni za lepo pokrajino, za pisano množico romarjev. Imela je sklenjene roke; njene blede ustnice so šeptale priserčno prošnjo.

Ko je odderdral voz mimo Okroglega poslopja, je gledala bolnica kvišku in zapazila zvonik romarske cerkve, ki kipi od zemlje proti višnjevemu nebu. In le ta zvonik je bil podoba in znamenje njenega upanja, ki se je tudi povzdignilo od zemlje in popolnoma obernilo proti nebeškemu usmiljenju. . . Ta pogled jo gane tako močno, da ne mogla nič več moliti z besedami, ampak samo sè solzami, ki so se ji uderle.

Le joči se, sestra moja! Blager jim, ki se jočejo, zakaj potolaženi bodo.

XXV.

Na planjavi ¹⁾ pred gorenjo cerkvijo stoji Jože v sredi sočutnih oseb in jo pričakuje sè

¹⁾ Planjava je odpert svet pred kakim velikim poslopjem, na primer: pred cerkvijo, pred gradom ali tudi pred trdnjavo. Taki planjavi se pravi tudi planišče. Francozi imajo za ta pomen izraza: *esplanade*, *parvis*.

Opomnja prelagateljeva.

samotežnim vozičkom. Ondi ste bili njegovi sorodnici: gospa Fontnéska od Sománza in njena hči Ivanka, bratranka bolničina. Prišli ste iz Lišóna, da bi se v molitvi združili z bolno sorodnico. Mej drugimi so bile ondi tudi te osebe: gospa grofinja Buléska, ki sedi žalostno na bolniškem vozičku; ubogi duhovni gospod Kabán, ki je na pol mertvouden in ki se opira na palico; gospa vojvodinja Salvjáti, gospa in gospodična Montíjska, gospodična Šarodónska, gospa grofinja Armajeska in njene netjakinje. Pa tudi še drugi so ondi stali, da bi bili pri obletni maši, ki jo je imel darovati v spodnji cerkvi čudežno ozdravljeni duhovnik ...

Jako varno vzamejo Ivanko iz kočije in jo denejo na voziček. Kaker so jo tudi skerbno in previdno prenašali, se je vender le poznalo na obrazu nesrečne gospodične, da terpi velike bolečine, tako grozno jo je bolelo, keder so jo količkaj premikali.

Okrog nje so se gneli ljudje, delali so ji upanje in so ji obetali, da bodo zanjo molili ...

Ona je zahvaljevala in odgovarjala hvaležno. Toda hrepenela je po tistem miru, po tisti zbrani, ki se dobiva samo v cerkvi; rada bi že bila pred oltarjem:

„Čas je, ljubi moj Jože, pelji me v spodnjo cerkev.“

Pa prednik misijonarjev, častiti pater Sanpé, ki je vodil s svojo delavno pobožnostjo Božjo

službo pri romarski cerkvi, je imel navado, zaklepati spodnjo cerkev o velikih praznikih, to pa zato, da bi bili vsi ljudje pri cerkvenih opravilih v gorenji cerkvi in da bi tako poviševali lepoto in veličastvenost cerkvene slovesnosti.

Zato so pa tudi bila zaklenjena zunanja vrata spodnje cerkve, in ključ je bil zaobrnjen dvakrat. Jože, kaker tudi marsikedo drugi, je terkal in terkal, da bi se mu odperlo, pa brez uspeha.

„Zastonj terkate“, reče eden samostanskih bratov: „častiti pater supérijor je rekel, da to jutro ne smemo nobenega spustiti v spodnjo cerkev.“

Ta prepoved spravi božjepotnike v resnično zadrego. Močno so preplašeni.

„Pa to je nemogoče!“

„Rečem vam, da je dal to naredbo gospod prednik“, ponavlja dobri samostanski brat.

„Pa čemu je ta naredba? ... Ali je mogoče vsaj govoriti sè supérijorjem?“

„Ne. V gorenji cerkvi bere na pridižnici razne priporočene namene.“¹⁾

¹⁾ V gorenji cerkvi bere kak duhovnik na pridižnici navadno vsak dan ob dveh popoldan one namene, ki se v molitev priporočajo božjepotnikom. Priporoča se jim, na primer, da naj molijo na čast Božjo in na čast Matere Božje, za sveto Cerkev, za francosko domovino, za vse človeštvo in na namene poedinih božjepotnikov. Leta 1898 je bilo velikega serpana priporočeni¹⁾ takih namenov 322.214, mej njimi 6975 zahval. *Opomnja prelagateljeva.*

Jože se potem zmisli, da bi morda mogel priti v spodnjo cerkev po nekem stranskem potu. To pove jako natihoma Ivanki in svoji materi, gre v gorenjo cerkev, prerije se težavno skozi gnečo vernikov, pride v zakristijo in stopi hitro dolu po stopnjicah, ki vodijo v spodnjo cerkev,¹⁾ kjer se je pripravljaj gospod Mizíski za sveto mašo. Ta duhovnik je šel tudi, po nekem golem slučaju, skozi gorenjo cerkev v spodnjo brez vsakega zadržka. Gotovo ne vedel za prepoved častitega patra prednjika.

„Kje pa je vaša sestra?“ vpraša, ko zagleda Jožeta.

„Zunaj je. Pater Sanpé je rekel, da to jutro ne sme nobeden hoditi semkaj k maši, in je ukazal zakleniti vrata spodnje cerkve.“

Gospod Mizíski se oberne precej do cerkvenikov, ki mu tudi povedo, da je dal res supérijor to naredbo . . . On prosi in tišči, kaker se prosi v hudi in največi sili: skoro zapoveduje. Naposled mu odnehajo že zavoljo tega, ker ga je ozdravila Mati Božja . . . Vender skušajo spustiti v cerkev samo neketere romarje.

„Nobeden drugi ne sme noter, kaker le bolniki! Nobeden drugi ne sme noter, kaker le bolniki! To je volja častitega patra supérijorja!“ vpije eden izmej cerkvenikov in odpre vrata samo na pol.

¹⁾ O teh stopnjicah je že bilo govorjenje v Opomnji na strani 44.

Oni, ki so bili od spredaj, se neso nič zmenili za to prepoved in so planili z veliko močjo za Ivanko in drugimi bolniki. Petdeset do šestdeset oseb je tako priderlo v cerkev proti vsem ukazom, preden je mogel cerkvenik zapreti vrata in tako ustaviti božjepotnike, ki so silili noter. Neki duhovnik belih las, in jako zaslužen, častiti gospod Buvjér, je bil eden najbolj ognjenih v tej pobožni vstaji. Terdno je upal, da se zgodi čudež in ga je hotel na vsaki način videti na lastne oči.

XXVI.

Vrata so bila uže zaklenjena, in pri njih so se zopet gneli ljudje, ki so hoteli v cerkev, in so se glasno pritoževali, ko pridem jaz nekoliko pred osmemi, kaker sem obljubil gospodični Fontnéski.

„Gospod Lasér!“ vpije več tistih siromakov, „prosimo vas, recite, da nas spuste v cerkev.“

„Žal mi je, moji ljubi prijatelji, da moja veljava ne sega tako daleč. Ker cerkvenik na mojo besedo ne bi odperl vrat, kaker tudi ne na vašo, zato hočem poskusiti, da se ognem zadržku.“

Potem jo krenem na stranski pot, po katerem je šel malo prej Jože Fontnéski, in pridem, kaker on, v spodnjo cerkev. Z menoj je šla moja rod-bina in dva ali trije nepokorni romarji, ki so posnemali moj slabi zgled.

Najprej pogledam, kje bi bila gospodična Fontnéska, in jo zapazim tik dvojnatega stebra na levi strani, ondi, kjer je bil prejšnje leto častiti gospod Mizíski. Sedi in skoro leži na bolniškem vozičku. Poleg nje so njena mati, zvesta služabnica in pa sorodniki, ki smo jih zgoraj imenovali.

Nekaj minut pozneje se zopet na pol odpro vrata iz posebne prijaznosti. Pa ta pot je ravnal cerkvenik tako varno in previdno, da izmej vernikov, ki so silili v cerkev, ne mogel nobeden drugi noter, kaker samo gospod vojvod Nemúrski, knez Ladislav Čartoríski, kneginja Čartoríska, kneginja Blanka Orleánška. Vsi drugi so ostali zunaj cerkve, čeprav so prosili in prosili, da bi bili noter prišli.

Tako se je napolnil z ljudmi samo tretji del spodnje cerkve.

Kaker sem malo prej povedal, so poiskale moje oči najprej bolnico. Deržala je mej persti moljek Pija Devetega tako, kaker takrat, ko sem jo videl prvič... Časih je pogledala otročje milo na svojo mater; in njen pogled je kazal čisto jasno, da si ne želi zdravja samo zavoljo sebe, ampak še veliko bolj zavoljo tistih, ki jo ljubijo...

Lahko verujemo, da se bo zgodilo to, kar želimo, in moje ginjeno serce je bilo polno upanja.

Neka sveta groza je nas spreletavala, ko je stopal gospod Mizíski v mašni obleki po oltarnih stopnjicah.

Jože Fontnéski, Ivankin brat, mu je hotel streči pri sveti maši.

Sveta daritev se je začela in nadaljevala. Vsi verniki so zbrano molili. Ko je zaužil duhovnik Telo in Kri Jezusa Kristusa, je šel in obhajal vse one, ki so pokleknili k mizi Gospodovi; potem je stopil mej vernike, in je dal sveto Rešnje Telo raznim bolnikom, in nazadnje Ivanki.

Tako mine maša gospoda Mizískega. Gospodična Fontnéska je še vedno ležala na vozičku, kaker da bi bila mertva. Ali jo je Jezus obiskal, ne da bi jo ozdravil, in ali jo je namerjal za zmirom pustiti v njenem križu in njeni bolezní? Ali ji je odrekel prošnjo za nekaj trenutkov zato, da bi samo skušal vero nesrečne gospodične in njenih sorodnikov in da bi jih naposled poplašal na najkrasnejši način, če bi dobro prebili skušnjo? Ali se je pa zgodil čudež naskrivaj, da ne nobeden o njem vedel? Vsi so bili v skerbeh.

Kaker se je videlo, so mislili ljudje, da še ne vse končano: zakaj vsaki je ostal na svojem mestu, kaker da hoče počakati, kako se bo to zveršilo.

XXVII.

Tedaj stopi iz zakristije neki drugi duhovnik in jo zavije proti oltarju; in ž njim gre zopet mladi Jože, da bi mu stregel pri sveti maši. Duhovnik vzdigne glavo oni trenotek, ko je stopal

mimo mene, in tedaj ga spoznam . . . In ko ga spoznam, izgubim precej vse upanje.

Ta duhovnik je bil častiti gospod Sir, profesor v svetosuljpicijem semenišču v Parizu, ravno tisti gospod Sir, ki je prejšnje leto maševal na ravno tisti praznik Marijinega Vnebovzetja, na ravno tistem oltarju spodnje cerkve, in ravno tisto uro (o polu devetih), ko je ozdravel gospod Mizíski. Kaker hitro zagledam to osebo, mi pritisnejo po sili v glavo te le misli.

„Čudna zмотa!“ rečem sam pri sebi. „Rodbina Fontnéška je tedaj povabila tega duhovnika, da bi silo natančno in jako vestno ponovila vse tiste vnanje okoliščine, v katerih je ozdravel prejšnje leto gospod Mizíski, to pa zato, da bi se zopet zgodil ravno tisti čudež! . . . In ti ljudje so si domišljali, da se zverši ravno tisto ozdravljenje, ker so si odbrali ravno tisti prostor, — ravno tisti steber, — ravno tisto mašo, — ravno tisti oltar, — ravno tisti praznik Matere Božje, — ravno tisti dan, — ravno tisto uro, ravno tistega mašnika! . . . O nespametna prazna vera! Čudež ne kak kemičen izdelek, ki si ga človek naredi po svoji volji, keder koli združi in spoji ravno tiste stvari v ravno tistih okoliščinah in v ravno tistih merah. Bog je duh! — zato pa tudi delovanja svoje vsegamogočnosti in svoje dobrotljivosti ne uravnava po tem, kako spretno praznovni ljudje urejajo vnanje okoliščine in kako z veliko natančnostjo združujejo tvarinske reči. Na-

sprotno, Bog je še celo nejevoljen na krivico, ki jo takšni ljudje delajo njegovemu bistvu. Zato pa tudi Ivanka ne bo uslišana: ostala bo bolna! . . .“

Ko sem tako mislil in sklepal čisto po pameti, mejtem prebere gospod Sir evangelij, ki ga je pa le malo slišalo moje nepazljivo uho.

Ali naj povem vse? Le te moje misli so se mi zdele tako razumne in verske, da sem se nekoliko čudil samemu sebi, kako dobro sem presodil Božja dela in skrivnostne zapovedi, po katerih se verše nadnarurne reči. Nekoliko farižejevega zahvaljevanja in nespametne ničemernosti se je primešalo v moje premišljevanje in v mojo molitev: „Res, Bog, zahvalim te, da si mi dal redki dar zmerne, razsvetljene in razumne vere! Kako sem vzvišen — bodi za to zahvaljen! — nad te vnanje otročarije in to tako razširjeno prazno vero, ki je še denes premotila tudi to ubogo gospodično, — ki ne bo ozdravela! . . .“

Ko sem se tako veselil in hvalil samega sebe, zatrepečejo vsi verniki v cerkvi in vzdignejo glave tako naglo, kaker bi trenil . . . Ivanka je ravnokar vstala sè svojega vozička, in k nogam so ji popadala ogrinjala in odeje, ki je bila v nje zavita . . .

Kaj se je pač zgodilo v tako živahni duši in v tako bolnih udih gospodične Fontnéske?

Da to opišemo dobro, moramo nekoliko nazaj poseči.

XXVII.

Mej mašo gospoda Mizíškega in kmalu po obhajilu začuti Ivanka v svojih mertvih nogah neko boleče mergolenje.

„Kaj se mi bo pa sedaj zgodilo?“ se vpraša vsa v skerbeh. „Ali se mi bolezen obrača na slabše? . . . Ali me tedaj nočeš ozdraviti, presveta Devica?“

Precej nato poneha boleče mergolenje. In mlada gospodična je nadaljevala svojo molitev in rekla: „Lurška Mati Božja, usmili se me!“

Sedaj ji spet začne mergoleti v nogah, in Ivanka se spet oberne do nebeške Matere.

„Presveta Devica, ali me tedaj nočeš ozdraviti?“

Ko se tako Ivanka pritoži natihoma, preneha mergolenje popolnoma, tako, kaker malo poprej . . .

Tako preneha mergolenje v drugič: in Ivanka spozna, da se je delalo zdravje v njenem telesu takrat, ko je čutila tisto boleče mergolenje, tisto notranje delovanje, ki je prediralo v njene mišce, v njene živce in celo noter v mozeg njenih kosti. Vda se popolnoma in reče:

„O Marija! o mati moja! stori z menoj, kar hočeš! . . .“

In tedaj prešine delovanje Božje popolnoma njeno telo, kaker da bi bil Bog samo čakal, kedaj se Ivanka odreče svoji volji. Zdelo se ji je, da

nekako vre v njenih udih in v njeni kervi, kaker v mladem vinu; oživljajoča vročina je kipela v nji in jo je žgala kaker kak noterjni ogenj. Potem se vse polagoma pomiri v njenem telesu; le njena duša se je še tresla, vsa zbegana zavoljo tistega, kar se je ravnokar zveršilo.

Ivanki se je zdelo, kaker da jo gleda Mati Božja in kaker da sliši glas, ki ji prijazno zapoveduje:

„Vsani! vstani!“

To je bilo ravno tačas, ko je pristopil gospod Sir k oltarju, da bi maševal.

Mlada deklica je bila zbegana in ne vedela, kaj naj bi storila. Povpraševala je Boga in samo sebe.

„O moj Bog! moj Bog! kaj je to? Ali neso to kake nebeške sanje? ... Ali se ne motim? Kaj mi je storiti? kaj mi je storiti? Ali naj vstanem in grem skozi množico? ...“

In mejtem, ko je prosila razsvetljenja iz nebes v svojem čedalje večem omahovanju, je izrekel mašnik prve besede Vere: „*Verujem v enega Boga, Očeta vsemogočnega!*“

„Verujem!“ to je bila beseda, ki jo je morala izreči. — „Verujem!“ to je bilo čustvo, ki ga je morala imeti. — „Verujem!“ to je bilo dejanje, ki ga je morala storiti ... In tedaj se zravna Ivanka po koncu, in verniki zatrepečejo in vzdignejo glave, kaker bi trenil.

Stopi z malega vozička. Potem gre naprej nekoliko stopinj in poklekne pri obhajilni mizi.

Bil sem poleg nje in sem slišal njeno ihtenje. Iz oči se mi uderejo solze; in res, prav res, nič več nesem mislil na svoje modrovanje!")

XXIX.

Mej verniki, ki so pobožno molili, nastane šunder in nemir.

Mladi Jože Fontnéski, ki je stregel pri maši, zasliši te tihe vzklike in zapazi to nenavadno vznemirjenost, ki se je naredila, pa ne vedel zakaj. Naglo se oberne, naj bi omolknil, in jih spomni sè znamenjem, da so v hiši Božji ... Pa toliko da ne omedli, ko zagleda pred seboj pre-

¹⁾ Da ne premotimo svojih bravev, povejmo tukaj, da rodbina Fontnéska nikaker ne naprosila gospoda Síra, naj bi prišel maševat, da ga niti poznala ne, in da je Bog pripravil in uredil okoliščine pri ozdravljenju bolne gospodične, ne pa ljudje.

Lahko bi tukaj razložili (in nas tudi res mika), kako je prosil gospod Sir, ravno tako kaker prejšnje leto na ta dan, pri sveti maši znamenja od Matere Božje, na korist dela, ki ga je prevzel, da bi počastil nauk njenega Brezmadežnega Spočetja. Pa to razlaganje bi nas zavleklo predaleč od naše zgodbe, kaker bi bilo tudi mikavno samo na sebi. Zaneslo bi nas v skrivnostne in nadnarurne kraje, ki bi zahtevali posebnega pozvedovanja in natančne preiskovanja.

Pripovedovanje o kakem čudežu je kaker vožnja v mirni ladji, ki plava dolu po mogočni reki. Človek za-

ljubljeno svojo sestro Ivanko, ki stopi proti obhajilni mizi in ondi poklekne . . . Ves je bil zbeگان in toliko da je še mogel odgovarjati na razne molitve svete maše.

Ivanka ostane tako na kolenih mej vero, mej darovanjem in povzdigovanjem . . . Solze nezrečenega veselja so ji tekle po obrazu, ki si ga je zakrivala z obema rokama. Še nikoli se ne tako jokala.

Ker je bila obhajana pri prejšnji maši, zato se nazaj umakne tačas, ko so se bližali verniki mizi Gospodovi, in poklekne poleg svojega vozička na cerkveni stolček, ki ga ji je naglo ponudil neki ginjen človek.

Vsa njena rodbina je bila tako zbrana v molitvi, in vsi so imeli takšno spoštovanje do dela ki ga je storil Bog na svoji stvari, da ne nobeden vprašal Ivanke, kaj se je ž njo zgodilo; niti njena mati se ne upala kaj takega storiti. Videlo se je,

gleda prijazne potoke ali manjše reke, ki se stekajo od vseh strani in katerim je Bog nagnil stermec in odkazal strugo. Nič drugega nam ne bi bilo storiti, kaker peljati bi se morali gori po tistih pritokih in manjših rekah, da bi zopet dobili priliko, občudovati nova Božja dela: toda velika reka nese našo ladjo in nam dovoljuje, da samo hitro pogledamo zelene travnike in senčnate dolinice, po katerih prihajajo potoki in manjše reke. Kje izvirajo, in kakšna je njih zgodovina? Naj bi popotnik, ki je v tej ladji, naj bi bravec teh bukev stopil neki dan na breg in korakal proti njih izvirku, in našel bo čudovite pokrajine.

kaker da mora posvečen človek, služabnik Božji, prvi povprašati za skrivnostno Božje delo.

Gospod Mizíski zve, da se je zgodilo nekaj nenavadnega z gospodično Fontnésko, in pride k k nji:

„Kaj pa je?“ vpraša jako natihoma: „in kaj se je zgodilo? Ali ste ozdraveli?“

Vsaki je uganil pomen teh vprašanj; in vsaki je pričakoval, da se samega veselja zasveti obraz duhovniku in materi, kaker hitro odgovori mlada deklica. Pa zgodi se ravno nasprotno: oba dva je zaskerbelo. Nemirni in skoro zbegani gospod Mizíski gre od nje molče v gorenjo cerkev, da skonča pomašno zahvalno molitev. In dvojba potlači vse ljudi.

Vse to si razlagamo s tem, da Ivanka ne mogla kar nič odgovoriti na vprašanja zato, ker jo je čudež tako močno prevzel. Glas ji je za-perlo. Ne mogla izpregovoriti niti besedice, kaker da bi bila onemela zavoljo velikega čudeža, ki ga je nad njo storila vsegamogočna roka Božja. Nekaj takega se je zgodilo Zahariju v tempeljnu.

Gospod Sir odmašuje. Ivanka ostane še vedno zamaknjena v molitev; ne gane se; kleči kaker kakšen kip Molitve. Vsi jo gledajo.

Tako mine nekaj minut.

Naposled vstane Ivanka vnovič. Prekriža se počasi, pogleda še enkrat oltar in odide od njega s težkim srcem, kaker je bilo videti. Ko je šla po cerkvi, so jo ljudje gledali silno ginjeni Za-

vila jo je v dolgo vežo, ki se gre po nji iz cerkve; in ko je videla, da ne bilo ondi ljudi, tedaj steče, vsa ginjena, vznemirjena, spremenjena, prelepa. Pa vrata so bila zaklenjena po ukazu, kaker vemo. Ivanka ne mogla vun, zato se je morala vrniti iz veže v cerkev.

Ko se je vračala, se ji ne upal približati nobeden, še celo njena mati ne; toliko je bilo spoštovanje, ki so ga imeli ljudje do velikega čudeža. Samo Jože steče k nji v bratovskem veselju in jo krepko objame:

„Oh! sestra moja! ljuba moja sestra!“

Ivanka bi bila rada govorila z duhovnikom, kateri je čudežno ozdravel kaker ona, in kateri jo je spremil v Lurd in oserčeval toliko mesecev, da bi upala in verovala . . .

Ko je šla mimo pisatelja teh bukev, mu reče:

„Rada bi govorila z gospodom Mizískim.“

Hitro sopim po stopnjicah, ki vodijo v gorrenjo cerkev.

„Pojdite dolu! pojdite dolu!“ rečem gospodu Mizískemu. „Gospodična Fontnéska vpraša za vas“.

Pride naglo.

„Oh! častiti gospod!“ spregovori Ivanka, „ne morem več dvojiti. Ozdravela sem.“

„Dobro!“ odgovori gospod, „storite, kar vam velewa serce, in naredite, kar vam navdihuje Mati Božja.“

XXX.

Nato gre Ivanka proti onemu mestu, kjer jo je ravnokar ozdravila vsemogočna roka Božja. Ljudje so se ji umikali, da ji naredo prostor, in se se povpraševali:

„Kaj hoče storiti? Kaj hoče storiti? ...“

Kaj hoče storiti? Prijeti hoče oje svojega vozička in po čerki izpolniti le te besede svetega pisma: „*V semi svojo posteljo, in hodi.*“¹⁾

Neketeri so ji hoteli pomagati in za njo potiskati voziček ...

„Ne! ne!“ zavpije Jože, njen brat. „Naj ji nobeden ne pomaga“.

In gospodična začne iti.

Cerkvenik odklene vrata.

Ivanka pride iz spodnje cerkve, gre čez planjavo, ki je pred gorenjo cerkvijo, in dospe na cesto. Ž njo je šla vsa njena rodbina sè solzami v očeh. In ta trenotek smo bili njena rodbina mi vsi, vse tisto ginjeno ljudstvo, ki se je nabiralo okrog nje. Ona je bila naša sestra, bila je naš otrok.

Mlada gospodična je šla po cesti dolu kaj krepko. Vsa srečna je bila. Oči je pobesila. Spoznala je, kako velika čast jo je doletela, da je ozdravela; in ob enem je bila zbegana, ker je vse derlo za njo.

¹⁾ Janez 5, 8.

Zdaj zapazi Ivanka, da je pozabila v cerkvi moljek Pija Devetega, tisti moljek, kateri ji je bil tovariš v bolezni in kateri je bil zdaj za njo še več vreden, ker jo je spominjal na čudež. Pri stebru ji je na tla pal takrat, ko je bila nagloma vstala.

Njena mlada bratranka, gospodična Fontné-ska od Sománza, ga je šla precej iskat. Ljudje se ustavijo, da jo počakajo. Ivanka se tedaj oberne proti prekrasni romarski cerkvi, poklekne, in derže v rokah oje svojega vozička, moli na glas molitev na čast Matere Božje: „Češčena Marija, milosti polna, Gospod s teboj...“ Vsa tista množica je pokleknila kaker ona, in odgovarjala: „Sveta Marija, Mati Božja, prosi za nas grešnike!“

Molek se je našel. Veseli ljudje so spremljali Ivanko proti razpotju, od koder gre ena cesta do Jame.

Tačas je sprevidel častiti pater Sampé, tedanji prednik misijonarjev, da je treba to cesto zapirati po noči in po dnevi z verigo, ki je bila priklenjena sè žabico.¹⁾ Peš so ljudje še vedno lahko hodili ob vsaki strani ceste, vozovom je bil pa pot zapert. Če se je hotel ondi peljati kak bol-

¹⁾ Žabica je majhina ključavnica, ki jo navadno rabijo ondi, kjer ne lahko pribiti nepremične ključavnice. Zaskleplje se ž njo tako, da se njen obroček zatakne v drugi obroček, ki je dobro priterjen na vrata. Takšno ključavnico človek lahko strani vzame, keder hoče. Imenuje se tudi viseča ključavnica, obesnica ali taška, kar pa ne slovenska beseda.

nik ali kak poseben človek, je moral dobiti dovoljenje od prednjika ali od kakega drugega patra. Ta okoliščina je bila dostikrat kriva, da so morali dolgo čakati bolniki, ki so se hoteli pripeljati k Jami ali h kopeli.

Gospod Mizíski se spomni te okoliščine, ki je njega samega zadrževala pred enim letom, kaker tudi gospodično Fontnésko prejšnje dni. Pohiti po stezi v hišo misijonarjev, poprosi za ključ in gre sam odklepat žabico, ki je bila na verigi. Ko Ivanka tjakaj privleče svoj voziček, spremljana od množice, zagleda, da že na tleh leži težka železna veriga.

In tedaj se spomni gospod Mizíski besed, ketere je govoril bolnici od oltarja na god Verig svetega Petra, in reče z veselim glasom:

„Lahko greste naprej! Lahko greste naprej!...
Veriga je pala!!...“

In Ivanka gre naprej.

Tačas Ivanka ne bila nič več podobna sama sebi. Neka skrivnostna moč je oživljala vso njeno osebo. Persi so se ji vzdigovale, in glasno je soplala. Glavo je nazaj držala jako lepo. Obraz, ki je bil pred eno uro še tako bled, je dobil ne- navadno zdravo barvo... No! gotovo je to bilo prvo dihanje novega življenja, prvo pretakanje živahniše in močnejše kervi po tem slabotnem telesu; pa — pred vsem — bil je to Božji odsev in nebeški žarek, ki ga je pustila na tej gospodični bleščeča roka Matere Božje.

Moč, katero je dal čudež, ne opešala, ampak še rastle. Ko je prešla mlada deklica čez palo verigo, tedaj je stekla, kaker kak berzonog konj, in vlekla za seboj, kaker kak zmagoslavni voz, tisti uborni bolniški voziček, ki je malo prej ležala na njem brez moči in kaker mertva. Hitela je naprej, smejaje se in jokaje; časih je nagloma potegnila voziček in se nekako poigrala sredi čudeža, kaker otrok, keder ga boža njegova mati. Na nogah ne imela nič drugega kaker brezpetnike,¹⁾ in vsakih pet ali deset stopinj je keterega izgubila. Urno in gibčno se je pripognila, nateknila brezpetnik in spet hitela proti Jami.

Blizu kopeli obstane. Njen brat, mladi Jože, ji prinese to, kar je poprosila, to, kar je bolj poželego njeno serce kaker njeni ustnici: — kozarec čudežne vode, kozarec tiste vode, ki je nedavno začela izvirati, na povelje njene dobrotnice, Matere Božje.

Toliko da izpije vodo, poseže neki duhovnik sivih las za kozarcem kaker za kakšno svetinjo in ga zgrabi jako urno. Menda ne obrekujemo, dobrega duhovnika Buvjéra, če rečemo, da upravitelji Božjega pota, patri misijonarji, neso nikoli več videli tistega kozarca.

Ivanka gre zopet naprej in pride pred masabjélsko skalovje. V skladišču misijonarjev je bila

¹⁾ Brezpetniku pravijo neketeri „šlapa“, kar je pa nemška beseda: Schlappe. *Opomnja prelagateljeva.*

velika voščena sveča: Jože jo vzame in poda sestri. Gospodična je deržala z levico gorečo svečo, z desnico je pa vlekla zmagoslavni voziček. Tako pride v Jamo, kjer se je svoje dni prikazovala Mati Božja.

Poklekne in od začetka zahvaljuje Mater Božjo natihoma. Toda vsi verniki so bili te misli, da se je treba zahvaliti očitno in glasno; in Ivanka se je ozirala po gospodu Mizískem, da bi zapel *Magnifikat* ali pa *Zahvalno* pesen.

„Ali ga vidite mej ljudmi?“ me vpraša jako tiho.

„Ne, gospodična. In tudi ne bo prišel.“

Uganil sem, da se je umaknil jako ponižni duhovnik tej slovesnosti, ker se je bal očitnega češčenja. Uganil sem, da ne hotel biti pri slavi, če je tudi bil pri terpljenju, in da je šel zahvaljevat lurško Mater Božjo v spodnjo cerkev ali v samotno svojo izbo.

Potem izreče neki duhovnik¹⁾ te besede:

„Jaz sem iz oténske škofije; in zategadelj povzdignem glas na čast Bogu: „*Poveličuje duša mi Gospoda pregoreče!* . . .“

Pesen Matere Božje se oglasi pod svodom Marijine Jame, in množica je zunaj odpevala neznanško veselo.

Potem zmolijo desetko rožnega venca za bolnike ki so še čakali, da ozdravijo.

¹⁾ To je bil duhovnik Bonamúr, profesor malega semenišča v Oténu.

XXXI.

Res sta bila ondi dva bolnika: gospa grofinja Buléska na bolniškem vozičku; in na pol mertvoudni duhovnik, ki se je še zmirom opiral na gerčavo palico.

Uboga žena, ki je prosila zdravja s tako nepoterpežljivo ognjenostjo in s tako stanovitnim upanjem! Ubogi, stari in siromašni duhovnik, ki je tako potreboval zdravja, da bi opravljal svojo sveto službo!... Ko ju zagledam, se stisne v meni srce, in žalost me obide.

Toliko da odmolimo zadnjo *Češčenomarijo*, grem h gospej Buléski.

„Le serčnost, gospa! Lurška Mati Božja je začela s čudežem današnje jutro; upajmo, da ne bo skončala lepega praznika svojega Vnebovzetja, da ne bi tudi vam storila enake milosti!“

„Oh! gospod Lasér“, reče in mi krepko stisne roko, „nič več ne mislim na-se! Presrečna sem! in vsa sem vesela!... Poglejte gospodično Fontnésko, kako se ji sveti obraz od veselja!... Ko sem jo videla včeraj tako mlado, tako mlado, tako mlado! in ob enem tako hromotno in slabotno kaker v sivi starosti, tako bolno kaker sem jaz, res nesem mogla misliti na svojo bolezen, in prosila sem sveto Devico tako: „Oh! Marija! ozdravi rajša njo kaker mene!“

Potem se oberne k protestantovski hišni, ki ji je služila tako zvesto:

„Glej, ljubi moj otrok, glej, kaj dela Mati Božja!“

„Resda!“ odgovori služabnica vsa zbegana . . .

„Taki čudeži se ne gode v naši veri! . . .“

„No!“ povzame gospa Buléska, „morda čaka sveta Devica tvojega spreobnjenja, da ozdravi mene, tvojo gospodinjo, ki jo ljubiš!“

In dobra hišna se zjoče, jeclja in ne ve, kako bi se odločila . . . Razsvetli jo, o Gospod!

Potem grem k nesrečnemu duhovniku ažénske škofije, častitemu gospodu Kabánu.

Debele solze so mu tekle po licih. Kri mu je silila v glavo in težko je dihal. Naglo mi ustavi besedo, ki sem jo hotel izpregovoriti:

„Neznansko sem srečen!“ šepeta in glas se mu močno trese: „okušam nebeško blaženost! . . . Oh! kako je to lepo! kako je to lepo! Rad bi, da bi ozdraveli vsi ljudje razen mene! . . .“

Ko sem slišal takšne besede, sem še bolj spoznal, da je sicer velika tista milost Božja, ki se dotakne človeškega telesa, da je pa mnogo večja ona, ki se dotakne človeške duše. Pervo milost Božjo vidimo, in jo slavimo; druga se skriva našim telesnim očmi, zato se za njo ne zmenimo.

Res, jako velika in čudovito lepa milost Božja je prišla na to mlado gospodično, ki je vsa srečna privlekla po cesti svoj bolniški voziček; — res, te množice so imele vzrok, častiti Boga zavolj tako očitnega čudeža; — res, tudi mi imamo vzrok, o njem pisati denes, da bodo v njem brali

še pozni in pozni rodovi... Toda če presodimo reči po njihovi višji vrednosti, ali ne bila neizmerno večja in čudovitniša tista milost, ki je prišla brez vidnega blišča in na skrivaj v le te dve duši, ki ste se nekako izgubili v množici božjepotnikov, tista milost, ki je nekako prestvarila sebično človeško serce, in storila, da so v njem pognala in vzcvela tako plemenita, tako nesebična, tako Božja čustva?

XXXII.

Kaj se je še zgodilo tisto jutro in tisti popoldan? Prav res, tega ne bi vedel povedati. Pozabil sem že vse, razen nekih podrobnosti, ki so bile v tesni zvezi s čudežem in ki se jih bom zmirom spominjal.

Tako vem, da gospodična Fontnéska ne bila zadovoljna s samim zdravjem in da je hotela dobiti še neko drugo reč, ki je imela, po njenih mislih, spopolniti nebeško milost: manjkalo ji je, blagoslova gospoda Peramála. Hitela je v Lurd da si ga izprosi.

Župnik Peramál stegne nad njo častitljive roke:

„Vaša vera vas je rešila!... Pojdite sedaj in nič več ne dvojite!“

Potem se oberne k Jožefu, čigar mlado obličje se je svetilo same sreče, ga objame z močnimi rokami, ga stisne na svoje persi in vikne:

„Srečni človek! povedal sem vam, da bo ozdravela!“

Nato sprejme od Ivanke obljubo, da bo nosila leto dni oblačilo, ki bo imelo Marijini barvi: višnjavo in belo. Kaker je nam znano, si je že prikerbela takšno obleko v Oténu.

Ko jo je gospod župnik tako posvetil Materi Božji, mu pride na misel slavno Marijino vnebozetje, in tedaj ji reče te preproste in resne besede:

„Hči moja, živite sveto, da se lahko poreče ob vaši smerti, kaker o sveti Devici: *Vzeta je v nebesa.*“

Odkar se je prikazovala Mati Božja v masabjélskem skalovju, gredo Lurjani vsako leto k Jami v slovesni procesiji na Veliki Šmaren po večernicah. Ta dan je imel gospod Peramál prvič na sebi rimskoprelátski večerniški plašč. To je bilo pa tudi zadnjič. Težko mu je delo vse tisto, kar ga je častilo pred ljudmi, in prelepa obleka je begala njegovo veliko preprostost. Pa takrat se ne mogel ustaviti želji nekega svojega zvestega prijatelja, ki mu je rekel: „Na čast čudežu, ki se je denez zgodil, in na veselje svojih faranov ogernite si danes častni večerniški plašč.“

Poleg lurškega župnika je stopal gospod Mizíski.

Ivanka-Marija Fontnéska se je vvrstila pri procesiji mej Marijine otroke. Imela je na sebi belo obleko in višnjav pas. Mirnih stopinj se je

pomikala mej deviškim kerdelcem, in je prepevala s tovarišicami svojimi:

Tu milosti kraj
človeštvu je zdaj;
deli pa Gospod
nam milosti tod.
Pozdravljena, Marija, bod'!
Pozdravljena, Marija, bod'!

XXXIII.

O petih zvečer sem se mudil pred Jamo. Božjepotniki so vedeli, da sem bil pri čudežnem ozdravljenju, ki se je zgodilo zjutraj v spodnji cerkvi; zato so se začeli nabirati okrog mene, da bi me povpraševali o čudežu in da bi slišali od mene vso zgodbo... Naglo se jih je nabralo precej veliko. Hoteli so slišati pričo, ki jim je lahko rekla: „To sem videl na lastne oči.“

Ko jim odgovorim na vsa vprašanja, ki mi jih dade, grem od njih, da bi si po toliki vznemirjenosti poiskal malo samote. Tedaj pa stopi nepoznan človek izmej ljudi in pride k-meni nekoliko zbezan. Bil je neki Anglež.

„Gospod“, mi reče, „pripeljal sem se v Pirenéje, da bi videl in občudoval...“

„In res ste našli čudovit lep kraj, ali ne?“

„Prelep kraj! Prekrasen kraj! Pa prišel sem v Lurd kaker brezverec, da bi vse osmešil in overgel.“

„In potem?“

„In potem, ko sem prišel predvčeranjim, sem prebral zgodovino dogodkov, ki so bili začetek tega Božjega pota. Ravnokar sem pa vas slišal praviti o tem ozdravljenju, o katerem govori vse po mestu . . . In čutim, da se začenjam obračati. Obračam se, obračam se, obračam se . . . Gospod! gospod! kaj mi je storiti?“

„Obernite se od kraja! . . . Res! obrenite se do kraja: ura je prišla, da se spreoberneti popolnoma!“

Pa se je videlo, da ima Anglež hudo borbo sam sè seboj. Po rojstvu je bil sicer katoličan, pa je zgubil vero že zdavnaj. Čeprav so ga omajali čudeži, je vender še skušal nekako vgovarjati in se odtegniti milosti Božji, ki ga je prijela in vlekla k resnici. Poskušal sem mu razložiti, da ga je sama Božja Previdnost privedla pred lurško Jamo, kjer je naredila ta čudež na priprošnjo Matere Božje skoro vpričo njega, to pa zato, da bi ga spreobernila k veri, katero je že imel v svoji mladosti.

„Če bi se odločil storiti, kar mi svetujete“, mi naposled odgovori, „keteremu duhovniku naj bi potem odprl svojo dušo?“

„Keteremu hočete: vsaki vas lahko spove in odveže . . . Vender je pa vedno pametno, tudi kar se tiče spovedi, da se izročite vodstvu onega, ki je videti najboljši in najbolj razsvetljen . . . Pojdite k lurškemu gospodu župniku, ali h gospodu Miziskemu, ali h gospodu Síru . . .“

„H gospodu Mizískemu?“ vpraša tujec. K tistemu, o katerem pripovedujejo, da je tudi čudežno ozdravel, in kateri je maševal za to mlado gospodično?“

„K tistemu.“

„Oh! kako lepo je denes pridigal pri Božji službi v gorenji cerkvi, kamer sem šel iz radovednosti in po naključju . . .“

„No, ali hočete, da vas povedem k njemu?“

Bil je pri volji. Ko sva se bližala Lurdu, sva srečala človeka, ki sem mislil, da ga poznam.

„Ali vidite tega moža visoke postave“, vprašam Angleža.

„Vidim“, mi odgovori in se nekoliko začudi.

„Dobro“, pristavim, „ta človek se je spreobernal lani na današnji dan zavoľjo tega, ker je ozdravel gospod Mizíski . . . Šel je sam po potu, po katerem greva denes dva skupaj, in je prišel tja, kamer vi greste.“

To pretrese Angleža močno. Začuti, da ga skrivnostno prijemlje čudež od vseh strani.

Prideva h gospodu Mizískemu. Povedo mu, da bi rada govorila ž njim. Stopi iz majhine sprejemne izbe. Mislil je, da sva prišla samo v vas.

„Žal mi je“, nama reče, ko naju pozdravi, „pri sebi imam nekega človeka, ki ga ne morem pustiti od sebe. Videli se bomo drevi ali jutri.“

„Ne! ne!“ rečem naglo, „tu se ne more odlašati! . . . Denes nesem prišel samo zato, da bi vas obiskal, ljubi gospod; in vas tudi ne prosim

da bi se razgovarjali z menoj... Spomnite se lanskega Velikega Šmarna. Dan, ki se je začel za vas s tem, da ste ozdraveli na telesu, se je končal za nekega drugega s tem, da je ozdravel na duši. Ali vam nič ne manjka današnji praznik...?"

Anglež je stal nekoliko zadaj, nemiren in v skerbeh. Videlo se je, kaker da se vojskuje sam sé seboj.

Pokažem ga gospodu Mizískemu:

„To je“, mu rečem, „večerna žetev!“

Pustim ju sama.

Dva dni pozneje prejme Anglež sveto obhajilo iz rok gospoda Mizískega pri tistem oltarju, pred katerim je ozdravela Ivanka.

Nekaj dni pozneje je klečala pred svetim tabernakelnom hišna grofinje Buléske in se je odrekla protestantovski veri. Ime njeno je zapisano v božjepotnih bukvah. Imenuje se Lefévr.

XXXIV.

Ivanka kar ne mogla zapustiti Lurda: hotela je opraviti zahvalno devetdnevnicu.

Telegrami so raznesli veselo novico v daljne kraje. V Oténu so se veselili oče, vsa rodbina, dobri supérijor in prijatelji. V gradu danmartén-skem je zapela podgrofinjo Froasár Broasjáska, častitljiva stara mati, svoj *Zdaj odpusti...*¹⁾ Henrik

¹⁾ Nunc dimittis.

Fontnéski, ki ne mogel spremljati bolne sestre, odrine hitro v Lurd. Rad bi jo videl prej ko prej na lastne oči in ž njo vred zahvalil Mater Božjo, ki jih je vse uslišala.

Tisti dan po Ivankinem ozdravljenju se je veršilo blagoslovljenje zvonov romarske cerkve. Ta slovesnost je privabila neznansko veliko ljudi. Prezvzišeni kardinal Donét, nadškof iz Bordóza, prečastiti gospod Lanženjéz, škof iz Tarba, prečastiti gospod Utermónški, škof iz Ažéna, prečastiti gospod Epivánt, škof iz Era, so hoteli poznati mlado gospodično, ki je ozdravela čudežno... Ona je šla k njim v Škofovski gradiček¹⁾ in jim je odgovorila na vsa vprašanja.

Tisti teden se je zgodilo v Lurdu še več drugih čudežev, ki niso bili nič menj imenitni in genljivi.²⁾ — V osmini Velikega Šmarna, l. 1874, so se vršili prizori, kaker v Jezusovih časih. V sredi mej množico je sem ter tja hodilo nekaj takih, ki so ozdraveli čudežno. Vsi so bili samo eno serce in ena duša, in ta mali kraj zemlje se je nekako kopal v nebeških žarkih.

¹⁾ O tem Škofovskem gradičku glej v Dodatku opomnjo III.

²⁾ V trenutju so ozdravele:

Angelja Lesbrusárl iz Valonpjéra, iz departmánta váškega, Marija Labón iz Monpazjéra, iz departmánta dordónskega, neka petletna deklica, ki jo je pripeljal njen oče, M. P. Hjus, bankjér v mestu Terénto, v severno-ameriški deželi Kénede.

XXXV.

Zadnje dni mesca velikega serpana stopi petero oseb v cerkev v Paré-le-Monjálu. Neka lepa mlada gospodična, ravne in čverste rasti, gibčnega premikanja, je stopala prva. Njena višnjava obleka, zapeta s pasico okrog ledja, je bila videti praznično oblačilo. Vse na nji je razodevalo mir in veselje.

Poklekne pred tabernakelnom, prikloni glavo, in se zamisli v molitev . . . Njena mati, njena dva brata in na pol bolna služabnica sedejo v bližnje klopi.

Mejtem ko so vsi tako molili, odpre cerkvena vrata neki starček, ki se je pripeljal po železnici sé zadnjim vlakom, in stopa po cerkvi. Ko zagleda mlado gospodično, povzdigne roke proti nebu molčê in z nepopisno hvaležnostjo.

Njegovo ženo in njegova sinova je sicer mikalo, da bi bili stekli k njemu in ga objeli, vendar so se premagali.

Ne pa slišala njegovih stopinj mlada gospodična, ki je bila vsa zamišljena v molitev. Ginjen in trepetaje poklekne poleg nje.

Kedo more povedati, kaj je občutila Ivanka v svojem sercu, ko je zagledala starčka, da je molil poleg nje? Kaker da bi omedlela, nasloni glavo na persi svojega dobrega očeta in se začne jokati. Na lice so ji padale tudi jako gorke očetove solze.

Tako sta klečala še nekaj časa, vsa ginjena in v Bogu zbrana. Potem vstaneta oba dva... Kako priserčno se je objemala ta rodbina, ki se je sešla po čudežnem ozdravljenju v tej častitljivi in Jezusovemu Sercu posvečeni cerkvi!

XXXVI.

Ivanka se je vernila k navadnemu življenju. Čez šest mescev po svojem ozdravljenju je popisala na višje zahtevanje svoje stanje tako le: „Ne samo da se mi bolezen ne povernila, temuč „moje splošno zdravje se uterjuje čedalje bolj. „Kar se tiče notranje moje bolezn, moram reči, „da jo je Mati Božja ozdravila v trenutku; in od „petnajstega dne velikega serpana sem na nogah „po cele ure, hodim, tekam kaker vsaki drugi „človek. Ljudje me vidijo, kako hodim po ulicah „našega starega mesta pogostoma, ob vsakem „času in na vse strani. Vesela sem in ponosna, „da nosim obleko Matere Božje in da naznanjujem „jako na glas njeno usmiljenje. Še več, že tri „mesce strežem bolni svoji materi in vodim go- „spodinjstvo: in mojemu terdnemu zdravju se ču- „dovajo moji domači, tujci in zdravniki, ki ne bi „bili mogli nikoli verjeti, da prenesem toliko truda. „Kako bi rada, da bi le te moje verstice nekoliko „potolažile bolnike in jim dale terdno zaupanje do „lurške Matere Božje! Tolikanj in tako dolgo sem „terpela; prebila sem toliko telesnih in dušnih bo- „lečin, in zdaj sem zdrava, močna in polna živ-

„ljenja. To je pa tudi vzrok, zakaj bi hotela pri-
„vesti vse bolnike k nogam Tiste, ketera me je
„ozdravila tako dobro!“¹⁾

Gospodična Fontnéska dela daljna pota. Kaker je videti, ne poznajo trudnosti njene noge, ki so trdne za vsako hojo. Nič več ne čuti one notranje rane, ketera je imela tako žalostne nasledke, da je bila videti toliko časa kaker mertvoudna. Vse njene bolezni, ki so bile ozdravljene, so bile ozdravljene dobro . . . Vender ima časih hude bolečine v glavi.²⁾ Večkrat pokličejo zdravnike na pomoč, pa ne morejo nič pomagati.

„Vem, kaj je temu vzrok“, nam je pravila Ivanka dostikrat.

„Kaj?“

„Ko sem prosila zdravja in sem se kopala v lurški kopeli, smo menili, da ne smem glave potapljati v vodo zavoljo gostih las . . . Ta čisto človeška previdnost in to pomanjkanje vere se je tedaj tikalo *samo enega dela* mojega telesa, zato pa tudi *samo en del* ne bil ozdravljen. To je moja misel, ki je pa tako terdna, da je nobena reč ne more podreti. Zato se pa tudi nič ne pri-
tožujem, da si moram zdaj zdraviti bolezni v glavi

¹⁾ Razložba gospodične Fontnéske, ki je prišla na svetlo v *Annales de Notre Dame de Lourdes*, 30. velikega travna 1875. — Glej tudi v Dodatku Opomnjo IV., zdravniška spričevala.

²⁾ Bolezni, ki ste ji delali bolečine, se imenujete migréna in nevralgija.

z naturnimi sredstvi, ampak voljno prenašam le te nasledke svojega nezaupanja, ki me še poterjujejo v moji misli Rada terpim le to malo skušnjo, ki mi jo je Bog pustil po svoji previdnosti, da me je le rešil hude bolezni.“

XXXVII.

Z dovoljenjem prečastitega Gospoda Lanžejca, ki je bil takrat tarbski škof, so vložili v tlak lurške Jame spominiško kamenito ploščo s tem napisom:

15. velikega serpana 1874,
Veliki Šmaren,
je ozdravela gospodična Ivanka Marija Fontnéska
iz škofje oténske.

„Pojdi, in kaker si veroval, tako se ti zgodi!“

In tisto uro se je zveršilo ozdravljenje.

Sv. Matevž VIII. 13.

V oténski stolni cerkvi je stranska kapelica, ki je bolj tiha in bolj resna, kaker vse druge, in ki je nekakšno pobožno središče tiste škofije. Imenuje se „Škofovska kapelica“. Tu počivajo in spe v Gospodu škofje, ki so si sledili na škofovskem sedežu v Oténu. Krog in okrog so vzdane v zid černe marmornate plošče, v katere so vklesana imena teh apostoljskih naslednikov ...

V sredi žalostnih spominikov se vidi velik obljubni spominik iz belega marmora, ki ne pripoveduje o smerti, ampak o najdenem življenju...

Ko se ne povernila bolezen v treh letih in je bilo spričano čisto za gotovo, da je stanovitno zdravje, ki ga je naklonila Mati Božja gospodični Fontnéski, tedaj je dovolil prečastiti škof oténski, da se sme postaviti *obljubni spominik*. Tu navajamo imenitne besede, ki se na njem bero:

Za vse čase:

15. dne vsakega mesca o polu osmih:

zahvalna maša

na čast Brezmadežni Mariji

v zahvalo, da je ozdravila

gospodično Ivanko-Marijo Fontnésko

v Lurdu

dne 15. velikega serpana 1874.

Spomni se pobožno prečastitega gospoda
Lezeléškega, škofa oténskega.

Ta ustanova

je bila sprejeta od kapiteljna stolne cerkve

in poterjena od škofijstva

dne 2. velikega serpana 1877

s pogojo,

da se bo oznanila maša vsako leto

tisto nedeljo pred Velikim Šmarnom

pri obeh glavnih mašah,

in da se bo opravila

v Škofovski kapelici.

XXXVIII.

Za to ozdravljenje pa ne bila samo Ivanka Bogu hvaležna, ampak tudi vsi njeni domači. Ta rodbina, ki je bila že prej kerščanska, je postala še bolj kerščanska zavoljo tega čudeža.

Kmalu potem, ko sta prejela gospod in gospa Fontnéska vdrugič svojo hčer iz rok Božjih, sta okušala srečo, polno solz, da sta darovala Bogu dragocen biser iz svojega zaklada, prelepo sadje sè svojega verta.

Mesca listopada ravno tistega leta 1874. se je oblekel v Šentašélu v novinsko obleko Družbe Jezusove njijun najmlajši sin, ki smo ga videli, da je stregel pri tisti maši, pri kateri je ozdravela Ivanka. Zdaj se imenuje pater Jožef Fontnéski, in je imel to čast, da so ga pregnali ustanovitelji naše slobode . . . „Blager jim“, pravi Zveličar, „ki terpe preganjanje zavoljo pravice!“

Ivanka se je povračala v Lurd jako pogostoma, da zahvali Mater Božjo, in da spet prejme blagoslov od gospoda Peramála. Le ta župnik je postal njen svetovavec, njen vodnik, njen duhovni oče.

Na veliko njeno žalost je prišel dan, ko ga ne nič več našla in ko je morala poklekniti na neki grob, da si zopet izprosi od njega svéta, pomoči in molitve . . .¹⁾

¹⁾ Jako jo je zbolelo, ko je zvedela za smert Marijinega služabnika, čiger bridko terpljenje je bilo znano. Pisala nam je: „Terpljenje njegovih zadnjih let je doraslo do verha. Očitam si, da se ne morem zderžati solz. Morala bi zapeti *Zahvalno pesen*, da je rešen velikih težav. Toda ali bo Lurd brez njega popolnoma Lurd? . . . Bil je hranitelj pravih izročil. Pri njem je bil človek kaker doma. Njegov blagoslov je prinašal srečo; po njegovih svetih so se ljudje radi ravnali! . . .“

Gospodična Fontnéska je bila vesela, če je mogla porabljeti svoje zdravje v postrežbo bolnikov. Ko se je pridružila enemu izmej zadnjih romarskih vlakov, ki je vozil bolnike, je prebila dve ali tri noči na železnici, in je hodila na vsaki postaji od vagona do vagona, da je stregla bolnikom. Le to težavno opravilo usmiljene sestre je veršila naposled tudi v Lurdu.

Pred nekaj dnevi, ko smo pisali zadnje verstice te povesti, mesca velikega serpana, smo jo zopet videli v Lurdu. Stregla je onim, ki so terpel, kaker je tudi ona negdaj terpela; kopala jih je ljubeznivo v čudežni vodi; in je bila neznansko vesela, keder je zdaj pa zdaj videla, da je ozdravel kak bolnik, kaker je ona sama ozdravela svoje dni. Tako je izpolnjevala zapoved Modrega: „Stori bližnjemu usmiljenje, kaker ga je Bog tebi storil.“

V Bretúzu, 8. kimavca 1882.

Na Mali Šmaren.

Devetdnevica

župnika iz Alžérja.

Gospodu Henriku Lasérju v Parizu.

Spoštovani gospod!

Gospa Gerjér in jaz sva prebrala rokopis, ki ste ga nama poslali in v katerem pripovedujete, kako je ona ozdravela letos 16. kinovca v lurški cerkvi.

Vaša povest je v vsem jako natančna, in oba dva Vam dajeva rada le to spričevanje: vsi dogodki, ki jih naštevate, so resnični, resnični v poedinostih, resnični v njih celoti.

Sprejmite, gospod, zagotovilo najunega najodličnišega spoštovanja.

V Bónu, 1. grudna 1877.

*Ed. Gerjér. — Jústina Gerjér,
rojena Bizér.*

Devetdnevnica

župnika iz Alžérja.¹⁾

Poglavje I.

I.

Mesca velikega serpana 1874 je priromal v Lurd gospod kanonik Martinjón, negdanji nadžupnik alžérski. Imel je kakih štirideset let. V Afriki mu je vzelo glas in obolel je v persih. Prepeljal se je čez Sredozemeljsko morje in je prišel v Lurd, kamer ga je privabil glas o čudežih, ki so se godili v Jami. Upal je, da bo tudi on ozdravel.

Pokleknil je pred masabjélsko skalovje; molil, kopal se v kopelji, pil iz čudežnega studenca: pa zdravja le ne bilo iz nebes.

„No!“ reče sam pri sebi, „ne izgubimo serčnosti! Tako kratka prošnja ne zadostuje: treba

¹⁾ Ta povest je bila posebi natisnjena pred nekoliko leti pod imenom *Čudež 16. kimavca 1877*, kaker izpisek iz drugega zvezka, ki smo ga takrat spisovali in ki ga sedaj dajemo na svetlo. — Alžérsko je dežela v severni Afriki. Glavno mesto se imenuje Alžer in ima 65 tisoč prebivavcev. V mestu je nadškofovski sedež. Gospodarji dežele so Francozi.

je večkrat poterhati na vrata, da se odpro onemu, ki hoče noter priti. Začnimo devetdnevnicó!“

Devetdnevnicá se skonča. Nič mu ne odleže.

Kanoniku ne upade ni vera, ni upanje.

„Sedaj hočem pa napraviti devettjednico.“

Tako ostane zopet v Lurdu triinšestdeset dni.

Ker mu ne kar nič odleglo, odide tisti dan po devettjednici za nekaj časa v Po, da bi kaj okreval v milem podnebjú.

Sam pri sebi si je pa očital ta odhod iz Lurda kaker nekako slabost in kaker nekakšno pomanjkanje zaupanja. Vender je pa še zmirom mislil, da ga bo uslišala Mati Božja, preje ali pozneje.

V teh mislih se kmalu verne v Lurd, in si poišče v mestu stanovanje za dalje časa. Od tedaj ga je bilo skoro zmirom videti pri blagoslovljeni Jami.

Bil je sam bolan, pa je vender stregel bolnikom. Romarji, ki so se tačas mudili nekoliko dalje v Lurdu, se gotovo spominjajo, da so zapazili ondi nekega še mladega duhovnika dolge rumenkaste brade, živega in prijaznega pogleda, plemenitega obraza, visoke in vitke rasti, suhega života, ozkih pleč, ki so bila nekoliko zakrivljena od terpljenja. Ta duhovnik je vodil slepe, podpiral slabotne, spremljal hrome h kopeli in tolažil žalostne sè zamolklím svojim glasom. To je bil gospod Martinjón.

„Če me sedaj ne usliši Mati Božja, je govoril smehljaje, „sem sklenil napraviti devet-

letnico in pozneje še devetstoletnico; potem pa obstanem . . .“

Veselo je gledal, kako je bilo čudežno ozdravljenih več bolnikov, ketere je on vodil in podpiral; on sam si pa ne mogel izprositi popolnega zdravja, dasi mu je katerikrat odleglo kaj malega.

Ali mu je morda prišlo naposled na misel, da mu Mati Božja noče nakloniti zdravja, ki ga je prosil? Tega ne vemo; pa dozdevalo se nam je takrat, da se je pri njem čednost upanja umeknila oni čednosti, ki se imenuje vdanost v voljo Božjo, ali prav za prav, da je upanje odložil na poznejše čase, mejtem ko je bila njegova vera še vedno terdna, in ko je njegova ljubezen še vedno rastla. Srečen je bil, da je stanoval v onem kotu zemlje, kamer je stopila nebeška Kraljica; zadovoljen je bil, da je dihal oni posvečeni zrak in da je hodil vsak dan molit pred sveto Jamo. Zato ne začenjaj tiste devetletnice in devetstoletnice, o kateri je govoril smehljaje. Pravil nam je:

„Tukaj ostanem, naj naredi z menoj lurška Mati Božja po svoji volji. Uslišala me bo, keder bo hotela. Podoben sem človeku, ki sedi v predizbi in čaka, da ga pokličejo. Tudi jaz pridem na versto. Imel bom svojo uro ali svojo minuto in ne dam ji uiti.“

Te minute ali te ure je čakal tri leta.

Čez tri leta mu je reklo nekaj, naj zopet poterka na nebeška vrata. Leta 1877. sklene na-

praviti novo *devetdnevnico* mesca kimavca, tako, da bi jo skončal na praznik Matere Božje Sedem žalosti.

Ne zapazil precej od kraja, da pride prvi dan njegove devetdnevnice na Mali Šmaren, in da pojde tako njegova molitev nekako od Marijinega rojstva do zadnjega zdihljaja Jezusovega, od zibke, v kateri je ležala Mati Božja kaker majhno dete, do groba, v katerem je počival njen Božji Sin.¹⁾

II.

Zakaj pa ne precej uslišala Mati Božja prošnje in molitve gospoda Martinjóna? zakaj ne pri-skerbela zdravja, moči, glasu tistemu, kateri jo je ljubil tako sinovski in kateri je govoril o nji tako lepo? Moral je že biti kak skriven vzrok. Ali smemo ugibati in se nasloniti na serce Matere Božje, da jo povprašamo za to skrivnost? Po-skusimo.

Ke bi bil ozdravel ta duhovnik, bi bil zapustil lurško Jamo in bi se bil zopet poprijel duhovske službe v kakem mestu na Alžžérskem. Ker je pa bil bolan, je ostal v Lurdu in tu je več koristil sè zgle-dom svojim, kaker bi bil mogel koristiti

¹⁾ Praznik Matere Božje Sedem žalosti se praznuje na leto dvakrat: prvič, v petek pred cvetno ali oljično nedeljo; drugič, tretjo nedeljo mesca kimavca. To leto (1877) je bila tretja nedelja 16. kimavca, in ta praznik je bil deveti dan po Malem Šmarnu, ki je 8. kimavca.

sè pridigami svojimi, in naj bi bil še tako zgovoren: zverševal je dela usmiljenja.

Tedaj se nam dozdeva, da Mati Božja zato ne uslišala njegove prošnje precej od začetka, ker ne hotela tako naglo odsloviti takega služabnika. Bog ne zgubil pri tem ničesar, kaker se nam vidi, in služabnik tudi ne. Keder nam odreče Bog kako prošnjo ali nas pusti čakati kakšne časne milosti, stori to zato, ker nam pripravlja na tem ali na onem svetu zlat denar, ki je stokrat več vreden, kaker oni bakreni, za keterega prosimo.

Novo opravilo se je kmalu naložilo vnetosti in goreči ljubezni gospoda Martinjóna. Izviralo je čisto naravno iz onega posla, ki si ga je sam odbral v tolažbo žalostnih.

Ko je prišel v Lurd, je dobil nekega človeka, ki je več terpel, kaker bolniki, in ki je bil bolj skušan kaker navadni nesrečneži: in tudi temu je bil v podporo. Ta človek, o katerem govorimo, je bil župnik v Lurdu, gospod Peramál, ki je imel opraviti pri silo znamenitem dogodku našega časa. Doletela ga je jako velika čast, da je dobil naročilo iz nebes in da je zveršil Božje povelje, če je tudi imel premagati veliko zaderžkov. Za plačilo mu je pa hotela pripraviti Mati Božja višje mesto v nebesih; zato je govorila: „Pokazala mu bom, koliko mora terpeti za ljubezen mojo.“ In tedaj pridejo nad to junaško serce težave, ki jih ne bi bil nobeden pričakoval.

Po nekem nenavadnem in pretresljivem naspotju je bil ob enem na Kaljvariji in na Taboru. Mejtem ko je slavil ves kerščanski svet njegovo ime, mejtem ko so ga hvalili njegovi farani, kterim je bil skerben oče, je terpel od druge strani (sosebno nekaj let sem) bridko žalost, da so ga napačno sodili, zapustili in skrivaj preganjali v onem, kar mu je bilo najljubše, v njegovi vnetosti za blaginjo njegovega ljudstva in za hišo Božjo. Nosil je križ, kaker Simon Cirenec; in sveto breme mu je razmesarilo močne rame. Pri njegovem terpljenju jih je več zmajevalo z glavo in šeptalo: „Ker je bil Marijino orodje, naj ga ona reši in naj mu pride na pomoč.“

Ko se je prikazovala Mati Božja v lurški Jami, zdaj bo temu kmalu dvajset let, takrat je zahteval od presvete Device, naj bi spravila cvetlice v cvetje v zimskem času. Pa tega mu ne hotela napraviti lurška Mati Božja, ki je imela storiti na ravno tistem mestu toliko čudežev. Duhovniku, ki je bila izvolila za posebno opravilo, je odgovorila na njegovo zahtevanje z resno besedo „Pokora“. — Cvetlice neso za merzlo zimo tega sveta. Marija jih hrani svojim izvoljenim, svojim služabnikom, svojim prijatelom za večno pomlad, ki pride po smerti. Sloveči gospod Peramál, veliki lurški župnik, vneti častivec Brezmadežnega Spočetja •Marijinega, je bil tedaj obsojen k terpljenju. On sam je to dobro spoznal, in mi si ne moremo kaj, da ne bi tukaj naveli nekoliko

njegovih misli, ki jih je imel o naredbah Božje Previdnosti glede na terpljenje. Neka pobožna oseba, ki ga je imela za Dušnega vodnika, je zapisovala jako skrbno njegove najmanjše svete, in nam je blagovolila zaupati zbirko naukov, ketere ji je dajal pri spovedi.

Iz tega, kar je učil druge, spoznamo lahko, kar je ponavljal tudi samemu sebi vsak dan. Tako le je govoril:

„Terpimo krepko in serčno, celo veselo, da „si zagotovimo svoje zveličanje, kaker pravi sveti „Pavelj! . . . Dà! keder je bila duša zvesta, in „keder vidi tisti veliki Bog, ki preiskuje obisti „in serca, da se more zanesti na le to dušo in „da ga ne bo zapustila, tedaj ji neha dajati mi- „losti, skrije se, in jo prepusti njeni lastni sla- „bosti in njeni siroččini, bridkosti, žalosti, sra- „moti, časih opravljanju, zaničevanju in obre- kovanju “

„Naj bi znala le ta duša terpeti in molčati; „Bog je pri nji: on jo gleda vedno, in ona mu „je jako ljuba.“

„Vender ga pa ona zastonj kliče, zastonj ga „išče, in zastonj zdihuje po tem edinem ženinu, „ki je edina njena ljubezen in radost. Videti je „gluh in mutast. Hoče, da ga duša išče, in da „gre za njim; in tedaj zbeži tisti trenotek, ko ga „ona misli prijeti! . . . Ali ne dela tako z vami? „Pa kaker otrok, ki je skrit za vratmi in se da „iskati tistim, ketere ljubi, tako vam odpre tudi

„on neki dan nebesa, smehljaje, ves srečen, da vas je prisilil nabirati zaslug, katerih si ne bi bili pridobili, ke bi bilo vam dano na voljo.“

„Keder vidi Bog, da je kaka duša zvesta in plemenita, gleda vedno nanjo; zakaj hrani jo za nebesa in misli narediti iz nje jako lep kamen za le to večno mesto. Da jo obdela, rabi tudi dleto in kladivo. Bije jo in obdeluje, in naj ona še tako vpije v prehudih bolečinah. Če mu ostane zvesta v vseh teh bridkostih, tedaj ji za plačilo pomnoži težave; in če se kaže vedno stanovitno in hrabro, ji naloži drugo še hujše terpljenje. Če ga ona nikaker ne zapusti, če je pripravljena vse sprejeti, kaj stori, da ji pokaže zadovoljnost svojo? — Pošlje ji tiste grozne bolečine, ki so časih neznosne, in ketere daje samo junaškim sercem; in to je njegovo najboljšo plačilo. Ž njo ravna, kaker sè svojim sinom Jezusom, zakaj ima jo kaker za svojega pravega otroka; in jo ljubi preveč, da je ne bi obsipal z vsem onim, kar ima najdražjega na zemlji: s terpljenjem, poniževanjem in bridkostmi. *Pa v tej mešanici tešav se sedini duša s Bogom za večnost.* Kaj naj stori ta uboga duša, keder je vsa v bridkostih, žalosti in terpljenju? Spominja se naj, da jo Bog ljubi in naj o tem ne dvoji proustvoljno ni trenotek.“

Tak je bil človek, tak je bil duhovnik, kteremu je bil gospod Martinjón, že nekoliko let, ljubezniv tolažnik in prijatelj ob vsaki uri.

Neki drugi duhovnik mu je pomagal v tem tako plemenitem delu. Ta je bil prijatelj sè župnikom Peramálom že od otročjih let. Imenoval se je Lafónt, in je bil dušni pastir v tarbskem bolnišču. To je bil mož Božji, poln serčnosti, vnetosti in vere, pripravljen na vse žertve, in nepremično zvest. Neki dan so ga hoteli odtergati od lurškega župnika: „Naredili si boste nekaj mogočnih sovražnikov“, so mu govorili. „— Da naj jaz zapustim Peramála in ga izdam, kedar ga preganjajo? Nikoli!“ Lafónt je živel ponižno in preprosto; daroval se je Jezusu v osebi bolnikov in siromakov.

Gospodje Peramál, Lafónt in Martinjón so bili trije prijatelji po volji Božji.

III.

Ne bomo tukaj razlagali, ketere bridkosti so poderle častitljivega duhovnika Peramála, „ki si ga je izbrala lurška Mati Božja za zaupnika, za pričo in za oznanjevacca čudežev svojega prikazovanja“, kakor je rekel o njem svoje dni Lanženjéz v pismu, ki ga je pisal njemu samemu.¹⁾

Le nekaj naj omenimo. Ko je župnik Peramál sezidal in obogatil z darovi vsega sveta jamsko cerkev, kamer so imele prihajati procesije, kakor

¹⁾ Pismo monsignóra Lanženjéza, imenovanega tarbskega škofa, z dne 22. velikega serpana 1873. To pismo je v naših rokah.

je hotela Mati Božja, je začel zidati tudi farno cerkev, iz katere bi imele odhajati omenjene procesije.

Umerl je od truda, ne da bi bil mogel zgotoviti svoje delo.

In to svojo smert je napovedal večkrat kaker kakšno potrebo, kaker zadnjo žertev na korist hiše Božje.

Nezgotovljena cerkev je bila dozidana do svodov... Ne dobil pomoči od tistih, na katere se je zanašal; čudno nasprotovanje ga je ustavilo v delu.

Časih je rekel: „Serčno želim, da bi se hiša Božja dodelala; pa to se ne bo zgodilo, dokler živim. Umreti moram, da se bo mogla izgotoviti. Keder ne bo nič več mene tukaj, bodo prenehale vse težave same ob sebi. Moje truplo bo kvas. Moja smert bo poplačala vse. Umreti moram, da odvernem razdejanje nedodelane cerkve.“

Žalostne besede, ki so genile do solz njega samega, kaker tudi tiste, ki so ga ljubili.

Imeli smo žalostno tolažbo, da smo bili pri njegovi smerti. V življenjepisu njegovem bomo pripovedovali, kako je izvolil Bog presrečni praznik Marijinega rojstva, da je odperl služabniku svojemu vrata nebeška.

Na dan svojega rojstva se je prikazala presveta Devica Marija v tami tega sveta vsa v svetlobi nedolžnosti in slave. Na dan njenega rojstva, na Mali Šmaren, je zapustil lurški župnik tamo tega sveta, da je odšel v drugo domovino.

Okrog postelje gospoda Peramála so bili zbrani: njegov brat, drugi njegovi sorodniki, njegovi kaplani, njegovi prijatelji, vsi tisti izmej njegovega ljudstva, ki so se mogli preriniti v izbo moža Božjega.

Mej to objokano rodovino je bil njegov priserčni prijatelj zadnjih let, gospod Martinjón. Ves je bil potert in nič ne mislil na samega sebe, ni na svojo bolezen, ni na svoje ozdravljenje. Skoro je pozabil na devetdnevnicu na čast Materi Božji Sedem žalosti, na devetdnevnicu, ki se je morala, po nekem posebnem slučaju, začeti ravno ta dan . . .

VI.

Tako je oddal gospod Peramál, po dolgem umiranju, zemlji svoj zadnji zdihljaj in Bogu svojo neumerljivo dušo.

Zvesti prijatelj, dobri kanonik aljžérki, se začuti osamljenega na zemlji. Imel je sicer še očeta v osebi svojega častitljivega in preljubljenega aljžérskega nadškofa, gospoda Lavižeríja; ali je pa smel upati, da ga bo še katerikrat videl? in ali ne bil prebolan, da bi se mogel prepeljati čez morje? . . .

V tej žalosti in zapuščenosti se ozre njegov duh proti nevidnim krajem, kjer je že prebival gospod Peramál. Oberne svoje serce proti Tolažnici žalostnih, spomni se namerjane in obetane

devetdnevnice, in se domisli, da jo mora začeti le ta dan, 8. kimavca, praznik Marijinega rojstva.

Kaj se je zgodilo v njegovi duši? Poklekne poleg smertne postelje, vzame v svoje roke mrtve roke lurškega župnika, in omolkne za trenotek.

Potem vstane in reče večim izmej tistih, ki so bili ondi, kapelanom, pisatelju teh verstic in nekoliko drugim:

„Pri tem svetem truplu sem ravnokar opravil prvo molitev svoje devetdnevnice na čast Matere Božje Sedem žalosti in pomolil za svoje ozdravljenje. Lurško Mater Božjo sem prosil priserčno, *naj dovoli, da mi sam naš prijatelj prinese deveti dan odgovor v njenem imenu.*“

Potem pristavi:

„Ker je Bog izvolil ravno 8. dan kimavca, da je poklical k sebi gospoda Peramála, sem mislil, da smem skleniti spomin na rajnega prijatelja s svojo ponižno prošnjo.“

Vprašali so gospoda Martinjóna, kak napis naj bi naredili na grob rajnega župnika. Objokan jim odgovori:

„Zapišite ta dva stavka Svetega pisma: „Gospod, ljubil sem lepoto tvoje hiše. Gorečnost za tvojo hišo me je izjela.“¹⁾ Pervi stavek je zgodovina njegovega življenja; drugi je zgodovina njegove smerti.

Učitelj je zapustil zemljo. Kaj bo z dvema učencema, z dvema prijateloma, z dvema duhov-

¹⁾ Psaljem 25, 8, in psaljem 68, 10.

nikoma, ki sta ostala tukaj v solzni dolini? Oba dva sta gledala proti nebu. „Kaj stojite in gledate v nebo, možje Galilejci?“¹⁾

V.

Častiti gospod Lafónt je spremljal ves solzan na zadnjem potu svojega starega prijatelja. Še tisti večer po pogrebu pride k meni v vas in mi reče:

„Ne ga več! Kaj bo z nami?“

Gospod Lafónt se verne v Tarb, kjer je bil dušni pastir v bolnišču, in tisti dan po pogrebu gospoda Peramála je pomagal pri velikem požaru. Gorela je hiša, imenovana *Mali samostan*, v ulici Svetega Ludovika. Duhovnik plane v poslopje, da reši otroke in odnese sveto Rešnje Telo na varen kraj.

Kos goreče stene pade nanj in ga ubije. Odšel je, da se zopet sklene v Božjem naročju s tistim, katerega je objokoval prejšnji dan.

Tako je odperlo prelepo delo kerščanske ljubezni nebeška vrata prvemu prijatelju gospoda Peramála, prijatelju starih dni, ki je zapustil ta svet precej po smerti Marijinega služabnika.

Novejši prijatelj, gospod Martinjón, je moral še čakati.

VI.

Pri smertni postelji lurškega župnika ne stopila samo neznanska žalost v dušo bolnega du-

¹⁾ Dejanje aposteljnov 1, 11.

hovnika, ampak tudi jako veliko upanje. Ta misel, da bo ozdravel, res ne mogla nič zmanjšati bridkosti, ki jo je imel zavaljo zgube svojega prijatelja. Vender je občutil veliko tolažbo v svoji osamljenosti na zemlji, keder je premišljeval, da je njegov prijatelj v nebesih, in da se bo imel zahvaliti za svoje ozdravljenje najprej Materi Božji in Bogu, potem pa njegovi priprošnji.

Videlo se mu je, da ga bo *deveti dan* uslišala Mati Božja zavaljo takšnega priprošnjika. Pisal je celo v Pariz častitemu patru Pikárju, asumpcionístu, in mu naznanil svoje upanje ali prav za prav svoje prepričanje.

Že se je pogovarjal o tem, kaj bo delal, keder ozdravi, in kako se bo trudil za nezgotovljeno cerkev gospoda Peramála. V svoji žalosti in v svojih solzah je že naprej okušal sladkost svojega zopet uterjenega zdravja, svojih oživelih moči in svojega zopet dobljenega glasu.

Molil je goreče. Prijatelji so se združili z njim. In tako pride sobota, 15. kimavec. To je bil tisti dan pred godom Matere Božje Sedem žalosti; to je bil osmi dan devetdnevnice.

Le to soboto zjutraj je dobil telegram, ki mu je naznanil, da sta se odpeljala proti Lurdu gospod Gerjér in njegova žena; in pošiljatelj telegrama ga je prosil, da bi šel po njiju z vozom na železniško postajo.

Gospod in gospa Gerjér sta mu bila čisto neznana. Iz pisma, ki mu ga je pisal župnik šen-

gobénski, in ki ga je dobil po pošti štiriindvajset ur pred telegramom, je zvedel samo to, da je gospa Gerjérova jako bolna že več let, in da gre v Lurd zdravja prosit z največim zaupanjem. Župnik je priporočal toplo gospodu Martinjónu to gospo in njenega moža, ki gresta prvič v Lurd.

Kanonik ne mogel odbiti tega dela usmiljenja, in se odpelje na kolodvor, da bi bil ondi ob treh, ko pride vlak.

Popustimo ga nekaj časa, naj je pripognjen nad brevirjem in naj bere svoje molitve v čakavnici; in razložimo bravcu, ketere okoliščine so ta dan privede v Lurd gospoda Gerjérja in njegovo ženo.

Poglavje II.

I.

Eduvard Gerjér, mirovni sodnik v Bonu, se je poročil pred kakimi petnajstimi leti z jako kerščansko žensko, z gospodično Justino Bivérjevo. Gospodična Bivérjeva je bila iz spoštovane hiše. Njen oče je bil sloveč zdravnik; njena brata sta se povzdignila v obertu na precejšnjo stopnjo. Eden izmed njiju je bil glavni ravnatelj zercalarnice¹⁾ v Šengobénu in Šoníju; drugi je bil ravnatelj šentgobénske in šoníske zercalarnice.

Bog je blagoslovil zakon gospoda Gerjérja z Justino Bivérjevo. Naša zakonska sta dobila troje

¹⁾ Zercalarnica je tvornica, kjer se izdelujejo zercala ali ogledala.

Opomnja prelagateljeva.

otrok. Vsi trije so bili zdravi in bistre glave. Pred očmi skerbne matere so rastle v starosti in modrosti. Gospa Gerjérjeva jih je sama vzgajala. Učila jih je brati in pisati, pa tudi drugih potrebnih vednosti, pred vsem pa ljubezni do siromakov in kerščanski nauk.

Tako je minilo enajst let nepretergane sreče. Enajst let nepretergane sreče, to je jako kratko, pa tudi jako dolgo! . . . To je jako kratko! zakaj dnevi sreče zbeže tako hitro, da se vidi, kaker da trajajo samo en trenotek. To je jako dolgo! zakaj redko je, da bi bil človek toliko let, v tej solzni dolini, brez kake bolečine in nesreče.

To tako čisto nebo se je nanagloma zatemnilo leta 1874. Zdravje gospe Gerjérjeve se je pokazilo. Zavoljo hudih bolečin v glavi, zavoljo pogostih omedlevic in vednega slabljenja so polagoma oderveneli in oterpnili najjimenitnejši deli njenega telesa. Herbténica je izgubila vso moč; noge je neso mogle nič več nositi; vid je oslabel in otemnel. Gospa Gerjérjeva ne mogla sedeti na postelji, in je morala vedno ležati. Spodnji konec telesa je postal čisto neobčutljiv: noge in roke se neso mogle kar nič geniti, in če jih je kedo zbadal ali ščipal, bolnica še čutila ne.

Večkrat so se bali nagle smerti, keder je ležala dolgo časa v omedlevici. Smert je stala na pragu, in njena grozeča senca je že padala v to hišo, ki je bila nedavno tako vesela in srečna.

Nič več ne mogla uboga mati vzgajati in poučevati svojih otrok, samo njih molitve je še vodila. Zbirali so se okrog njene postelje, in bolnica jih je poslušala, kako so molili vsaki večer in vsako jutro, ter kako so Boga prosili za njeno ozdravljenje.

II.

Bolezen je trajala že kake dve leti. Pride leto 1876. Aliksija,¹⁾ starejša hči, je imela iti 2. malega travna k prvemu svetemu obhajilu. Njena kerščanska mati je vedno mislila na ta imenitni dan, ko je imela deklica prvič Boga prejeti; mislila je nanj, ne samo zavoljo svoje hčere, ampak tudi nekoliko zavoljo same sebe. Pričakovala je namreč, da ji bo usmiljeni Jezus nekoliko olajšal njene hude bolečine, keder bo prišel prebivat v serce njene hčere; zakaj zdelo se ji je nekaj nemogočega, da bi obiskal njeno hišo in da ne bi pustil v nji pri tisti priliki kakega kraljevskega znamenja svojega obiskanja. Ko je stopil svoje dni v stanovanje Simona Petra, ali ne takrat ukazal njegovi bolni tašči vstati in učencem postreči?

„Prepričana sem“, je rekla gospa Gerjerjéva, „tisti dan bom vstala in shodila.“

¹⁾ Aliksija je žensko kerstno ime. Latinsko se piše Alix, francosko pa Alice. Aliksija je močenka. Živela je ob času cesarja Dijoklecijana.

2 malega travna prejme Aliksija prvič Telo Jezusa Kristusa; in zvečer se zberejo k prijazni večerji neketeri udje te rodbine; povabijo tudi duhovnika, ki je poučeval deklico za sveto obhajilo. Bolni materi se pa ne kar nič obernilo na bolje . . . In njeno mesto pri mizi je imelo ostati prazno, kaker je že bilo toliko časa; tisti trenotek pa, ko so se vseli za mizo, dobi gospa Gerjérjeva nagloma zopet svoje moči, obleče se in se vsede mej goste, ki so se silno zavzeli in razveselili. Njene oči so bile čiste in bistre; herbtenica je dobila zopet navadno svojo moč; noge so nosile telo kaker v poprejšnjih letih.

Duhovnik zapoje Zahvalno pesem, in vsi pričujoči so odpevali. Vsi so spoznali, da je bil nevidno pri večerji Tisti, ki se je dal ono jutro zaužiti presrečni Aliksiji.

Vso noč je potem spala gospa Gerjérjeva sladko in terdo; ko je pa hotela zjutraj vstati, so izgubile njene noge zopet vso moč.

III.

Ali se ji je tedaj samo sanjalo, da je prejšnji večer vsa zdrava stregla gostom in da je praznovala najlepši dan svoje hčere? Ali jo je pa morda ozdravila moč žive domišljije, moč razdraženih živcev, kaker časih pravijo zdravniki? — Ne, ne. Ne verjemite!

Bog, ki je gospodar življenja in smerti, zdravja in bolezní, je uredil pri tem dogodku vse reči

tako, da ne bilo mogoče prezreti njegove roke in naturi prisoditi, kar je storila njegova milost.

Na dan prvega hčerinoga obhajila ne hotel podreti materi upanja in vere. Ozdravil jo je popolnoma, kaker nekdanj taščo Simona Petra, in ji je rekel streči gostom. Pa ko ji je tako pokazal s čudežem, da je on vsegamogočen Gospodar, ji je hotel tedaj dati na znanje, da naj še prenaša težo bolezní iz nekega skritega in njemu samemu znanega vzroka. In da bi pri dogodku vsi lahko zapazili njegovo roko, je rekel bolezní, naj se nič več ne verne v gorenji del telesa, in ob enem ji je zapovedal, naj zopet stopi v noge. Hude bolečine se ji v glavo neso povernile, omedlevice so izginile, in vid je ostal jasen in bister.

Ko je hotel pokazati evangelijski stotnik, kako je pokorna priroda Jezusovi vsemogočnosti, je imel čisto prav, da je vzel iz vojaškega življenja priliko o nagli in natančni pokorščini. „Imam vojake pod oblastjo in rečem temu: ‚Pojdi!‘ in gre. Rečem drugemu: ‚Pridi!‘ in pride. Ravno tako velim služabniku svojemu: ‚Stori to!‘ in stori...“¹⁾

Kaker je Jezus svoje dni ukazal v judovskem mestu Kafarnavmu, tako je tudi sedaj ukazal v francozkem mestu Bonu.

Kaker vojvoda, ki vodi polke po bojnem čertežu, za katerega ne vedo vojaki, je velel bo-

¹⁾ Matevž 8, 9.

lezni: „Odidi!“ Rekel ji je: „Verni se!“ Rekel ji je: „Stori to!“ In vse se je zveršilo, kakor je ukazal.

Zakaj? Iz katerega vzroka se je povernila bolezen deloma, potem ko je bila že ozdravljena popolnoma? Katera je bila skrivnostna namera, ki jo je imel Jezus? On sam je to vedel; in če bi ga bil kedo tako vprašal glede na to ženo, bi bil gotovo odgovoril, kakor je odgovoril glede na sleporojenega:

„To se je zgodilo zato, da se razodene slava Božja na tej osebi.“¹⁾

Ali je treba pristaviti, da se je od tega dne vdala gospa Gerjérjeva še bolj v voljo Božjo, dasi je bila že prej njena vdanost jako velika? Tudi njena duša je dobila potemtakem milost iz nebes, kakor njeno telo. Ker jo je Božji čudež ozdravil slepote, kakor smo uže povedali, je spet gledala obraze svojih otrok, svojega moža in vseh onih, ketere je ljubila, in zato je bila vesela, dasi je ležala na postelji.

IV.

Odkar je zbolela, ne še imela sreče, da bi bila objela postarne svoje starše. Ona je živela v Bonu, v koldórskem departmántu. Njen oče in njena mati sta stanovala v Šengobénu, v énskem departmántu. Te dve mesti ste vsaksebi sto štiri-

¹⁾ Janez 9, 3.

deset milj. Dobri doktor Bivér je bil takrat v dvainosemdesetem letu, in vsaki pot mu je bil težaven. Njegova hči ga je močno želela videti. Ta želja je rastla v njenem sercu od prvih dni malega travna do začetka kimavca.

Zastonj so ji vgovarjali, da bi bila vožnja težavna, in da bi ji škodovalo tako utrudljivo popotovanje; vsi ti pomiselki neso nič opravili pri bolnici, ki je tolikanj hrepenela, zopet enkrat objeti mater, ki jo je živila z mlekom svojim, in starčka, ki jo je učkal na kolenih, ko je še bila majhno dekletce.

Tedaj so naredili to nespamet, da so se spustili na pot. Vozili so se po železnici.

Kaker so napovedovali zdravniki, se je močno shujšala bolezen gospé Gerjérjeve zavoljo daljnega popotovanja. Najmanjše premikanje, na primer, keder so prenašali bolnico iz izbe v izbo, ji je provzročilo nekako omedlevico in jo je spravilo v veliko nevarnost. To je bilo tudi vzrok, zakaj se nikaker ne mogla verniti v Bon k svojim otrokom.

Morala je tedaj ostati v Šengobénu, pri svojih starših.

Nasledek vsega tega je bil ta, da je bila rodina razkropljena. Sodniška služba je nalagala možu dolžnost, prebivati v Bonu; premočna vez slabosti in bolezní je zaderževala ženo v Šengobénu. Gospa Gerjérjeva je izprosila, da so bili otroci pri nji. Vsakih osem ali deset tjednov, ko

so za nekaj časa prenehali tožni dnevi, se je pripeljal sodnik sto štirideset milj daleč, da je preživel nekoliko naglih dni pri tistih, ki so mu bili vse.

Tako mine skoro leto dni.

Pričakovali so, da bolnici kaj odleže in da jo odpeljejo domov v Bon; pa ji ne odleglo. Ravno nasprotno, hromota se je začela prikazovati tudi v levi roki.

Ker so videli, kako težavno se je pripeljala v Šengobén, zato so bili silo v skerbeh, kaj bo, keder bo poskusila verniti se.

V.

Gospod Gorjér je bil preteklega velikega serpana v Šengobénu, žalosten kakor vedno, da se bolezen nič ne premakne na bolje. Žena mu reče:

„Ljubi moj, rada bi romala v Lurd. Tam bom ozdravela.“

Teh besed se mož ustraši močno. Najžalostnejše slutnje so vstajale same ob sebi v njegovi duši. Krepko je pobijal namero, ki bi gotovo morala imeti žalostne nasledke, kakor je bilo videti.

„Ljuba moja žena“, ji reče, „prosiš me nemogoče reči. Spomni se, koliko zdaj terpiva zato, ker sem odnehal tvoji želji pred enajstimi meseci in ker sva se prederznila storiti pot iz Bona v Šengobén. Pomisli, od takrat še tega ne moreš prenesti, da bi te lahko peljali po vertu, na bolniškem vozičku, samo nekoliko stopinj daleč. In

ti bi zdaj hotela narediti to neumnost, da bi se prederzno spustila na pot skozi vso francosko deželo¹⁾ in da bi šla v tak kraj, kjer ne poznaš nobenega človeka in od koder se morebiti ne bi mogla nič več verniti? Ne misli več na to, ljuba moja. To bi se reklo Boga skušati in nespametno riniti v nevarnost.“

„Prepričana sem, da ozdravim v Lurdu“, ga zaverne gospa Gerjérjeva. „Tjakaj hočem iti.“

To je bil boj uma ali dokazov proti veri in upanju. Tako sta se hrabro borila več dni.

Terdno zaupanje, ki ga je imela gospa Gerjérjeva, je naposled omajalo njena dva brata, ravnatelja v Šengobénu. Svetovala sta gospodu Gerjérju, naj bi odnehal; in le ta nazadnje odneha, ker je bil že do gerla sit tistih prošenj in tistega prigovarjanja. Pošlje ministru zdravniško spričevalo, ki je govorilo o njegovi bolni ženi, in ga poprosi dopusta za nekoliko tjednov, da jo spremi v Pirenéje.

Soboto, na Mali Šmaren, je bilo za terdno sklenjeno, da se bolnica popelje v Lurd.

Koliko molitev so pač vsi storili ta praznik na čast lurški Materi Božji, ravno tisto jutro, ko je umerl njen veliki služabnik, župnik Peramál, in odšel v ono deželo natančne pravice, kjer hu-

¹⁾ Šengobén je v severnovzhodnem Francoskem, v enskem departmántu, ki se nekoliko dotika Belgije; Lurd je pa na južnem Francoskem, pod Pirenejami.

dobni dobivajo svojo kazen in kjer pravični prejemajo venec moči in slave!

Lurd je pa vender le močno skerbel gospoda Gerjérja. Mislil si je, kako slabo bi bilo, če bi mu žena še bolj zbolela v tujem mestu, kjer ne bi imel ni pomoči ni podpore, ampak samo plačano in malomarno postrežbo, kakeršna se dobiva v gostivnah.

Ponavljal je pogostoma:

„Kako vesel bi bil, ke bi imel tam dolu kaknega človeka, ki bi naju nekoliko vodil. Bojim se, ker mi je tam vse neznano.“

11. kimavca je zvedel gospod Poendrón, župnik šengobénski, iz nekega časnika, da je umerl Gospod Peramál; in v popisu njegovih zadnjih ur je zapazil ime gospoda Martinjóna, prejšnjega alžérskega župnika, o katerem smo govorili v začetku te zgodbe. Nemudoma odide h gospe Gerjérjevi.

„Imela bosta v Lurdu nekega človeka, ki bo vaju sprejel in vodil“, reče njenemu možu. „Poznam gospoda Martinjóna, in mu bom pisal, da vaju priporočim njegovi postrežljivosti. Na potu mu telegrafujta, da bo vedel, obkore se pripe-ljeta.“

VI.

Ko sta zvedela gospod Gerjér in njegova žena za gospoda Martinjóna, sta se odločila še tisto uro, da se spustita na strašni pot najbližji dan, v sredo, 12. kimavca. Ukrenila sta, da bosta počí-

vala v Parizu štiriindvajset ur, in da se bosta potem neprenehoma vozila noter do Lurda, če bo le moči. Železniškemu upraviteljstvu sta naročila, da naj ima pripravljen voz s posteljo.

Velika vznemirjenost je bila v tej rodbini. Mati je zaterjevala, da ozdravi kmalu. Njena dva brata sta se navzela od nje vere in sta upala ž njo vred. Mož je bil ves v strahu, čeprav se je vdal volji svoje žene. Vedel je, kako težavno bo popotovanje, mejtem ko gospa Gerjérjeva ne nič mislila na to, kaker je bilo videti. Ona je imela pred očmi, da jo Bog lahko ozdravi, ker je vse-mogočen; on je pa menil, da Bog najberže ne bo delal čudeža.

Že naprej so se pa veselili otroci, ki so bili vajeni slišati iz ust svoje matere samo resnične besede, in ki so radi verjeli, da se jim izpolni želja, kaker že otroci radi verjamejo, zlasti v tej starosti.

„Dà, dà, ozdraveli boste“, reče starejša hči.

„Mama se povernejo kaker kaka druga mama! In imeli bomo mamo, ki bodo hodili“, je vpila Marijica, ki je bila najmanjša mej otroki in ki se ne spominjala, da bi bila kedaj videla mater drugačno kaker bolno in v postelji.

„In nas bodo lahko jemali na kolena“, pristavi Pavelj, ki je bil dostikrat žalosten, da ne okušal te sreče.

Vender jih je časih sprelətela tudi žalost zavoljo tega daljnega popotovanja, ki se jim je vi-

delo brez konca in kraja, pa tudi zavoljo onih dni in onih noči, ko bodo morali biti brez materinih poljubov.

„Mama“, so povpraševali, „ali nam boste mogli poslati od tam dolu svoj blagoslov?“

Nič ne tako težavnega, kakor tisto omecevanje, tiste skerbi in tisti različni nemiri, preden se ukrene kaka važna reč. Le te nepotrebne vznemirjenosti so hoteli obvarovati postarnega očeta gospe Gerjérjeve, gospoda Bivérja. Ko je bilo že vse za terdno sklenjeno in je manjkalo samo še njegovega dovoljenja, še le tedaj mu pove njegova hči, da namerja oditi v daljni Lurd in poprositi Mater Božjo zdravja, keterega je neso mogli dati učeni zdravniki.

Stari zdravnik je bil silo ginjen, ko je zvedel, da hoče njegova hči popustiti zdravila in se zateči k čudežu. Solze mu zaigrajo v očeh.

„Privolim v to, kar namerjaš“, ji reče.

In pri odhodu stegne nad hčerjo častitljive svoje roke in jo blagoslovi.

Popotovanje se je veršilo s pregroznim trdom. V Parizu so prenesli gospo Gerjérjevo z voza v stanovanje njenega brata, Hektorja Bivérja.

Njijun svak, gospod Ludovik Bonél, profesor na versájskem liceju, pride k njima ves v skerbeh, in jima reče:

„Ravnokar sem pozvedel, da je Henrik Lasér v Lurdu. S tem pisateljem sem se nekdam seznanil

na nekem shodu, ki sva se ga oba dva udeležila. Tu je pismo nanj.“

Tisti, kateremu je Bog naklonil denes to milost, da pripoveduje to zgodbo, je prišel na tak način do tega, da je zvedel za njene podrobnosti.

Spet se spustita na pot.

Ko priderdra vlak v Bozdó na kolodvor, je bila bolnica silno zdelana. Dasi je kazala še dosti veliko serčnosti, se vendar le ne upal prestrašeni soprog dalje voziti. Primoral jo je, da je spet en dan počivala.

Poglavje III.

I.

Soboto, 15. kimavca, se pripeljeta v Lurd gospod Gerjér in njegova žena. Kaker že vemo, je bil duhovnik alžérski, gospod Martinjón, na kolodvoru, da ju sprejme.

Sedê v čakavnici je molil brevir in mislil na tisto zadnjo devetdnevnicu, v katero je stavil vse svoje upanje, da ozdravi.

Mislil je na vse bolnike, ketere je videl več let semkaj, da so ozdraveli v Jami. Rekel si je, da je prišla versta naposled tudi nanj, da je drugi dan že zadnji dan devetdnevnicu, in da se naposled zgodi čudež, keterega je prosil tako dolgo. Čas mine hitro, keder človek upa; in tako je pričakoval dobri kanonik poterpežljivo dveh popotnikov, ki ju že poznajo naši bravci, on sam ju pa še ne poznal.

Gospod Martinjón je poskerbel vse. Naročil je širok in pripraven voz, ki ju je čakal na postaji. Železnični služabniki so prenesli bolnico na voz, in ona se odpelje v hišo gospe Detrojátove, ki je stanovala takrat v Kolodvorski ulici in pri kateri je najel gospod Martinjón eno izbo.

Ta izba je bila v prvem ali drugem nadstropju, bolezen gospe Gerjérjeve je pa odločno zahtevala stanovanje pri tleh. Kanonik alžérski je zvedel premalo o bolezni gospe, da bi bil drugači ukrenil. Bil je v zadregi.

„Ne vznemirjajte se“, jim tedaj reče gostivničarica. „Odpeljite se tukaj, čisto blizu, h gospodu Lavínju. Morda ima on takšno izbo, kakeršno želite.“

Gospod Lavínj ima lepo hišo, ki je na vertu mej germičjem in cveticami. Z verta derže križevata vrata na veliko cesto, ki gre skozi Lurd in ki je glavna mestna cesta. Ta hiša stoji v dolnjem koncu mesta, mej starim mestom in kolodvorom.

Izverstni gospod Lavínj postreže našima božjepotnikoma jako rad.

Gospodu Gerjérju in njegovi gospe ne bilo treba stanovati pri gospe Detrojátovi ali v kaki gostivni, ker sta tako dobila v hiši Lavínjevi veliko izbano pri tleh, ki se je spremenila nagloma v spavnico in ki je bila obernjena proti vertu.

Tako je bolnica stanovala v Lavínjevi hiši, v veliki izbani, in ne kje drugje. Ta okoliščina

res na videz ne vredna, da bi se omenjala; in vendar bo imela pozneje svoj pomen in svojo znamenitost.

V tem stanovanju je razložila gospa Gerjérjeva gospodu Martinjónu dolgo svoje terpljenje, terdovratno svojo slabost, in terdno upanje, ki jo je privedlo v Lurd.

Pogovarjala sta se o neštevilnih dobrotah lurške Matere Božje in o rajnem župniku Peramálu. Alžérski duhovnik zine nekoliko besed o svoji devetdnevni in poprosi gospo Gerjérjevo, naj se mu pridruži v molitvi; potem se ji ponudi priserčno, da bo tudi on molil za njeno ozdravljenje. . .

Ko se naša dva božjepotnika nekoliko odpočijeta od dolge vožnje, se odpeljeta k Jami še tisti popoldan. Prišel je k njima gospod Martinjón. Gospod Gerjér je vzel s seboj dva najeta služabnika, da bi mu pomagala bolno gospo vzeti z voza in prenesti pred kip lurške Matere Božje. Bilo je nekako o petih.

Ondi, pred Marijinim kipom, smo bolnico videli prvič. Gospod Gerjér nam izroči pismo svojega svaka, Ludovika Bonéla, in tako smo zvedeli o terpljenju te rodbine.

Gospa Gerjérjeva je molila goreče in zbrano. Kaker da bi bila zamaknjena, je imela oči nepremično vprete v vidno podobo nevidne Device, ki se je prikazovala svoje dni v tem skalovju. Kedor je videl, kakšen obraz je imela bolnica pri mo-

litvi in kako je roke povzdigovala, je moral precej spoznati, da je bilo veliko njeno upanje in velika njena vera.

II.

Gospa Gerjérjeva je bila pri spovedi, preden je odešla iz Šengobéna v Lurd. Bolj ko bolj si je hotela urediti dušno stanje, da bi si laže izprosila telesno zdravje. Pripravljena je bila. Gospod Gerjér je pa nekoliko zaostal, dasi je sicer živel kerščansko. Ker je imel na glavi vse časne reči, zato je menj mislil na dušne potrebe. Pri odhodu in na popotovanju je močno skerbel za vse stvari. Nekoliko je pa zanemaril samega sebe in si ne uredil duše, ker je to opravilo odložil za odločno trenutje in zadnjo uro.

Ta ura mu je odbila v Lurdu.

Dosti pozno na večer poprosi Gerjér častitega gospoda Martinjóna, da bi ga spovedal. Kaker je vedno namerjal, je hotel biti drugi dan pri obhajilu poleg svoje žene; hotel je, da bi se vjemalo njijuno dejanje, kaker ste se tudi njijuni serci, in da bi bili prošnji obeh dveh enake vrednosti pred Bogom.

In tedaj odpre pri zakramentu svete pokore svojo dušo pred duhovnikom Jezusa Kristusa. Spove se grehov; razloži pa tudi svoje terpljenje, svoje težave, žalost svoje rodbine, svoj nemir v sedanjosti in svoj strah glede na prihodnost. Potreboval je tolažbe; in vedel iz skušnjje, da spoved

ne samo zakrament pokore, ampak tudi zakrament tolažbe.

Kaj je vse zaupal spovedniku, je znano samo Bogu. Mi ne vemo, in nobeden ne bi mogel tega povedati. To pa vendar le vemo, da je spovednik namestnik Božji in da občuti časih pomilovanje bolj kaker kedo drugi, bolj kaker navadni ljudje.

Sočutje nekedanjega župnika alžérskega je bilo veliko, ko je spoznal nesrečo tega žalostnega moža; ko je videl to mater treh otrok, ki je bila tako dolgo bolna in ki ne mogla nič delati; ko je slišal o vsej tej rodbini, ki je še tolikanj potrebovala materinske skerbi. Pozabil je na svojo nesrečo, da je bolj občutil težavo drugih ljudi. S tem pa vendar nočemo reči, da se ne spominjal svojega lastnega terpljenja in nezmerne upanja, ki ga je imel za drugi dan. Pa že prej mu je prišla v glavo neka jako plemenita misel v tamnih obrisih, katero je dal že tudi nekoliko na znanje gospe Gerjérjevi; sedaj mu je zopet stopila v dušo, dobila je določno in jasno podobo, in on jo je izveršil precej.

„Naj vaša žena zaupa, in tudi vi zaupajte ž njo vred!“ reče svojemu spokorniku, tistemu, kateri ga je imenoval pri spovedi „moj oče“, in keterega je on sam imenoval „moj sin“. — „Videl sem jo, kako je molila ta večer pred Jamo: ona je izmej tistih, ki premagajo serce Božje in ki izprosijo čudež...“

„Glejte“, pristavi, „sedaj opravljam devetdnevnicu, ki sem jo začel pri smertni postelji, na kateri je ravno izdihnil moj prijatelj, spoštovani lurški župnik, gospod Peramál. Od njegove smerti se mu priporočam, da bi zame govoril pred Božjim prestolom, in lurško Mater Božjo prosim, naj dovoli, da mi on sam prinese deveti dan odgovor na mojo silno prošnjo. Denes imam ravno osmi dan. Devetdnevnicu sem začel v soboto, 8. kimavca, in jo skončam jutri, nedeljo, praznik Matere Božje Sedem žalosti. Zatorej bom imel jutri ob osmih mašo, ki je moje poslednje upanje. . .“

„Tako tedaj, povejte gospe Gerjérjevi, da ne bom opravil samo te maše zanjo, ampak da ji *prepustim tudi zdravje, za katero prosim, če bi ga imel jaz dobiti. Podarim ji vse molitve, ki sem jih omolil pri tej devetdnevnicu. Njena šelja se naj izpolni namesto moje, tako da naj osdravi ona, ne jas, če se ima jutri zgoditi čudež. . .* Ta večer, preden zaspi, in jutri, keder se zbudi, naj sklene in združi pri svoji molitvi ime gospoda Peramála; in ob osmih pridita obadva k tej maši v gorenjo cerkev. Terdno upam, da se nekaj zgodi.“

Takšno ponudbo sta sprejela preprosto gospod Gerjér in njegova gospa, in ker nesta vedela, kako dolga je bila bolezen gospoda Martinjona, zato tudi nesta mogla presoditi vsega njegovega junaštva in velike žertve, ki jima jo je storil.

III.

Ta večer pred spanjem in drugo jutro ob zarji sklene neozdravna bolnica svojo prošnjo in molitev z imenom župnika Peramála. In keder se je bližala osma juternja ura, dá se prenesti v gorenjo cerkev, da bi bila pri tisti zadnji in najimenitnejši maši devetdnevnic, pri kateri je pričakoval gospod Martinjón skrivnostnega odgovora od svojega rajnega prijatelja.

Gospa Gerjérjeva je verovala terdno nezmotni in tolažljivi nauk svete Cerkve o občinstvu svetnikov in o darovanju zasluženja. Ker se je odrekel duhovnik ozdravljenju svojemu nji na korist, zato se je še bolj uterdilo in kaker skala ustanovilo upanje, ki jo je privedlo v Lurd. Kako si naj to razložimo?

Na tem mestu miru in pobožnosti smo sicer daleč od bojišča in od kervavih bojev; in vender hočemo na bojišču poiskati priliko, da jasno razložimo, kakšno zaupanje je dobila in kakšno veselje je občutila bolna gospa, ko je molila.

Vojvoda odide sè svojimi vojaki, da začne boj. Pozna mesto, pozna uro, pozna serčnost svojih mož in priprave sovražnika. Upa, da bo zmagal, in to tudi glasno pripoveduje... Utaboril se je v megli, ki pokriva z belkasto senco polje in skriva vse reči njegovim očem. Pa svet mu je znan in zbere v popolni red stotnije in polke svoje. Z druge strani potoka se nekoliko sliši ceptanje množice in udarjanje mečev; to mu priča, da je

ondi tisti, keterega hoče premagati. Serce mu bije. Kaker je tudi serčan in gotov zmage, si vender le ne more kaj, da ne bi časih mislil sam pri sebi na majhno število svojih vojakov in na veliko moč sovražnika.

Kar potegne veter in razperši meglo. In zdaj zagleda na drugem bregu polke mogočnega kneza, ki se hoče boriti v njegovih verstah in ki je nenadoma prišel, tudi v gosti megli, pod vodstvom nekega svojega prijatela. „Nepričakovana pomoč! Zveza nepremagljiva! Veliki knez je z nami! Zmago že imamo!“ vikne vojvoda in se silno razveseli.

Tako nekako se je razveselila v svojem sercu gospa Gerjérjeva, ki je prišla v Lurd samo sè svojimi molitvami in z molitvami vseh svojih, brez kake druge pomoči; tako nekako se je razveselila, ko je v duhu zagledala velikega Marijinega služabnika, župnika Peramála, ki je prišel nenadoma na klic svojega zvestega prijatela, da bo sklenil veljavno svojo prošnjo ž njeno ponižno molitvijo in svojo moč ž njeno slabostjo. Spoznala je, da bo zmagala.

IV.

Prejšnji dan so prišli marséjski božjepotniki v Lurd, in so napolnili skoro vso gorenjo cerkev. Težko bi bilo, skozi gnečo prenašati bolnico, kateri je napravilo najmanjše premikanje veliko utrujenost, in katero je zbolelo, keder se je količkaj zadela ob kako stvar.

Zatorej so sklenili izbrati eno izmej dveh kapelic, ki ste pri velikih vratih. Izberejo tisto na levi strani, ki je posvečena sveti Germani Kuzénovi.

V to kapelico so tedaj prenesli gospo Gerjérjevo, in v to kapelico je šel maševat gospod Martinjón. Duhovnik je sicer daroval sveto mašo za zdravje bolne gospe, vendar je hotel nakloniti molitev pri *Spominu sa mertve* rajnemu župniku Peramálu, ki so ga imeli v mislih vsi pričujoči.

Bolnica je bila pri maši, sede na stolu. Njene noge, že toliko časa mertvoudne, so počivale na klečalu, ki so ga bili postavili pred njo.

Ko je bral gospod Martinjón List, stopi mu v dušo nagloma in nenavadno jasno spomin na rajnega lurškega župnika. V zadnjih verstah Lista, ki jih je imel pred očmi, zapazi besede, ketere so bile takšne, da jih je moral obrniti na gospoda Peramála. Bral je polagoma: „Gospod je denes „tako povišal tvoje ime, da ne bo prešla hvala „tvoja iz ust ljudi, ki se bodo vedno spominjali „moči Božje, za ketere nesi prizanašal svojemu „življenju v stiskah in v nadlogi svojega ljudstva, „temuč *si odvernil razdejanje* pred obličjem našega Boga.“¹⁾

„Moje truplo bo kvas. Umreti moram, da odvernem razdejanje, razdejanje nedodelane cerkve“, je rekel večkrat gospod Peramál pred smertjo.

¹⁾ List naše Matere Božje Šedem žalosti. III. nedelja mesca kimavca.

Pri povzdigovanju pokleknejo vsi. Samo bolnica obsedi. Sveto opravilo se je nadaljevalo. Ko zaužije mašnik presveto Rešnjo Kri, hoče precej potem, mej sveto mašo, obhajati naša dva božjepotnika. Zato poklekne gospod Gerjér k angeljski mizi; njegova žena je pa čakala v svoji bolezni, da pride Bog k nji. In res pride, prinesen od umerljivih rok, da nahrani in napoji tisto, ki ga je bila lačna in žejna.

Kaker hitro prejme sveto Rešnje Telo, začuti v sebi neko neznansko moč, ki jo je silila vstati in poklekniti. In ravno tisti trenotek zasliši v svojem sercu kaker nekakšen nebeški glas, ki ji je zapovedal to storiti.

Pred njo je klečal njen mož. Glavo je imel skrito v dlanih. Zamaknil se je po obhajilu v molitev. Veroval je in ne veroval; upal je in ne upal.

Kar zasliši, da je za njim nekaj zašumelo kaker obleka in da se je nekaj premikalo. Vzdigne glavo in se ozre. Gospa Gerjérjeva poklekne poleg njega.

Če je bil tudi v svetem kraju, v hiši Božji, vender bi bil skoro zavpil, tako se je zavzel in razveselilnji dote pogleda proti oltarju in njegove oči se ujamejo z očmi duhovnika, ki so se, kaker njegove, svetile veselja in ginjenosti. Duhovnik se oberne in reče ta trenotek vernikom imenitno mašniško besedo:

„*Dominus vobiscum!*“ (Gospod z vami!)

Gospod je bil res ž njimi.

Pri zadnjem evangeliju je vstala gospa Gerjérjeva brez truda in po maši je spet pokleknila... Njen mož je skoro omedlel, in noge so se mu šibile. Gledal jo je bled, ginjen, trepetaje. Solze so mu zameglile oči, ki so bile močno odperte. Ne se upal žene nagovoriti in ne mogel verjeti svojim očem. Ozdravljena bolnica se je zameknila v molitev. Zahvaljevala se je. Mož je bil jako zbeگان; žena je bila jako mirna.

Duhovnik sleče mašno obleko in gre na stran oltarja, da odmoli pomašne molitve.

Gotovo je molil goreče.

Precej takrat, ko je molil prvo molitev svoje devetdnevnice, je sklenil v svojo prošnjo ime Marijinega služabnika Peramála, čigar truplo je ležalo na smertni postelji, in je poprosil lurško Mater Božjo, da bi mu sam rajni prijatelj prinesel deveti dan odgovor. Potem pa, ko je najbolj upal, je imel tako junaško ljubezen, da je drugi osebi prepustil milost, na katero se je terdno zanašal.

In glejte, *deveti dan* in določeno uro, ni preje ni pozneje, je ozdravela bolnica, katero je bil *sam odločil* in za katero je tudi *na ta namen maševal*; ozdravela je pri njegovi maši, in to tako naglo, kaker evangelijski mertvoudnik.

Nebeško jasen je bil odgovor, ki si ga je izprosil gospod Martinjón od dobrotljive in mogočne lurške Matere Božje. Prosil je znamenja, in dano mu je bilo sijajno in očevidno.

Kaker je tudi bilo veselje ozdravljene bolnice veliko, je bilo veselje duhovnikovo vendar le še večje. Njegov prijatelj, župnik Peramál, ki se je napotil v nebesa, je že začel kazati, da je tjakaj prišel.

V.

Kaker smo ravnokar slišali, so se veselili tega čudežnega ozdravljenja sosebnostno trije: sama ozdravljena gospa, njen mož in gospod Martinjón. Pa nobeden izmed njih se ne zmenil za različne podrobnosti le te majhne stranske kapelice, kjer so bili, in kamer jih je previdnostno privedla neka roka, ki je nežnejša in močnejša od človeške. — In vendar so bili kameni, kipi in napisi nekaki skrivnostni glasovi, ki so šeptali eno in isto ime, ono ime, ki je mislil duhovnik, da ga je slišal pri zadnjih besedah mašnega Lista kaker kakšen odmev iz nebes.

Perva kapelica pri velikih vratih, ki je nekako začetek gorenje cerkve, in vse reči v nji, spominjajo na začetek nebeške zgodbe lurške Matere Božje, ki si je izbrala župnika Peramála za zaupnika, za pričo in za oznanjevavca čudežev svojega prikazovanja, kaker je rekel škof Lanženjéz.

Pod oknom je ves zid pokrit s tremi visokimi in širokimi ploščami iz belega marmora. In na teh kamenitih ploščah je popisana ob kratkem zgodba, kako se je prikazala Mati Božja osemnajstkrat.

Lurški župnik je dobil imenitno nalogo na tem svetu, ko mu je poslala Mati Božja Bernardko s tem prav pravim poveljem: „Pojdi in povej, da hočem, naj mi tukaj sezidajo kapelico.“ Zatorej se je bral na tem marmoru ta imenitni ukaz: „Pojdi in povej duhovnikom, da hočem, naj mi tukaj sezidajo kapelico . . .“ — Le ta ukaz, napisan na kamenu, spominja prelepo na župnika Peramála, delavca perve ure, ki je za lurški Božji pot izkopal prvi temelj in vložil prvi kamen.

Ko se je Mati Božja prikazovala v Jami, je zahteval lurški župnik neki dan od nje, naj stori, da se razcveto divje rože¹⁾ v merzlem mescu sečnu, in ona odgovori z besedo: „Pokora.“ — V dolgi versti, ki je sestavljena iz samih zlatih serc in ki se vleče nad frizami okrog cerkvene ladje, se bero neke besede, ketere je izpregovorila lurška Mati Božja; in glejte, ravno nad velikim svodom, pod katerim se gre v to stransko kapelico, se bere tista beseda, s katero je odgovorila Marija lurškemu župniku na njegovo zahtevanje, in katero je izpolnjeval sveti duhovnik tako bridko, beseda: „Pokora.“

Temu Marijinemu povelju je bil lurški župnik pokoren in si je vzel na ramo težo strašnega križa. — No, in katero podobo je izrezal kipar, da je napravil ono postajo križevega pota, ki je na desni strani oltarja, nad malim ertastim

¹⁾ Rosa canina, Hundsrose, šipek ali divja galtroža.

lokom, ki vodi v naslednjo kapelico? Podobo Simona Cirenca, moža, ki nese križ.

Pa tudi oltar, na katerem je ravnokar odmaševal gospod Martinjón, spominja nekako na oni čas, ko se je začela lurška Božja pot.

V tem oltarju se namreč vidi Germána Kuzénova, izbrana mej vso veliko množico blaženih, svetnica, ki je bila najbolj podobno Bernardki: bila je pastarica, kaker le ta, in nedolžen otrok naših južnih krajev; imela je ravno tisto mladost in je govorila tisti jezik. Poleg nje je pastirska palica, in njena glava je pokrita s tistim pokri-valom, katero se imenuje kapišón v tulúški okoli-lici, in katero je podobno po obliki in po imenu kapilétu, kakeršnega nosijo v Pirenéjah.

„Izmej vseh janjčkov“, je pravila Bernardka, „imam najrajša najmanjšega.“ Pri nogah Germani-nih se vidi janjček.

Zadaj za Germano je pes, podoba čuječnosti, zvestobe in moči, da brani pastarico in čredo; in ta trojna čednost je spominjala na serčnega pa-stirja, gospoda Peramála, kateri ne nikedar do-volil steklim preganjavcem, da bi se bili doteknili Bernardke, Marijinega otroka.

Bernardka je zahtevala rož, in kaker je znano, je se vernila s praznimi rokami... Tu na ol-tarju pa ima denes sveta pastarica Germána poln predpasnik rož, in jih siplje pred se z deviškimi svojimi rokami. In ker imajo rože lep duh, zato, glejte! se je zgodil pred tem oltarjem čudež, ki

razširja nekakšen prijeten duh ne samo na pričujoče, ampak tudi na spomin služabnika Božjega, gospoda Peramála.

Svoje dni se je nasmehnila Iurška Mati Božja, kakor da obeta rože za čas večne pomladi, ki se začne po tem življenju . . . Čudežno ozdravljenje, ki se je ravnokar zveršilo, je pa kazalo, da je presveta Devica že na tem svetu izpolnila obljubo, ki jo je izražalo njene smehljanje.

Ustavimo se tukaj za trenotek in presodimo, kakšen pomen imajo okoliščine, v katerih se je zgodil čudež.

Če Iurška Mati Božja ne bi bila hotela, pri ozdravljenju gospe Gerjerjeve, jasno pokazati posebnega pomena, ki je vsakemu človeku jasen, in skleniti tega ozdravljenja sè spominom svojega služabnika, gospoda Peramála: ali ne očitno, da bi si bila izbrala *kak drugi čas*, ne pa tistega že naprej določenega devetega dneva, *kako drugo okoliščino*, ne pa zadnje maše tiste devetdnevnice, ki jo je opravljal njegov priserčni prijatelj, *kak drugi kraj*, ne pa tiste pomenljive kapelice? Izbrala bi bila prejšnji ali naslednji dan ali kak drugi čas; izvolila bi bila Jamo, kopel ali kak drugi oltar; dala bi bila kakemu drugemu duhovniku milost, da bi bil maševal takrat, ko se je zgodil čudež, in ondi, kjer se je zgodil. Pa vidi se, da je ona naravnost hotela, da bi že dan, duhovnik in kraj pokazal na Peramálovo ime in dal odgovor, keterega so prosili tolikanj goreče.

Tako so se po mogočni Marijini volji prelepo združile vse okoličnosti tega čudežnega ozdravljenja, ki so ena drugo pojasnjevale in ki so vse skupaj oznanjevale isto resnico, resnico, da jih je Bog združil.

Ne ne! tako lepo se okoliščine ne morejo združevati same od sebe! Keder vidimo, da je ura urejena in da se njen kazavec premika, sklepamo iz tega, da jo je uredila urarjeva roka; in keder vidimo, da se pri kakem dogodku lepo zberejo razne okoliščine, sklepamo iz tega, da jih je tako skerbno in tako srečno združila roka Božja. Te okoliščine so jezik Božji, ki govori ljudem, jezik, ki je jasen in ob enem skrivnosten, kakor so bile prilike, ketere je Bog svoje dni govoril množicam, zbranim na bregovih Genezareškega jezera ali na jeruzalemskih terjih. Preprosta duša sliši, razume in moli. Jezus je rekel učencem svojim: „Vam je dano spoznati skrivnosti nebeškega kraljestva, njim pa ne dano. Zato jim v prilikah govorim, ker gledajoči ne vidijo, in poslušajoči ne slišijo in ne umejo.“¹⁾

Zatorej moramo odpreti oči in ušesa, keder imamo pred seboj kak čudež ali kako neposrednje delo Božje vsegamogočnosti, to je, vse njegove okoliščine moramo preiskati in natanko presoditi, da spoznamo, kakšen pomen imajo in kakšen nauk nam dajejo.

¹⁾ Matevž 13, 11—13.

Gotovo se, ljubi bravec, spominjaš tistega genljivega mesta v Svetem pismu, kjer se bere, kako je šel Elijezer v Mezopotámijo proti mestu Nahórjevemu, da poišče kako nevesto mlademu Izaku. Ustavil se je pri vodnjaku, ki je bil pred mestom. Potem je povzdignil serce k Bogu in je rekel te besede:

„Gospod, Bog mojega gospoda Abrahama, prosim, pomagaj mi danes, in stori milost mojemu gospodu Abrahamu. Glej! stojim pri studencu in hčere prebivavcev tega mesta bodo hodile zajemat vode. Deklica tedaj, ki ji porečem: „Nagni mi verč, da pijem“, in ki odgovori: „Pij, in tudi tvoje kamele bom napojila“: le ta je, ki si jo namenil svojemu služabniku Izaku; in iz tega bom spoznal, da si storil milost mojemu gospodu.

„Ni še bil izgovoril besed sam pri sebi, in glej! že pride Rebeka z verčem na rami . . . Stopila je k studencu, ter napolnila verč in se vernila.

„In Elijézer ji je naproti šel, in je rekel: „Daj mi nekoliko vode piti iz verča.“

„Ona je odgovorila: „Pij, gospod moj“; in je hitro dejala verč na svoje naročje in mu je dala piti.

„In ko se je bil napil, pristavi ona: „Tudi kamelam tvojim bom zajemala vode, dokler se vse ne napijo.“

„On jo je premišljeval“ molče, ker bi bil rad zvedel, ali je Gospod njegov pot osrečil ali ne.

„Ko so se bile napile kamele, vzame mož zlate uhane, ki so tehtali dva seklja, in ravno toliko zapestnic, deset sekljev težkih.

„In ji je rekel: „Čigava hči si?“

„Ona je odgovorila: „Hči sem Batuela, ki ga je Melka rodila Nahórju.“

„Mož se prikloni in moli Boga, in reče:

„Hvaljen bodi Gospod, Bog mojega gospoda Abrahama, ki ne odtegnil svoje milosti in zvestobe gospodu mojemu, in me je privedel naravnost v hišo brata mojega gospoda“. ¹⁾

Ker se je popolnoma vjemala njegova molitev sè znamenjem, keterega si je prosil in katero se je tudi izpolnilo natančno, je razumel Elijézer silo jasni odgovor Božji, in je spoznal, v kakšni milosti je bil pri Bogu njegov gospodar Abraham.

Kaker je spoznal Elijézer, tako spoznajmo tudi mi; zakaj Bog davnih časov je tudi dan-današnji Bog. Imenuje se „Večni“, in kaker je nekedaj dajal odgovore poštenim ljudem, ki so ga zaupljivo prosili, tako jih daje tudi dan denes.

Pa vernimo se zdaj k naši povesti.

VI.

Lurška Mati Božja je pomagala, ko so jo prosili pomoči v okoličnostih, ki smo jih ravnokar razložili. Gospa Gerjérjeva je ozdravela popolnoma.

¹⁾ I. Mojz. XXIV, 12—27.

Malo prej je molila, da bi si izprosila zdravje; sedaj moli, da se zanj zahvali.

Naposled vstane. Bila je mirna, vesela, brez najmanjše vzbujenosti, pa vsa srečna zavoljo čudežnega ozdravljenja. Oberne se k svojemu možu in mu reče:

„Ljubi moj, sezi mi pod pazuo . . . Idimo dolu k Jami!“

Gospod Gerjér ne mogel verjeti, da bi se bil zgodil takšen čudež. Čeprav se je vsa stvar izveršila pred njegovimi očmi, se mu je vendar le zdelo, kaker da se mu samo sanja. In v velikem veselju ga je motil strah, da bi utegnile nagloma miniti te prelepe sanje.

V svoji zbežanosti je hotel poklicati oba nosca.

„Ne! ne!“ mu reče gospod Martinjón, in ga opomni, da se je res zgodil čudež. „Pustite jo, naj hodi.“

In potem ji poda roko gospod Gerjér, ki se je še ves tresel.

Ona jo prime, in jo pritisne na svoje persi, pa ne zine besedice. Ta nemi pritisek je razodeval bolj kaker vsaka beseda, koliko je preterpela v svoji bolezni, kako je bila sedaj nezumno srečna, srečna kaker žena, srečna kaker mati, in kako so bili srečni otroci in vsa rodbina, na katero je tačas mislila. Iz tega serca, iz teh dveh serc, ki ste bili samo eno, se je vzdigovala nezmerzna hvaležnost proti Bogu in proti Materi Božji.

Gospa Gerjérjeva stopi iz kapelice po dveh stopnjicah in prehodi spodnji konec cerkve. Marséjski romarji so slavili v svojih pesnih vsegamogočnost lurške Matere Božje, in neso nič slutili, da se je ta vsegamogočnost kaj lepo pokazala tik njih, v stranski kapelici, pri tihi maši.

Ko pride ozdravljena mertvoudnica iz gorenje cerkve, gre jako lahko dolu po kamenitih stopnjicah, ki jih je pet in dvajset. Pod stopnjicami je čakal voz.

Voznik je gledal sterme ta prizor in je obstal. Na znamenje gospoda Gerjérja se približa s kočijo in odpre kočijna vratca.

„Ne“, reče gospa Gerjérjeva, „k Jami hočem iti.“

„Kajpada“, priterdi mož: „voznik nas bo tjakaj potegnil.“

„Nikaker ne. Peš hočem iti, s teboj pod pazuh.“

Gospod Martinjón se nagne k ušesu gospoda Gerjérja, in mu pove nekaj besed terdne vere s tistim zamolklim glasom, ki se sliši kaker dihanje:

„Ozdravljena je. Pustite jo, naj hodi.“

Gospod Gerjér je ne branil peš iti. Po Peramálovem ridastem potu gredê, stopajo vsi skupaj dolu k Jami.

V gorenji cerkvi, pred oltarjem, se je zahvalila gospa Gerjérjeva za ljubo zdravje prvič.

V Jami, pred kipom Matere Božje, se je hotela zahvaliti drugič.

Brez tuje pomoči in podpore poklekne tamkaj na obe kolena in se nizko prikloni. Nato vstane, gre k čudežnemu studentu, izpije kozarec voda, in potem jo zavije proti kopeli, kjer kopljejo bolnike. Ondi se je hotela skopati, dasi je bila že zdrava. Ves njen život je dobil v vodi neko novo moč in neko hitrejšo gibčnost v členih.

Močno je želela, peš iti v mesto. Njen mož ji to tudi dovoli. Kočija je šla počasi pred njimi.

Na polu pota poprosi gospod Martinjón voza, ne za gospo Gerjérjevo, ampak zase.

„Gospa“, reče, „prosim vas, ne hodite tako hitro . . .“ „Vi ste ozdravljeni“, pristavi smehljaje; „jaz pa ne: priznam, da nič več ne morem hoditi. Iz usmiljenja do mene dajte se peljati.“

„Rada“, odgovori sodnikova žena.

In stopi v kočijo z lahko nogo, brez truda.

Voz je derdral skozi Lurd; ko pa pride nekoliko pod staro cerkev, zavije nagloma z navadnega pota in se oberne v Lanžélsko ulico. Ali je voznik izgubil pravi pot?

Ne, vozil je po pravem potu, ravna se po ukazu gospe Gerjérove. Ustavil je ondi, kjer mu je velela ustaviti.

Vsi trije stopijo iz kočije. Gospa Gerjérjeva gre navzdolu po nerodnih in stermih lesenih stopnjicah v podzemeljsko grobišče nedodelane cerkve.

Tu je bil neki grob, pokrit s preprostim kamenom. Gospa si omoči perste v kropivnem kamenu; nato vzame lovorovo vejico, ki je ondi

bila, jo vtakne v blagoslovljeno vodo in pokropi tisti grob.

Potem je pokleknila in molila nad zemeljskimi ostanki Marijinega služabnika, župnika Peramála.

In tukaj se je zahvalila tretjič.

Tisti teden po smerti gospoda Peramála je prišel v žalostni Lurd samo en romarski vlak. Pripeljali so se božjepotniki iz Marséja, 15. kimavca. Šli so v mesto v procesiji, in pred njimi je vihrala zastava Marije Varihinje.¹⁾ Naslednji dan, 16. kimavca, so pa šli molit h grobu rajnega lurškega župnika. Marséjci so bili tedaj prvi romarji iz daljnih krajev, ki so to storili. Položili so na Peramálov grob venec, ki je na njem zapisano: „*Marséjski božjepotniki, 16. kimavca 1877*“²⁾. In ravno ta dan je ozdravela gospa Ger-

¹⁾ Marija se imenuje Marija Varihinja zato, ker varuje pomorščake, da jim viharji ne razbijejo ladji. Francozi pravijo tej Materi Božji Notre Dame de la Garde. V Marséju je ena cerkev posvečena na čast Mariji Varihinji. Ne samo na Francoskem, tudi na Laškem časte Mater Božjo pod tem imenom.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Romarji, ki so takrat prihajali v Lurd iz Turza, Ruérge, Pjemóna, Vilfránša in drugih krajev, so začenjali svoje procesije z nekim delom hvaležnosti proti rajnemu župniku Peramálu: grede iz farne cerkve proti Jami, so hodili k njegovemu grobu, in so ondi omolili cerkvene molitve po cerkvenih določilih. To ravnanje je pa prepovedal božjepotnikom gospod Žurdán, tačasni tarbski škof, ker se je bal, da ne bi prezgodaj častili gospoda Peramála kaker svetnika.

jérjeva. Tako je letnica njenega čudežnega ozdravljenja napisana na prvem vencu, ki je bil položen na Peramálov grob od romarjev iz daljnih krajev.

Gospod Gerjér in njegova gospa se vrneta naposled sè svojim prijatelom, kanonikom Martinjónom, v svoje stanovanje, v Lavínjevo hišo, kamer je prišla prejšnji dan bolnica z neozdravnim mertvoudom, ki jo je tlačil že nekaj let.

Kako ostermita in kako se razveselita hišni gospodar in njegova žena! Videlo se jima je, da je to blagoslov za njijuno hišo. Kako ginjena sta poslušala pripovedovanje o čudežu, ki se je ravnokar zgodil! . . In kako dobro sta razumela, z umom in srcem, čudovite okoliščine, ki so dajale posebno podobo temu čudežnemu ozdravljenju!

„Gospa“, reče Lavínj, ko zve vso zgodbo, „ali veste, v katero hišo vas je privedla Božja Previdnost, in iz katere izbe ste šli malo prej čisto mertvoudni, da ste se zdaj vernili popolnoma zdravi?“

„Ne vem“, odgovori gospa in ga sterme gleda.

„Vi ste v tisti hiši, ki je bila lurško župnišče tačas, ko se je prikazovala Mati Božja. In vi stanujete v izbi, kjer je župnik Peramál prvič izpraševal Bernardko, in kjer je prejel iz njenih ust povelje Matere Božje.“

Ta mala družbica se zgane in stresne, ko zve za to okoliščino, ki je „bila nov dokaz, da je ime rajnega župnika Peramála res v zvezi z

ozdravljenjem gospé Gergérjeve. Tako so vse okoliščine tega čudežnega dogodka spominjale na velikega Marijinega služabnika. Iz tega se je dalo sklepati, ne samo to, da jih je sam Bog uredil, ampak tudi to, da jih je tako uredil iz posebnega namena. O tem se ne moglo dvojiti. Vsa stvar je bila prejasna, preočitna

Mala družbica omolkne in se zamisli.

Poglavje IV.

I.

Gospod Gerjér in njegova gospa se pomudita še nekaj dni v Lurdu. Nesta hotela precej oditi in nagloma odnesti dobrote; rajša sta dalje časa ostala ondi, kjer sta jo prejela, in sta se zanjo zahvaljevala.

Naposled se odpeljeta iz slavnega Marijinega mesta proti Šengobénu, kjer so prebivali njeni stariši.

Popotovala sta hitro in brez truda.

Kako so ozdravljeno gospo sprejemali njeni sorodniki, nam pove pismo gospoda Gerjéra, ki ga imamo v rokah in ki je tako lepo, da ga moramo podati svojim bravcem. Glasi tako:

„Ne bom vam na široko opisaval, kako močno se je zavzel starejši brat moje ljube žene, Hektor Bivéz,¹⁾ ko je videl na železnični postaji v Parizu, da je stopila njegova sestra sama iz vagona, da

¹⁾ Glavni ravnatelj zercalarnice v Šengobénu, Šoníju itd.

ga je prijela pod pazuo in da je šla ž njim h kočiji, ki nas je imela odpeljati do njegove hiše; kako neznansko je stermel, ko je stopala lahko in brez truda po stopnjicah, ki vodijo v njegovo izbo; kako so se zavzeli in zjokali njegovi služabniki, ki so mojo ubogo Justino jako varno prenašali gori in dolu po stopnjicah, pred desetimi dnevi, ko je bila še tako bolna.

Drugi dan prideva v Šoní. Njen mlajši brat, Alfred Bivér, ravnatelj šengobénsko in šoníske zercalarnice, je naju čakal na postaji. Bil je ves zamišljen, nemiren in zbegan; zakaj ne mogel verjeti, dasi je prejel pismo in telegram. Zastonj sva mu sporočila veselo novico. Kako je ostermel, ko ga hitro objame moja preljubljena žena! In potem se je neprenehoma čudil ves čas, ko smo se peljali v Šengobén, ki je oddaljen od Šonjija štirinajst ali petnajst kilometrov. Vozili smo hitro; konja sta tekla jako naglo: mudilo se nam je. Kako dolg se nam je zdel ta pot!

„Naposled zagledamo hišo. Pripeljemo se. Bilo je ob petih popoldne. Zagledamo vso našo rodbino: malo in veliko, sestre, svakinje, bratiče, bratične, in sosebno naše ljube otroke. Vsi so prišli k vratom, ginjeni, željni videti, prepričati se in piti na dolge duške srečo, v kateri smo plavali.

„Oh! ko zagledajo svojo mater, svojo teto, svojo sestro, da gre sama z voza in jo zavije proti njim, se naredi prizoř, kakeršnega ne bi mogel naslikati noben slikar. Kakšno veselje!

kako sladke solze! kakšno objemanje! Ondi je bila mati naše Justine, in je vun in vun objemala to hčer, ki jo je ozdravela lurška Mati Božja in tako podarila njeni ljubezni.

„Postarni oče ne mogel iti naproti zavoljo svojih triinosemdesetih let. Ostal je v svoji izbi, do ketere se pride po nekoliko stopnjicah. Šli smo k njemu. Vsi sorodniki so naju spremljali; bilo jih je vse polno po stopnjicah.

„Na pragu svoje izbe je stal častitljivi starček. Roke so se mu tresle še bolj od veselja, kaker pa od starosti: solze so se mu udirale po plemenitem obrazu. Razne svoje roke in reče:

„Moja hči!“

Gospa Gerjérjeva se prikloni in poklekne.

„Moj oče“, reče ona, „blagoslovili ste me, ko sem odhajala v Lurd, bolna in neozdravna. Blagoslovite me tudi sedaj, ko se vračam čudežno ozdravljena.

„Razpete roke se stegnejo nad glavo dobre Justine. Potem se še bolj razpno, in ona se zjoče na persih svojega očeta.

„In da ne bi nič manjkalo naši sreči, je bil ravno tisti dan god moje žene, ki se je vernila tako slavno v očetovo hišo. Kako lepo smo praznovali sveto Justino!

„Pa to še ne vse. Rodbina je imela svoj veliki del, pa tudi Cerkev je hotela svojega.

„Vneti in izvrstni župnik šengobénski, gospod Poendrón, je izprosil od soasónškega škofa dovo-

ljenje, da opravi slovesno zahvalo za neizmerno milost, ki smo jo prejeli.

„Zatorej smo šli drugi dan v farno cerkev. Ginjena in pobožna množica je pritiskala za nami in se čudila. Vsi zvonovi zapoje. Cerkev je bila polna, kaker v velikih praznikih.

„Kip lurške Matere Božje je stal tako visoko, da so ga lahko videli verniki. Nasproti tega kipa je bil pripravljen prostor za ono, katero je ozdravila presveta Devica. Duhovnik stopi na pridižnico in pove preprosto, brez razlage, znameniti dogodek, zavoljo keterega je bila ta slovesnost. Potem pristopi več devic v beli obleki in z belim naličjem; vzamejo si na rame kip lurške Matere Božje, da ga poneso; in procesija se premakne. Za to podobo naše nebeške Dobrotnice sva stopala sè ženo, mejtem so donele vesele pesni, orglje so zmago slavno bučale in okrog naju so se gnili ljudje, ki se neso mogli zderžati solz. Potem zadoni pod svodom *Zahvalnapesen*. Bog je bil na oltarju...“

Kaj naj pristavimo temu Gerjérjevemu pismu? Če so že na zemlji taki prazniki, kakšni morajo biti še le v nebesih!

II.

Radi bi tukaj končali naše pripovedovanje, in pustili bravce, naj bi se grel pri teh nebeških žarkih. Toda na zemlji ne svetlobe brez sence, in resnica nas sili pogledati na žalostnejšo stran, preden sklenemo povest.

V ravno tem pismu, ki smo ga zdaj brali v dolgem izpisku, govori gospod Gerjér tudi o častitem gospodu Martinjónu. Piše tako: „Nikoli ne „bomo pozabili, da je bilo zdravljenje moje žene „odgovor, katerega si je on izprosil od Matere „Božje po svetem župniku Peramálu. Od tega časa „molimo, da bi ozdravel tudi on. Hočemo, da nam „pride na pomoč lurška Mati Božja, in da mu „ona poverne stoterno, kar je moji bolni ženi „prepustil tako plemenito, iz čisto duhovniške lju- „bezni in ne brez uspeha. Vsi skupaj prosimo to „mogočno Mater; in Bog ve, da polagamo v „to prošnjo ves ogenj in vso hvaležnost svojih „serc!...“

Gospa Gerjérjeva je bila vesela svojega zdravja; vendar jo je časih vznemirjala neka misel, kaker da bi jo bila vest grizla.

„Ubogi gospod Martinjón“, nam je pravila, „zdi se mi, da sem mu ukrala njegovo ozdravljenje!“ In oblak žalosti ji zagerne obraz.

„Ne, gospa, nobenemu neste nič ukrali. Zdravje ste dobili iz Božjih rok. Bog in presveta Devica sta uredila vse tako za svojo lastno slavo, morebiti tudi za slavo keterega svojih služabnikov, čisto gotovo pa na korist vseh. Prejeli ste veliko in genljivo milost, in sè solzami v očeh smo govorili o nji ravno sedaj; pa verjamite mi, še več in imenitnejšo milost je prejel duhovnik Martinjón takrat, ko je dobil od Boga to moč, da se je povzd gnil tako visoko sè zatajevanjem in darovanjem

samega sebe. Tako je postal podoben Jezusu Kristusu, ki je rekel v Evangeliju in pokazal tudi v dejanju, da ne več ljubezni od tiste, ki dá življenje za svoje prijatelje. Dobri Samarijan je pomogel ranjencu; dobri Martinjón se je daroval za ovco svoje črede. Bodite hvaležni, in ne milujte ga!... Izbral si je najboljši del.“

Nekaj tjednov pozneje zapusti gospod Martinjón Lurd, kjer ne bilo več njegovega prijatelja gospoda Peramála. Rad bi se bil prepeljal čez Sredozemeljsko morje, da bi se sešel na afriški zemlji sè svojim očetovskim nadškofom; pa je bil preslab za takšno prepeljavanje. Zato odide v začetku zime v Jer,¹⁾ da bi ondi prezimil v milem podnebjju . . . „Morske sapice naj vanj prijetno pihljajo, in sonce rumeno naj ga prijazno ogreva!“ tako smo takrat prosili Boga.²⁾

¹⁾ Jer je obmorsko mesto na jugu francoske dežele, ne posebno daleč od Marséja. Ima do 14 tisoč prebivavcev. Premnogo tujcev, zlasti takih, ki so bolni na pljučih, pride prezimovat v to mesto, kjer so tudi po zimi topli dnevi.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ „Mejtem ko je iskal bolnik nekoliko počitka svojemu telesu na južnih morskih bregovih, je naredila naša „prijateljska roka njegovu duši jako občutno in jako hudo „bolečino, ko smo spravili na svetlo ta najnovejši dogodek „iz njegovega življenja tako, kaker ga je nam dala spoznati Božja previdnost v njegovih najmanjših podrobnostih.“

„Ali smo imeli prav ali ne, da smo storili to silo „njegovu ponižnosti in dali na svetlo to povest, o kateri je „moral sam spoznati, da je čisto natančna in resnična? Mislili

III.

Kar je moralo priti, je prišlo hitro, in Bog je poplašal kmalu svojega služabnika.

Gospod Martinjón, ki je bil čedalje slabši, zapusti konec zime Jer in odide v Poatjéz k neki prijateljski rodbini. V sosedni cerkvi je še lahko maševal vsaki dan.

„Tukaj sem“, je nam pisal, „kaker tič na veji: in čakam, da se odlomi!“

Res se odlomi veja in njegova duša odleti v sveta nebesa.

Čez poldeveti mesec, po ozdravljenju gospe Gerjérjeve, 27. velikega travna 1878, okoli treh ali štirih popoldne, strese nenavaden mraz gospoda Martinjóna. Hitro spozna previsoki pomen tega glasu.

„*Učenik je tukaj in te kliče*“, rekla je Marta svoji sestri Mariji.

„smo takrat in še zdaj mislimo to le: resnica ima vedno „to pravico, da jo razglašujemo na korist duš, zakaj ona „je imenitnejša od vsake osebe in od vsakega ozira.

„Ko nas je prosil gospod Martinjón, da naj molčimo „o njem, tedaj je bil pokoren tej besedi Jezusa Kristusa: „Levica tvoja naj ne ve, kar dela desnica tvoja, da bo „tvoja miloščinja na skrivnem.“ (Matevž 6, 3. 4.)

„In mi, ki smo razglasili skrivnost desne roke in ki „nesmo hoteli pustiti svetlobe pod mernikom, smo bili „pokorni le temu drugemu ukazu: „Naj vaša luč sveti pred „ljudmi, da vidijo vaša dobra dela, in časte vašega Očeta, „ki je v nebesih.“ (Mat. 5, 16.)

S temi versticami se je končalo prvo izdanje te povesti, ki je prišlo na svetlo grudna 1877. leta.

Duhovnik izdihne tisti trenotek, ko je zašlo solnce. Njegove oči so se zaperle na zemlji, da se odpro v svetlih nebesih, kjer luč ne ugasne nikoli.

Tako je živel, tako je umerl drugi prijatelj gospoda Peramála. Častiti gospod Martinjón je šel v nebesa po potu ljubezni, zatajevanja in darovanja samega sebe, kaker je storil tudi častiti gospod Lafónt tisti dan po pogrebu lurškega župnika. Napis, ki je narejen na grobu gospoda Peramála, se obrača lahko tudi na ta dva njegova učenca. *Gorečnost ju je isjela*. Dala sta življenje iz ljubezni do bližnjega.

Naj vsi trije počivajo v miru! In če jih je Bog sprejel v svojo slavo, kaker upamo, naj se v nebesih spominjajo tistih, kateri so jih ljubili na zemlji!¹⁾

¹⁾ Glej v Dodatku Opomnjo V., dokazna pisma.

Konec devetdnevnice aljžérskega župnika.

Priče mojega ≡

ozdravljenja.

Pervi odlomek mojih spominov.

Nekoliko besed za vvod.

Dvajset let je že, odkar sem čudežno ozdravel, in ta čudež sem popisal ob kratkem v svojih bukvah, ki se jim pravi „Lurška Mati Božja“.

Za moje nadnaturallyno ozdravljenje je Bog uporabil troje oseb, ki so bile takrat svetu nepoznane, sedaj so pa jako imenitne:

Prvi je bil mlad Poljak, s katerim sva se seznanila na Laškem;

drugi, protestant, ki je bil moj prijatelj od otročjih let;

tretji, svet starček, ki je preživel svoja leta v molitvi pred sliko svetega Jezusovega Obličja.

Kako imenitna je bila pri mojem ozdravljenju pričujočnost in delavnost mladega Poljaka, o katerem sem ravnokar govoril, sem spoznal še le zadnje čase, ko sem doživel dogodke, katerih takrat ne bi bil mogel pričakovati. — In zato je v popisu mojega ozdravljenja, ki sem ga spisal v prejšnjih letih, prva

in velika verzel, katero moram sedaj sadelati, da pokažem še očitniše in terdniše, kako roka Božja vodi človeška pota.

Zdovoljenjem svojega prijatelja protestanta sem povedal, kako važna oseba je bil ravno on pri mojem ozdravljenju. Ker pa ime njegovo takrat ne bilo znamenito za ljudi, sem mislil, da ga ne treba razglasiti; zatorej sem ga imenoval v svojem spisu samo „plemeniti gospod“.

Vender so pa pozneje razglaševali francoski in tuji časniki to ime, katero sem bil jaz prikril, in ob enem so pripovedovali marsiketere ležnive okoliščine, ki si ne smejo pridobiti vere in ki me sedaj silijo, da spregovorim v imenu resnice in nadomestim izmišljene laži s čisto in preprosto zgodovinsko resnico.

Sveti starček, ki ga je tudi pridružila Božja Previdnost zgodbi mojega ozdravljenja, se je gotovo bal, da ne bi ranil njegove ponižnosti kak šarek človeške slave. Zatorej mi nikaker ne hotel dovoliti, da bi bil razglasil o njem, kar se je tikalo njegove osebe. — Po njegovi smerti so našli v njegovi knjižnici različne odlomke mojega rokopisa, ketere so dali na svetlo brez moje vednosti; zato tudi jaz nesem nič več dolžan molčati. Tako smem spopolniti svojo povest in povedati vse ono, kar sem izpustil nehote in primoran. Sicer sem pa dal bravcu slutiti pri vsakem izdanju

bukev „Lurške Matere Božje“, da je nekaj izpuščenega. V ta namen sem napravil dve vrsti pik proti koncu spisa, ki govori o mojem ozdravljenju.

Če se prav moje prvo pripovedanje s tem nič ne spremeni v glavni stvari, vendar dajejo le ti razni pristavki čisto novo podobo celoti in raznim prigodkom imenovane povesti. Zdi se mi, da se bo dobro pokazala neka posebna resnica, ki mora po mojih mislih pretresti vsakega, kedor je premišljeval katerikrat o angeljskem in Božjem sodelovanju pri temeljskih dogodkih.

V Bretúzu, 25. sušca 1883.

Priče

mojega ozdravljenja.¹⁾

Poglavje I.

Prijатели in angelji.

I.

.....
.....
31. vinotoka 1861., tisti dan pred Vsemi svetimi, ko so peli zvonovi po neštevilnih rimskih cerkvah in bazilikah in oznanjevali praznik naslednjega dne, sem stopil v Rim prvič v svojem življenju. Takrat sem imel tri in trideset let.

Ne bom pripovedoval bravcu, kako so me pobožno genili veliki spomini, ki jih sreča človek v rimskem mestu pri vsaki stopinji; kako dolgo so se z menoj pogovarjali papež Pij Deveti, in kaj sva govorila s kardinaljem Antonéljcem: zakaj

¹⁾ Henrik Lasér, odvetnik in imeniten francoski pisatelj, je bil rojen v tergu Karlízu leta 1828, umrl je pa v Sjóráku 22. malega serpana leta 1900. Zaslovel je po prekrasni knjigi, ki ima naslov „*Notre Dame de Lourdes*“. (Lurška Mati Božja) in ki je bila dosle prevedena v 43 jezikov.

Opomnja prelagateljeva.

vsi ti dogodki neso v nikakeršni zvezi s čudežem, o katerem mislim tukaj govoriti.

Nekaj malega dni po svojem prihodu sem imel čast, da so me predstavili kneginji Odeskálkijevi. Ta imenitna rimska gospa je bila po rodu Litvanka, in v njenih žilah se je pretakala plemiška kri znamenitih Braníckih iz Belega stoka.¹⁾

Kneginja Zofija je imela pri sebi netjaka, ki so mu nasvetovali zdravniki milo rimsko podnebe. To je bil neki mlad poljski grof, star kakih šestindvajset let. Redkokedaj sem poslušal človeka, ki bi se bil razgovarjal ljubezniviše, bistrourniše in temeljitiše od Vladimira: nikoli še nesem videl bolj plemiškega in duhovitišega obraza od njegovega.

Njegove svetle in prijazne oči so predirale kaker oster meč. Visoko njegovo čelo je bilo polno misli. Duhovitost je kazal v bistrjih opomnjah, v tankem opazovanju in v krepkih terditvah; in ta njegova duhovitost je prihajala izmej njegovih tankih in urnih ustnic tako pogostoma, da se jih je nekako prijela in da so bile videti duhovite še celo takrat, keder so molčale.

Vsi žarki življenja so se združili toliko bolj v nežnih čertah tega plemiškega obraza, koliker

¹⁾ Bêlistok je mesto na Ruskem, mej Varšâvo in Viljno. Imá sedemnajst tisoč prebivavcev. Poljaki ga imenujejo „poljski Versáj“. To ime se sklanja v poljščini tako: Białystok, gen. Bialegostoku.

bolj mu je zdelavala prezgodnja bolezen drugo telo. Grof Vladimir je bil slaboten in bolehen od rojstva. Le nekako umetno je stal po koncu in se premikal. Kosti njegove so bile tako slabo sklenjene v zgibih, da bi se bile izvinile pri vsaki stopinji, ke mu ne bi bili priravnali zdravniki na koleno jeklenih sklepov. S to pripravo in s palico v roki je hodil še dosti lahko, dasiravno se je zaganjal nekoliko. Rad se je vsak dan sprehajal po Korzu ali po senčnih višinah gore, imenovane Pinčo.

Poleg le te svoje nadložnosti je pogostoma terpel bolečine v udih in pogostoma ga je glava močno bolela;¹⁾ pa vse te svoje težave je prenašal jako serčno in poterpežljivo. Iskal je in tudi našel v oživljajočih delih kerščanske pobožnosti izvirek in začetek tiste poterpežljivosti, ki terpi lahko.

Ta mladi Poljak, ki je spodrastel na laškem solncu, je združeval v svoji osebi vso slovensko milino in vso živahnost južnih prebivavcev. Njegov silni in hitri um je lahko razumel in si prilastil vse reči. Izveden je bil v zgodovini, v modroslovju, v politiki in v bogoslovju.

V pogovorih se je razodevala njegova moč in njegova silo velika ljubeznivost. Tu je bilo pravo bojišče, kjer je znal jako dobro premagovati ljudi. Izverstno je bil izurjen v vojskovanju. Časih je naravnost korakal proti nasprotniku,

¹⁾ Bolečine v glavi mu je delala bolezen, ki se ji pravi „migréna“.

časih je pa obstal na sredi pota in jo v stran zavil; keterikrat je prestopil na novo in boljše stališče, keterikrat se je pa obračal na enem mestu; časih je mirno in očitno kazal namero svojo, časih je pa nagloma in nenadoma zgrabil ali se pa celo skrival v zasedi.

Znal je lepo govoriti, kaker maloketeri, in kar je še redkejše, znal je tudi poslušati. Prikupil se je vsakemu že s tem, da ga je pazljivo poslušal in da se je zanimal za njegove besede. Jako vljudno je priterjeval mislim drugih ljudi, da jih je potem pridobil za svoje mnenje. K zmagi mu je mej drugim najbolj pomagala ta velika zvijača, da se je vel in delal, kaker da se hoče vdati: boril se je, ko je bežal, in je zmagoval, ko se je skrival. Vse mu je rabilo za orožje: jasni dokazi, bistri dovtipi, fine zavernitve in lepi pokloni. Keder ne mogel precej premagati svojega nasprotnika z dokazi, je gledal, da ga premaga z ljubeznivostjo, ali prav za prav, poskušal je oboje ob enem, in posrečilo se mu je vselej, vsaj sè zadnjim poskusom: zakaj če ne mogel keterega prepričati, očaral je gotovo vsakega.

Ker je govoril enako gladko poljsko, laško, rusko, nemško, angleško in francosko, se je rad razgovarjal z vsakim v njegovem materinem jeziku. Zlasti francosko je govoril nenavadno dobro: tanko je ločil besede in je delal tako lepe stavke, kaker Šamfórt ali Rivaról. Pisal je precej slabše. Njegovo pero ne moglo dohajati nepričakovanih

obračajeve njegovega gibčnega in naglega duha, zato se mu je zbegalo v rokah, zadevalo in spotikalo, in naposled je zaostalo in opešalo; zastonj je poskušalo, teči tako naglo kaker misel. Ne bil za pisatelja, ampak za govornika.

Grof Vladimir je bil jako pobožen, kaker smo že rekli. Šel je k svetemu obhajilu vsak dan in je izpolnjeval, če se dobro spominjam, ostre dolžnosti nekega tretjega reda, ne vem, ali svetega Frančiška ali svetega Dominika. Če je kedo govoril ž njim le malo časa, je vender lahko spoznal, da je stanovalo veselje in mir pravega vernika v tem jako čistem sercu, ki ne nikoli poželelo nič nerodnega in ki je hrepenelo, kaker je bilo videti, samo po višjih in duhovnih rečeh.

Bolj kaker on si ne mogel nobeden razložiti vseh pogodeb, vseh prevratov, vseh vojen in vseh mejnarodnih dogodkov, ki so naredili mapo nove Evrope; in o teh rečeh je govoril tako učeno in bistro, da se je človek nehote spomnil velikih deržavnikov, Taleránov ¹⁾ in Méternihov, ²⁾ ki so živeli v začetku tega stoletja.

Njegova nenavadna pobožnost in njegovo redno branje nekih molitev, njegova silna bistrournost in velika učenost, njegovo čudovito poznavanje političnega stanja, njegovo živahno razgovarjanje,

¹⁾ Talerán, francoski deržavnik, je živel od leta 1753 do leta 1838. *Opomnja prelagateljeva.*

²⁾ Méternih, avstrijski deržavnik, je živel od leta 1773 do leta 1859. *Opomnja prelagateljeva.*

prirojena plemenitost v vsem njegovem vedenju in mišljenju, — vse to je storilo, da je bil jako znamenita oseba in kaker dijamant z raznimi izbrušenimi stranmi. V njem je bilo poleg plemiča, nekaj duhovnika in nekaj deržavnika

Podoba, ki sem jo ravnokar naslikal, razlaga, zakaj se mi je priljubil. Veliko težje bi bilo razložiti, zakaj je on mene ljubil; tega pa tudi ne bom poskušal.

Grof Vladimir, ki je tako dobro poznal svet in živel toliko mej ljudmi, je preveč obračal nase pozornost, da ga ne bi bili sodili ljudje najrazličnejše. Če je imel ognjene priveržence, je bilo težko, da ne bi bil imel tudi svojih nasprotnikov. Neki černogledci (recimo celo neki zavistniki, da ne pozabimo ničesar) neso sicer mogli tajiti lepih lastnosti tega izverstnega človeka, vender so mi zmirom šeptali na uho:

„Ali je gotovo, da ta zlata svetinja nema dveh strani, kaker vse druge, ki so narejene iz človeške kovine? Ali pa ima ta Sloven, ki zna tako silno očaravati ljudi, toliko stanovitosti koliker ljubeznivosti? ali je njegova zanesljivost tolikšna, kaker njegova slava? ... Resda ima čudovito lepe misli: ali se bo pa tudi ravnal po njih?

„Kaj naj porečemo o tistem bleščečem času, s katerim hoče omamiti in tudi res omami vsakega, kedor se mu približa? Ali ne misli le ta Sloven zavoljo te svoje čarobnosti, da na pol pri-

dobi za svojo terditev vsakega nasprotnika, kete-
rega je očarala njegova oseba? In ker si tolikanj
prizadeva pridobiti poslušavce za svoje terditve,
ali ga takšno prizadevanje nikoli ne nagiblje k
tej nekoliko preveliki vljudnosti, k tej prelju-
beznivi postrežljivosti, ki bi se lahko imenovala
prijazna zvijača in vljudna prekanjenost?

„Kaj naj porečemo o njegovi čudoviti bistro-
umnosti, ki pomnožuje moč njegovega duhovnega
pogleda tako nekako, kaker pomnožuje povečavno
steklo moč telesnega pogleda? Ali ta bistroumnost
ne premoti tudi njega, da pretirava pri kakšni
podrobnosti svojega preiskovanja? Drobnogled
nam kaže najnežnejšo roko in najglajšo kožo tako
ostro, kaker je stergača ali pila; spreminja las v
debelo vrv, kakeršna se rabi na ladjah: ali po-
večujoči bistri pogled ne premoti morda časih
Vladimira tako glede na stvari, kaker glede na ljudi,
naj se že ozira na njih napake ali na njih lepe
lastnosti? ali ga ne zводи kmalu k ljubezni brez
konca in kraja in zopet kmalu k nagli nezaupnosti
in hitri neprijaznosti?

„Res, ta mladi Sloven je jako voljan do
protivnikov, da jih pridobi zase; ali bi pa on tudi
prenesel, če bi mu kedo odkritoserčno in pri-
jateljsko pobijal njegove misli, in ali ne bi začel
precej somnjati, da takšno nasprotovanje izvira
iz sovražnosti? Ali je njegova ljubezen tako sta-
novitna, kaker je živahna in ognjena? Ali bo
njegovo prijateljstvo, in naj je še tako priserčno,

trajalo vselej tudi do drugega dne? Ali ne pri njem tako, kakor pri Skitih,¹⁾ njegovih pradedih, da se nam zdi, kakor da bi videli stanovitno hišo, stanovanje, kjer se človek lahko naseli čisto brez skerbi, in vendar ne vidimo drugega, kakor navaden šator, razpet na postajališču, šator, ki lahko ostane časih na onem mestu po več let, ki pa tudi lahko izgine vsaki trenotek, kakor hitro iz daljave prileti najmanjši somnjivi šum na uho vsegdar nezaupnega Slovena?“

To govoričenje in somnjičenje sem slišal, pa se nesem zanj zmenil. Ali neso nasprotniki sami rabili povečavnega stekla, o katerem so govorili, da naredo iz komarja konja, in iz drobcene travice velikansko drevo?

Ljubezen ne pride brez zaupanja. Pokoren glasu svoje velike ljubezni, kakor tudi nagnjenju svoje nature, rečem lahko, da sem popolnoma zaupal Vladimiru in da sem ga ljubil neizmerno.

Kmalu naju zveže jako močna ljubezen, ljubezen serca in ljubezen duha.

Navadno sva se videla vsak dan po trikrat. Zjutraj sem hodil k njemu, da me je objel bratovsko, in da sem se pomenkoval z njim nekaj časa. Drugič sva se shajala opoldne v mali izbi Nacárijja, gostivničarja na Španjskem tergu, kjer sva skupaj kosila: potem sva se sprehajala, če je bilo lepo vreme, in sva se prijazno razgovarjala

¹⁾ Skiti so bili zvečine mongolskega plemena, le malo jih je bilo Slovenov. *Opomnja prelagateljeva.*

o jako različnih rečeh na prijetnem zimskem solncu, ki obseva rimsko mesto. Zvečer sem ga zopet dobil v izbani njegove tete kneginje.

On je hotel, da bi bila podoba najunega govorjenja primerna najunim čustvom in da bi se bolj po domače nagovarjala, kar bi očitno kazalo, kako daleč je že dospelo najuno prijateljstvo. V začetku najunega znanja sem mu rekel kajpada „gospod grof“. Tako so ga tudi imenovali v palači Odeskálkijevi vsi ljudje razen sorodnikov. Pa jako hitro pride čas, da se mi pritoži. Odslej mu nesem smel nič več reči „gospod“, hotel je, naj mu rečem „ljubi moj grof“. Pa kmalu tudi s tem ne bil zadovoljen; in ko sem ga enkrat tako imenoval v nekem pismu, ki sem mu ga pisal, mi odverne, da ne sprejme nič več nobenega pisma od mene, ki se ne bi začenjalo z besedami: „Ljubi moj prijatelj!“ To mi je bilo popolnoma po volji, zato mu tudi nesem nič vgovarjal. Vender sem pa moral izraz „ljubi moj prijatelj“ hitro popustiti in mu reči še bolj po domače „Vladimir“. Kneginja Odeskálkijeva in udje njene rodbine so spremenili Vladimir v „*Vladimiro*“, in Vladimiro so skrajšali v „*Miro*“, in tako sem ga moral tudi jaz naposled imenovati. To sem storil toliko rajši, ker „miro“ pomenja v Plavtovi ali Varonovi ¹⁾ latinščini „občudujem“, in ker sem res toliko ob-

¹⁾ Váron, plodovit latinski pisatelj, rabi izraz „miro“ v pomenu „občudujem“. Živel je od leta 116 do leta 27 pred Kristusom.

čudoval, kaker ljubil, to čisto dušo, tega nežnega in čarobnega duha, to sijajno razumnost.

Če pišem tako obširno o teh spominih, je to zato, ker so mi prijetni; ker segajo dvajset let nazaj, in ker se moje staro serce še razveseli, keder se spomnim davnih dni; in naposled zato, ker je potrebno zavoljo nadaljnega pripovedovanja, da že sedaj dobro opišem, kako me je Božja Previdnost tačas seznanila z mladim grofom Vladimirom, in kako sem ga ljubil priserčno, skoro bi rekel strastno, v tistih minilih dneh najune goreče mladosti.

Zapustil sem Rim perve tjedne 1862. leta, s to mislijo, da se tjakaj povernem konec jeseni. Vladimir se je veselil tega upanja, kaker jaz.

Pa kmalu potem, ko pridem v Pariz, zagrozi mi nesreča, ki hoče preverniti vse najune namere. Oči mi obole.

II.

Vedno sem imel izversten vid. Ločil sem stvari v veliki daljavi; pa sem tudi gladko bral rokopis ali knjigo, naj so bile čerke še tako drobne. Učil sem se po cele noči, in oči se mi neso rikoli kar nič utrudile. Čudil sem se, pa tudi veselil, da imam tako dober vid. Močno sem pa stermel in strah me je obletaval mesca rožnika in malega serpana 1862. leta, ko sem čutil, da mi vid polagoma peša in da se mi oči utrujajo pri večernem delu; naposled nesem mogel nič več

ni brati ni pisati. Če sem vzel bukve v roke, sem prebral dve ali tri verste, časih še toliko ne, in že sem začutil v gorenjem delu oči tako utrujenost, da sem moral odnehati. Povprašal sem za svet več doktorjev, in mej njimi dva slavna zdravnika za oči, gospoda Demárja in gospoda Žiró-Telóna. Obadva sta rekla, da imam preveč kervi v vidnem živcu.¹⁾

Zdravila, ki sta mi jih dajala, mi neso skoro nič pomagala. Po dosti dolgem počitku in po železnatih zdravilih mi je od kraja nekoliko odleglo, in neki popoldan sem lahko bral in pisal eno ali dve uri; toda drugi dan začutim, da se je povernila bolezen. Potem sem si umival oči z merzlo vodo, dal sem si staviti rogove na tilniku, rabil sem splošne kopeli, umival sem se okolo oči z vinskim žganjem. Vse zastonj! Časih, pa jako redko, me je popustila kaj malega tista neznanška utrujenost, ki sem jo čutil vun in vun; pa to olajšanje je trajalo le nekaj trenutkov. Ob kratkem rečeno, moja bolezen je dobivala polagoma tisto kronično podobo, ki se kaže pri neozdravnih boleznih.

Očem sem moral dati mir in počitek. Zdravniki so mi rekli, naj se varujem prežive svetlobe in pisanih barev. Zunaj hiše sem nosil višnjave naočnike. Na svet zdravnikov sem potem zapustil Pariz in se umaknil na deželó k svoji materi v

¹⁾ Preobilje kervi se imenuje po latinsko „hyperaemia“.

Kuz, na bregove reke Dordónje. Dobil sem za tajnika dečka, ki mi je bral bukve ali časnike, in ki mi je pisal, kar sem mu narekoval.

III.

Pride kimavec.

Kake tri mesce sem že bil bolan, in bolezen je bila čedalje hujša in nevarniša. Neznansko sem bil žalosten, pa tega nesem nobenemu nič povedal. Sorodniki in prijатели so se bali, kaker jaz, pa mi neso razodevali svojega strahu: bili so na posled skoro prepričani, kaker jaz, da so izgubljene moje oči; pa vsaki izmej nas je skušal dati upanje, ki ga še sam ne nič več imel, in eden drugemu smo skrivali svoj strah.

Kaker obide keterikrat jako bolne ljudi nespametna misel, da bi utegnili še ozdraveti, tako je obšla na redke čase tudi mene; sicer se pa nesem nič več zanašal ni na zdravila ni na narurne moči. Polagoma me je prevzelo grenko prepričanje, da ne zame nobene pomoči. Molil sem, toda nikoli nesem prosil Boga druge reči, kaker da bi mogel poterpežljivo prenašati bolezen, ki mi jo je poslal. Še na misel mi ne prišlo, da bi ga bil prosil, naj bi me ozdravil po kakem čudežu. Sicer sem pa skoro verjel z Blažem Paskálom,¹⁾ da je minil za zmirom tisti čas, ko je delal Bog čudeže; in več-

¹⁾ Blaž Paskál je bil znamenit francoski matematik, fizik in pisatelj. Jako je branil janzenizem. Živel je od leta 1623 do 1662.

krat sem si ponavljal žalostne verstice nekega slepega pesnika naših krajev:

Čas prerokov zdavnaj je sè zemlje zginil;

oh! in čudežev je čas že tudi minil.

Jezus mertvim nič več ne veli: „Vstani, hodi!“

slepim več ne pravi: „Hočem, da zdrav bodi!“¹⁾

Ali okolo mene in nad menoj je bil neki skrit dobrotnik, podoben Tobijevemu Rafaelju, ki je imel usmiljenje do mene zavoljo moje bolezn.

IV.

Ljubi bravec, ali si kedaj preišljeval o nalogi, ki jo zveršuje angelj varih pri raznih delih našega življenja? Kako neutrudno hodi za nami ta skrivnostni tovariš od zibke do groba, od prvega otročjega joka do zadnjega zdihljaja! Ker nema ni pravice ni moči, da bi nam kratil prostost, brez ketere ne zasluženja, dela na vse pretege, da bi dobro uredil samodelavnost naših čuvstev, da bi razsvetlil naše misli, da bi nas odvern timer od slabih stez, da bi nam pokazal pravi pot, ki ga nemo sami zapazili, in priredil kake dogodke, ki nas tjakaj obernejo.

Časih deluje naš angelj varih sam, brez kake tuje pomoči: v naši duši vzbudi kako jasno spoznanje; navdihne nam kako srečno misel; pripravi nas, da spišemo kakšno pismo, da spregovorimo to in to besedo ali da izveršimo kakšen posel. Vsa ta dela se nam časih vidijo brez po-

¹⁾ Lafon-Labatit: „*Insomnies et Regrets.*“

mena sama na sebi; angelj varih pa ve o njih, da bodo važna v poznejših časih, in da so prvi sklep one verige dogodkov, ki nas ima potegniti iz prepada. Časiñ pa čuti, da sam ne more nič opraviti; tedaj pokliče na pomoč druge angelje varihe, in vsi skupaj se pogovore, kako bi priborili dobrodejno zmago po bojnem načertu, ki je bil narejen v nebesih. To je takrat, keder nam dá srečno misel kak prijatelj, kaka knjiga, ki jo dobimo na posodo, kak nepričakovan dogodek, kako primorano popotovanje, ki nas nenadoma in nepričakovano privede na tisti kraj, ob tisti uri, k tisti osebi, ki ima takšno moč, da skoro gotovo nagne našo voljo k dobremu dejanju . . .

Tako delujejo angelji varihi neprenehoma, da ustavljajo greh, širijo pobožnost, navdihujejo koristne sklepe, nagibajo voljo; in keder se naša volja upira, pripravljajo ugodne okoliščine in odločivne dogodke, ki nas nagibajo na razne načine in vodijo po stranskih potih, in ki nas morajo naposled privedi do glavnega ali posebnega dejanja, keterega je Bog hotel.

Le to delovanje angeljev varihov ima navadno to posebnost, da se skerbno skriva pod čisto naravno podobo navadnega življenja, slučajnih opravil, slučajnega občevanja in razgovarjanja. Vse ono, kar delajo nebeški poslanci, se nam vidi, kaker da se dela samo od sebe, tako rahlo se dotikajo pomočkov, ki nas nagnejo k dobremu. Čeprav so povsod in v vsem, jih vender ne vidimo v no-

beni reči in nikjer. Njih bistvo, ki je višje od našega, je nevidno; njih mogočna roka se ne dá potipati; njih neizmerne dobrote so brez podpisa, da prvi trenotek ne moremo vedeti, kedo nam jih je storil. Ti nebeški poslanci se družijo z nami ljudmi, da vse reči vidijo, prav razdeljujejo in urejajo. Vse to delajo molče in nevidno.

Ko je pa vsa stvar končana in ko je njih delo doveršeno, tedaj časih zapazimo, kako lepo se je dejanje razvijalo za dejanjem; kako složno so vsi dogodki delovali v ravno tisti namen; kako skerbno so se družile okoliščine; kako nenavadno so se izbirale kakšne osebe za orodje in sredstva; kako natančno je bil čas že naprej določen; in koliko čudnih posebnosti se je zgodilo. Iz te prelepe uredbe raznih okoliščin in prilogov pa sklepamo čisto za terdno, da so angelji varih skrivali urejevali vso stvar, kaker sklepamo iz enakomernega premikanja vojakov, da so pri njih častniki in generalj, in kaker spoznamo iz podobe nove hiše, kateri zidarji so jo zidali in po kakšnem načertu.

Nikaker ne prazno delo, če spominjamo na te resnice, ki jih neketeri morda malo poznajo ali so jih pa že pozabili. To je baklja, ki jo prižgemo in ki jo damo v roke bravcu, da ga razsvetlimo in vodimo, preden začnemo nadaljevati svoje pripovedovanje.¹⁾

¹⁾ Najpopolnša, najboljša, za duha najbolj zanimiva, za serce najbolj oživljajoča razprava o delovanju angeljev

V.

Sedaj je prišel čas, da spregovorim še o nekem drugem prijatelju. To je moj rojak in najuno tesno prijateljstvo sega do otročjih let. Začelo se je v šolah in je preživelo najuno mladost.

Moja ljubezen do Vladimira je bila še le v prvem začetku in v prvi zarji; prijateljstvo moje s Korljem Fresinéškim (to je njegovo ime) je pa varihov, koliker smo jih kedaj brali, se nahaja v prekrasnih bukvah *Petits entretiens pratiques*, ki jih je spisala kneginja Korlina Zajn-Vitgenštájska in ki so prišle na svetlo v Rimu (pri Aureliju, terg Borghese, 89).

Ker se nam ravno ponuja prilika, rečemo jako naglas, da bi radi videli v vseh rokah le te prelepe bukve, ki so polne tako resnične pobožnosti, tako visoke modrosti, tako zdrave razsodnosti in potrebam sedanjega časa tako primernega kerščanskega duha. Lehko jih beremo in zopet beremo. Tudi so okusne in redivne kaker kruh.

Opomnja Lasérjeva.

En zvezek teh bukev, ki ga je pregledal in popravil zgodovinar, Henrik Lasér, je prišel na svetlo v Parizu pod naslovom: *La vie chrétienne au milieu du monde et en notre siècle*. Revue par Henri Lasserre. (Librairie Dentu, Boulevard Saint Michel, 78 à Paris.) — Ta knjiga je prevedena v nemščino *Das christliche Leben im Verkehr mit der modernen Welt*. Von Caroline Fürstin Sayn-Wittgenstein. Geordnet von Heinrich Lasserre.

Znamenita pisateljica se je pisala po svojih stariših Ivanovska. Potemtakem je bila slovenske kervi. Truplo njeno počiva v Rimu, na Nemškem pokopališču. Napis na njenem preprostem grobnem spominiku glasi: Hic in pace quiescit Carolina, princeps de Sayn Wittgenstein, — stirpe Iwanowski — nata VII. febr. 1819, — defuncta IX. mart. 1887.

Opomnja prelagateljjeva.

že bilo na poldanski uri. Znane so mu bile vse moje misli in vsa moja čustva; pa tudi jaz sem vedel vse, kar se je godilo v njegovem sercu. Zaupal sem mu vse svoje težave in vse svoje radosti: in on mi je razodel svoje. Najuna duha, tako različna po svoji naturi, sta se vjemala čudovito in sta si pomagala eden drugemu. Večkrat je segrela moja beseda njegovo serce: njegov govor mi je razjasnil pogostoma duha. Koliko večerov sva preživela skupaj, sede si nasproti, pri svetlobi ene in tiste luči! Po versti sva obravnavala razna vprašanja, strašna vprašanja, ki jih ljudje preresetavajo že šest tisoč let, tako da sva večkrat pozabila na spanje in na ure. Juternja zarja, ki je jemala svetlobo najuni svetiljki, je dostikrat zajela dva prijatela, ki sta se še razgovarjala o skrivnostih sedanjega in prihodnjega življenja.

Mene je moje nagnjenje gnalo v samoto, kjer bi na tihem živel, njega so pa vlekli njegove namere in njegove zmožnosti mej ljudi in njih velike koristi; in vendar ne mogel Korelj razumeti, da bi se mogla kedaj ločiti v svojih usodah in svojih potih. O prihodnosti je mislil tako, da bova vedno eden poleg drugega.

Različnost v nazorih, preselitve, daljna popotovanja, dolge ločitve, oženitev, vse to so okoliščine, ki omajajo marisiketero navadno prijateljstvo, najunega neso čisto nič. „On je bil protestant, jaz pa katoličan. Poznal me je še v šoli, da sem

izgubil vero, in je videl, da sem zopet postal veren po svojem dvajsetem letu. Jaz sem bil takrat sameškega stanu; on je bil oženjen; njegova žena je bila protestantovske vere, kaker on. Prebival je v Bordóju, kjer je bil prometni vodja južnih železnic; jaz sem časih prebival v Parizu, časih pa v Perigóru. On je bil zaslužen inženier in imeniten račonar. Dal je na svetlo knjige, polne števil, o sterminah in ovinkih železne ceste, ali o metafiziki visokega račonstva; mejtem sem se jaz krepko poprijel verskih in književnih nauk. . . Pa ni čas, ni kraj, niti razlike, niti nasprotja neso omajala najune priserčne ljubezni; in ostala sva stara prijatela, naj sva že živela blizu skupaj, ali pa daleč vsaksebi.

Temu svojemu prijatelju sem pisal nekaj dosti žalostnih verstic po dečku, ki mi je bil za tajnika. Povedal sem mu, v kakih stiskah sem, in kako se bojim, da ne bi oslepel do kraja.

Tačas je bil pri svojem očetju, v Negrpelísu, v tarnegarónskem departmántu.

Nesem čakal dolgo odgovora. Dobim ga 15. kimavca, in me močno iznenadeje. Glasilo je tako:

„Ljubi moj prijatelj! Tvoje pisemce me je „razveselilo; pa rad bi videl tvojo pisavo kaker „sem že rekel. Ko sem se te dni vračal iz Kot- „réza, sem prišel v Lurd pri Tarbu; obiskal sem „slovečo Jamo, in ondi so mi pripovedovali, da „so jamsko vodo rabili bolniki, sosebno taki, ki

„so imeli bolne oči, pa da so naenkrat ozdraveli.
„Jako resno ti svetujem, da tudi ti ž njo poskusiš.
„Ke bi bil jaz katoličan, veren kaker ti, in ke bi
„bil jaz bolan, se ne bi obotavljal tega poskusiti.
„Če je res, da so nagloma ozdraveli bolniki, lahko
„pomnožiš njih število; če pa ne res, kaj izgubiš
„s tem poskusom? Tudi me ta stvar nekoliko
„zanima. Če se ti posreči, kako važna zgodba bi
„to bila zame! Pred menoj bi bil čudež, ali vsaj
„dogodek, ki bi imel glavno pričo popolnoma
„zanesljivo.

„Z Bogom, ljubi moj, daj kaj vedeti o sebi,
„in obišči nas kmalu.

„Tvoj stari prijatelj

„Korelj Fresiněški.“

„V Negrpelisu, 12. kimavca, 1862.“

„Kaker se mi vidi“, je pripisal moj prijatelj
v dostavku, „ne treba, da bi hodil v Lurd po
„tisto vodo, lahko jo dobiš po drugih. Samo piši
„lurškemu župniku, in ti je pošlje. Najprej moraš
„opraviti neke pobožnosti, katerih ti jaz ne vem
„povedati, lurški župnik ti bo pa že vse razložil.
„Prosi ga tudi, da ti pošlje malo knjižico tarb-
„skega generaljnega vikarja, ki stane en frank in
„ki so v nji popisani najbolj skazani čudeži.“

To pismo mojega prijatelja je bilo res takšno,
da me je moralo osopniti. Korelj Fresiněški ima
bistro glavo; ljubi natančnost, išče v vsem goto-

vost in pravilnost, in presodi vsako reč do dobrega; je preizverstnega duha po svoji naturi, pa obenem kaj malo nagnjen k zmotam prenapetosti; poleg tega je protestant... Osopnel sem, da mi je on dajal takšen svet.

Vender sem sklenil, ne slušati ga.

„Zdi se mi“, sem mu odgovoril, kajpada, po svojem tajniku, „da denes vidim nekoliko bolje. „Če se mi bodo oči vedno boljšale, se mi ne bo „treba za sedaj obračati k nenavadnemu zdravilu, „ki mi ga svetuješ in za katero morda sicer nemam „potrebne vere.“

Z erdečico na obrazu moram tukaj razodeti skrivne nagibe, zavoľjo katerih ga nesem maral slušati.

VI.

Pismo Fresiněškega me je veliko bolj pretreslo, kaker sem hotel priznati. Skliceval se je moj prijatelj na to, da bi kaker katoličan moral poskusiti čudežno vodo, in to njegovo sklicevanje je zbudilo v mojem umu premišľjevanje in dokaze, ki so omajali mojo malovernost in polagoma pometalizirali iz mojega duha Paskálove misli glede na čudeže sedanjih dni. — Vprašal sem se: „Zakaj pač ne bi delal Bog denes tega, kar je delal nekdanje dni? Ali je oslabela moč Božja, ali je postalo njegovo serce menj občutljivo za človeško terpljenje? Po Paskálovih mislih so bili čudeži potrebni za spreobrnjenje poganskih narodov ..

Ali so pa sedaj menj potrebni, ko dirjajo brezštevne množice v temo brezbožnosti?“

To premišljevanje, ki mi ga je vedno ponavljal neki notranji duh, spremeni popolnoma moje misli.

Naj sem se že izgovarjal kakerkoli, vere mi ne manjkalo, ali prav za prav, nič več mi je ne manjkalo; in čeprav sem dobival vednosti o lurški vodi le iz nesramnih člankov nekaterih protikerščanskih časnikov, sem bil vendar le prepričan, da bi Bog lahko ozdravljaj bolnike v Lurdu, kakor jih ozdravlja marsikje drugje. Rečem še več: ko sem velikokrat premislil to čudno pismo svojega prijatelja, tedaj se mi je nekako dozdevalo, da bi ozdravel, če bi poskusil to vodo, ki je bajeda začela izvirati ob času prikazovanja Matere Božje. Ali bal sem se, priznam, odgovornosti za čudežno ozdravljenje. Rekel sem sam pri sebi: „Če te ozdravijo navadna zdravila, bo zadosti, da le plačaš zdravnika; imel boš samo tiste dolžnosti, ketere imajo drugi ljudje. Če te pa Bog ozdravi po čudežu, po posebnem in osebnem posredovanju, bo to zate vsa druga reč: dolžan boš resno poboljšati in posvetiti se... Oh! to ne mogoče!“

In moje ubogo serce se je zvalo svoje slabosti in ustavljalo Božji milosti.

To je vzrok, zakaj sem se upiral svetu, da bi se bil obernil do Boga in prosil čudeža, svetu, keterega mi je dala nezmerna Božja Previdnost

po protestantu, po krivovercu, po človeku, ki ne ud prave Cerkve. Pa zastonj sem se upiral in ustavljal. Neki notranji glas mi je pravil in me prepričal, da mi človeška učenost ne more pomagati, in da mi hoče sam Bog ozdraviti oči in me poskusiti, če jih bom boljše rabil za naprej.

Stanje moje bolezní je bilo skoro zmirom enako, ali se je pa celo hujšalo.

Malo prej sem govoril o dobrih angeljih, da jako spretno provzročajo in dolgo časa pripravljajo dogodke in okoliščine, ki imajo premagati uporno voljo in termasto terdovratnost. Pismo gospoda Fresinéskega me še ne moglo nagniti do tega, da bi bil poskusil z lurško vodo; zato so me morali sami angelji odvesti ob natančno določeni uri na daljno mesto, kjer je bila nastavljena nebeška past.

Poglejmo, kako so delovali za moje ozdravljenje. Ali so imeli ta pot namen, da bi se dali neki dan spoznati in da bi nekako podpisali svoje delo? — Morda...

VII.

Prijatela, ki se ljubita, si vesta veliko povedati, in sta jako zgovorna, keder sta skupaj; postaneta pa časih lena, keder bi si morala dopisovati. Odkar sem zbolel, nesem nič pisal Vladimiru. Studilo se mi je, da bi bil rabil tujo osebo za spisovanje listov... Zatorej se mi je pritožil ljubeznivo o mojem molčanju, keterega si ne mogel

razložiti. Pisal mi je osem dni pozneje kaker Fresinéški. Njegovo pismo je bilo oddano v nekih nemških toplicah, kamer se je šel zdravit. Ker ne vedel, da sem bolan in da sem v Perigóru, zato se je močno veselil, da me bo videl v Parizu, keder se bo vračal na Laško. Ne mi sicer povedal, kedaj se misli verniti, pa sklepal sem, da se to utegne zgoditi začetek listopada.

Že poprej sem pravil, kako močno me je očaral ta mladi Sloven: pravil sem, kako priserčno sem ga ljubil. . . Dasi je Kuz oddaljen od Pariza kakih sto štirideset milj, in dasi je bilo takrat treba veliko tega pota storiti z navadnim vozom, sem vender sklenil peljati se tako daleč, da bi mu ves srečen stisnil roko in ga priserčno objel, ko bo popotoval po moji domovini.

Moj odgovor mu je napravil veselje in obenem žalost: — veselje, zakaj serce mu je širila nadeja, da se bova videla; — žalost, zakaj močno ga je zaskerbelo, ker sem mu pisal po drugi osebi, če mu tudi nesem nič omenil o svoji boleznin in o njeni nevarnosti, da ga ne bi vznemiril.

„Ljubi moj prijatelj“, mi je odpisal ves v „skerbeh, *„kaj pa je s Vašimi očmi? Žalostno je, da niti pisati ne morete. Ali Vam tudi brati ne moči? . . .*

„Ne verjamete, *kako me veseli misel, da Vas bom sopet videl!* in to jako kmalu: zakaj v Pariz pridem okolu 25. kimavca in ostanem

„ondi kakih deset dni; pa sedaj Vam o tem ne
„morem natančneje pisati.

„Tudi jaz sem precej bolan že več kaker
„štirinajst dni. Strašno me terga po glavi, zato rej
„nesem za nič. Objamem Vas in priporočim v
„Vašo dobro molitev sebe in vse one ljudi, ki so
„mi ljubi. Kar se tiče molitev, ki jih za Vas oprav-
„ljam, Vam povem, da neso najmanj goreče. —
„Bog naj naju varuje! — V.“

To pismo je odšlo iz bádenskega Bádena
20. kimavca. Ker so pa takrat pošte vozile po-
časi, sem ga dobil še le 24. ali 25., in ta dan je
bil Vladimir gotovo že v Parizu. To pismo mi je
zmešalo namere.

Ker sem vedno mislil, da ostane ves vinotok
v toplicah, sem sodil, da se mi še ne mudi na
pot kakih pet ali šest tjednov; sedaj mi je bilo
pa treba skoro nemudoma odriniti proti Parizu,
in to na veliko škodo raznih dosti imenitnih rod-
binskih opravil, ki so me priderževala v Peri-
góru. . . V vsakem drugem slučaju bi bil ostal,
kjer sem bil, in nadaljeval svoje delo; pa moje
serčno prijateljstvo do mojega ljubega Vladimira
je bilo močnejše od vsakega drugega ozira. Za-
torej sem mu pisal, da bom premagal vse te
osebne zadržke, samo prosil sem ga, naj poterpi
štiri ali pet dni, da uredim najsilnejše reči.

Poglavje II.

Dvoje pisem z 2. vinotoka.

I.

Pripeljem se v Pariz s poštnim vlakom nekako o polupetih zjutraj. To je bilo 2. vinotoka 1862.

Ta dan je bil praznik Angeljev varihov. Nič se nesem za to zmenil; in še na mari mi ne prišlo, da bi bil kaj mislil na te nevidne duhove.

Dasi sem napak storil, ker sem pozabil na nje, so se vendar oni spominjali mene. Ta dan, ko jih Cerkev časti in sosebno na pomoč kliče, so vodili vse moje stopinje in stopinje tistih, ktere je hotel porabiti Bog, da zverši ukrep svojega usmiljenja.

Če sem ravnokar popisal te različne podrobnosti z neko natančnostjo, ki se mora videti tako malenkostna in skoro otročja; če sem pokazal, *da je bil edini vsrok mojega popotovanja moje prijateljstvo* do mladega poljskega grofa in želja naju obeh, da se zopet vidiva; če sem govoril o njegovih dveh pismih; če nadaljujem še nekaj časa to silo drobno preiskovanje, je to zato, ker so bile vse te podrobnosti skrite in nevidne niti, ki so jih navlekli angelji varih, da me privedejo na vsaki način do tega, kar so namerjali.

Jako me je zdelala dolga vožnja po pošti in pa ena težavna noč na železnici. Ko pridem v

svoje stanovanje, v Senski ulici, ležem precej in se zbudim, ko udari poldan. Še le tedaj zapazim na peči Vladimirovo pisemce, ki me je čakalo v stanovanju že dva ali tri dni. V njem se je bralo to le:

„Ljubi moj prijatelj“, mi je pisal, „prejel sem „Vaše pismo soboto tako pozno, da Vam nesem „mogel pisati v Kuž. Zatorej hitim, da Vam „pošljem svoj zahvalni poljub v Vaše stanovanje. „Tisočkrat Vas zahvalim, da ste se odločili prej „priti. . . Obširneje Vam ne pišem, samo to naj „Vam povem, da Vas bom čakal ob devetih tisto „jutro, ko pridete. Objamem Vas in molim za Vas.

„Gostivna Rastadt, Nova ulica Svetega Avguština. — V.“

Oblečem se naglo. Odzajterkujem v petih minutah; stopim urno v fijakarsko kočijo, rečem vozniku, naj požene dobro, in hitim v Novo ulico Svetega Avguština. Upal sem, da je Vladimir še ondi, in da ga dobim pri koncu njegovega obeda.

Pa sem se ukanil. Ker ne dobil nobenega glasu od mene, in ker je videl, da ne pridem ves dopoldan, je iz tega sklepal, da sem še v Perigóru ali na potu proti Parizu; zato je šel iz gostivne ob eni, potem ko me je dotle čakal zastonj.

V gostivni neso pričakovali, da bi se Vladimir vernil pred nočjo. Imel je navado, ves dan hoditi po mestu, kositi v kaki drugi hiši in ondi prebiti večer. To me ne iznenadejalo. Mladi grof

je poznal vso poljsko naselbino v Parizu; in mislil sem, da se najberže trudi z obiskovanjem in z mnogimi poti. Tedaj mu pustim vizitnico z malo besedami, in jo krenem proti Bulvázrom.¹⁾ Bilo je okolu poludveh.

Proti svoji navadi se verne Vladimir po kratkem sprehodu, precej potem, ko sem zapustil gostivno Rastadt.

Mislil je, da sem se morda pripeljal v Pariz s kakim jutranjim vlakom, ne da bi mu utegnili to sporočiti; in se je vernil, ker se mu je dozdevalo nekoliko, da me dobi.

Bil je žalosten, da me ne dobi. Nemudoma mi napiše nekaj zamotanih verstic tako naglo, da so tam ter tam manjkale kake čerke. To pisemce, ki je na videz tako malenkostno, je postalo nekaj let pozneje zgodovinska listina. Zato ga precej po prevodu podajemo v izvorniku, da bi bravec, večš francoščini, laže prebral Vladimirov rokopis.

„V Parizu, dne 2.

„Ljubi prijatelj!

„Kaka nesreča! Pariz mi meša glavo, ne morem si pomagati. Objamem Vas, in to je edini „dokaz, da sem zdrave pameti.

¹⁾ Bulvárzi so prelepa, z drevjem zasajena izprehajališča, ki so jih naredili ondi, kjer so negdaj bili nasipi za brambo mesta Pariza proti sovražnikom. Izraz „boulevard“ so dobili Francozi iz germānščine: nemško „Bollwerk“.

„Pričakujem Vas jutri o poludveh. — Če ne morete priti, tedaj pa ob devetih zjutraj pojutrišnjem, kaj ne?

„*Bog z nama.*

„44, Nova ulica Svetega Avguština. „Gostivna Rastadt.“

„Paris, ce 2.

„Cher ami,

„Quel guignon! Paris me rend fou, je ne sais y suffire. Je vous embrasse, ce qui est la seule preuve contraire au manque de sens commun.

„Je vous attends à une heure et demie, demain. —

„Si vous ne le pouviez pas, alors après-demain neuf heures du matin, n'est-ce pas?

„Deus nobiscum.

„44, rue Neuve Saint-Augustin. Rastadt.“

Mladi grof je prehitro zdelal svoj list. Pozabil se je podpisati. Zaznamenoval je pač v pismu, kateri dan ga je spisal: „*Paris, dne 2.*“, ne pa, kateri mesec in katero leto.

Ker je pa bilo po nameri Božje Previdnosti potrebno in važno, da je prava letnica natanko zaznamenovana, zato je Vladimir ne mogel dobiti ni enega pisemskega zavitka v svoji gostivniški izbi. Moral je tedaj zgeniti pismo po stari navadi, tako da je mogla pošta pritisniti (kaker se vidi na priloženem snimku) na sam popir pisma svoj

uredni in neoveržni poštni pečat, ki pričuje, kje, katero leto, kateri mesec, kateri dan in katero uro je bilo pismo dano na pošto: „*Paris*; — 5. *po-
biranje pisem*; — 2. *vinotoka 62.*“ (Paris; — 5e levée; — 2 octobre 62.)

Pariška pošta pobira vpetič ona pisma, ki jih veržejo ljudje v nabiravnice od poludveh do poluštirih.

To je tedaj bilo 2. vinotoka 1862, praznik svetih Angeljev varihov. Po vsem kerščanskem svetu¹⁾ je ponavljala katoliška Cerkev pri sveti maši to obljubo Svetega pisma:

„To govori Gospod Bog: Glej, jaz bom po-
„slal svojega angelja, da bo hodil pred teboj, in
„da te bo varoval na potu in da te bo privedel v
kraj, keterega sem pripravil.“²⁾ — To prero-
kovanje se je takrat spolnilo na meni, ne da bi bil zapazil.

Mejtem ko je pisal Vladimir pismo, keterega smo ravnokar naveli in ponatisnili, sem jaz stopal otožno po velikih Bulvárzih, grede proti cerkvi svete Magdalene. Ker nesem imel nič dela ves popoldan, mi šine na misel, da bi šel pogledat,

¹⁾ Kaker ve prijazni bravec, pri nas ne praznujemo praznika Angeljev varihov 2. dne vinotoka, ampak tisto nedeljo mesca velikega serpana ali kimavca, ki je naj-
blžja prvemu kimavcu. Imenuje se Angeljska nedelja.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ *Rimski misalj*, 2. vinotök, praznik Angeljev varihov. Mašni List.

če je v Parizu moj prijatelj Fresinéški. Zato jo zavijem po obrežju proti tistemu delu mesta, ki se imenuje Gro - Kajú, kjer je prebivala njegova sestra.

Fresinéški je ravno prišel prejšnji dan ali tisto jutro, in je bil v sprejemni izbi, ko stopim predenj.

Precej me vpraša, kako je z mojimi očmi.

„Oh! moje oči neso nič boljše, in začel sem se bati, da so izgubljene za zmirom.“

„Pa zakaj ne poskusiš sredstva, ki sem ti ga svetoval?“ mi reče moj prijatelj. „Nekaj mi daje upanje, da bi ozdravel.“

„Ne, ne!“ mu odgovorim, „povem ti, da nemam veliko vere v tiste vode in tiste dozdevne prikazni, čeprav jih naravnost ne tajim in ne pobijam. Vse to je mogoče, priznam; pa ker nesem preiskoval teh reči, zato jih ne morem ni terditi ni pobijati: neso mi znane. Ob kratkem, nič kaj me ne mika poskusiti pripomočka, ki mi ga svetuješ.“

„Tvoji izgovori so piškavi“, me zaverne. „Po svoji veri moraš verovati in tudi veruješ, da se lahko zgodijo take reči. Zakaj tedaj ne bi poskusil? Kaj bi te to stalo? Rekel sem ti, da ti to ne more škodovati, ker je naravna voda, voda, ki je sestavljena iz tistih tvarin kakor navadna voda. Ali se ti že ne vidi čudno, da te jaz napotujem po zdravje do Matere Božje, jaz, ki sem protestant? Že naprej ti povem: če ozdraviš, bo to strašen dokaz proti meni.“

Sestra Fresinéškega, vneta katoličanka, mi je tudi prigovarjala. Izpodbila sta mi vse razloge, s katerimi sem se branil lurške vode.

„Naj pa bo!“ jima rečem naposled, „priznati vama hočem vso resnico in vama odkriti skrivnosti svojega serca. Vere mi ne manjka; imam pa pomanjkljivosti, slabosti, veliko siroččin, ki se derže, Bogu bodi potoženo! najobčutljiviših strani slabe moje nature. Čudež pa, kakeršen bi se utegnil zgoditi na meni, bi mi naložil dolžnost, vse žertvovati in posvetiti se; to bi bila strahovita odgovornost, in tako sem strahopeten, da se je bojim. Zdravnika odpravim z nekoliko denarjem: če me pa Bog ozdravi, kaj vse bo terjal od mene! To je sramotno, kaj ne? Takšna je žalostna boječnost mojega serca. Ali mislita, da mi vera omahuje? ali menita, da se bojim, čudež se ne bi zgodil nad menoj? Motita se; bojim se le, da bi se zgodil!“

Moj prijatelj me je poskušal prepričati, da po eni strani pretiravam odgovornost, po drugi pa zmanjšujem.

„Sedaj nesi nič menj dolžan pobožno živeti, kaker bi bil, če bi se čudež zgodil nad teboj“, me zaverne. „Sicer pa bi bilo ravno tako Božja milost tudi to, če bi te zdravnik ozdravil, in tudi potem bi se lahko oglasila tvoja tanka vest z ravno tisto pravico proti tvojim slabostim ali strastem.“

Vsi ti dokazi se mi neso zdeli popolnoma dobri; in Fresinéški je najberžje sam vedel, da je

njegovo dokazovanje samo navidezno: pa hotel je za ta trenotek, bolj ko bolj pomiriti moj strah, ki sem ga čutil tako živo, in me pridobiti za svoj nasvet. Precej drugi dan me je pa on sam spomnil na tisto veliko dolžnost, ki jo je ravnokar sam zmanjševal, da bi me pomiril.

Zastonj sem se upiral nadležnosti in sitnosti. Naposled se vdam, ko sem bil že sit samega pričkanja.

„Kaker hitro dobim tajnika“, rečem Fresinéškemu, „bom pisal v Lurd. Denes sem prišel sam, in si ga nesem utegnil poiskati.“

„Bom ti pa jaz pisal!“ vikne moj prijatelj.

„Dobro tedaj! Jutri bova zajterkovala v kavarni Foá; po zajterku ti bom narekoval pismo.“

„Zakaj pa ne precej?“ mi reče. „Pridobiva en dan.“

Na mizi je bil popir in črnilo.

Fresinéški vzame pero.

„Le začni“, mi reče, „pripravljen sem. Sedaj pa najprej, keterega je denes?“

„2. vinotoka“, mu rečem.

Dne 2. vinotoka je pa praznik Angeljev varihov! — Vjemalo se je z namero Božjo, da sva pisala pismo lurškemu župniku *ravno tisti dan*, kateri je napisan na Vladimirovem pismu, ki smo ga zgoraj podali fotografovanega. . . Zakaj?

Tedaj začnem narekovati, in Fresinéški je pisal:

„Pariz, 2. vinotoka 1862.

„Častiti gospod župnik!

„Lurška voda dela čudeže, in ne boste se
„čudili, ako upam, da ga bo naredila tudi na
„meni. Dva ali tri mesce je že, odkar mi je vid
„močno oslabel, ne vem zakaj; pa dozdeva se mi,
„da zavoljo raznih skerbi in zavoljo prevelikega
„duhovnega dela. Nič več ne morem brati ali pi-
„sati, da ne bi začutil že pri prvih versticah jako
„velike utrujenosti, ki me ustavi v delu. Poprašal
„sem za svet v Parizu dva najimenitniša očna
„zdravnika, gospoda doktorja Demárja in gospoda
„Žiró-Telóna; njijuna zdravila mi neso pomagala,
„in časih se mi celo zdi, da so mi škodovala.

„V tem žalostnem stanju Vas prosim, gospod
„župnik, da mi pošljete prej ko prej toliko vode
„iz lurške Jame, koliker mislite, da je potrebujem
„za svojo bolezen. Pripravljam se, da bom rabil
„vodo s čistim srcem, kakeršnega hoče Bog,
„preden nam nakloni kakšno tako veliko milost;
„in želim, da mi ta čudežna voda ne ozdravi samo
„oči, ampak da me tudi reši mnogotere dušne
„slepote, ki jo objokujem, ne da bi se je mogel
„znebiti.

„Hvaležen Vam bom, če mi z vodo vred po-
„šljete ono knjižico, katero je dalo na svetlo
„tarbsko škofijstvo. Naznanite mi troške, ki jih
„boste imeli zavoljo mene, in znesek Vam pošljem
„s prvo pošto, ki se odpelje proti Lurdu.“

„Sprejmite, gospod župnik, že naprej moja
„zahvalo in zagotovilo mojega odličnega spošto-
„vanja.

„Tako je tedaj pismo spisano!“ reče Fresi-
„néški. „Zdaj ti ne treba nič drugega storiti,
„kaker da se podpišeš.“

Vzamem pero in napišem svoje ime in svoj
napis:

„*Henrik Lasér.*

„Senska ulica, 95, v Parizu.“

Paris, 2 octobre 1862.

„Monsieur le Curé,

„L' eau de Lourdes fait des miracles, et vous
ne serez point surpris que je vienne lui en de-
mander un de plus. Depuis deux ou trois mois
ma vue s' est excessivement affaiblie, je ne sais
par quelle cause; je suppose pourtant que c' est
par suite de vives préoccupations d' âme et
d' esprit. Il m' est devenu impossible de lire ou
d' écrire sans éprouver dès les premières lignes
une insurmontable fatigue qui m' empêche de
continuer. I' ai consulté à Paris les spécialistes
les plus éminents, M. le docteur Desmares et
M. Giraud-Teulon; leurs remèdes ne m' ont rien
fait et parfois même il me semble qu' ils ont
aggravé le mal

„C' est dans cet état que je viens, Monsieur
le Curé, vous prier de m' envoyer le plus tôt

possible la quantité d'eau de la grotte de Lourdes que vous jugerez nécessaire pour ma maladie. Je me prépare à en faire usage dans les dispositions où Dieu veut que nous soyons pour obtenir une si grande faveur; et je souhaite que cette eau privilégiée, en me rendant l'usage de mes yeux, guérisse aussi plus d'un aveuglement de mon âme que je déplore sans y pouvoir porter remède.

„Je vous serai reconnaissant, en me faisant cet envoi, d'y joindre la brochure publiée par l'Évêché de Tarbes et de m'indiquer le montant des frais que vous aurez faits pour moi et dont je vous enverrai le remboursement par le retour du courrier.

„Veuillez agréer, Monsieur le Curé, avec mes remerciements anticipés l'assurance de mes sentiments très respectueux.

„Henri Lasserre.

„rue de Seine, 95, à Paris.“

Tu je snimek tega pisma, ki priča neoveržno, kako bolan sem bil.

To pismo, ki ga je spisal Fresinéški, jaz pa podpisal, je bilo precej oddano na pošto.¹⁾

¹⁾ Petnajst let pozneje, leta 1877., so našli po smerti monsinjora Peramála, lurškega župnika, izvornik tega pisma mej njegovimi popirji in so mi ga vernili. Tako dam zdaj lahko na svetlo vse besede, ki so bile v pismu in ki sem jih bil že pozabil. Župnik Peramál je zapisal, na verhu perve strani, povprek besedico „répondu“, ki pomenja, da je odgovoril na pismo.

Tako se je končal 2 vinotok 1862, in skrivnostni praznik Angeljev varihov. Nebeški poslanci so me izročili naravnost lurški Materi Božji in so tako dosegli, kar so namerjali.

Drugi dan pride k meni v vas Fresinéški.

„Ljubi moj Laser“, mi reče, „ker si se odločil za lurško vodo in ker odločno skušaš ozdraveti čudežno, tedaj moraš storiti vse, kar je potrebno, sicer bi ti spodletel poskus. Zatorej omoli potrebne molitve; spovej se; uredi si dušno stanje; ne pozabi na pobožnosti, ki ti jih naklada tvoja vera. To je, kaker razumeš, neizogibno potrebno.“

„Imaš popolnoma prav“, mu odgovorim, „in ne morem si kaj, da se ne bi ravnal po tvojem nasvetu. Pa moram tudi spoznati, da si res čuden protestant. Te dni si mi govoril o veri: denes mi govoriš o verskih dolžnostih. Nalogi sva nenavadno zamenila, in močno bi se zavzel, kedor bi naju poslušal, tebe protestanta, in mene katoličana; in, oh prejoh! ne morem si prikrivati, slabo bi sodil o meni.“

„Znanstvenik sem“, mi odverne Fresinéški. „In ker poskušava, hočem, da storiva vse, kar je za to treba. Sodim tako, kaker če bi poskušal pri fiziki ali kemiji.“

Na svojo sramoto povem, da se nesem pripravil, kaker mi je svetoval tako modro moj razumni prijatelj. Ravno takrat sem imel hude skušnjave in sem bil v jako slabem dušnem raz-

položenju: moja natura je bila močno vzbunjena, zbegana in nagnjena k hudemu.

In vendar sem spoznal, da moram poklekniti pred duhovnika! Ker pa nesem storil tistih velikih in hudih grehov, katerih se človek rad znebi, sem odlašal od dne do dne. Človek se bolj brani spovedi, keder je v skušnjavi, kaker takrat, keder ga storjeni greh podere in poniža.

To pa zato, ker je težavniše, boriti se v skušnjavah, kaker pa prositi odpuščanja, keder je greh storjen. Gdo ne tega skušal? . . .

III.

Svoj čas sem razdelil mej Vladimira in Fresinéškega. Pa čeprav sem prišel v Pariz zavoljo prvega, sem se vendar večkrat sešel z drugim. Meni je bilo jako zoperno, kaker tudi Vladimiru, da so mu ves čas pobrale dolžnosti, ki mu jih je nakladala človeška družba.

„Preljubi moj!“ (tako me je navadno nagovarjal) „preljubi moj!“ mi reče, „kaker sveti Pavelj sem: ne delam tistega, kar bi rad, in delam to, kar se mi studi. Resnično, rad bi preživel ves svoj čas pri vas, rad bi nekoliko skušal veselje prijateljstva; sedaj pa zapravljam in izgubljam večino svojega časa z nekimi malomarniki, mej katerimi je tudi nekaj takih, ki me strašno dolgočasijo.“

„To je radost sveta“, mu odgovorim enkrat smehljaje. „Po mnenju mojega prijatelja Fresi-

néškega je ta radost navadno to, da se hodimo dolgočasit k ljudem, ketere tudi mi dolgočasimo.“

„Kedo pa je ta vaš prijatelj Fresinéški?“

„To je človek, ki ima veliko duha, stokrat več kakor jaz in skoro toliko kakor vi. Ima živahen in bister um, in izverstno serce, ki išče resnice.“

„Resnice išče? ali je še nema?“

„Nema je še popolnoma, pa je išče. On je protestant ali prav za prav navaden modroslovec. Ali hočete, da vas seznanim z njim? Če se ne motim o vajunih naturah, bi vi dva jako ugajala eden drugemu.“

„Ne mogoče, preljubi moj! Jaz le popotujem skoz Pariz, in tu se šibim pod težo vednega obiskovanja. Če je vaš prijatelj tak, kakor pravite, bi imel od njegovega znanja samo ta dobiček, da bi čutil eno žalost več pri odhodu . . .“

„Kaj pa, preljubi moj“, povzame Vladimir, „ali ne bi mogli priti v Rim, dasi imate bolne oči? Ondi bi lahko dobili kakega tajnika.“

„Oh! ljubi moj Miro, kako bi to želel, in kako rad bi hotel zopet začeti prijazno življenje, kakršnega sva imela zadnjo zimo! Pa ta želja, oh! ne družega, kakor lepe sanje! . . . Da, sanje! ako se ne zgodi čudež, kakršnega mislim prositi Mater Božjo, po nasvetu, ki ga mi je dal Fresinéški.“

„Kako! ali neste rekli, da je vaš prijatelj protestant?“

„Rekel.“

„In on vam daje tak svet?“

„On.“

Povem mu, kaj namerjam poskusiti, in se mu priporočim v gorečo molitev.

Vladimir je vedel, da so čudeži redki; in dasi je bila njegova pobožnost velika in njegova vera živa, se mu je vendar videlo da nič kaj ne pričakuje čudeža, ki sem ga namerjal izprositi od lurške Matere Božje. Glas o Marijinem prikazovanju v Jami masabjélski in o čudežih, ki so se že ondi zgodili, se še ne takrat razletel po vsem svetu, da bi bil zbudil v vseh narodih zaupanje do lurške Matere Božje. Romarji se še neso oglašali v Lurdu v večih skupinah, dasi je želela Mati Božja, naj bi prihajali v procesijah. Še le nekaj let pozneje so se začele vzdigovati množice, ki sedaj hite proti slavnemu studencu.

Poglavje III.

Delovanje Božje.

I.

Tako mine teden dni, in Vladimir se verne v Rim.

Fresinéški me je vprašal vselej, keder me je zagledal, če še nemam nič glasu o lurški vodi. Pismo lurškega gospoda župnika mi kmalu na-

znani, da je oddana na pošto čudežna voda in da jo dobim v kratkem času.

Željno sva pričakovala lurške vode. Pa kedo bi verjel? jaz sem se veliko manj zmenil za to, kaker pa moj prijatelj protestant.

Dne 10. vinotoka 1862, petek, sem zjutraj pričakoval Frešinéskega v Palé-Roajálu,¹⁾ v Orleánski galeríji. Imela sva skupaj zajterkovati. Ker sem prišel prej kaker on, sem ogledal prodajavnice v galeriji, in sem prebral na oknu knjigarja Dantíja dve ali tri naznanila novih knjig. To je bilo dosti, da so se mi grozno utrudile oči. Tistih velikih čerk še pogledati nesem mogel, da ne bi začutil neznanske utrujenosti. Ta mali slučaj me je jako užalostil, ker mi je dal zopet spoznati, kako močno sem bolan.

Popoldan sem narekoval nekaj pisem Fresinéskemu; in ob štirih sem se vernil od njega proti svojemu stanovanju.

Ravno ko sem hotel stopiti na stopnjice, me pokliče vratar.

„Po železnici je prišel majhin zabojček za vas“, mi reče.

Pokaže mi majhin zabojček iz belega lesa, na njem je bil zapisan moj napis in pa te besedi:

¹⁾ Palé-Roajál je grad, ki si ga je dal zidati znameniti kardinalj Rišlié za svojo osebo. Ob svoji smerti ga je podaril kralju. Pri gradu je nekaj staveb, ki se imenujejo galeríje, kjer so gostivne in prodajavnice.

„Natura voda“, ki ste bili namenjeni gotovo za mitnico.

Bila je lurška voda.

Močno me pretrese; pa nesem dal nič spoznati.

„Že dobro“, rečem vratarju: „precej pridem po zabojček.“

In odidem spet iz hiše ves zamišljen. Nekaj minut sem se sprehajal po cesti. Jako sem bil vznemirjen.

„Stvar postaje resna“, sem mislil sam pri sebi. „Fresinčški ima prav: pripraviti se je treba. Dokler si ne očistim vesti, res ne morem prositi Boga, da bi me čudežno ozdravil. Tako velike milosti ne morem sprostiti, dokler imam v sercu toliko prostovoljnih slabosti. No, najprej se moram sam potruditi za ozdravljenje svoje duše, potem še le ga bom prosil, da mi ozdravi telo!“

Premišljevaje te imenitne reči, jo zavijem proti hiši svojega spovednika gospoda Ferána Misólskega, ki je stanoval blizu tam kaker jaz. Bil sem prepričan, da ga dobim: zakaj bil je petek, in ta dan je doma.

Res je bil doma, pa veliko ljudi ga je že čakalo v njegovi predizbi, in ti so imeli, kajpada, opraviti svoj posel prej kaker jaz. Poleg tega je prišel nenadoma eden njegovih sorodnikov. Služabnica njegova mi pove vse to in mi reče, naj pridem zvečer, po njegovi večerji, nekako proti sedmem.

Vdam se.

Ko pridem na prag hišnih vrat, obstanem. Nekaj čudnega mi pride v dušo. Veliko posvetnih misli me je spreletavalo. Tudi hudobni duhovi so delovali. Nesem se mogel odločiti, ali bi šel nekam na obisk, kamer me je vleklo, ali bi se vernil domov molit. Moje nagnjenje me je jako vleklo k razmišljenosti, mejtem ko me je k zbranosti priganjal neki očetovski in svet glas, glas, ki se mi je videl slab samo zato, ker se navadno nesem zanj zmenil.

Dolgo sem omahoval ... Naposled zmaga dobri duh, in se vernem proti Senski ulici.

Vzamem pri vratarju mali zaboj in priloženi spisek o prikazovanju Matere Božje v lurški Jami. Hitro stopam po stopnjicah.

Pridem v izbo, pokleknem k postelji in molim, dasi nesem bil vreden povzdigniti svojih oči proti nebu in govoriti z Bogom.

Potem vstanem. Ko sem bil prišel v izbo, sem postavil zabojček in knjižico na peč. Neprenehoma sem pogledoval zabojček, ki je bila v njem skrivnostna voda, in zdelo se mi je, da se ima zveršiti nekaj imenitnega v tej samotni izbi. Bal sem se dotekniti z nečistimi svojimi rokami tistega lesa, ki je obdajal blagoslovljeno vodo; po drugi strani me je pa neznansko gnalo, da bi bil odperl zabojček in prosil zdravja še pred spovedjo, ki sem jo mislil opraviti zvečer. Ta notranja borba je trajala dosti dolgo, pa ne

vem natanko koliko časa; končala se je z molitvijo:

„Res, moj Bog“, zdihnem, „siromašen grešnik sem; nesem vreden, glasu povzdigniti k tebi in dotekniti se stvari, ki si jo blagoslovil. Pa ravno ta moja velika siroččina te mora nagniti k usmiljenju. Moj Bog, poln vere in zaupanja se obračam na te in na sveto Devico Marijo; in iz globočine vpijem k tebi. Drevi se bom spovedal svojih grehov služabniku tvojemu; pa vera moja ne more in noče čakati. Odpusti mi, Gospod, in ozdravi me. In ti, Mati usmiljenja, pomagaj nesrečnemu svojemu otroku!“

Ko sem se tako oserčil, priporoča se dobrotljivemu Bogu, še le potem sem se upal odpreti mali zabojček. V njem je bila skerbno zadelana steklenica čiste vode.

Izderem zamašek. Vlijem vode v skodelico, odprem omaro in vzamem pertič iz predala. Jako skerbno sem delal te preproste priprave, ki so imele na sebi, kaker se še spominjam, neko skrivnostno slovesnost, ki je pretresavala mene samega, ko sem hodil po izbi sem ter tja. V tej izbi nesem bil sam: gotovo je bil pri meni Bog. pa ne samo Bog, ampak tudi presveta Devica, ki sem jo klical na pomoč.

Živa in goreča vera mi prešine dušo.

Ko vse pripravim, zopet poklekнем.

„O sveta Devica Marija, usmili se me in ozdravi me telesne in dušne slepote!“

Ko izrečem te besede, tedaj si začnem dergniti jako zaupljivo oči in čelo s pertičem, ki sem ga bil namočil v lurški vodi. Nesem se umival pol minute.

Pa kedo more razumeti, kako sem osopnil, rekel bi skoro, kako sem se ustrašil! Toliko da sem se dotaknil oči in čela s čudežno vodo, že sem začutil, da sem ozdravel, v trenotku, naglo, ne polagoma. Bolj tega ne morem dopovedati, kaker če rečem, da je bilo moje ozdravljenje tako hitro, kaker blisk, ki se posveti v oblakih.

Čudno nasprotje v človeški naturi! Malo poprej sem verjel veri, ki mi je obetala, da bom ozdravel; sedaj pa nesem mogel verjeti očem svojim, ki so mi zaterjevale, da sem ozdravel!

Ne! nesem verjel svojim lastnim čutilom, in moja nejevera je bila tolikšna, da sem storil Mojzesovo napako. Dvakrat sem udaril po skali. Še sem molil in še sem si umival oči in čelo, in se nesem upal prepričati o svojem ozdravljenju.

Pa nehal sem dvojiti, ko mine deset minut, in zopet začutim v očeh vse življenske moči.

„Ozdravljen sem!“ zavpijem.

Stečem proti svoji knjižnici, da bi vzel kake bukve in jih bral . . . Nagloma obstojim:

„Ne! ne! ta trenotek ne smem brati kakeršnih-koli bukev! . . .“

In potem vzamem s komina spisek o prikazovanju lurške Matere Božje, ki je bil pridejan vodi. To se je gotovo tudi spodobilo.

Preberem sto štiri strani brez prenehanja in brez najmanjše utrujenosti. Pred dvajsetimi minutami nesem mogel prebrati treh verst.

In če sem moral prenehati na sto četerti strani, je bilo to vzrok, ker je do šestih zvečer manjkalo le še petindvajset minut, in otovre, 10. vinotoka, je že skoro noč v Parizu. Ko zaprem knjižico, so že prižigali luč po prodajavnicah tiste ulice.

Zvečer se spovem in razložim čast. gospodu Feránu Misólskemu, kolikšno milost mi je ravno kar storila presveta Devica. Dovolil mi je iti drugi dan k svetemu obhajilu, da bi zahvalil Boga in da bi se uterdil v sklepah, ki mi jih je moral zbuditi tak čudež v sercu.

II.

Kaker sem že prej povedal, je odšel Vladimir iz Pariza.

Kako čudovite nasledke imajo razni dogodki! Ker je moral iti Vladimir skozi Pariz, vračaje se iz vêlike vojvodine bádenske, sem prihitel iz daljnih krajev, da ga vidim. Ke me Vladimir ne bi bil privel v Pariz sè svojim popotovanjem, bi bil ostal v Perigóru, in nikedar ne bi imel sè svojim starim prijatelom Fresinéškim onega razgovora o lurški vodi, ki je imel tako nenavadne nasledke. Pa to še ne vse! Ke bi bil jaz dobil Vladimira na dan svojega prihoda, 2. vinotoka,

o poludveh v gostivni Rastadt; in ke le ta ne bi bil izginil ravno tisti trenotek iz hiše, da se sprehaja kakih dvajset ali trideset minut: še na misel mi ne bi bilo prišlo, da bi bil šel v vas k Fresinéškemu, ki me je pregovoril, da sem se obernal do lurške Matere Božje; — ob kratkem rečeno, jaz bi bil gotovo pustil, da bi bil minil trenotek milosti Božje in nebeške prilike.

Tukaj moramo posebno opomniti, da je 2. vinotoka, po katoliškem koledarju, vesoljni praznik Angeljev varihov, in dan njihove največe moči, ki jo imajo do nas ljudi!...

Prav res, kako previdno so bile urejene vse te zveze, ki se tičejo mojega ozdravljenja; kako nenavadno so bile zbrane vse podrobnosti; kako dolgo in polagoma so se pripravljale okoliščine, da me privedejo do čudeža; kako lepo so bili sklenjeni vsi prigodki in kako stanovitno so pripravljali pot mojemu ozdravljenju; kako skerbno so bile pripravljene ure in minute; kako čudno je bil odbran dan za tisti razgovor, kateri je imel premagati mojo uporno voljo!

Kedor vse to premisli, mora izprevideti, da je tu delovala jako izurjena in materinska roka nebeških poslancev, angeljev varihov, ki posegajo nevidno v življenje in delovanje ljudi...

Res, o moj Bog, vsaki veren človek lahko spozna na prvi pogled, da me je roka angeljev varihov vodila na potu do čudeža; — ali si pa imel, o Gospod, pri mojem čudežnem ozdravljenju

samo ta namen, da si mi storil telesno dobroto, in ali nesi imel pri tem tudi kakega drugega namena in kakih drugih skritih namer, o katerih moj duh takrat še ne mogel imeti nobene slutnje?

Poglavje IV.

Solém.

I.

Ko sem ozdravel, sem si umival oči z lurško vodo še dva dni in sem kazal svojo hvaležnost s tem, da sem molil kake molitvice. Pa polagoma sem začel soditi, da je izverstno zdravje mojih oči kaker kakšna za zmirom dobljena reč, kaker kakšna dobrota, ki je moja last in ki ne zahteva nič več ni dolgega zahvaljevanja ni vednih molitev. Ker sem šel k spovedi in k svetemu obhajilu, me je obletela kmalu ta misel, da je s tem že poravnani ves moj dolg, in sem se povernil v svojo prejšnjo mlačnost... Ko sem imel v lasti popolno dobroto, sem začel postajati nehvaležen proti nebeškemu Dobrotniku.

Peti dan po svojem ozdravljenju, 15. vinotoka, sem šel popoldan nekam v vas, kjer sem ostal dosti dolgo. Ko smo se razgovarjali jako živahno, mi pride iz globočine serca kaker kak hudoben sopar, in se me lati skušnjava, da bi povedal reči, o katerih bi bil moral molčati.

Ta trenotek se spomnim tako čudovite milosti, ki mi jo je naklonil Bog pred malo dnevi: „Nesrečnež!“ sem mislil, „ali boš sedaj Boga žalil premišljeno?“

Mejtem ko sem še vedno govoril, se je bil boj v moji zbegani duši, skrit in strašen boj. Čednost in pregreha ste me vlekli, vsaka na svojo stran, z enako silo. Keder sem imel spregovoriti ali zamolčati kako besedo, se je vnel v meni neviden in razkačen boj mej angelji varih in hudobnimi duhovi. — Zgodovinarji nam popisujejo, da ste se tako časih borili dve sovražni kerdeli z vso silo za kako na pol poderto gumno,¹⁾ za kak pust grič ali za kak gaj, in da je usodo dveh velikih narodov odločila zmaga, dobljena na takem prostoru, ki je bil na videz tako majhin, tako malo vreden in tako slab. V neki glavni bitki, ki jo je bojeval Napoleon (ne vem več, kje) je bilo vse zavisno od tega, če dobi v roke mlin, ki so bili v njem sovražniki. Njim pustiti mlin, bi bilo toliko, kaker izgubiti cesarstvo. Ta mlin jim vzeti, je bilo toliko, kaker premagati svet.

Takšen je bil strašni boj, ki je takrat divjal v moji duši. Keder sem imel izpregovoriti ali zamolčati kako besedo, so se steple vse nebeške in

¹⁾ Gumno je poslopje, kjer se žito mlati. Takemu poslopju pravijo na Oblokah na Notranjskem „skedinj“ (gen. skedinjâ), kar je iz nemščine: scudin; na Dolenjskem pa „pod“, ki je tudi nemška beseda: Boden.

peklenske moči na zapertem bojišču mojega serca. In moja volja, ki gospoduje sè seboj in z vsem, moja neodvisna volja je bila mirna, dasi me je vest zbadala na Božje povelje in dasi je v meni razgrajala strast, ki jo je podkuril hudobni duh; moja prosta in mirna volja je lahko prisodila lahko zmago, komer je hotela.

To zmago sem naklonil strasti svoji, in sem bil tako malopriden, da sem odpodil Boga. Spregovoril sem.

Boj je trajal dolgo časa. Moja napaka ne izvirala iz kakega iznenadenja, iz kake prenagljenosti in nepremišljenosti. Storil sem jo hladno in premišljeno. Vedel sem, kako je gerda. Pa hotel sem jo storiti.

II.

Čudežno moje ozdravljenje, h kateremu je tako naravnost pripomogel Fresinéški po Božji Previdnosti, je moralo posebno osopniti človeka, ki ima toliko duha, kaker on.

Obžalujem, da mi razlogi obzirnosti in spodobnosti branijo, tukaj se ustaviti za trenotek, da bi pogledal le tega prijatela svoje mladosti, kako premišljuje o čudežu, ki se je zgodil pred njegovimi očmi... Žal mi je, da moram govoriti samo o sebi.

Vender pa moram popraviti neki dogodek, ki se je pozneje razglasil in ki so ga poročali časniki precej nenatančno.

Čez malo dni po mojem čudežnem ozdravljenju zaželi Fresinéški spoznati nekega izverstnega redovnika, o katerem sem mu velikokrat pripovedoval: slavnega Geranzérja, opata solémskega.¹⁾ Večkrat sem bil gost pri benediktincih po cele tjedne in po cele mesce, in častiti opat mi je bil očetovsko dober. Bil sem ves srečen, ko sem imel k njemu privedi in mu predstaviti gospoda Fresinéškega in njegovo gospo.

Odidemo iz Pariza sredo večer, 15. vinotoka.

Mej stavbami solémske opatije je tudi nekak stolp, pripravljen za obiskovavce, v katerem sem stanoval, keder sem prebival pri benediktincih. Tudi sedaj so mi odločili navadno mojo izbo. Moj prijatelj pa ne mogel stanovati z gospo svojo v stolpu, ker prepoveduje redovniško pravilo, sprejemati ženske v zaperte samostanske prostore. Pa gospod Geranzér ne hotel privoliti, da bi bila šla v kako gostivno. Sprejme ju pod streho v neki zunanji hiši, ki je samostanska last. Kaker je ukazal, so jima prinašali jed vsak dan.

Pater opat je imel ž njima dolge pogovore. On je očaral njiju, in ona dva njega. Fresinéški se je silo čudil visokim mislim, čudoviti učenosti, ljubeznivi preprostosti in postrežljivosti tega meniha, ki je bil neki tako oster proti sebi, tako

¹⁾ Solém, vas v sarskem departmántu, ima 849 prebivavcev in imeniten benediktinski samostan, ki ga je pa vlada zaperla leta 1880 v imenu slobode.

natančen, in tako nepremičen v svoji pravi veri. Čeprav sem mu natančno popisal, kakšen je Geranzér, si je vender mislil, da mora to biti kak terd prenapetež, ki hoče vsiliti svojo vero drugovercem; nasproti je pa sedaj videl, da opat ljubeznivo prenaša in tankovestno spoštuje menjenje in prostost drugih ljudi.

.....

Ko je sprejel moj stari prijatelj samostansko gostoljubnost, je sicer mislil, da mu ne bo treba živeti po vseh pravilih te nove Tebájide; vender je pa pričakoval, da se bo moral, kaker samostanski gost, vsaj mesnih jedi zderžati o nekih dneh po zapovedi katoliške Cerkve. Drugi dan po prihodu, petek, dobi pa na mizo za zajtek pečenega piščanca . . . Pater Geranzér stopi v izbo, ko je bil končan zajtek, in Fresinéški mu pove, kako se je začudil, da je dobil tako jed na tak dan na tem kraju, kjer je prebival.

„Zapovedi Cerkvene vežejo samo tiste, ki so v Cerkvi“, mu odgovori starček, prijazno smehljaje; „in če sta tudi postala moja gosta, vender živita tako, kaker da bi bila doma. Ukazal sem mesno pripraviti za vaju, kaker bi bila tudi vidva naredila v svoji lastni hiši . . .“

Kaj je občutilo serce gospoda Fresinéškega v Solému? Kakšne misli so obletavale le tega mojega prijatelja, ko se je pomenkoval zaupljivo sè starim menihom benediktincem? Zakaj ne šel nekoliko naprej po oni poti, na katero ga je prič

vel Bog, kaker se mi je videlo? Kaj se je godilo v njegovi duši? To je njegova skrivnost in skrivnost Božja. Nemam pravice povedati, kar vem.

Ko zapustita moj prijatelj in njegova gospa samostansko hišo, da se odpeljeta v Bordóz, je šeptal gospod Geranzér te besede:

„*Veter pihlja, kjer hoče!*¹⁾ Treba je moliti in čakati.“

Vernimo se nekoliko nazaj.

III.

Napako, o kateri sem govoril malo poprej, sem storil ravno tisti popoldan, preden sem se odpeljal iz Pariza v Solém... Hitro me začne vest gristi. Pripravljaj sem se, da bi se spovedal svoje slabosti častitemu opatu benediktincu. Pridem v samostan in spim nekoliko ur. Ko se zbudim, zapazim, da mi stopi nagloma pod obervi in v trepavnični osi tista dobro znana teža, katero sem čutil v svoji strašni bolezni in ketere me je Mati Božja rešila pred šestimi dnevi. To še ne bila moja prejšnja bolezen, zakaj vid mi je ostal bister in ne bil nič oslavljen; toda ta stanovitna teža je bila kaker opomin, kaker grožnja, kaker roka Božja, ki je stegnjena proti meni in pripravljena udariti: to je bilo znamenje iz nebes, ki mi je govorilo: „Varuj se!“

¹⁾ Janez 3, 8.

Ustrašim se. Mislil sem na svojo napako, na svojo malopridnost, na svojo nehvaležnost, in vedel sem, zakaj je to prišlo nad me.

„Ljubi moj Henrik“, si rečem v mislih in po domače, „ljubi moj Henrik, to si pošteno zaslužil.“

IV.

Mejtem ko sem bil v tem stanju, in ko je odšel moj prijatelj Fresinéški sè svojo ženo iz opatije, kjer sem jaz ostal še teden dni, dobim pismo od častitega patra Gratrija . . . Le ta gospod je slišal praviti o mojem čudežnem ozdravljenju, zato mi je pisal ves ginjen in me vprašal, če sem res ozdravel in kako se je to zgodilo. Njegovo pismo je bilo oddano na pošto v Turzu.

V odgovoru sem mu popisal ob kratkem vse, kar se mi je bilo zgodilo: kako me je čudežno ozdravila lurška Mati Božja; kako hitro sem pozabil na prejeto dobroto; kako sem se pregrešil z govorjenjem, in kako mi sedaj pravični Bog grozi s kaznijo.

„Vender pa“, sem pristavil, „to ne družega „kaker grožnja, ki ne nič zmanjšala mojega res- „ničnega in popolnega ozdravljenja. Res, lahko „berem ali pišem po cele ure, brez kakega na- „pora, brez kake težave in brez kake utrujenosti, „tako pri luči, kaker po dnevi. Samo na gorenjem „delu trepavnic imam sedaj neko zoperno težo,

„ki se vidi, kaker da je vedno pripravljena pasti
„na oko, in to me neprenehoma straši, kaker si
„lahko mislite. Ob kratkem rečeno, vedno sem v
„nevarnosti, kaker Damoklej¹⁾ Nič se ne spre-
„menilo, in vse se je spremenilo. Kraljevsko ko-
„silo ne prikrajšano niti za eno jed; toda nad
„glavo čutim meč, obešen za tanko nit, ki se bo
„pretergala, če se povernem v greh. — Nesem
„vzel sè seboj na pot lurške vode. Keder se po-
„vernem v Pariz, še le tedaj si bom mogel umivati
„trepavnice sè sveto vodo, prosé Mater Božjo,
„da se me usmili še enkrat. Prosite jo, da me
„usliši.

„Ker ste pa to trenutje v Túrzu, moj ljubi
„in dobri pater, bom naredil ovinek do Vas po-
„jutrišnjem, ko se bom vračal v Pariz, in Vam
„bom jako natančno razložil vse, kar sem Vam
„sedaj popisal z malo besedami.“

Dva dni pozneje sem se res ustavil v Túrzu
za toliko časa, koliker sem ga imel do odhoda
druzega vlaka, in sem šel po obrežju Loára na

¹⁾ Damoklej je živel okrog leta 380 pred Jezusovim
rojstvom. Bil je dvorjan Dijonízija Trinoga, čigar srečo
je vedno hvalil. Dijonizij mu je dal okusiti to srečo.
Oblekel ga je v kraljevsko obleko in posadil na mizo, ki
je bila obložena z najboljšimi jedmi. Sredi pojedine mu
veli Dijonizij pogledati kvišku. Pogleda in vidi, da mu
visi nad glavo meč, obešen za žimo. Preplašen zbeži. Spo-
znal je, da sreča knezev ne prevelika.

grič, po katerem se pride v poletensko hišo oratorijancev.

Častiti pater Gratrí se je pomenkoval z menoj dolgo časa, in v pogovoru izreče nekako slučajno ime gospoda Dipónta.

„Dipónt!“ viknem: „saj res, ta gospod prebiva v Túrzu! Kako, od davi sem že tukaj, in še na misel mi ne prišel ta nenavadni človek? Res, denes ne zamudim prilike, da ne bi ž njim govoril. Kje stanuje?“

„V ulici Svetega Štefana, 10.“

Krenem jo tedaj proti tej ulici, ki je blizu stolne cerkve.

Ena sama beseda zadostí, da razložim, zakaj sem tako hitel. Gospod Dipónt je neki dobil od Boga dar čudežev. Samo mazilil je bolnike s čudežnim oljem, in v njegovi hiši, ki jo je blagoslovil Bog, so se po čerki spolnjevale besede svetega Evangelija in pa prerokovanje Izaijevo: „*Slepi spregledujejo, hromi hodijo, gobavi se očiščujejo, gluhi spreslišujejo.*“¹⁾

Poglavje V.

Slika Svetega Obličja Jezusovega.

I.

Gospod Dipónt je bil doma, ko stopim v hišo. Rekó mi, malo počakati v dosti veliki izbi, ki je

¹⁾ Mat. 11, 5. — Izaija 35, 5. 6.

pri tleh. Ko so me šli naznanjevat hišnemu gospodarju, začnem nekako nehoté ogledovati, kar je bilo okrog mene. Pohišstvo je bilo preprosto; tu in tam so visele na zidu obljubne podobe. Na mizi, pri kateri je delal Dipónt, je bilo polno popirja. Poleg nje je stal nekak puljt, na katerem je ležala velika odperta knjiga. Spoznal sem Sveto pismo. Pa to, kar je najbolj nase vleklo moje oči in moje misli, je bila slika Svetega Obličja, ki je visela nad pisavno mizo in ki je kazala takšen obraz Jezusa Kristusa, kakeršen se je vtisnil, na dan njegovega trpljenja, na Veronikin pert. Pred tem Svetim Obličjem je gorela svetiljka, ali prav za prav ponočna lûčnica. Prijazna svetloba je plavalala po čistem olju, ki je bilo v stekleni čaši.

Vrata se odpró in gospod Dipónt stopi v izbo. To je bil velik in lep starček, star kakih šestdeset do petinšestdeset let, berdak in krepak.

Pogledam ga z neko pobožno radovednostjo.

Ta človek, ki je ozdravil toliko bolnikov in pomagal toliko siromakom, je bil videti na prvi pogled nekam oster. Obraz njegov je bil vzvišeno častitljiv, da ga je moral vsaki spoštovati, in resen, da se ga je človek tudi nekako bal. Oči so mu bile lepe, mirne in mogočne, in obenem žive in bistre, toda velike in goste obervi so jih delale nekam hude in ostre, če se prav spominjam.

Imel je ličen, pa nekoliko velik nos, jako lepa usta, široko in visoko čelo, ki je bilo silo

pravilno in res krasno; in vse to je dajalo temu starčku kraljevo znamenje oblasti.

Ta mogočni človek je stal pred menoj.

Skušal sem premagati svojo zbežanost.

„Prišel sem“, mu rečem, „samo zato, da vas spoznam. To sem zaželel, ker sem slišal praviti o čudovitih dogodkih in o čudežih, ki se bajeda tukaj godé.“

„Res, gospod“, mi odgovori z nekim nepopisnim glasom in nekako po domače, kaker znajo govoriti le prijateli Božji; „res, gospod, zdaj je že enajst let, odkar je začel Jezus delati čudeže v tej izbi, pred to sliko Svetega Obličja. Izbral je hišo malopridneža, kaker sem jaz, da ne bi nobeden mogel prisojati teh ozdravljenj človeškemu zaslužanju, in da bi pokazal jasno, da je samo On tisti, ki vse to dela.“

Toliko da mi je začel tako govoriti o Božjih rečeh, že se spremeni njegov resni obraz, kaker se spremeni podoba prirode in kaker se porazgubé merzle nočne megle, ko se prikaže majniško solnce izza hribov.

Z obraza mu zgine tista resnost, ki me je preplašila za trenotek. Gospod Dipónt je govoril dobroserčno in zaupljivo. Bil je ljubezniv kaker starček in preprost kaker otrok. Na njem je bilo le še malo videti one zapovedljive oblasti, ki me je osopnila od začetka. Vsa ona moč se je spremenila v ljubeznivost. Ko mi je govoril o Bogu, je oživel njegov merzli obraz in je dobil odsvit

nebeške dobrotljivosti. To je bilo tako, kaker da bi se ostri Jožef Méstrski ¹⁾ spremenil v dobrotljivega Vincenca Paveljskega ²⁾; kaker da bi se nagloma sprevergla ostra pravičnost v ljubeznivo dobrotljivost. Res, ko sem videl, da je stopil pred me postavni in častitljivi starček, sem si rekel: „To je pravičnik.“ Sedaj sem si pa rekel: „To je svetnik.“

Vprašam ga: „Kako so se pa začeli ti čudeži? O tem ne vem drugega, kaker kar sem slišal praviti, ljudska govorica pa ne vselej po vsem zanesljiva.“

„Nikoli ne bi bil pričakoval“, mi odgovori „da bi kedaj postala romarsko mesto le ta moja sprejemna izba, kjer sva, in da bi se tukaj godili neštevilni čudeži. Pa je že bila volja Božja!“

Pri teh zadnjih besedah se mu glas lahko strese. Potem mi reče:

„Leta 1851., cvetno nedeljo, sem se razgovarjal z materjo prijorko karmeljčanskega samostana. Ravno tisti dan je dobila iz Rima deset slik Svetega Obličja. „Če želite“, mi reče, „vzemite tiste, ketere hočete.“

¹⁾ Jožef Méstrski, znamenit francoski pisatelj, je bil oster človek, kaker se vidi iz njegove slike in iz njegovih spisov. Živel je od leta 1754 do leta 1821.

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ Sveti Vincenc Paveljski, velik dobrotnik terpečega človeštva, se je močno ločil od Jožefa Mésterskega: bila ga je sama dobrotljivost, ljubezen in usmiljenje. Živel je od leta 1576 do leta 1660. *Opomnja prelagateljeva.*

„Vzamem dve, eno za se, drugo sem odločil za pobožnost vednega češčenja.

„Drugi dan, veliki ponedeljek, sem hotel precej dobiti okvir za to častitljivo sliko, pa delavec mi ga ne mogel prej narediti kaker sredo zjutraj.

„Potem obesim sliko nad to pisavno mizo, tako, kaker jo še sedaj vidite.

„Ko jo ogledujem, se zbudi v meni nekako zapovedljivo čustvo, in si rečem: „Ali sme ta slika Svetega Obličja Jezusovega viseti veliki teden na očitnem mestu v hiši kakega kristjana, da se ji ne bi dalo kakšno zunanje znamenje spoštovanja, češčenja in ljubezni? . . . Nikaker ne!“ — In tedaj mi pride na misel, da bi prižgal to le svetiljko. To tudi precej storim.

„Vender pa ne izgubi strah pred ljudmi nikoli svoje pravice do naše uboge nature. Toliko da sem prižgal luč, že sem se povpraševal jako strahopetno: „Kaj pa porekó ljudje?“ V tej izbi sem sprejemal osebe, ki so hotele z menoj govoriti; v tej izbi je moja pisarna; in mislil sem ves v skerbeh, da me bo vprašal vsaki, kaj pomeni ta luč o belem dnevi.

„Premišljeval sem dolgo časa, kaj bi na to odgovoril. Naposled sem našel odgovor, ki mi je bil po volji. „Res“, si rečem, „ta le bo dober. Če me bo kedo vprašal, čemu gori ta luč o belem dnevi, mu porečem: „Ta luč ima namen, opomniti one, ki opravijo pri meni svoj posel, zavoljo ke-

terega so me počastili, da naj govore samo o Bogu, ali pa naj odidejo.“

„Tisti in naslednji dan mineta, ne da bi mi kedo stavil vprašanje, ki sem ga pričakoval. Nekateri se neso zmenili za to svetiljko; drugi so razumeli, kaj pomeni luč, in so mi priterdili.

„Veliki petek pa odpre naglo vrata moje izbe neki tergovski popotnik, mi ponudi bordóškega vina in mi naposled dá priliko, da izrečem svoj pripravljeni odgovor; in ostermel je tako, da se je videlo, kaker da me ne razume in dvakrat sem mu moral ponoviti tiste svoje besede. Potem mu dan nekaj kerščanskih opominov. Ali se je ravnal po njih? Ne vem. Pa časih sem upal, da se je.

„Štiriindvajset ur pozneje, veliko soboto zjutraj, me obišče neka pobožna gospa, ki mi je znana in ki je imela takrat jako hudo bolezen na očeh. Pokažem ji sliko Svetega obličja, in izmoliva pred njo neko molitev.

„Ko vstaneva, mi pride (ne vem kako!) na misel, reči svoji prijateljici: „Pomažite si nekoliko oči s kapljo tega olja, ki gori tukaj le na čast Božjemu Obličju; morda vam kaj pomaga.“

„Ona pomoči perst v olje, pomaže si oči in ozdravi precej.

„Od tistega dneva neso ponehala ozdravljenja in čudeži, in jaz sem tukaj srečna priča le teh vednih čudovitih zgodeb. To olje, ki ga pošiljam

v daljne kraje, po Francoskem in v tuje dežele, je ozdravilo bolnikov brez števila¹⁾.

„Oh! Gospod“, vikne gospod Dipónt naposled, „kako velik je Bog! kako dober je Bog!“²⁾

On omolkne, jaz sem pa še poslušal.

II.

„Resda“, rečem po kratkem premolku, „resda, Bog je dober. Ne stermim nad temi čudeži, ker sem sam prejel nedavno čisto enako milost; pa sem pokazal, da je nesem vreden, in že čutim, da mi roka Božja grozi in da je pripravljena, pehniti me v mojo prejšnjo bolezen.“

Potem mu povem, kako sem bil bolan, kako sem ozdravel, kako in zakaj se je bolezen na pol povernila.

„Večkrat“, mi reče, „se poverne bolezen ali samo nekoliko ali pa celo popolnoma, in zapazil sem, da se to godi sploh iz enega teh dveh vzrokov: — ali se je kedo sramoval pričevati pred ljudmi

¹⁾ Sveti Didak je tudi čudežno ozdravil veliko bolnikov s tem, da jih je pomazilil z oljem, ki je gorelo v svetiljki pred sliko Matere Božje. (Brevir 13. listopada).

Opomnja prelagateljeva.

²⁾ To zgodbo, ki nam jo je pravil gospod Dipónt v začetku pobožnosti do Svetega Obličja in ki smo jo napisali skoro precej po tem razgovoru, kaker se bo videlo pozneje, je prepisal štiri leta potem iz našega rokopisa gospod Žanvjér, častiti opisovatelj Dipóntovega življenja, in jo je sprejel od besede do besede v svojo knjižo, II. zvezek, str. 14 in 15 (izdanje leta 1879).

o svojem ozdravljenju; — ali je pa zanemaril dolžnost hvaležnosti proti Bogu.“

„Pervega vzroka ne pri meni“, odgovorim, „zakaj nikaker se nesem sramoval povedati, da se je zgodil čudež na meni; pa zahvalil se nesem. Sveti Evangelij pripoveduje, da je bilo ozdravljenih deset gobavih, pa le eden se je povernil k Jezusu: jaz sem bil z drugimi devetimi. Bil sem pozabljiv in nehvaležen. Začel sem živeti po svoji prejšnji razvadi. In sem grešil, ko je prišla skušnjava.“

„Vsaka napaka se dá popraviti“, mi reče gospod Dipónt. Pokličiva na pomoč Jezusa, pomoliva pred le to sliko njegovega Svetega Obličja in potem vam pomažem oči s tem čudežnim oljem. Upajva, da bo pomagalo.“

„Ne, ne!“ uprem se naglo. „Lurška Mati Božja me je enkrat ozdravila. Nji nesem bil hvaležen za dobroto; v njo zaupam, da mi izprosi odpuščanja. Nikaker se ne morem zateči kam drugam; in vidi se mi, da bi nekako zaverigel Mater Božjo, če ne bi prosil pomoči nje, ampak koga drugega.“

Gospod Dipónt se nasmehne.

„V nebesih si ne zavidajo“, mi odgovori prijazno. Potem pa pristavi: „Če že imate takšne misli, pa se obrniva do Matere Božje. Pogledjte, to je svetinja, ki mi jo je dal pater Herman in ki jo je sam pomočil v lurško vodo. Več jih je že ozdravila. Ali hočete ž njo poskusiti? Denite

jo sedaj na to in potem na drugo oko, in ponavljajva skupaj le to molitvico: „Sveta Devica Marija, pokaži, da si tako mogočna v Túrzu, kaker v Iurški Jami.“

Poklekнем in storim, kar mi je gospod rekel. Nič mi ne odleglo. Večkrat poskusiva, pa vselej zastonj.

„Tudi prav“, povzame gospod Dipónt mirno, in povzdigne oči, kaker da govori s kako vidno osebo, „tudi prav! sveta Devica Marija, ker nočeš nama ti nakloniti te milosti, se oberneva naravnost na tvojega Sina.“

Gospod Dipónt pomoči perst v olje, ki je bilo v svetiljki pred sliko Svetega Obličja, in me pomazili na trepavnicah, na čelu, pod obervmi, povsod, kjer sem čutil zoperno in nevarno težo.

Čudodelčev obraz postane naenkrat nekako oblasten in nepopisno veličanstven.... Ko sem ga videl takega, sem se spomnil Mojzesa, — in nič več se nesem čutil, da mu je bila priroda časih pokorna.

„Vam je kaj odleglo?“ me vpraša.

„Bogu bodi potoženo, ne!“ mu odgovorim žalostno. „Ker mi pa ta majhna trudnost in ta teža ne dela hude bolečine, in ker mi ne brani gledati in dobro videti, zato je mogoče, da se mi že obrača na bolje, ne da bi se tega zavedal. Pa resnično, nič ne čutim, da bi se bilo kaj spremenilo.“

Kaker se mi je zdelo, je osopnel nekoliko gospod Dipónt nad terdovratnostjo moje nadloge.

„Pojdite z menoj kosit, in drevi bova zopet prosila Boga, da naju usliši.“

Jel sem z gospodom Dipóntom. Govoril je tako mikavno, kaker kak človek, ki bi bil popotoval mej svetniki in v družbi nebeških angeljev.

Po kosilu me pomaže vnovič, pa zopet brez uspeha.

Dobri gospod Dipónt je bil sicer žalosten, ker je bilo videti Božje Serce neobčutljivo, vender se pa ne omajala ni njegova vera ni njegovo terdno upanje.

„Ne bojte se“, mi reče. „Tu imate majhino steklenico olja iz svetiljke Svetega Obličja. Kar sva doslej storila, imejva kaker za začetek devetdnevnic. Sami se boste mazilili in sklenili z molitvami, ki se tukaj molijo od enajstih do dveh. Vsak dan bom molil za vas.“

Ločila sva se. Dovolil mi je, da sem ga objel. Še tisti večer se vernem v Pariz.

III.

Ko vstanem drugo jutro, si pomazilim oči in potem grem iz hiše po opravkih.

Ko sem tako hodil po mestu in ko sem bil sredi ulice, začutim zviškoma, kmalu popoldne, da izgine vsa teža, in da mi krepko predira in teče zdravje pod trepavnice in mi oživlja mišice in živce okolu oči.

Božja milost je ravnokar na me pritekla iz nebes v velikem obilju in nanagloma, tako nekako, kakor poletenski dež, ki so ljudje zanj dolgo prosili in ki se usuje na veselo zemljo takrat keder ga nič več ne pričakujejo.

Dipóntovo obetanje mi pride precej na misel; in nekako se mi je videlo, da je služabnik Božji takrat klečal in molil za me.

Poglavje VI.

Pričevanje.

I.

V kratkem pisemcu naznanim častitemu gospodu Peramálu, lurškemu župniku, da sem ozdravel čudežno, in mu povem, da bom nekoliko pozneje popisal vso zgodbo, jako natančno, z vsemi različnimi okoliščinami, v katerih se je zveršila. Tako sem tedaj spisal to povest.

Toda s človeškimi dogodki je kaker s celo versto gričev in s podobo pokrajin: samo od daleč se lahko zapazijo neketere imenitne okoliščine, prava uredba vse zgodbe in znamenitost kakega dejanja; samo od daleč se lahko zapazi, kako so si bili različni prigodki v zvezi mej seboj, in kako so vsi skupaj prelepo nadelavali pot glavnemu dejanju. Tudi se katerikrat zveršé v poznejših časih novi dogodki, ki nepričakovano razjasnijo prejšnje dogodke in pokažejo njih pravi pomen.

Tako sem tudi jaz mogel še le pozneje popolnoma spoznati jasni namen, ki ga je imel Bog takrat, ko je ukrenil, da je bil mladi Poljak vzrok mojega popotovanja v Pariz in da je bil tako prvi vzrok onega mojega razgovora s Fresinéškim, ki me je na veseli praznik Angeljev varihov pregovoril za poskus z lurško vodo. Zatorej mi ne prišlo na mari, ko sem prvič popisoval svoje ozdravljenje, da bi bil šel noter do tega prvega vzrokā, ki se mi je videl brez koristi in brez pomena.

Popisal sem tedaj samo to, kar sta storila za moje ozdravljenje Fresinéški in gospod Dipónt.

Ne potreba praviti, da sem silo skerbno popisal to pričevanje, in to skerb je tudi zaslužil tako znameniti dogodek, o katerem sem govoril. Pa zavaljo večje gotovosti sem hotel prebrati svoj rokopis, od stavka do stavka, gospodu Fresinéškemu in Dipóntu.

„Vse je resnično“, mi reče Fresinéški, „in v spisu ne prav nič takega, kar bi moral ovreči ali popraviti: to je fotografija. Samo tam pa tam so kakšne besede, ketere te prosim, da izpusti. To so besede, ki ne popisujejo kakih bistvenih reči tvoje povesti, in zdi se mi, da nič ne koristijo in da nemajo nič opraviti s tvojim ozdravljenjem.

Rad sem mu ustregel, in sem prečertal, kar je hotel.

Dasi je bilo vsem znano, kakšen delež je imel Fresinéški pri mojem čudežnem ozdravljenju

in dasi je sam rad govoril ali pa meni rekel govoriti o tem dogodku v dosti velikem krogu najunih prijatelov, sem vender mislil, da mi ne treba napisati imena njegovega; zatorej sem ga vedno imenoval samo „plemeniti gospod“.

S Fresinéškim sva se sicer pozneje ločila v svojem mišljenju in delovanju, vendar mi je njegovo ime vedno ljubo in mi bo zmirom budilo v sercu spomin večne hvaležnosti; to ime naznam sedaj samo zato, ker so ga od tedaj razglasili časniki Starega in Novega sveta brez moje volje, in je bilo torej natisnjeno že milijonkrat in milijonkrat. Ker so poleg tega tudi prepletali zgodbo mojega ozdravljenja z izmišljenimi pristavki in neresničnimi okoliščinami, sem sodil, da imam dolžnost kaker mož in kaker zgodovinar, popraviti vse natanko tako, kaker je bilo.

II.

Odidem v Túrzi, da preberem gospodu Dipóntu oni odstavek iz svojega rokopisa, ki se je tikal njegove osebe.

Na glas sem bral svojemu častitljivemu poslušavcu popis, kako sem se sešel ž njim; pa kar se razume samo ob sebi, mu nesem bral, kako sem njega opisal in kako sem sodil in mislil o neketerih rečeh, zakaj to bi bilo ranilo njegovo ponižnost . . . Morda je uganił, kar sem mu prikrival.

Ko me je sveti starček poslušal do kraja jako zvesto, tedaj mi reče:

„Nobena reč ne more biti bolj resnična, kaker je zgodba, ki jo pripovedujete. Ko sem vas poslušal, sem spoznal, da ste natanko zapisali vse moje in svoje besede. Pošteno opisujete, kar se je tukaj zgodilo.“

Ta popolna pohvala bi me bila razveselila močno, ke ne bi bil tega govoril gospod Dipónt z glasom, ki me je vznemirjal zavoljo tistega, kar je imelo še priti.

„In vender“, pristavi, „prosim vas močno, da nič ne omenite tega prigodka v svoji povesti. Ne vam treba praviti drugega, kaker o čudežu, ki ga je storila lurška Mati Božja . . .“

„To ne mogoče!“ viknem. „Res me je ozdravila lurška Mati Božja, in to tako, da se ne nič več povernila bolezen; ravno tako je pa tudi to res, da se mi je prikazala ona teža v trepavnicah po storjenem grehu, in da je izginila nagloma, precej drugi dan, ko sem odšel od vas. Le ta dva postranska dogodka, ki sta tudi nadnarurna, sta pa zvezana z glavnim dogodkom tako tesno, da ju ne smem izpustiti iz svojega spisa, niti na vaše silno zahtevanje.“

„In vender ju morate izpustiti“, reče odločno. „Vaša povest, ki jo gotovo daste na svetlo, bo storila jako veliko dobrega in bo nesla slavo lurške Matere Božje v daljne kraje.“

„Zakaj tedaj ne bi smel povedati v tej zgo-

dovinski povesti, da sem bil pred sliko Svetega Obličja, ki ga tukaj častite? Ali pa to ne res? Ali ta resnica ne bi ravno tako lahko koristila mnogim dušam?"

„Bog ima razna pota“, mi odgovori sveti mož. „Prikazovanje Matere Božje v Lurdu je dogodek, ki je precej od začetka na se obernal splošno pozornost; razglasili so ga kerščanski časniki in pozneje pastirski list tarbskega škofa; prepir se je vnel zavoljo njega . . . Vse kaj drugega je pa s tem, kar se je zveršilo v moji siromašni hiši. Časopisi neso nič poročali, da bolnike čudežno ozdravlja olje, ki gori v moji svetiljki; o teh čudežih so si prijатели le zaupljivo pripovedovali eden drugemu. Tako se je dosle širila pobožnost do Svetega Obličja natihoma in polagoma mej ponižnimi in preprostimi ljudmi. Želim, in Bog hoče, kaker mislim, da vse to ostane tako tudi za naprej: — vsaj dokler ne dobimo novega ukaza. Pride čas, kaker pravi Sveto pismo, da moramo molčati, in pride čas, da moramo govoriti. Sedaj imamo prvi čas.“

Ker sem še vedno vanj tiščal, vzdigne roko in mi pokaže belo in prijazno luč, ki je gorela pred sliko Svetega Obličja:

„Če daste natisniti odstavek o čudežih, ki se godé v moji izbi, ugasne ta svetiljka“, mi reče kar naravnost.

„Bog ne daj! izpustim vse, kar hočete Pa upam, prišel bo čas, da bom razglasil vse to,

kar moram zdaj izpustiti iz povesti na vaše zahtevanje.“

„Prav. Keder odbije tista ura, tedaj boste smeli razglaševati: za sedaj pa bodite zadovoljni, če naznanite s kakim tiskovnim znamenjem, da ste nekaj izpustili in da neka reč manjka vaši prvotni povesti.“

To je vzrok, zakaj sem naredil v vseh izdanjih bukev „*Lurška Mati Bošja*“ dve versti pik, kjer bi imel biti dolgi odstavek, ki se tiče Dipónta; s tem sem hotel naznaniti bravcu, da je neka prostovoljna verzal v tem poglavju mojih bukev. Zdaj je prišel čas, da sem jo zadelal.

III.

Ko sem popustil svetemu možu v Túrzu prepis svojega rokopisa, keterega sem mu bil prebral, tedaj pošljem v Lurd svojo resnično povest, ki sta jo bila tako zapored poterdila Fresinéški in častiti gospod Dipónt.¹⁾

Ta povest je genila močno gospoda župnika Peramála, kaker se je videlo. Premagan od te

¹⁾ Ta prepis, ki sem ga dal gospodu Dipóntu, je našel po njegovi smerti mej njegovimi popirji življenjepisec njegov, častiti gospod Žanvjér, in iž njega je prepisal in razglasil, štiri leta pozneje, dosti dolg odlomek v življenjepisu tega Božjega moža, v II. zvezku od 309—315. strani (v izdanju 1879), od 289—295. strani v dvanajsterki iz leta 1882., in od 334—342. strani v okrajšanem izdanju,

Častiti gospod Žanvjér je prepisal jako natanko ta odlomek, vender je pa storil veliko in popolno napako.

ginjenosti je nekako zaslutil, kar se je imelo zgoditi v prihodnosti. Ko je šel tisti ali naslednji dan v Mestno gostišče, je prebral popis mojega ozdravljenja nevéškimi usmiljenim sestram, ki ondi bolnikom strežejo in otroke učé.

Potem se je zamislil za trenotek in jim je rekel z resnim in odločnim glasom le te besede, ki so jih osopnile, — besede, ketere so ponavljale pogostoma, ker so rade o njih pričevale:

„To je človek, ki je popisal zgodovino lurške Matere Božje! Zato ga je sveta Devica ozdravila. Izbrala ga je za se.“

IV.

Ko sem se vernil iz Soléma in Túrza, sem se mudil doma le malo dni, potem sem se pa odpeljal v Rim, kjer sem zopet našel svojega prijatelja Vladimira . . .

Kako lepe mesce sva preživela skupaj! Koliko misli sva si povedala! koliko priserčnih besed! Kako ognjen in neznansko bister je bil, kako ljubezniv in čaroben! Kako sem mu zaupal in kako sem ga bil vesel! . . .

da je imenoval moje stanje *povernitev bolesni*. Bolezen se mi, hvala Bogu, ne povernila, in moja povest naznanja jako natančno ta drobni in bistveni razloček. Nevarna teža, ki se je naredila zavoljo moje pregrehe, mi nikaker ne branila ni brati ni pisati, in mi ne kar nič motila vida. To je bilo, kaker sem že prej povedal, le nekako pretrnje, ki me je imelo ustrašiti in me obvarovati vsakega dela nehvaležnosti. Lurška Mati Božja me je ozdravila popolnoma, in bolezen se ne povernila nikoli.

Oh! zakaj se mora človek zbuditi iz najlepših sanj, in zakaj časih minejo najlepši dnevi, da se nikedar več ne povernejo? Zakaj se morata spreti, ob nesrečni uri, dva prijatela, ki sta bila prelepo združena? Zakaj morata oddaljenost in čas katerikrat razdreti prijateljstva iz mladih let? Zakaj se morajo ena prijateljstva nagloma razbiti vsled hudega razpora, in zakaj morajo druga pešati dolgo časa, dokler ne minejo? Ali je Božja Previdnost sklenila mene in Vladimira tako tesno samo za to, da bi le ta moj rimski prijatelj zveršil pri mojem čudežnem ozdravljenju tisto delo, ki mu ga je bila ona odločila? ... Tega ne vem.

Poletna vročina me odžene na Francosko. Odšel sem iz glavnega mesta kerščanskega sveta. Od tistega časa se nesem tjakaj nič več vernil ... Mej Vladimirom in menoj je gotovo še ostalo spoštovanje in velika ljubezen, toda izginila je ona krasna priserčnost, ki je nama poprej razsvetljevala serce sè svojimi žarki. To je bila pomlad brez poletja, zarja brez belega dneva.

Tako se svetli polagoma po velikih ravninah slovenskih krajev, tako se umika noč, tako raste svetloba. Veseli popotnik se spusti na pot in si obeta lep dan ... Ne moti se, popotnik! glej, že zopet se temni: to je le severni žar. To, kar si imel za juternjo zarjo, je bila samo ubežna zračna prikazen tistih krajev ...

Poglavje VII.

Perst Božji.

I.

Dvajset let je minilo.

Odkar me je ozdravila lurška Mati Božja, je postal moj vid izversten. Odkar sem se zadnjič pomazal z oljem iz svetiljke Svetega Obličja, in odkar je molil za me gospod Dipónt, je za vselej izginila tudi tista zoperna teža, ki sem jo prej čutil nekaj časa na trepavnicah. Oči mi ne utruji ni pridno branje, ni pisanje knjig, ni umetna luč svetiljke ali voščenih sveč, niti bleščeča sončna svetloba. Pa čeprav so bile čudežno ozdravljene, so se vendar pozneje ravnale po vseh onih pravih in zakonih, katerim je pokorno človeško telo. Keder mi je odbilo moje petdeseto leto in sem prišel v svoje drugo polstoletje, sem videl od daleč še bolj, kaker poprej, od blizu pa nekoliko slabše. Kaker večina ljudi moje starosti, sem si tedaj omislil naočnike, ki jih rabim, keder pišem ali berem. Sveta Devica ne je ozdravila čudežno, ne me pa oprostila zapovedi, po kateri se mora vsaki starati.

Dvajset let je minilo. In čas je polagoma odpravil gosto zagrinjalo, ki je zakrivalo od začetka neketere čerte Božje namere, in je odgovarjal jasno in obenem nekako skrivnostno na vprašanja, ki sem si jih stavil pogostoma.

Pri mojem čudežnem ozdravljenju, ki sem ga ravnokar opisal, so se sešle nepričakovano štiri osebe, *ki so videti, kaker da bi bile vzete slučajno iz množice*, — štiri osebe, izmed katerih je imela vsaka svoj osebni del in svoje osebno opravilo, — štiri osebe, ki so bile nekako po versti nastavljene, da so bile orodje Božje vsegamočnosti in priče nebeškega delovanja. Bravec jih pozna:

Pervi sem bil jaz sam, ki sem ozdravel čudežno;
drugi je bil protestant Korelj Fresinéški;
tretji je bil Poljak Vladimir;
četrti je bil častiti gospod Dipónt.

O moj Bog, zakaj si na ta način izbral izmed množice te štiri osebe? Zakaj si jih hotel združiti za nekaj časa okrog čudeža, ki ga je storila lurška Mati Božja, in zakaj si pustil, da so se potem ločile in šle vsaka po svojem potu? ... Na to vprašanje iščem in iščem odgovora.

Dvajset let je minilo. Kaj si naredil, o Gospod, iz najnevrednejšega izmed štirih prič imenitnega čudeža? kaj si naredil iz tistega, kateremu je ozdravila bolne in izgubljene oči tvoja brezmadežna Mati?

Ozdravljeni človek, Henrik Lasér, je postal zgodovinar lurške Matere Božje; in Ti si tako blagoslovil ponižno knjigo, obljubno delo hvaležnosti, da je Rim po dolgem molčanju izpregovoril in slovesno razglasil „jasno izpričano prikazovanje Matere Božje“, in da je nezmotni glavar

svete Cerkve slovesno poterdil to knjigo in pisatelju pisal tako le: „Tista, ki vleče k sebi s čudeži „svoje moči in dobrotljivosti množice romarjev iz „vseh krajev, bo tudi po Vaših bukvah, tako „upamo, razširila in poživila češčenje in zaupanje, „ki ga imajo do nje, da bodo mogli vsi zajemati „iz preobilja njenih milosti.“¹⁾ Kar so te preroške besede napovedovale, to se je tudi zgodilo: bukve so res doživele toliko izdanj, in izdanje se je tako hitro verstilo za izdanjem, da kaj takega nikakor ne morejo pokazati človeški uspehi. Ta knjiga se razširja povsod pri bogatinih in pri siromakih, v vseh stanovih, mej nejeverniki in mej verniki; — predira noter v Cerkev; — beró jo na pridžnici po brezštevilih farah v podobi šmarnic; — preveli so jo prostovoljno v vse jezike, v angleški, nemški, španjski, portugaljski, laški, flamski, holanški, bretanjski, poljski, slovenski, hervaški, in celo v vzhodne jezike, v kitajski in tamulski;²⁾ — natisnili so jo v raznih mestih, in ta so: Paríz, Lóndon, Madríd, Bardseléna, Lisbóa, Amsterdam, Hent, Lúksemburg, Frájburg na Brájsgavskem, Tridént, Módena, Búda-Pešt, Var-

¹⁾ Glej v Dodatku Opomnjo VI., izvirnik in prevod pisma Njegove Svetosti.

²⁾ Tamuli so indijski narod, ki šteje kakih deset milijonov duš. Govorijo svoj posebni jezik, ki se popolnoma loči od sanskrita. Ohranili so veliko spominikov najstarejše indijske izobrazenosti. Njihov jezik je močno olikan in ima bogato književnost...

šava, Ljubljana, Nju-Jóark, Bogotá, Ríu de Žanéjru, Pondišerí, Šang-Haj, Záder; — ta knjiga, priljubljena tako v Ameriki, kakor v Starem svetu, je odšla na vse kraje sveta, da opravlja po Božji milosti službo aposteljna, in ponavlja, v imenu nebeške Kraljice, odmev Jezusovih besed: „Pridite k meni vsi, ki se trudite, in ste obteženi, in jaz vas bom poživil...“¹⁾ In narodi so se zgenili, ko so prebrali to preprosto zgodbo Marijinega prikazovanja in njenih čudežev. Od vseh vetrov so prihiteli v lurško Jamo. Romarji so se začeli spuščati na pot v velikih množicah; in denar vsega sveta je sezidal krasno cerkev lurški Materi Božji; in silo veliko čudežnih ozdravljenj se je zveršilo na tej zemlji čudežev...

Tako narediš, o moj Bog, velikansko drevo iz majhinega zernca, ki ga verže otrok v zemljo, drevo, ki daje hlad in počitek človeškim rodovom in zavetje ptičem izpod neba. „*Ne nam, o Gospod, ne nam, ampak svojemu imenu daj čast.*“²⁾

Takšno je bilo misijonsko delo, za katero si poklical onega grešnega siromaka, kateri je čudežno ozdravel in kateri je tedaj prva priča čudežnega dogodka.

Dvajset let je preteklo. Kaj si naredil, o Gospod, iz druge priče, iz tistega, ki si ga takrat odločil za to, da je bil zavedno orodje in nepo-

¹⁾ Matevž 11, 28.

²⁾ Psaljem 113, 9.

srednji vzrok imenitnega čudeža; iz tistega, ki me je nekako primoral sè silnim svetom in z nadležnimi besedami, da sem se zatekel k lurški Materi Božji; iz tistega, čigar roka je pisala pismo župniku Peramálu, kaker sem mu ga jaz narekoval, tisto pismo, s katerim sem prosil čudežne vode in na katerem je bila na tako nenavaden način natisnjena letnica: 2. vinotoka 1862. leta, praznik Angeljev varihov?

Valovi prevratnih viharjev so vzdignili Korlja Fresinéškega do najimenitnejših državnih služeb v burni francoski vladi: od začetka je bil odposlanec za vojno, potem minister javnih del, nato minister zunanjih poslov in predsednik ministerkega sveta . . .

Takšna je bila nenavadna usoda tistega, ki je bil druga priča mojega čudežnega ozdravljenja.

Oh! koliko misli mi tišči v glavo, koliko burnih in nemirnih misli, koliko vprašanj se mi stavi, ko primerjam takšne znamenite dogodke najnovejše francoske zgodovine s svojimi prigodki, o katerih sem ravnokar govoril! Pa vsakedo lahko razume, kateri so tisti mogočni oziri, ki mi branijo povedati, kakšne misli me obhajajo. Pravično more soditi samo Tisti, ki pozna zadnjo besedo ljudi in zadnje nasledke reči, in ki vodi vse na zemlji . . . Vzamem si na posodo od prijatelja svoje mladosti, od Fresinéškega samega, nekoliko njegovih lastnih besed, in rečem:

„Ce premišljujemo celo versto prigodkov, ki „so pripomogli k naši nesreči, tedaj nas obletuje „skušnjava, da bi se vprašali, ali ne bilo v tem „kakega višjega vzroka, in nič več se ne čudimo, „da morejo govoriti pobožne duše: „*Tu je perst Božji!*“¹⁾)

Dvajset let je preteklo. Kaj si naredil, o moj Bog, iz tretje priče, iz tistega, ki je dal odločni povod mojemu čudežnemu ozdravljenju, dasi tega še sam ne vedel? iz tistega mladega Slovena, ki mi je pisal, da naj ga določeni dan obiščem v Parizu, keder bo naglo popotoval po moji domovini, in ki ga po Božji Previdnosti nesem dobil v gostivni Radstadt, kar me je nagnilo, da sem jo krenil proti stanovanju, kjer je bil Fresinéški, in kjer me je nevidno čakala tvoja milost? kaj si naredil iz tega prijatela preteklega časa, ki mi je takrat napisal v naglici pisemce, ki smo zgoraj

¹⁾ Verste jako vzvišenega čustva, ki jih tu navajam, je pisal gospod Fresinéški v svojem delu o vojski leta 1870. Dotični odstavek glasi:

„Cela versta nesrečnih prigodkov se je tedaj pri- „družila slabemu ustroju francoske dežele, da je uničila „vse njeno upiranje. *In keder premišljujemo te pri- „godke, tedaj nas obletuje skušnjava, da bi se vprašali, „ali ne bilo v tem kakega vsroka, ki je višji od na- „turnih vsrokov; ali ne to nekaka pokora za narodne „napake ali huda šiba, ki nas ima prisiliti k potrebnemu „poboljšanju. Keder vidimo tako hude nesreče, ne ču- „dimo se nič več, da so mogle govoriti pobožne duše: „Tu je perst Božji!*“ (Charles de Freycinet. *La Guerre „en Province* p. 350—351.)

podali fotografovanega in na katerem je poštni pečat, ki kaže leto, mesec in dan, dan praznika svetih Angeljev varihov?

Poljski plemič je zapustil posvetni stan: postal je duhovnik. Ko je bil v naši deželi Korelj Fresinéški minister zunanjih poslov in predsednik ministerskega sveta, ravno tačas je prišel na Francosko grof Vladimir Čacki,¹⁾ prelat rimski in nadškof salaminski, kaker papeški nuncij. Keder se je povzdignil še višje, se je vsel, kaker kardinalj svete Cerkve na stopnjice papeškega prestola... In tu sedi na previsokem mestu cerkvene duhovniške službe tretja priča in orodje tistega čudeža, ki ga je storila lurška Mati Božja na svojem bodočem zgodovinarju.

Dvajset let je preteklo. Kaj si naredil, o moj Bog, iz četrte priče in zadnjega orodja svojega nadnarnega delovanja? iz tistega pobožnega starčka iz Tórza, ki mi je mazilil oči in ki je molil za me pred sliko svetega Obličja Jezusovega ter s tem dosegel, da se mi ne povernila bolezen, in ki je na ta način priskerbel mojemu čudežnemu ozdravljenju in vsem tem dogodkom nekako neposredno poterdilo Jezusa Kristusa?

Le temu si, o Gospod, pripravil mesto, ki je

¹⁾ Čacki je bil porojen leta 1834. Kardinalj - duhovnik je postal leta 1882. Pomagal je ustanavljati katoliške univerze na Francoskem. Nagloma je umerl v Rimu dne 8. sušca leta 1888.

višje od vseh častnih sedežev, koliker jih je na tem svetu, višje od stola, katerega ima predsednik ministerskega sveta, in višje od prestola, na katerem sedi kardinalj. Toliko da je Dipónt zaspal v Gospodu, že zaženó ljudje glas: „Zveličan je odšel v nebesa!“ Túrski nadškof je pisal o tem Božjem služabniku, da je umerl v duhu svetosti, in je tako razglasil njegovo slavo. Hišo, ki je v nji živel rajni Dipónt, so spremenili v cerkev, in sedaj se govori, da misli Rim začeti preiskavo ter ga prišteti zveličanim. Takšen je bil slavni konec četerete priče mojega čudežnega ozdravljenja.

Gospod, Gospod, zakaj si tedaj hotel tako razverstiti v nenavadni naredbi svojih skritih sklepov te štiri priče eno poleg druge: — prvega, bodočega zgodovinarja lurške Matere Božje; — drugega, bodočega francoskega ministra in predsednika ministerskega sveta; — tretjega, bodočega papeškega nuncija in kardinalja; — četertega, bodočega svetnika? ... Združitev teh štirih oseb je dogodek, kakeršnega ne more nikedar narediti goli slučaj

Zakaj? zakaj? Kaj pomeni, da si skrivnostno pokazal sè svojim perstom na le te razne štiri glave takrat, ko se je zgodil čudež? Kaj pomenijo ta štiri imena, ki so tako sklenjena sè *sgodovino lurške Matere Božje* in ki bodo odsle nekako zapisana na vogelnem kamenu lurškega Božjega pota? — Zakaj? zakaj?

II.

Keder gre preiskovavec skozi egiptovske puščave, zapazi keterikrat hijeroglifska znamenja na podstavku kakega obeliska ali na znožju kake piramide. Čez tri tisoč let se ločjo čerte v granitu tako natančno, kaker da jih je vrezal dolbec tisto jutro. Popotnik se ustavi in ostermi. Pazljivo ogleduje čerke, ki mu pričajo, da je svoje dni naredila človeška roka jako skerbno in jako natančno njih zakrivljene čerte in kote; vender pa ne more vedeti, kakšno misel izražajo. Besede so zapisane jako razločno, toda v neznani pisavi in v neznanem jeziku. Ne mogoče brati!

Tako gledam tudi jaz očitna znamenja Božje roke, gledam in se čudim. Tako se tudi jaz prizadevam zastonj, da bi bolj pregledal misel Božjo. Skrivnostno pisanje še ne razodelo svoje skrivnosti mojemu slabemu vidu.

Pa koliker bolj sem spoznal te čudovite naredbe Božje modrosti; — koliker bolj sem videl, kako se razširja moja knjiga na vse kraje kaker apostoljsko seme, dasi jo je napisala jako nevredna roka; — koliker bolj so se po širokem svetu razznanjevala ta štiri imena, ki so bila dotle neznana; — in koliker bolj sem spoznal, da je sama Božja Previdnost uravnala vse tiste okoliščine, ki so pripravljale pot mojemu ozdravljenju: toliko bolj sem čutil, da se čedalje bolj izgubljam v svoji siročini, v svoji malenkosti, v svoji ničavnosti.

Bil sem slab prašek, ki me je nesla nebeška sapa po svoji volji v strašnem viharju Božjega delovanja, da nesem vedel, ni kam grem, ni kaj delam, niti skoro tega ne, kaj hočem. Tako me je nesla nebeška sapa, in tedaj me je spreletaval neki svet strah in me še vedno spreletuje, ko gledam tolikanj tako očitnih znamenj Božje Previdnosti. Kaj sem jaz in gdo sem jaz, da me je vodila vsegamogočna roka Božja? Oh! Kako dobro sedaj razumem, zakaj je viknil prestrašeni Simon Peter: „Gospod, pojdi od mene, ker sem grešen človek!“ Oh! kaj sem storil z milostmi, ketere sem prejel? in kaj naj odgovorim, keder mi porečeš: „Kako! tebe sem porabil, da spreobračam druge, in ti sam se nesi spreobernal; tebe sem porabil, da privedem na pot svetosti marisiketero izgubljeno dušo, in ti sam nesi stopil na le ta pot!...“ O Marija, lurška Mati Božja, o Mati moja, reši me tisto strašno uro!

Res, čutim, da me je potlačila teža odgovornosti, ki me čaka pred Bogom; in ko morda mene zavidajo drugi, tedaj zavidam jaz neznanega kmetiča, ki dela pod mojim oknom in ki bo dal odgovor samo od tega, kako je deržal drevo in narejal razore.

Pa če me kaker človeka plašijo le ta znamenja, ki kažejo očitno, da je roka Božja vodila mene in mojo knjigo, vender me tudi po drugi strani tolažijo kaker zgodovinarja lurške Matere Božje in me ohranjujejo v popolnem miru sredi

napadov, ki sem jih preterpel z avoljo svoje knjige o prikazovanju lurške Marije, sredi očitnega in skrivnega obrekovanja, in naj bi bili katerikoli tisti obrekovavci.

Keder se je avoljo takšnih napadov zgrozila in razserdila moja uboga in žalostna duša proti svoji volji, tedaj mi je zašeptal na uho nebeški glas lurške Matere Božje:

„Ne vznemirjaj se in ne boj se nobenega! Boj se le samega sebe, svoje neznanske slabosti, svojih strasti in svojih hudih nagnjenj. Poglej, kako sem te vodila in deržala za roko. Spomni se onega čudežnega ozdravljenja, ki se je zveršilo na tvojih očeh in ki je bilo prvi klic, s katerim sem te hotela pripraviti do tega, da spišeš knjigo o mojem prikazovanju v Lurdu in o mo ih dobrotah, knjigo, ki sem jo tako blagosloвила. Spoznaj, da je izbral Bog te osebe, ki jih je porabil za svoje orodje pri tvojem ozdravljenju. Pomisli, kako imenitne službe jim je naklonil, tako da jih lahko zdaj pokažeš za priče nevernim ljudem, kerščanskim duhovnikom in vsej Cerkvi. Spravi vse te reči na beli dan, in vsi verniki bodo spoznali v tej čudovito lepi uredbi dogodkov in okoliščin, da Bog vodi ljudi in da angelji varihi posegajo v njihovo delovanje. Tisti, ki to taje načeloma in iz hudobije, bodo tudi zanaprej tajili na lastno svoje pogubljenje. Tisti, ki so pošteni in ki so le zašli, se bodo pa povrnili na pot spoznanja in resnice.“

Zatorej sem mislil, da moram popisati tudi one okoliščine, za ketere svet še ne vedel, okoliščine, ki sem nekedaj o njih sodil, da so brez pomena, ki so pa bile jako znamenite, kar sem spoznal še le pozneje, ko sem pregledal čudovito lepo zvezo raznih dogodkov. To sem zdaj tudi storil. Popisal sem vse okoliščine.

III.

Morda bom kedaj pripovedoval svojemu bravcu tudi to, kako mi je prigovarjala Mati Božja, da bi spet vzel pero v roke in napisal kako knjigo o lurških čudežih, kaker sem bil že prej eno spisal o njenem prikazovanju v Lurdu pod imenom „Lurška Mati Božja“; kako mi je od kraja delal hudobni duh ovire, ko sem hotel vdrugič izveršiti svoj zgodovinski nalog, ki sem ga prejel iz nebes; kako so mi neketeri skazovali prijaznost in hvaležnost, ko sem dal na svetlo knjigo, imenovano „Lurški čudeži“, in kako so me drugi sovražili zavoľjo te knjige. — In če bom res keterikrat vse to popisal, tudi potem ne bo bravec nič menj jasno spoznal skrivnostnega delovanja Božje Previdnosti; in kaker sedaj, tako bo tudi tedaj lahko ponovil imenitne Bosvetove besede: „Človek se trudi, Bog ga pa vodi.“¹⁾

¹⁾ L'homme s'agite et Dieu le mène.

Dodatek

 in dokazna pisma.

Dodatek

in

dokazna pisma.

Opomnja I.

Stran 160.

„Jaz podpisani pričujem, da je imel gospod „Frančišek Makarí, mizar, že kakih trideset let otekle „žile na nogah. Te žile so bile za perst debele. Vi- „dele so se kaker kakšni vozlati in večkrat zakriv- „ljeni motvozi. Do današnjega dneva jih je bilo „treba stiskati z ovitimi trakovi in z dokolenkami „iz pasje kože. Pa vkljub temu so se mu pogostoma „naredile rane na obeh nogah, in vselej takrat je „moral počivati in se zdraviti dosti dolgo. Denes „sem ga preiskal, in dasi je imel spodnji konec nog „brez vseh povojev, vender nesem mogel zapaziti „na njih nič drugega, kaker nekaj sledu po prej- „šnjih velikih kroticah.

„To ozdravljenje, ki se je zveršilo samo po „sebi, se mi vidi toliko čudniše, ker zdravniški spisi „ne omenjajo nobenega takšnega dogodka.

„V Lavóru, 16. velikega serpana 1871

„Dr. Segír, zdravnik
„vzajemnega podpornega društva
„svetega Ludovika.“

„Jaz podpisani pričujem, da je imel gospod „Makarí, mizar v Lavóru, kakih trideset let otekle „žile z velikanskimi bunkami, in da so se mu po „gostoma naredile velike rane na nogah, če si je „tudi noge stiskal z dokolenkami ali z ovitimi tra- „kovi; da je pa vsa ta bolezen izginila nanagloma, „in da je od vseh onih velikanskih bunk ostala „samo še ena, v notranjem in gorenjem delu desne „goleni,¹⁾ pa še tista se je močno zmanjšala.

„V Lavóru, 25. velikega serpana 1871.

„Rosinjól, doktor zdravilstva.“

„Makarí Frančišek, star šestdeset let, mizar v „Lavóru, ud društva svetega Ludovika, je nas prašal „za svet pred kakimi dvajsetimi leti glede na kro- „tice, ki so se prikazale na levi nogi v podkoleníci, „na znotranji strani kolena in na znotranji strani „goleni. — Na spodnji tretjini te goleni smo takrat „videli rano sè skorjastim robom, in veliko in bo- „lečo oteklino pletežev. Poleg tega sta bila na zu- „nanji in znotranji strani gorenje meče dva velika „in stara obrunka, ki nesta bila nič v zvezi z bo- „lezniijo, o kateri govorimo, in ki sta prihajala od „tega, da je bil bolnik obstreljen pred dvajsetimi „leti. Jako veliko žil je oteklo tako močno, da po „naših mislih nikaker ne kazalo upotrebiti rano- „celskih sredstev, ki se rabijo pri tej bolezni.

¹⁾ Golên se imenuje tisti del noge, ki sega od kolena do členkov. Oni del škornja, ki zakriva golen, se imenuje pa goleníca. Za našo golen ima francoščina izraz „jambe“.

„Videlo se nam je, da je bolezen Makarijeva
„neozdravna; zatorej smo mu svetovali samo olaj-
„šujoča sredstva, kar mu je sicer že svetovalo več
„mojih stanovskih tovarišev.

„Osemnajst let pozneje, to je, pred dvema le-
„toma, je spet prišel Makarí, da nas povpraša za
„svet. Žalostno stanje njegove noge se je shujšalo
„močno. — Poterdili smo mu to, kar smo mu že
„povedali od začetka, in smo mu rekli, da mora
„počivati dolgo časa v postelji in si obvezovati nogo,
„ako hoče, da se mu zaceli rana.

„Denes, 15. velikega serpana 1871, je prišel k
„nam Makarí v tretje. — Rana je zaceljena popol-
„noma. — Nikakeršna priprava ne stiska noge, in
„vender *ne nič več otekla*. — Kar se nam vidi po-
„sebno čudno, je to, da so *popolnoma izginile kro-*
„*tice*, in da tipaje zapazimo na njihovem mestu
„majhine in terde motvoze, ki so brez kervi in ki
„se premikajo pod persti. *Žila, gredoča mimo no-*
„*tranjega členka, ima pravilno mer in pravilno*
„*debelost*. Stvar smo preiskali jako natančno, pa
„vender nismo mogli zapaziti, da bi bil ozdravil
„bolnika kak ranocelec.

„Kaker je pripovedoval Makarí sam, se je zver-
„šilo njegovo ozdravljenje v eni sami noči, in to
„edino po rabi lurške vode.

„Ne oziraje se na to pripovedovanje Makarí-
„jevo, sklepamo, da *zdravniška učenost ne more*
„*razložiti tega dogodka, kakaj pisatelji nič ne po-*
„*ročajo, da bi se bilo kedaj zgodilo kaj takega ali*

„*enakega*. — Vsi se vjemajo v tem, *da se krotice*
„*ne ozdravijo nikoli, ako so prepuščene same sebi;*
„*da jih ne odpravijo olajševavna sredstva, še menj*
„*pa izginejo same po sebi; da se čedalje bolj huj-*
„*šajo; in da jih popolnoma ozdravi samo ranocelec,*
„*pa ne brez velike nevarnosti za bolnika. — Če*
„*tudi ne bi poterjevale zanesljive priče, kar pripo-*
„*veduje Makarí o uspehu lurške vode, bi bilo vender*
„*njegovo ozdravljenje za nas silo nenavaden, in*
„*recimo brez ovinkov, nadnaraven dogodek.*

„To pričevanje potrjujemo sè svojim podpisom.

„V Lavóru, 15. velikega serpana 1871.

„Bernét,

„*doktor zdravilstva pariške fakultete.*“

„Videl sem goranji podpis, in ga potrjujem:

„V Lavóru, 3. kimavca 1871.

„Stefan Voazénski, *župan.*“

„Videl sem goranji podpis Štefana Voazénskega,
„župana lavórskega, in ga potrjujem.

„V Lavóru, 4. kimavca 1871.

„Selijér, *podprefékt.*“

Opomnja II.

Stran 241.

Okroglega poslopja ¹⁾ ne sedaj (1883) nič več.
Povejmo tedaj tistim našim bravcem, ki neso takrat

¹⁾ Okroglo poslopje se imenuje latinsko „rotunda“, in to zato, ker je navadno okroglo, ne samo od zunaj, ampak

obiskali Lurda, da je bilo Okroglo poslopje pokrito sè slamo kaker versájske in trijanónske švicarske hiše, in da je bilo brezplačno zavetje, kjer so božjepotniki kosili pri marmornatih mizah; v senci in pri studencu. V to poslopje je šlo lahko kakih sedemsto romarjev. Leta 1872., ko je bil za škofa gospod Pišnót, je sezidal neki dober človek to stavbo in jo je odločil v to, da bi bila za vse večne čase priča njegove hvaležnosti proti lurški Materi Božji. Daroval jo je upraviteljstvu lurške Jame s to dolžnostjo, da jo ohranjuje v dobrem stanju. Leta 1877., ko je bil upravitelj lurškega Božjega pota častiti pater Sampé in ko je bil tarbski škof prečastiti gospod Žurdán, so poderli le to poslopje, da so dobili prostor za velika in lepa zidanja, ki jih še dogotavljajo, in ki so spremenila popolnoma prvotno podobo onih krajev, kjer se je prikazovala Mati Božja.

Opomnja III.

Stran 245. —

Tu je treba opomniti zavoljo zgodovinske natančnosti, da Škofovski gradič, o katerem je tu govorjenje, ne bila današnja Škofovska palača, ki je bila sezidana na espelíškem bregu, leta 1874., iz

tudi od znotraj, in to poslopje ima na svoji sredi nekako dvorišče. Kedor je že ogledal semenišče v Ljubljani ali samostan pri Kostanjevici na Dolenjskem, ta si lahko misli, kakšna bi bila rotunda, samo da rotunda ne na štiri ogle, ampak okrogla.

Opomnja prelagateljeva.

božjepotnega zaklada, ko je bil Lanženjéz za malo časa tarbski škof.

Ta Škofovski gradič je stal kakih dvesto metrov v strani od Jame, na Savískem travniku, mej reko Gavom in onim potokom, ki ga je prebrela Bernardka takrat, ko je imela prvič prikazen; sedaj ima pa ta potok novo strugo, ki so mu jo drugje naredili, in je pokrit.

Plemeniti in sveti kristijanki¹⁾ iz Lijóna, gospodični Lakúrski, ki ste že podarili kip lurški Jami, ste hoteli nadaljevati še po svoji smerti dobra dela, ki ste jih storili v življenju svojem; zato ste sezidali to prelepo poslopje, ki ste ga obkročili z velikim vertom, kjer je bilo lepo drevje in vodometa. Vsa ta dela je vodil župnik Peramál, ki ste ga jako spoštovali gospodični Lakúrski. Ko ste dozidali ta gradič in ga preskerbeli z vsem pohištvom, tedaj ste ga podarili, kaker kaže notarsko pisanje z dne 29. sušca 1868, tarbskim škofom, da bi imeli stanovanje pri lurški Jami. V tem Škofovskem gradiču sta prebivala škofa Lovrenc in Pišnót; in v njem so se ustavljali mnogo let prelati z vsega sveta, keder so priromali k čudežnemu studencu.

¹⁾ Izvirnik tu govori o gospodičnih, ki so darovale kip lurške Matere Božje, pa ne pove, koliko jih je bilo. Da ste bili samo dve, kaže opomnja v drugem ilustrovanem izdanju knjige lurške Matere Božje, kjer se bere mej drugim na strani 573: Cette statue, en beau marbre de Carrare, fut offert par deux soeurs, mesdames de Lacour.

Tako ste bili gospodični Lakúrski prvi dobrotnici lurške Jame, in njihuno ime je zapisano sè zlatimi čerkami v letopisih lurškega Božjega pota.

Nič več ne stoji le to zidanje, za katero sti potrošili blagi darovavki kakih štirideset tisoč frankov. Leta 1878., nekako leto dni po smerti gospoda Peramála, so ga poderli pod upraviteljstvom častitega patra Sanpéja, da so dobili prostor za velike stavbe, ki jih je začel zidati škof Lanženjéz in ki jih je dozidaval škof Žurdán, njegov naslednik. Kamenje, ki je bilo rezano, so porabili, v to da so sezidali hišo enake podobe v rogovili starega in novega pota, proti razpotju, kjer ostajejo konji in vozovi. V tej hiši stanuje sedaj gospod Beržér, ki je popustil svojo trgovino, in neka bogata vdova iz Lurda, gospa Lakrámpova . . .

Ker so poderli gradič gospodičen Lakúrskih, zato mislimo, da je bila naša dolžnost omeniti tukaj njihuno veliko dobroto in mimogredé počastiti njihun spomin.

Opomnja IV.

Stran 252.

Če se tudi čudežni značaj kakega dogodka bolj spričuje po okoliščinah, v katerih se zverši, kaker pa po zdravniškem pričevanju; in če tudi v teh rečeh ne priznajemo druge razsodbe kaker Cerkveno: vender mislimo, da bi se premalo ozirali na znanost in da bi zanemarjali važne listine, če ne bi tukaj naveli kaker dokazni pismi jasnih pričevanj gospoda

doktorja Lagúta, zdravnika oténskega, in gospoda doktorja Manžéna iz Bakaráta. Začnimo z doktorjem Lagútom. Njegovo spričevalo glasi :

„Jaz podpisani, doktor zdravilstva, stanujoč v Oténu (v soneloárskem departmántu), pričujem, da so zdravili gospodično Fontnésko (Ivanko Marijo) zadnja leta njene jako dolge bolezni le ti gospodje doktorji: Kurtí iz Mompelijéra, Bénet iz Kána Bušakúrt iz Lijóna; da so vsi priznali bolezen na maternici; da je iz te bolezni izviralo bolešno živčno stanje, ki se je razodevalo po veliki slabosti in hudih bolečinah, keder koli je poskusila gospodična Fontnéska nekoliko bolj prestopiti se, tako da skoro ne mogla hoditi; da je lani mesca velikega serpana romala gospodična Fontnéska v Lurd, kjer je ozdravela popolnoma in nagloma, tako da hodi zdaj lahko in brez bolečin.

„V Oténu, 31. prosinca 1875.

„Dr. Lagút.“

Sedaj pa navedimo pričevanje gospoda doktorja Manžéna. Opominjamo bravca, da naj bere s premiselkom tiste besede, ketere podajemo z ležečimi čerkami, zakaj jako imenitne so, ker jih je napisal zdravnik.

„Jaz podpisani, Jože Avgust Manžén, doktor zdravilstva, stanujoč v Bakarátu, pričujem, da sem več let zdravil gospodično Ivanko Marijo Fontnésko, ko je prebivala v Bakarátu (sedaj stanuje v Oténu) zavoljo pogostih slabosti, ki so se prikazovale o

„določenih časih. *Le te slabosti so napravljale bol-*
„*nici več let dosti hude bolečine in naposled so ji*
„*močno in nevarno pokvarile zdravje.*

„Tedaj gre in popraša za svet več najimeno-
„nejših zdravnikov na štrazburški in pariški fakul-
„teti, in naposled doktorja Kurtija v Monpelijéru.
„Le ta jo je natančno preiskal in je zapazil *v no-*
„*tranjem drobovju* 1) *poškodovanje*, ki je zahtevalo
„boleče zdravljenje in večkratne operacije. Iz tega
„poškodovanja se je očevidno izcimila vsa njena
„živčna bolezen, tudi tista slabost v nogah, *ki ji*
„*dolgo časa ne dala hoditi* in ki jo je primorala,
„*da je bila vedno doma, leže na divanu ali v*
„*postelji.*

„Ko je videla, da ji ne nič pomagalo razno
„zdravniško in ranocelsko zdravljenje, tedaj obupa nad
„človeško pomočjo, odide na Božji pot v Lurd,
„polna žive vere in terdnega zaupanja v Božjo po-
„moč, in ondi *ozdravi nagloma* vpričo mnogih oseb
„15. velikega serpana 1874. leta.

„To tako naglo, tako nenavadno in tako ne-
„pričakovano ozdravljenje je za me jako čudoviten

1) Drobovje se latinsko imenuje viscera (iz vescor, vesci; slovensko jesti). Le ta latinska beseda je prvotno pomenila menda samo želodec, ki prebavlja jedi; sedaj pomenja pa še tudi neke druge tri ustroje. Oni bravci, ki znajo latinsko, bodo lahko umeli sledeče francoske besede: „Les viscères se divisent en quatre séries: organes digestifs, respiratoires, urinaires et génitau.“ (*Dictionnaire des dictionnaires*, zvezek VI., str. 506, beseda: splanchnologie.) *Opomnja prelagateljeva.*

„in nenavaden dogodek. V tem je *nekaj Božjega*,
„— *neko nadnaturno, vidno in neutajno delovanje*,
„ki je takšno, da mora podreti vse vgovore in *pre-*
„*magati terdovratnost nevernih Tomažev*. Zakaj na-
„tura ne deluje tako, in keder deluje, ravna vselej
„z neko pametno počasnostjo.

„Česer ne bi bil nobeden pričakoval, in *česer*
„*neso mogli narediti zdravniki v več letih, to se je*
„*zveršilo v Lurdu v enem trenotju*.

„V Bakarátu, 16. grudna 1874.

„A. Manžén.“

Opomnja V.

(Stran 314).

I.

Dogodki, o katerih govorimo v povesti „*Devet-*
dnevica župnika iz Alžžérja“, so popolnoma resnični. O njih resničnosti ne priča samo pismo gospoda Gerjérja in njegove soproge, ki smo ga podali na strani 278, ampak tudi cela versta oseb.

1. Za bolezen gospe Gerjérjeve in za vse tisto, kar se je zgodilo v Šengobénu, pričujejo le te osebe: — gospod Bivér, oče, doktor zdravilstva; — gospod Hektor Bivér, glavni ravnatelj zercalarnice v Šengobénu in Šoníju; — gospod Alfred Bivér, ravnatelj šengobénske in šoníske zercalarnice, — gospod Ludovik Bonél, profesor na versájskem liceju; — častiti gospod Poendrón, župnik v Šengobénu; — gospod

Danré, lekarnik v le tem mestu; — gospod Vjenót, nekedanji urednik v vojnem ministerstvu. Vsi ti pričajo tudi ob enem, da se je vrnila gospa Gerjérjeva iz Lurda popolnoma zdrava.

2. Za njeno naglo ozdravljenje, ki se je zveršilo 16. kimavca v lurški romarski cerkvi, v kapelici svete Germane Kuzénove, pri zadnji maši devetdnevnice gospoda župnika Martinjóna, in za razne podrobnosti vsega tistega, kar se je zgodilo v Lurdu, pričujejo le te osebe: — častiti pater Tiét, misijonar kongregacije Svetega Duha, ki je sedaj (1877) v Bordózu, v ulici Parmantád, 65, in ki je stregel pri maši gospodu Martinjónu; — gospod Lavínj, pobiravec in nadzornik nepravih davkov v Lurdu; — gospa Detroaját; — častiti Éduerds, iz priorskega samostana Svetega Avgustina, v Njútnu, v dévnširski grofovini, na južnozpadnem Angleškem; — gospod baron Ferisáški in njegova soproga, v Anžúski ulici 3, v Versájú. Vsi ti so bili takrat v Lurdu.

3. Za bolezen, ki je tlačila gospo Gerjérjevo, preden je prišla v Šengobén, in za vse to, kar se je zgodilo v Bónu, pričujejo le te osebe: — sami njeni sorodniki, ki so jo obiskali v Bónu; in poleg njih gospodje: Lebéf, nadžupnik Matere Božje v Bónu; Bué, kapelan; Monmónt, državni odvetnik; Noarót, nekedanji sodnik; A. Laršér, preiskovavni sodnik; L. Lagárd, nekedanji prejemnik vpisnine, namestni mirovni sodnik; Henrik Morlót, hišni posestnik itd. Vsi ti pričujejo tudi, da je sedaj gospa Gerjérjeva popolnoma zdrava.

II.

Dasi je bilo neznansko težko častitemu gospodu Martinjónu poročati o dogodku, pri katerem je daroval samega sebe, in o čemer je hotel vedno molčati, je vendar le mislil na izrecno zahtevanje gospe Gerjérjeve, da je njegova ostra dolžnost, poslati častitemu patru Sanpéju, supérijorju misijonarjev lurške Matere Božje, kratko poročilo o vsem tistem, kar se je bilo zgodilo. To je storil natančno, pa videlo se je, kako se je prizadeval prikriti bolj ko bolj vse tisto, kar bi mu moglo biti na hvalo in kar bi hudo delo njegovi ponižnosti.

Kar se tiče čudovitih in posebnih podrobnosti, ketere smo napisali o kapelici, v kateri je ozdravela gospa Gerjérjeva, se prepriča o njih lahko vsaki sedaj in se bo lahko tudi za naprej, zakaj to misel imamo, da jih cerkveno upraviteljstvo že zato ne bo nikoli nič spremenilo, ker se je ondi zgodil tako sloveč čudež.

Zdaj bomo pa podali Martinjónovo poročilo, ki ga nam je poslala gospa Gerjérjeva in iz keterega smo vzeli v svojo povest veliko stavkov od besede do besede, kar bo bravec lahko zapazil:

„Častiti pater!

„Prosili ste gospo Gerjérjevo, da Vam popiše „glavne okoliščine svoje bolezní in svojega čudežnega ozdravljenja, in ona prosi mene, da bi jo v „tem podpiral, in da bi Vam natančno razložil, v „kakšni zvezi je ime in spomin rajnega gospoda

„Peramála s tem čudežnim dogodkom. To željo ji
„spolnim toliko rajši, ker se spodobi, zlasti v tem
„oziru, da damo temu čudežnemu ozdravljenju nje-
„govo pravo veljavo in da mu ohranimo njegovo
„resnično podobo.

„Že zdavnaj sem sklenil napraviti novo devet-
„dnevnicu, da bi bil rešen zamolklosti. Končala naj
„bi se na praznik Matere Božje Sedem žalosti. Ker
„je le ta praznik premičen, nesem takrat zapazil,
„da pride prvi dan moje nove devetdnevnic na
„Mali Šmaren.

„Ko umerje gospod Peramál, mi pride na misel, da
„sem opravil prvo molitev nove devetdnevnic pri sve-
„tem truplu tega velikega Marijinega služabnika in po-
„prosil lurško Mater Božjo, *naj dovoli, da mi rajni*
„*župnik odgovor prinese* deveti dan v njenem imenu.
„Ko sem omolil to molitev, sem povedal precej
„tamkaj več prijatelom, kakšne milosti sem prosil
„Ono, katero so tako dobro imenovali Peramálovo
„faranko.

„Ker je izvolil Bog ravno osmi dan kimavca,
„da je poklical k sebi spoštovanega župnika, sem
„mislil, da smem skleniti spomin na rajnega pri-
„jatelja s svojo ponižno prošnjo.

„Petek, 14., sem dobil, kakor tudi vi, častiti
„pater, pismo od Poendróna, župnika šengobén-
„skega. Toplo mi je priporočal gospoda Gerjérja,
„mirovnega sodnika v Bónu, in njegovo gospo, ki
„je bila bolna že tri leta, in ki je imela priti v
„Lurd, da ozdravi, kar je tudi pričakovala za terdno.

„Soboto, 15., grem na železniško postajo, da ju
„sprejem, keder se ob treh pripeljeta z vlakom.
„Gospo Gerjérjevo je bilo treba prenesti iz vagóna
„v kočijo. To so storili železniški služabniki, ki so
„bili pri tej priliki, kaker vselej, jako vljudni in
„postrežljivi.

„Bolnica je imela mertvoudne noge, in ne mogla
„čisto nič hoditi. Ker je bila tako uboga, ji je bilo
„treba dobiti stanovanje pri tleh. Izverstni gospod
„Lavínj nam je pomogel iz te zadrege, v kateri smo
„bili, ko nam je ponudil sam ob sebi svojo spre-
„jemno izbo. Tako se je zgodilo, česer božjepotnika
„nesta slutila, da sta bila jako priserčno sprejeta
„pod tisto streho, kjer je prebival dobri lurški župnik
„takrat, ko se je prikazovala Mati Božja.

„Ko mi je govorila gospa Gerjérjeva o svojem
„ozdravljenju z nekim mirnim prepričanjem, sem
„precej spoznal, da prihaja to zaupanje iz nebes.

„Potem ji razložim okoliščine, v katerih sem
„začel svojo novo devetdnevnicó; poprosim jo, naj
„se mi v tem pridruži, in ji ponudim milost, ki bi
„jo utegnil jaz dobiti. Po kratkem počinku smo
„se vsi trije odpeljali k Jami. Ko so nesli bolnico
„v naslanjači, so zapazili vsi tisti, kateri so jo videli,
„da moli skoro tako, kaker da bi bila zamaknjena.
„Kar nič se ji neso obračale oči, ki so bile ober-
„njene proti podobi Matere Božje.

„Ko se je vrnila v svoje stanovanje, je zopet
„molila, in je sklenila v svojo molitev spomin go-

„spoda Peramála. To je storila tudi še drugo jutro,
„ko se je zbudila . . .

„Sklenil sem, *da bom maševal ob osmih zjutraj*
„*za bolno gospo* in da se bom pri maši spomnil
„*pri Spomenu za mertve* rajnega Peramála, za ke-
„terim smo se jokali.

„Prinesó bolnico.

„Namerjal sem maševati v kapelici svete Ger-
„máne, ki je na levi strani pri vhodu v gorenjo
„cerkev: to sem tudi moral storiti, ker zavoljo
„velike gneče ne bilo moči hoditi ni po dolenji ni
„po gorenji cerkvi.

„Gospa Gerjérjeva je bila pri maši, sedé na
„stolu. Sedé je tudi prejela sveto Rešnje Telo.
„Toliko da dobi sveto Hostijo na ustnico, že za-
„sliši, kaker nam je pripovedovala pozneje, neki
„notranji glas, ki ji je prigovarjal, da bi pokleknila.
„Pokorna temu glasu, vstane in poklekne brez naj-
„manjše težave, Njen mož, ki je bil ž njo vred
„pri svetem obhajilu, jo je gledal solzan, pa si je
„ne upal nagovoriti. Po maši se je zahvaljevala še
„precej dolgo. Tisti, ki so bili okrog nje, še neso
„bili prepričani do kraja, da bi se bil zgodil čudež.

„Naposled je bilo vender le treba iti iz cerkve.
„Gospod Gerjér je bil zbeگان, kar si lahko raz-
„ložimo, in v svoji zbeگانosti je hotel migniti no-
„scema, naj bi pristopila. „Počakajte“, mu rečem,
„pustite jo, naj gre peš! In glej! hodila je brez
„težave, kaker človek, ki ne imel nikoli bolnih nog.
„Šla je dolu k Jami po ridastem potu. Njen mož

„jo je vodil pod pazuho. Gospa poklekne brez tuje
„pomoči, pomoli nekaj malega, gre se kopat in
„kopel jo je rešila tiste neznatne okornosti, ki je
„bila še ostala v členih. Potem se verne v Lurd,
„gredê peš velik del pota, ki vodi od Jame v mesto.
„Njena prva skerb je bila, da je šla na grob go-
„spoda Peramála, kjer je nekoliko molila.

„Od tega trenutja je kazalo vse, da je bilo
„ozdravljenje popolno, kar so se tudi lahko vsi pre-
„pričali, in nam ne ostane nič drugega, kakor za-
„hvaljevati lurško Mater Božjo.

„Gospa Gerjérjeva si je želela narediti prepis
„le teh verstic, in jaz sem mislil, da ji moram
„ustreči.

„Blagovolite, častiti pater, sprejeti zagotovilo
„mojega velikega spoštovanja v Jezusu Kristusu.

„V Lurdu, 19. kimavca 1877.

„M. Martinjón.“

III.

Ko je prejel častiti superijor Sanpé to poročilo od gospoda Martinjóna in ko je dobil opis dogodkov tudi od gospoda Gerjérja in njegove soproge, tedaj so razglasili to ozdravljenje častiti patri misijonarji še tisti mesec (30. kimavca 1877) v svojem časniku, ki se imenuje *Annales de Notre-Dame de Lourdes*. To so pa storili s temi besedami:

„Gospa Gerjérjeva iz Bona, iz kotdórskega
„departmánta, je bila tri leta mertvoudna v dolenji
„polovici telesa zavoljo bolezní v herbtenjači. Pre-

„nesli so jo v gorenjo cerkev, kjer je bila sedé pri „sveti maši, in kjer je tudi sedé prejela sveto Rešnje „Telo. Kmalu potem, ko je bila obhajana, vstane „sama, seže pod pazuho svojemu možu, gospodu „Gerjérju, mirovnemu sodniku v Bonu, in odide peš „dolu k Jami.“

Po tiskovni napaki ali po nepazljivosti je bil v tem listu zaznamevan kaker dan čudežnega ozdravljenja 18. kimavec namesto 16. Ta pomota je dosti velika v tej okoliščini, zakaj ravno dan kaže pri tem dogodku tako lepo njegovo pravo podobo; zato jo je pa tudi popravil neki lurški časnik v naslednji številki. Pravi dan je sicer že prej naznanil ravno ta list, kaker tudi neki drugi, *Semaine liturgique de Marseille* po imenu. Le ta časnik je poročal o marséjskem romanju in ob enem povedal, da so marséjski božjepotniki videli 15. kimavca, kako sta dva nosca prinesla pred kip lurške Matere Božje bolno ženo gospoda Gerjérja, mirovnega sodnika v Bonu; da je bolnica čudežno ozdravela naslednji dan, 16. kimavca, v nedeljo, pri maši v gorenji cerkvi; in da so jo potem Marséjci videli, ko je hodila kaker vsaki drugi človek.

IV.

Ko je dobil Henrik Lasér glas o smerti častitega kanonika Martinjóna (na žalost, prepozno, da bi bil mogel dospeti o pravem času v Poatjéz na njegov pogreb), je sodil, da mora to precej sporočiti rodbini, za katero se je dāroval tako junaško ta

čudoviti duhovnik pred osmimi meseci. Gospod Gerjér mu odgovori z genljivim pismom, iz kete-rega podajemo tukaj nekoliko verstic:

„Dragi gospod!

„Dobil sem včeraj Vaš telegram, ki mi je na-
„znanil smert našega dobrega in spoštovanega pri-
„jatelja, gospoda Martinjóna. Ne mi treba praviti,
„da nas je silno pretresla ta novica, ketere nikaker
„nesmo pričakovali. Naš prijatelj mi je še pisal
„14. tega mesca; pa takrat ne bil tako slab, da bi
„se mu bila roka tresla. Toliko ljubeznivega ve-
„selja in toliko resnične in priserčne ljubezni še
„morda ne kazal v nobenem pismu, kaker v zadnjem.
„Omenil je tudi Vas, in se je pritožil, da že nekaj
„časa ne dobi od Vas nič glasu. Namerjal je Vam
„pisati. Nikakor nesmo mogli misliti, da bi bila
„tako blizu njegova zadnja ura!

„Jočemo se za njim, kaker za dobrotnikom, ki
„nas zapusti, ob enem se pa tudi veselimo njegove
„sreče . . . Ali ne on sedaj v onem preveselem kraju,
„kjer daje Bog nebeško plačilo dušam, kakeršna je
„njegova? Ali ne ljubil Boga bolj kakor vse reči, in
„svojega bližnjega bolj kakor samega sebe, da je
„storil v svoji goreči ljubezni še več, kaker kar
„veleva Božja zapoved? Moja žena in jaz veva o
„tem kaj povedati! . . . Nikoli ga ne bova pozabila;
„najune molitve mu bodo to dokazovale.

„Pa čeprav žalujemo od včerajšnjega dneva za-
„voljo smerti gospoda Martinjóna, vender okušamo
„tudi takšno tolažbo in takšno veselje, kakeršno

„čuti tisti, ki je prepričan, da je dobil zopet novega
„priprošnjika pri Bogu in pri Brezmadežni Devici,
„Naš dobri prijatelj je tolikanj ljubil Mater Božjo,
„pa tudi ona je ljubila njega. To je nam pokazala
„16. kimavca 1877. Zato mu je pa tudi odperla
„nebeška vrata tisti mesec, ki je nji posebno po-
„svečen.

„Nekaj pa vendar le obžalujemo: kanonik Mar-
„tinjón je odšel na oni svet, ne da bi nam bil za-
„pustil kak spominek. Prosil sem ga sicer v vseh
„svojih pismih, da bi nam dal kaj za spomin, pa
„on mi o tej stvari ne nikoli nič omenil v svojih
„listih, kaker da mi ne hotel uslišati prošnje.

„Nemamo njegove slike, ki bi jo radi zapu-
„stili svojim otrokom, da ne bi nikoli pozabili,
„kakšnega obraza je bil tisti, ki je *daroval samega*
„*sebe, da je ozdravela njih mati.*

„Ali nemate nobene njegove fotografije? Ali
„ne veste za katero, da bi dali po nji narediti več
„izvodov? Storili bi vse, da bi dobili kakerkoli
„sliko svojega ljubega kanonika.

„V Bonu, 29. velikega travna 1878.

„Ed. Gerjér.“

Opomnja VI.

Izvirnik in prevod
pisma Njegove Svetosti
papeža Pija Devetega.

ki se tiče knjige imenovane „*Lurška Mati Božja.*“

Dilecto filio Henrico Lasserre.

Dilecte fili, Salutem et Apostolicam Benedictionem.

Gratulamur tibi, Dilecte Fili, quod, insigni auctus beneficio, votum tuum accuratissimo studio diligentiaque exsolveris, et novam clementissimae Dei Matris Apparitionem ita testatam facere curaveris, ut conflictu ipso humanae malitiae cum coelesti misericordia claritas eventus firmior ac luculentior appareret.

Omnes certe in proposita a te rerum serie perspicere poterunt: Religionem nostram sanctissimam vergere in veram populorum utilitatem; confluentes ad se omnes supernis juxta et terrenis cumulare beneficiis, aptissimam esse ordini servando, vi etiam submota; concitatos in turbis animorum motus, licet justos, compescere; iisque rebus sedulo adlaborare Clerum, eumque adeo abesse a superstitione fovenda, ut imo segniorem se praebeat ac severiorem aliis omnibus in judicio edendo de factis, quae naturae vires excedere videntur.

Nec minus aperte patebit, impietatem incassum indixisse Religioni bellum, et frustra machinationes hominum divinae Providentiae consiliis obstare; quae imo nequitia eorum et ausu sic uti consuevit, ut majorem inde quaerat operibus suis splendorem et virtutem.

Libentissime propterea excepimus volumen tuum, cui titulus Notre-Dame de Lourdes; fore fidentes, ut quae per mira potentiae ac benignitatis suae signa undique frequentissimo advenas accersit, scripto etiam tuo uti velit ad propagandam latius

fovendamque in se pietatem hominum ac fiduciam, ut de plenitudine gratiae ejus omnes accipere possint.

Hujus, quem ominamur, exitus labori tuo auspicem accipe Benedictionem Apostolicam, quam tibi grati animi Nostri et paternae benevolentiae testem peramanter impertimus.

Datum Romae, apud S. Petrum, die 4. septembris 1869, Pontificatus Nostri anno XXIV.

Pius Papa IX.

Pij Deveti

svojemu ljubemu sinu Henriku Lasérju.

Ljubi sin! Pozdrav in apostolski blagoslov!

Čestitamo Vam, ljubi sin, da ste izpolnili silo skerbno in pridno, kar ste obljubili zavoljo posebne milosti, ki ste jo prejeli: izpričali ste novo prikazovanje Matere Božje tako, da se očitnost tega dogodka še krepkejše in še lepše izprevidi iz samega boja, ki ga je bojevala človeška hudobija proti Božjemu usmiljenju.

Vsi pač lahko spoznajo iz zgodeb, ki ste jih opisali, da deluje naša sveta vera na pravo korist narodov; da obsipava z nebeškimi in ob enem tudi s pozemeljskimi dobrotami vse tiste, ki se k nji zatekajo; da zna verlo dobro ohranjevati mir, če tudi ne rabi sile; da tolaži in miri množice, ki so raz-

burjene po pravici; da k vsemu temu pridno pomaga duhovščina, in da le ta nikakor ne podpira prazne vere, temuč da je počasnejša in ostrejša od vseh drugih ljudi, kedar je treba izreči sodbo o dogodkih, ki bi utegnili biti nadnarurni.

Ravno tako se razvidi, da je napovedala brezbožnost boj sveti veri brez uspeha, in da se človeške zvijače zastonj upirajo sklepom Božje Previdnosti; tudi se razvidi, da Bog obrača celo krivico in prederzno podjetje hudobnežev v to, da pridobi svojim delom večo slavo in večo moč.

To so razlogi, zakaj smo sprejeli s prevelikim veseljem Vaše bukve, ki se jim pravi „Lurška Mati Božja“. Tista, ki vleče k sebi s čudeži svoje moči in dobrotljivosti množice romarjev iz vseh krajev, bo tudi po Vaših bukvah, to upamo, razširila in poživila česčenje in zaupanje, ki ga imajo ljudje do nje, da bodo mogli vsi zajemati in preobilja njenih milosti.

Kaker poroštvo za uspeh, keterega napovedujemo Vašemu delu, sprejmite apostoljski blagoslov, ki ga Vam jako radi damo v znamenje Naše zahvale in Naše očetovske dobrohotnosti.

Dano v Rimu, pri Svetem Petru, 4. kimavca 1869, v XXIV. letu Našega papeževanja.

Pij Deveti,
papež

Opomnja VII.

Tu popišemo, v ketere tuje jezike so prevedene bukve „Lurška Mati Božja“¹⁾, in njih okrajšano izdanje »*Lurški Majnik*«. ²⁾

Evropa.

(Angleško.)

Our Lady of Lourdes, translated from the french of Henry Lasserre by the Rev. F. Ignatius Sisk. — London, Thomas Richardson and son.

The Month of Mary of our Lady of Lourdes, by Henri Lasserre, translated of the french by Mrs. Crozier. — London, Burns and Oates.

Nemško.

Unsere liebe Frau von Lourdes, herausgegeben von Heinrich Lasserre, von M. Hoffmann. — Freiburg im Breisgau. Herder'sche Verlagsbuchhandlung.

Marien-Monat Unserer lieben Frau von Lourdes, von Heinrich Lasserre. Mit Genehmigung des Verfassers in's Deutsche übersetzt. — Luxemburg. Druck und Verlag von Jacob Heinze.

Belgija.

(Jezik flamski.)

O. L. Vrouw van Lourdes, door Hendrick Lasserre. Gent (Gand), Boekdrukkerij van J. en H. Vander Schelden.

¹⁾ *Notre-Dame de Lourdes* par Henri Lasserre. Paris, Victor Palmé, libraire-éditeur.

²⁾ *Mois de Marie de Notre-Dame de Lourdes* par Henri Lasserre. Paris, Victor Palmé, libraire-éditeur.

Bretanjsko.

Miz Mari an itron Varia Lourd, skrivet e gallek. Gant an aotrou Henry Lasserre. Ha lakeet e Brezonek dre he aotre gant Anna a Jezus, leanez ar speret santel. — Brest, I.-B. Lefournier. — Kemper E. Ty Iann Salaun.

Špansko.

Nuestra Señora de Lourdes, por Enrique Lasserre. Traduccion de D. Francisco Melgar. — Madrid, Libreria de D. Miguel Olamendi.

Nuestra Señora de Lourdes, por Enrique Lasserre. — Paris, Jouby y Roger.

Mes de Maria de nuestra Señora de Lourdes con oraciones, por Enrique Lasserre. — Paris, A. Jouby y Roger, editores.

Holanško.

(Jezik nizkozemeljski.)

Maand van Maria onze lieve vrouw van Lourdes, door Hendrik Lasserre. Mei vergunning van den Schrijver vertaald door Vanwersch, S. J. — Amsterdam, J. Beerendonk.

Ogersko.

(Jezik madjarski.)

Franciaország Lourdesi Kegyhelye, írta Lasserre Henrik, utan Talaber Janos. — Buda-Pesth. Nyomatott a Hunyadi Matyas Irodalmi Intézetben.

Slovensko.

Lurška Mati Božja, francoski spisal Henrik Lasserre. Poslovenil Franjo Marešič. — V Ljubljani. Samozaložba. Tisek Kleina in Kovača.

Lurški majnik in molitvenik. Sestavil Franjo Marešič. — V Ljubljani. Samozaložba. Tisek Blasnikovih naslednikov.

Laško.

Nostra Signora di Lourdes, per Enrico Lasserre, versione italiana, per un Padre D. C. D. G. — Modena. Typ. del Imm. Concezione.

Mese de Maria di nostra Signora de Lourdes, con preghiere durante la S. Mess, de Enrico Lasserre, versione dal francese. — Trento, Libreria di Eugenio Bernardi.

Poljsko.

Miesiąc Maryi, naboženstwo do Matki Boskiej z Lourdes, przez Henryka Lasserre. Warszawa. Nakładem Księgarni Gebethnera i Wolffa.

Daljmæija.

(Jezik hervaški.)

Gospa od Lurda, po Hinku Laseru. Preveo s francuzkoga Krsto Milas. — Zadar. Brzotiskom „Kat. Hrv. Tiskarne.“

Portugalsko.

Nossa Senhora de Lourdes, tradução do francez de Henrique Lasserre. — Lisboa (Lisbonne). Typographia universal.

Južna in Severna Amerika.

Z dovoljenjem pisateljevih sta na svetlo prišla na Francoskem dva prevoda za Ameriko in Špansko:

Nuestra Señora de Lourdes, por Enrique Lasserre, traduccion hecha con autorizacion y bajo la direccion del autor. Paris, Jouby y Roger, librerros-editores.

Mes de Maria de nuestra Señora de Lourdes, con oraciones, por Enrique Lasserre. — Paris, Jouby y Roger.

Poleg teh prevodov so še zagledali beli dan v Ameriki ti-le:

Čile.

Nuestra Señora de Lúrdes, obra escrita en frances por Enrique Lasserre i traducida por Casanova i Errázuriz. — Imprenta del correo, Santiago de Chile.

Brazilija.

Nuestra Señora de Lourdes, por Enrique Lasserre. — Rio di Janeiro.

Nova Granáda.

Nuestra Señora de Lourdes, por Enrique Lasserre. Bogota.

Zedinjene deržave.

Our Lady of Lourdes, by Henry Lasserre, translated from the french. — New-York, D. and J. Sadler and Co.

Ta popis je številen, pa vendar še nepopolen. V resnici so še prevodi, katerih nismo mogli dobiti.¹⁾

Poleg tega nemamo čerk za prevoda, ki sta prišla na svetlo v vzhodnih jezikih, in ki sta bila natisnjena v Pondišeríju in v Šang-Haju.

Kaker izvornik, je imela tudi večina teh prevodov po več izdanj. Vera v lurško Mater Božjo se je razširila po vsem svetu, in papež Pij Deveti jo je sprejel v zakladnico svete Cerkve.

¹⁾ V Mezopotamiji v Aziji je prišlo na svetlo okrajšano izdanje knjige „Lurške Matere Božje“ v arabščini. Prebiraje ta zgodovinski spis, so se spreobrnili mnogi Arabci. (*Journal de Lourdes*, 1896, števil. 12.) Opomnja prelagateljeva.

(Konec „Dodatka“ in dokaznih pisem)

Dodatek prelagateljev.

Pisava tujih besed.

Za preproste brave se morajo pisati tuje besede tako, da jih morejo brati. To sem poskusil tudi jaz storiti. Naj tu nekoliko pojasnim svoje ravnanje gledé na francoske besede.

Razen *b* in *g* sem pisal vse končne soglasnike francoskih samostavnikov. Vzrok je ta.

Končni soglasniki latinskih besed se izgovarjajo vedno, izvzeti ste samo dve besedici: *ex* in *ab*; pri teh dveh se izgovarjata (in pišeta) končna soglasnika samo pred besedami, ki se začenjajo sè samoglasnikom.

Kar je izjema v latinščini, to je pravilo v francosčini, kjer se končni soglasniki izgovarjajo samo takrat, keder se naslednja beseda začenja sè samoglasnikom ali nemim *h*.

Pa tudi to pravilo imenitne francosčine ima svoje izjeme, ki jih moramo ob kratkem omeniti. Ker so v mojem prevodu le bolj francoski substantivi (ne pa adjektivi, glagoli i. t. d., ki se ravnajo po svojih pravilih), zato nekaj malega samo o njih.

Končnega *d* substantivov ne izgovarjajo Francozi nikoli, niti pred naslednjim samoglasnikom. To velja tudi gledé na končni *g*; vendër so tu izvzete besede:

rang, sang, joug, katerim se *g* izgovarja pred samoglasnikom kaker *k*.

Končnega *t* ne izgovarjajo niti predsamoglasnikom, keder je substantiv v množini (izgovarja se pa, keder je v ednini), n. pr. des états affreux = des éta zaffreux; dalje se ne izgovarja, ako je zadni zlog dolg: forêt, prévôt, goût, tedaj: un forè épaisse, ne un forè tépaise; in naposled se ne izgovarja, ako stoji pred njim *n* ali *r*, tedaj: un désert affreux, ne: un désert taffreux — Jaz pišem *t* vedno.

Končni *x* izgovarjajo samo pri besedi *paix* in pri tistih substantivih, ki nemajo *x* v ednini in za katerimi pride njih adjektiv sè začetnim samoglasnikom, n. pr. chevaux alertes = chevau zalertes. — Jaz pišem pa *x* vedno, kajpada kaker *z*.

To so tedaj izjeme od glavnega pravila.

Bodi tu opomnjeno, da se končni *s* izgovarja kaker *z*.

Če izgovarjajo Francozi sami končne soglasnike, keder se naslednja beseda začenja sè samoglasnikom ali nemim *h*, jih moramo izgovarjati tudi mi vsaj ondi, kjer je *ž* njimi tesno zvezan kak samoglasnik, tedaj v genitivu in ostalih sklonih; potemtakem bi bilo v genitivu: Bordóza (Bordeaux), Bartréza (Bartrès). V nominativu bi smeli ostati pri okeršeni obliki: Bordó, Bartré; vendar smemo tudi reči: Bordóz, Bartréz, ravno tako kaker smemo reči: Ciceron, Katon za latinsko Cicero, Cato; in to storiti je toliko pametneje, ker bi bila sicer prevelika zmešnjava za navadne bravece, ko bi se soglasnik pisal v geni-

tivu in ostalih sklonih, v nominativu pa ne. (Tudi pri besedi Paris izgovarjamo Slovenci končni soglasnik v nominativu: Pariž, pa ne le mi, ampak tudi drugi Slovenci.)

Od tega pravila sem odstopil gledé na končni soglasnik pri nenaglašeni končnici es, ki sem jo izpuščal pri vseh besedah.

Nosni *e*, *a* in *o*, naj so pisani v francosčini kakerkoli, pišem *en*, *an* in *on* ali pa *em*, *am*, *om*.

Naglasno znamenje, ki sem ga napravil francoskim in drugim tujim besedam, pomeni samo to, da ima dotični zlog naglas, ne pa, kako bi se morali samoglasniki izgovarjati.

Tuje plemiče in plemične slovenim s končnico *ski* ali *ska*. Mislim, da se nad tem ne bo spotikal nobeden.

Poljska imena na *ski* in *cki* bi bil moral pisati *skj* in *ckj*, ker Poljaki ta končni *i* izgovarjajo kaker *j*, vendar tega nisem storil.

Alakók, Alacoque	Aról, Harold
Alžžér, Alger	arški, glej Arz
Amelílebénz, Amélie-lés-Bains	Artíz, Artus
Ansí, Annecy	Arz, Ars
ansíski, glej Ansí	Ažén, Agen
Antoán, Antoine	ažénski, glej Ažén
Anžúski, de Anjou	Bádensko, Baden
arjéški, glej Arjéž	Bajón, Bayonne
Arjéž, Ariège	Bakarát, Baccarat
Armajéska, de Armaillé	Bardzeléna, Barcelona

bartréški, glej Bartréz	Burbón, Bourbonne
Bartréz, Bartrès	Burbúl, Bourboule
Bêlistok, Białystok	burbúlski, glej Burbúl
Bénet, Bennet	Burgúndsko, lat. Burgúndia
Bernét, Bernet	Bušakurt, Bouchacourt
Beržér, Berger	Buvjér, Bouvier
Besansón, Besançon	Čácki, Czacki
Bidót, Bidault	Čartoríski, Czartoryski
Bitirá, Buttura	Číle, Chile
Bivér, Biver	Danmartén, Dammartin
Boasari, Boissarie	danmarténski, gl. Danmartén
Bogatá, Bogata	Danré, Danré
Bón, Beaune	Dantí, Dentu
Bonafúz, Bonafous	Dekuvúz, Decouvoux
Bonálski, de Bonald	Demár, Desmares
Bonamúr, Bonnamur	Detroaját, Detroyat
Bonapárte, Bonaparte	Dévnšir, Devonshire
Bonél, Bonnel	dévnširski, glej Dévnšir
Bordóz, Bordeaux	Digoán, Digoine
Boregárski, de Beauregard	digoánski, glej Digoán
Bosvét, Bossuet	Dimáz, Dumas
Boš, Bauche	Dipónt, Dupont
Brájsgavsko, Breisgau	Dišén, Duchêne
Bretúz, Bretoux	Divón, Divonne
Bríd, Brides	Donét, Donnet
Buánž, Bouange	Dordónja, Dordogne
Bué, Bouhey	dordónjski, glej Dordónja
Bujéski, de Bouillé	Džénova, Genova
Buléska, de Boulay	Éduerds, Edwards
Bulvárzi, Boulevards	Éló, Hello

En, Aisne	Geranžér, Guéranger
énski, glej En	Gerjér, Guerrier
Epinák, Epinac	Gratrí, Gratry
Epínski, d' Espines	Gro-Kajú, Gros-Caillou
Epivánt, Epivent	Háneman, Hahnemann
Er, Aire	Hént, Gent
Es, Aix	Hjúz, Hughes
Eslebénz, Aix-les-Bains	Hómburg for der Hée,
eslebénški, glej Eslebénz	Homburg vor der Höhe
Espelíg, Espélugues	Jer, Hyères
espelíški, glej Espelíg	Kabán, Cabane
Estrél, Esterel	Kán, Cannes
estrélski, glej Estrél	Kanbré, Cambrai
Evréz, Evreux	Karlíz, Carlux
faltštul, Faltstuhl	Katlinóski, de Cathelineau
Ferán, Ferrand	Kavrót, Caverot
Ferisáški, de Férussac	Kéneđe, Canada
Fits-Džéms, Fitz-James	Keruará, Kerouara
Flešjér, Fléchier	Kornéj, Corneille
Foá, Foy	Kórso, Corso
Fontnéska, de Fontenay	Kosta, Costa
fotéj, fotéj, fauteuil	Kotdór, Côte d' Or
Frájbürg, Freiburg	kotdórski, glej Kotdór
Fresinéški, de Freycinet	Kotréz, Cauterets
Fretír, Fraiture	Kurtí, Courty
Froasár-Broasjáska, de Frois-	Kušlemín Couches-les-Mines
sard-Broissia	kušlemínski, glej Kušlemín
Galiják, Gaillac	Kúz, Coux
Gardét, Gardette	Kuzén, Cousin
Gav, Gave	Labón, Labonne

Labrín, Labruna	Makarí, Macary
Lafón - Labatít, Lafont - La- batut	Mantón, Menton
Lagárd, Lagarde	Manžén, Mangin
Lagráv, Lagrave	Marséj, Marseille
Lagút, Lagoutte	marséjski, gléj Marséj
lajtzajl, Leitseil	Martinjón, Martignon
Lakránpova, Lacrampe	masabjéjski, Massabieille
Lakúrska, de Lacour	Mért, Meurthe
Lanžélska, de Langelle	Més, Metz
Lanženjéz, Langénieux	Métrski, de Maistre
Laršér, Larcher	Méternih, Metternich
Lasér, Lasserre	Míler, Müller
Lavínj, Lavigne	Misólski, de Missol
Lavižri, Lavigerie	Mizíski, de Musy
Lavór, Lavaur	Monmónt, Monmont
Lebéf, Leboeuf	Monpazjér, Montpazier
Lefévr, Lefèvre	Monpelijér, Montpellier
Lesbrusárl, Lesbroussarl	Monšanén, Montchanin
Lezeléški, de Léséleuc	monšanénski, glej. Mon- šanén
Lijón, Lyon	Montagíski, de Montagu
Lik, Luc	Montánjski, de Montaigne
Lisbóa, Lissabon	Montíjska, de Montille
Lišón, Luchon	Monzí-Lasér, Monzie-Las- serre
Loár, Loire	
Lotarínsko, Lothringen	Morlét, Morelet
Lotkúr, Lauthecour	Mutjéz, Moutiers
Lúksemburg, Luxemburg	Nansí, Nancy
Lúrd, Lourdes	Nánt, Nantes
Májsen, Meissen	Napúl, Napoule

- napúlski, glej Napúl
Né, Nay
Negrpélis, Negrepélisse
Nemúrški, de Nemours
Nevérz, Nevers
nevérški, glej Nevérz
Ním, Nimes
Njútn, Newton
Noarót, Noirot
Novi Jork, New York
Oáz, Oise
oáški, glej Oáz
Obaréd, Aubarède
obarédski, glej Obaréd
Odeskálki, Odeschalchi
Orleánška, d' Orléans
Ortéz, Orthèz
Óstaker, Oostacker
Otén, Autun
Otlanški, d' Hotelans
Ovérnj, Auvergne
ovérnjski, glej Ovérnj
Palé Roajál, Palais Royal
Paré, Paray
Parélemonjál Paray-le-Monial
Parmantád, Parmentade
Paskál, Pascal
Paté, Patay
Pelgrén, Pellegrin
Peramál, Peyramale
Perét, Peyret
Perigór, Périgord
Peró, Perraud
Pikár, Picard
piidedómski, Puy de Dôme
Pínčo, Pinco
Pirenéje, Pyrenées
pirenéjski, glej Pirenéje
Pišnót, Pichenot
Pjemónt, Piemont
Pó, Pau
Poatjéz, Poitiers
Poendrón, Poindron
Poméski, de Pomey
Pomján, Pomian
Pondišerí, Pondichéry
Ponták, Pontacq
pontáški, glej Ponták
póski, glej Pó
Prinléski, de Prunelé
Raštat, Rastadt
Raté, Ratel
Ré, Rey
Réder, Rudder
Ren, Rhein
Ríu de Žanéjru, Rio de Janeiro
Rók, Roques
Rokamadúr, Rocamadour
Rosinjól, Rossignol

- Rošón, Rochon
 Ruán, Rouen
 ruánski, glej Ruán
 Ruérg, Rouergue
 Salvjáti, Salviati
 Salamína, Salamis
 salamínski, glej Salamína
 Sanpé, Sempé
 Sart, Sarthe
 sartski, glej Sart
 Saví, Savy
 savíski, glej Saví
 Savójsko, Savoie
 Segír, Ségur
 Selijér, Cellières
 Sen, Seine
 Senski, glej Sen
 Set, Cette
 Sír, Sire
 Siróz, Siros
 Sjorák, Siorac
 soasónski, glej Soasónz
 Soasónz, Soissons
 Solém, Solesmes
 solémski, glej Solém
 Sóneloár, Saôn et Loire
 soneloárski, glej Sóneloár
 Sonmáncz, Sommans
 Subirúz, Soubirous
 šaleški, glej Salét
- Šalét, Chalet
 Šalónsirsón, Châlons-sur-Saône
 Šamfórt, Chamfort
 Šanghaj, Chang-Hai
 Šanjí, Chagny
 šanjíski, glej Šanjí
 Šaretski, de Charette
 Šarodónski, de Charodon
 Šártr, Chartres
 Šazál, Chazal
 Šendjé, Saint-Dié
 šendjéski, glej Šendjé
 Šengobén, Saint-Gobain
 šengobenski, glej Šengobén
 Šentašél, Saint-Acheul
 Šofáj, Chauffailles
 Šoní, Chauny
 Štrázbürg, Strassburg
 Šustemberg, Schustemberg
 Talerán, Tallayrand
 tarantéški, glej Tarantéz
 Tarantéz, Tarentaise
 Tarb, Tarbes
 tárbski, glej Tarb
 Tárnegarón, Tarn-et-Garonne
 tárnegarónski, glej Tarnegorón
 Tarn, Tarne

tarnski, glej Tarn	Versáj, Versailles
Tartáz, Tartas	versájski, glej Versáj
Tebájida, Thebais	Vertamónski, de Verthamon
Terénto, Toronto	Vilfránš, Villefranche
Tiét, Thuet	Viljheljmshée, Wilhelmshöhe
Tirináz, Turinaz	Viljna, Vilna
Tranbleski, de Tremblaye	vizánški, glej Vizanz
Trijanón, Trianon	Vizánz, Visens
trijanónski, glej Trijanón	Vjané, Vianney
Trident, Trient	Vjenót, Viennot
Troší, Trochy	Voazénski, de Voisin
tulúški, glej Tuluz	Voazén - Lavernjérski, de
Tulúz, Toulouse	Voisin-Lavernière
Turingija, Thüringen	Zajn-Vitgenštajnska, de Sayn
Túrz, Tours	Wittgenstein
Utrmónški, d'Outremont	Žantí, Genty
Valonpjér, Valompièrre	Žanvjér, Janvier
Varádžo, Varaggio	Žildár, Gildard
Varáški, da Varaggio	Žiró-Telon, Girand-Teulon
Varšáva, Warszawa	Žurdán, Jourdan.

KAZALO.

	Stran
Izpoved pisateljeva	III
Posvetba	V
Vvod	VII
Čudež na Veliki Šmaren	3
Mizar iz Lavóra	127
Gospodična Fontnéska	171
Devetdnevnic župnika iz Alžerja	277
Priče mojega ozdravljenja	337
Dodatek in dokazna pisma	425
Dodatek prelagateljev	455

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJILNICA

00000476276

